Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fine - Cod. Ettenheim-Münster 334

[S.l.], 1742

Pars 2da

urn:nbn:de:bsz:31-131744

Visual Library

ipsa suadet; nam cum beatitudo sit donum gratuitum, totum illius
esse à libero ejus et misericordissimo decreto dependet.
Obtiones si quae fieri possunt solutu sunt faciles, nam ipsa nostra utriusque
oppositae sententiae rationes combinet, et sic neutra stricte loquendo contra nos
atque his paucis primam partem huius tractatus concludimus.

Pars 2da

De Mediis Beatitudinem aeternam assequendi.

Actus humani medium esse unicum finem ultimum et aeternam
beatitudinem consequendi, quorum est ex hoc, quia ad Deum ceu ultimum
finem nostrum per actus moraliter bonos ac rectae rationi consentaneos
in statu viae tendimus; per actus contra moraliter malos ab eodem
avertimur. porro actus humanus in hunc finem sufficiens
duobus perficiis libera scilicet voluntatis inclinatione et gratia divina,
ita ut /: sit verba S. Concilii Trid. sess. 6. c. 5. :/ tangente Deo
cor humanum per spiritus S. illuminationem neque homo ipse nihil omnino
agat inspirationem illam recipiens, quippe qui illam et abjicere ut
neque tamen sine gratia Dei movere se ad iustitiam coram illo libera
sua voluntate possit, unde in S. litteris cum dicis: convertimini ad
me, et ego convertar ad vos, libertatis nostrae admonemur: cum respondemus:
convertere nos Domine ad te, et convertimur, Dei nos gratia praeveniri
confitemur. recte igitur de actibus humanis ordinemur, ut
perspecta hominis infirmitate postea clarius eluceat efficacia gratiae,
et demum utriusque tum gratiae tum cooperationis humanae partus illustrius
proponatur. Sit igitur

Caput 4tum
De Actibus Humanis.

Priusquam mae ipsi manum damus
Praesi. e, actus hnos varijs in nae statibus considerari poe,
imo ad desunt qui illos ad octo extendunt, primo statum nae purae
seu statum nae praecise talis absque pecto et gratia sbtum in oibus
miseriis, quibus est sbta nae lapsa. 2do statum nae integrae,
seu illum in quo hoc praeter natles dotes et perfectiones aerumnis
nae lapsae non sit sbtus. 3tio statum iustitiae originalis qui
praeter recensita dona natlia habeat gratiam sanctificante
et alia dona supernatlia. 4to statum nae elevatae ad beatdem
supernatle, qui statu iustitiae originalis sit perfectior in
hoc, quod supposita illius existia, necessario exigat habitus infusos
et dona supernatlia. 5to statum nae lapsae importante
lapsum Adami in pecto et huius miserias. 6to statum sb lege
Moysis, in quo pecti ignorantijs sepultus, et ipsas et veritates
natles ignorans per legem a Deo erudiatur. 7mo statum gratiae
seu legis novae importante gratiam gratum faciente cum vir-
tutibus oibus tam theologicis quam moralibus atque adeo specialia
auxilia, quibus Deus filijs adoptivis patrocinetur. 8vo denique
statum futurae vitae, vel in gloria vel poena aeterna. At quibus rationum
momentis quaeve necessitate sint coacti entia in tantum multi-
plicare non video, an forte sua extollant ingenia, aut
Deo quasi certas prescribant regulas, quomodo debuisset vel de-
beret hoc in hoc vel illo statu creare, quibus auxilijs aut gratiis
providere? at acumine ingenii habeti id ipsum investigare
quod in abysso Dnae Sapiae et Sciae est absconditum? planè hoc est
quod primus, 2dus et 4tus nae allatus status indicant. nam si penitus
rem considerantes cum alijs imo hinc argutis teneamus
statum nae esse stabile permanentia legibus Dnae Sapiae

firmata, ad quid curiosa investigatio illius: quod legibus Dni
sapientia non est statutum, non firmatum? ad quid superba sua seu
melius iniustitia rei alterius cum ignorantia proprii status? ut hereti-
corum falsa supposita dissolvam? sane quin eas dissolvas
magis innodabis; enimvero cur isti heretici facti sunt,
nonne quia impiè leges Dnas intra limites suae ignorantiae
coarctare voluere, et pro lubitu nescio quot status pro sua
capitositate effinxere, in quibus Deus creaturis hoc vel illa dona
largiri debuisset vel deberet hunc solum in finem, ut sub aliena celle
proprios defectus aut tegant, aut ex legibus et praeceptis tali statui
ex proprio cerebro effictis religionis suae debita et obligationes allevient,
proscindant, minuant, utque dum jugum illius penitus abijciant,
sane minus hereticorum astutiam argumento ex tali statu effecto
petito profligabis quam betrus possibilis ubi, ut tua debita
alteri solvet. manentes igitur intra limites sanae rationis
et utilitatis status nostrae illos tantum consideremus in quos Deus
nos nostrosque parentes posuit, quorum S. Aug: l. 83. qq.
c. 66. praeter statum iustitiae originalis de quo alibi jam
egimus adhuc 4. enumerat dicens: ex quo comprehendimus
4. esse distinctas in uno hoc, quibus gradatim peractis in vita aeter-
na manebitur. prima est actio ante legem. 2da sub lege. 3tia
sub gratia. 4ta in pace. ante legem actio est, cum peccatum ignoramus
et sequimur carnales gratias; sub lege est actio, cum jam prohibe-
mur a peccato, et tamen consuetudine ejus victi peccamus, quam nos ~~multum~~
nondum adiuvat fides. 3tia actio est, quando jam plenissime credimus li-
beratori nostro, nec meritis nostris aliquid tribuimus, sed ejus
misericordiam dirigendo, jam non vincimur delectatione consuetudinis ma-
lae cum ad peccatum nos ducere nititur: sed tamen adhuc ea integra eam

tem patimur, quamvis ei non tradamus. 4ta est actio, cum omnia nihil
est in hoc, quod resistat spiritui, sed omnia sibimet quodammodo iuncta,
et gnexa unum aliquid firma, cum custodiunt. quod fiet mortali
corpore vivificato, cum corruptibile hoc induerit immortalitatem.
De his ergo in eo hic tractabimus, specialia cuiuslibet
alibi resolvituri.

Articulus primus
De quiddite et libertate actus hni.

Actus qui ab hoc eliciuntur possunt dupliciter considerari, vel prout
fiunt ab hoc tamquam agente naturali proxime, vel prout ab eodem pro-
veniunt tamquam ab agente naturali. primo modo dicuntur actus hominis
ea eo, quia fiunt ab hoc. 2do vero modo dicuntur actus hni, quia
procedunt ab hoc hno modo, quatenus nimirum sunt veli
et rationi; hinc actus hnus in genere dicitur: quod sit actus pro-
cedens ab hominis vele cum advertentia rationis. ex quo sequitur, quod
actus puerorum, amentium, somniantium, febricitantium, sunt
et motus primo primi non sunt actus hni, quia non fiunt cum
advertentia rationis.
Porro actus hni sic explicati iterum dupliciter spectari possunt,
primo late et improprie /: fiet in genere naturae et quoad en-
titatem :/ pro omnibus illis actibus qui a vele cum cognitione et
advertentia procedunt; et in hoc sensu et actus necessarii dicuntur
hni, si fiant cum praevia cognitione. 2do stricte et proprie /:
fiet in genere moris et quoad libertatem :/ pro solis actibus
qui procedunt a vele non tantum cum advertentia rationis, sed etiam cum
libertate. et sic excludunt omnes actus necessarii. adeoque actus
hnus stricte sumptus est ille, qui ab hominis vele libere procedit
cum advertentia rationis. De quo solo deinceps nobis sermo
erit, ut pote qui solus dicitur actus moralis meriti aut demeriti
laudis aut vituperii capax, et consequenter tendens in finem ultimum.

dici: qui ab hoc vete libere procedit. ad hoc quippe ut actus hnus sit moralis requiritur, ut sit vltrius et liber. de vltrio egimus in tractatu de peccatis, et cum speciale residuum nullum sit, de libero hic sit

Inoctio prima

Quid sit libertas seu liberum arbitrium.

Omissis variis libertatis seu liberi acceptionibus huc nil conducentibus illa in ordine ad actus hnos duplicis sumitur. 1o pro libertate à coactione, quo sensu dicitur liberum quod fit sine violentia seu coactione entna, etsi necessario fiat, ut amor Dei in beatis; motus primo primi in hominibus et hoc liberum re ipsa coincidit cum spontaneo; unde et spontaneitatis et lubentiae vocatur. 2do sumitur magis proprie pro libertate à necessitate quo sensu dicitur liberum, quod sit non tantum sine coactione entseca, sed et absque necessitate intrinseca, seu quod sit dependenter ab electione agentis: unde libertas à coactione tantum excludit coactivum, libertas vero à necessitate praeter coactionem et excludit necessitatem: et hoc est illa libertas de qua in praesenti loquimur, quoque alio nomine vocatur libertas indifferentiae, quia supponit in agente indifferentiam seu indeterminationem vetis ad utrumque oppositorum. item dicitur et libertas arbitrii, quatenus qui eam habet, habet potestatem sequendi suum proprium, et non cogitur sequi alterius arbitrium. de hac ergo libertate à necessitate seu indifferentiae

Dico: quod sit, vera seu facultas eligendi unum ex oppositis adquae indifferenter se habet. ex qua definitione coi

Constat, quod sicut haec libertas excludit necessitatem, ita est contrario includit indifferentiam, sine qua non potest utrumlibet eligere; hinc pro clariori huius rei notitia

Nota duplicem dari indifferentiam, activam scilicet et passivam. indifferentia passiva est potentia recipiendi unum e duobus oppositis. sic paries v.g. est indifferens ad recipiendam vel albedinem vel nigredinem. indifferentia activa est potentia unum e duobus oppositis eligendi: et haec est sola indifferentia, in qua constituitur libertas a necessitate seu liberum arbitrium.

Porro cum oppositorum sint contraria alia, alia contradictoria, ideo est libertas a necessitate seu indifferentia, alia de contrariettis, alia contradictionis. prima est libertas specificationis vocatur et est illa potentia seu facultas, qua quis potest circa idem obiectum ~~actu~~ exercere actum huius aut contrariae speciei, sive qua quis potest eligere unum e duobus contrariis, v.g. amare, odisse, bene et male facere etc. libertas contradictionis, quae est libertas exercitii vocatur, est potentia seu facultas eligendi unum ex duobus contradictoriis: seu est potentia activa, qua quis positis omnibus ad agendum praerequisitis potest agere et non agere v.g. scribere et non scribere etc. scilicet in sensu diviso, non in sensu composito. et de hac utraque est

Quaestio 2da

An in statu naturae lapsae detur in hoc libertas indifferentiae seu arbitrii?

Unanimis omnium tam Catholicorum quam Haereticorum mens est, hominem in statu innocentiae perfectissima libertate praeditum fuisse; hanc tamen postea per lapsum primi Parentis non modo depravatam sed omnino deperditam esse docent soli haeretici tam moderni quam antiqui; unde dicunt hominem per peccatum Adami una cum innocentia simul et perdidisse libertatem non quidem illam spontaneitatis, quae tantum excludit coactionem; hanc enim nemo est ex illis hucusque negare ausus est, sed illam indifferentiae et arbitrii, quae praeter coactionem excludit necessitatem.

hinc quoriz utrum in hoc ed pro statu nae lapsae dat libertas indifftiae seu liberum arbitrium, et

Dico. datur in hoc ed pro praesenti statu nae lapsae libertas indifftiae seu liberum arbitrium. ita oes Catholici contra Lutherum, Calvinum aliosque haereticos.

Prob. 1. ex script. Josue 24. dr. optio vobis datur, eligite hodie quod placet. 2. Reg. 24. et 1. Paralip. 21. Davidi dat optio unam e tribus poenis propositis eligendi. atqui ubi dat optio, ibi datur electio: ubi datur electio, ibi dat indifftia activa: ubi dat indifferentia activa dat libertas arbitrij, seu a necessitate ~~similiter~~ ergo. Similiter 3. Reg. 3. apparuit Dnus Salomoni per somnium nocte dicens, postula quod vis ut dem tibi. Deuter. 30. ait Moyses ad populum Israel: testes invoco coelum et terram, quod proposuerint vobis vitam et mortem, benedictionem et maledictionem: eligo vitam. Gen. 13. dixit Abraham ad Loth: ecce universa terra coram te est, recede a me, obsecro, si ad sinistram ieris, ego dextram tenebo, si tu dextram elegeris, ego ad sinistram pergam... elegitque sibi Loth circa Jordanem regionem. et ad oculum Eccli. 15. ubi dicit: Deus ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilij sui, adiecit mandata et praecepta sua: si volueris mandata servare, conservabunt te ... apposui tibi aquam et ignem, ad quod volueris porrige manum tuam: ante hominem vita et mors, bonum et malum, quod placuerit ei, dabitur illi. Quid manifestius? sed probatur adhuc ex sermone, quo Deus Gen. 4. Cain sic est affatus: quare iratus es, et cur cecidit facies tua? nonne si bene egeris, recipies /: meredam :/ sin a male statim in foribus pectus tuum aderit, sed sub te erit appetitus ejus /: pecti :/ et tu dominaberis illius. an Deus clarius manifestare potuisset liberum arbitrium. quare merito concilium Trid. sess. 6. can. 5. definit, quod si quis dixerit, liberum hominis arbitrium post Adae pectus amissum et

extinctum esse dixerit, et anathema sit. et si cap. 1. in eadem sess.
illud viribus attenuatum et inclinatum fateatur. unde et S. Aug. l. de grat.
et lib. arb. c. 2. ait: revelavit /: Deus :/ per scripturas suas sanctas
esse in hoc liberum vetis arbitrium. quod et toto illo libro probat, quique
S. Pater loco aliorum SS. PP. qui in magno nostro idem sperdocere,
nobis sufficiat, cum in authoribus omnibus copiosissime inveniantur, et
ptim per decursum huius tractatus adhuc citabuntur. igitur

Prob. 2. ratione fundamentali et experimentali. Ic dat libertas indifferentiae seu
liberum arbitrium, quod datur pro praemio expedita ad agendum et non agendum,
seu talis qua quis omnibus ad agendis requisitis potest agere et non agere:
sed talis pro datur in hoc etiam pro praesenti statu naturae lapsae: ergo.
M. est certa et ipsa definitio libertatis, quae etiam ab haereticis probatur. m.
constat ab experientia. quis enim non experitur sibi liberum esse v.g. scribere
vel non scribere, orare vel non orare, et certe non male dixit quidam: quod cum
eo, qui libertatem hominis negat, non aliter sit argumentandum quam verberibus,
nec ab ipsis cessandum, donec fateatur, verberantis in potestate esse
ipsum percutere.

Confirm. ex absurdis, quae alias sequentur. 1o sequeretur tolli meritum et de-
meritum, praemium et poenam, laudem et vituperium in actibus hominis; nam
quae non ex libera vetis electione, sed ex mera et absoluta necessitate eve-
niunt, plane nec me= nec demeriti et capacia sunt.
2o sequeretur ipsum quoque tolli peccatum; nemo enim peccat in eo, quod quis ex
necessitate facit, et hoc, ait S. Aug. l. de vera Rel. c. 14. adeo esse ma-
nifestum et omnibus certum, ut nulla doctorum paucitas, nulla indocto-
rum turba dissentiat.
3tio sequeretur hominem in suis appetitionibus non differre a bruto, quod etiam ab
intellectu proprio determinatum spontaneae et sine coactione vel prosequitur obiectum
apprehensum ut sibi conveniens, vel illud fugit ut sibi disconveniens;
dum e contra homo non solum spontaneae, sed etiam libere agit cum pro prosequi

v. n. prosequi obtum.

4to. Sequeretur. Frustra ferri leges et praecepta, injuste puniri transgressores, nos immerito indignari hominibus sceleratis, frustraneas esse concionis praedicationum, exhortationes bellicorum, et consilia omnia si nihil liberè sed omnia secundum necessitatem absolutam eveniant. Haec omnia absurdissima et falsissima esse, non modo ipsa ratio naturalis dictat, sed et omnes gentes et nationes agnoscunt.

Ob. Deus dirigit et inclinat cor et voluntatem hominis quandocunque vult: atqui si in hoc liberum darem arbitrium, cor ejus et voluntas non dirigerem et inclinarem a Deo, sed ab ipsamet voluntate, et quidem non quo aut quo Deus, sed propria voluntas vult: ergo etc. M. prob. ex variis scripturae locis. Gen. 43. Jacob dixit filiis suis: Deus autem omnipotens faciat eum vobis placabilem, et remittat etc. quod certè non diceret, nisi existimaret, a Deo flecti et regi corda hominum. Exod. 12. Deus fecit, ut Aegyptii hebraeis dederint pretiosissima vasa et vestes. 2. Reg. 17. Deus effecit, ut Absalon non ex sequatur consilium Achitophel. ps. 118. inclina cor meum Deus in testimonia tua. prov. 20. a Domino diriguntur gressus viri: ergo.

R. D. M. Deus dirigit et inclinat cor et voluntatem hominis directione et inclinatione morali cui voluntas pro lubitu et acquiescere et resistere, consentire vel dissentire, pt. C. M. directione et inclinatione absoluta, uni voluntas resistere vel dissentire non pt. N. M. ejusmodi enim mutationes, directiones, inclinationes et tractiones morales nullam hominibus imponunt necessitatem, adeoque sunt absque laesione libertatis, ut pluribus ostendetur in cap. seq.

Inst. 10. Jerem. 10. dicit: Scio Domine, quia non est hominis via ejus, nec viri est, ut ambulet et dirigat gressus suos. ergo solus Deus hoc facit, quisque non datur in hoc libertas.

R. N. C. Ihus est antecedens est primo, quod non sit in potestate hominis sper eligere

quo sibi melioza sit, vze ex defectu cognovit, qd sibi sit melius.
2do quia electi elegerit qd optimum, sed tm dicit id qvod ipse
omnes vides dissentes, hinc illud tritum: Bolo ponit, deg dissonit intactã
tm ses ciboille, quia suavis.
Hugo. 2. Joan. 4. dr: qui fault, vel tm seruo dei: alqui nemo qui nõ fecit
vel tm: go nemo ei, qui nõ fit seruus dei! Sbs. sed qui ei seruus dei, nõ fit
ei liber, ergo nullus apostolus est: go
Rid. Sbs. qui sed qui ei seruus dei, nõ fit ei liber. ciboille ergo non, C. liber.
tale a nece scille seu indigno N.
Hugo. 13 Joan 15. dr: Jam non dicã vos seruos, quia seruus nescit qd
facit dñs ei. sed dixi vos amicos, quia omnia quecunq; audiui a patre
meo nota feci vobis. go non ei seruus, sed liber.
Rid. Sbs. Ego non ei seruus, removens exilium, illuminans, C. ego non ei
talis et unica nobis nihil cooperantibus N. et sic ex gratia dei sic de alijs
Ezech. 36. facies ut in preceptis meis ambuletis, et iudicia mea custo-
dialis; na deg est. hoc ad observaã mandatoz, removeat, exci-
tet debilem animã, sed tm ita fecerit sanct, ut hoc liber et tali grã
vocanti resistere possit si velit, absqz hoc veti nulla necessitate m=
ponit.
Hugo. 4. alqui S. Aug: ipse hanc libertatem pluribus in locis impugnavit
et negavit. ut in 2 pio. ad vitalem diens: liberum arbitrium ad bñ
agendum soli per grandiloquã predicãt. de 2o. 1427. sine gratia nõ est
ei libera vitas, eam quidem bñ vivendi, et vivendi bñ perdita sil.
in Enchirid. c. 30. inquit: libero arbitrio male utens homo et se et
illud et tm. nõ 4to in lib. qui. inquisit. gra dei. salutis li-
bertate indigens ad bonum et male quod Juliano alijqz Pelagianis exi-
gebant ad libertatem arcerrime impugnat, ergo veluti radicem, fontem
arcendum totis viribus pelagiane rejicit: go talis indigens in statu
nat lapse nõ peccavit. sic heresi manifesta et evidi ad Pelagianis com-
mercia ad textum S. Scripturã. cuius mens ut in dictis clarebit longe
alia fuit. ad S. Scripturam. liberum arbitrium pertinere ad

diligendum Deum ut oportet ad salutem. C. ad diligendum Deum ab-
solute et omnimode N. A. ad 2. d. Ans: sine gratia Dei non potest esse
libera veritas libertate morali et gratiae C. libertate naturae N. ad 3.
iterum dist. libero arbitrio male utens homo et se perdidit et ipsum
deteriorando C. amittendo N. quis enim dicat homo se ipsum prorsus perdidisse
cum quo non aliquo modo dicit perdidisse arbitrium, quam homo, manet, quod
penitus non amiserit. Dein S. Doctor in praedictis locis non intendit
per peccatum Adami, peritam fuisse naturalem et nativam libertatem, sed tantum
moralem, seu facultatem ad bene agendum expeditam et completam, quam Adam
in statu innocentiae habuit. ad 4tum constat S. Aug. non repro-
basse libertatem indifferentiae in sensu nostro, sed illam in sensu Juliani et
aliorum Pelagianorum, qui docuerunt veritatem hominis lapsi esse in perfecto
aequilibrio, sicut erat in statu innocentiae, et aeque pronam in
bonum et malum, adeoque negavere liberum arbitrium per peccatum Adami
fuisse attenuatum ac debilitatum, quod merito impugnavit S. Aug.
unde in fine D. Ans. impugnat libertatem indifferentiae moralem,
id est facilitatem et promptitudinem aequalem, ut tam quod bonum quam ad malum
C. libertatem physicam et naturalem. N.
Inst. 3tio si haberemus libertatem tam ad bonum quam ad malum,
tunc possemus tam bene et expedite bonum ac malum facere: atqui
hoc non est; nemo enim sine gratia bene operari potest: ergo.
R. D. M. si haberemus libertatem moralem tam ad bonum quam ad malum C. M.
si haberemus libertatem physicam N. M. etc.
Inst. 6. ubi datur necessitas peccandi, ibi non datur libertas indifferentiae;
haec est ut dictum, excludit necessitatem: atqui in statu naturae lapsae
datur necessitas peccandi: ergo. m. 486. ex S. Aug. l. de perfect. iust.
ubi ait: per arbitrii libertatem factum est ut esset homo cum peccato,
sed jam poenalis vitiositas subsecuta ex libertate fecit neces-
sitatem... quia peccavit veritas secuta est peccatum peccantem habendi
dura necessitas. et l. de vera Rel. ait: quod non superba
necesse habeat, veteri invidere etc.

confirm. habens pedem curvum et claudum non potest ambulare nisi claudicando; sed pectus est quaedam curvitas vltis: ergo habens pectus non potest non peccare.

Rg. ad 1. D. M. ubi datur necessitas peccandi, id est contrahendi pectus originale, ibi non datur libertas N. M. ubi datur necessitas peccandi actus et personalis C. M. vel aliter dist. ubi datur necessitas peccandi absoluta C. M. ubi datur necessitas tantum moralis N. M. et sic est mens D. Augustini, qui in primo textu loquitur de necessitate grupisandi et ignorandi: ex quo dein infert necessitatem moralem tantum non absolutam peccandi actus, quae absolute quidem sed non nisi magna cum difficultate superari potest. per necessitatem a grupisandi et ignorandi, quae absoluta quidem est, seu quae post lapsum Adami impediri et superari nullo modo potest, non tollitur liberum arbitrium prout idem S. Doctor pluribus in locis evidenter ostendit, et praesertim l. de vera Rel. c. 14. ubi ait: quam peccari non dubium est, nec hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum vltis arbitrium. unde ad textum alterum ex loco mox cit. desumptum

Rdeo S. Doctorem ibi non loqui de necessitate actionis, sed necessitate finis, est a finis necessitas illa, qua quis ex suppositione finis efficacitate intenti, necessario debet adhibere media ad eum conducentia, sic qui vult fieri doctus, necessario debet studere, qui se ipsum super alios extollit, alios necessario contemnit, vel invidet &c. ad confirmationem C. M. D. m. pectus est quaedam curvitas vltis moralis et libera C. naturalis et necessaria N. m. &c. insuper et paritatem, nam ad potentiam ambulatoriam seu locomotivam, quae causat claudicationem sit potentia necessaria non potest nisi eundem effectum producere: at potentia volitiva quae causat pectus cum libera sit, pro lubitu potest hunc vel illum actum facere, seu peccare et non peccare. Statuto igitur hoc certo contra haereticos est

Quaestio 13tia

In quanam indifferentia vltis consistat libertas arbitrij?

Praesc. seu potius in memoriam revocandum ex q. 1. libertatem aliam esse à necessitate, aliam à coactione, hanc ultimam solum admittunt haeretici, quatenus quos cum coi Catholicorum

Dico ad rationem libertatis requiritur indifferentia vltis ad opposita, adeoque libertas, praeter coactionem excludit omnem necessitatem absolutam.

Prob. 1. ex Conc. Trid. sess. 6. c. 6. ubi definivit. Si quis dixerit, non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera ita ut bona Deum operari, non permissive solum sed etiam proprie et per se ex anathema sit. unde etiam Pius 5tus. Gregorius 13tius et Urbanus 8vus has duas Michaelis Bay, proes ordine 39. et 66. damnarunt: quod vetrie fit etiam si necrio fiat, libere tamen fit. et: sola violentia repugnat liberti hominis natali.

Prob. 2. auth. S. Aug.: qui pluries libertatem à necessitate ad liberum arbitrium requiri praetendit, mxe l. de natura et gratia c. 63. ubi postquam recitavit haec Hieronymi verba: liberi arbitrij nos quidem Deus, nec ad virtutem nec ad vitia necessitate trahimur, alioquin ubi necessitas nec corona est, quibus oportet sequitur liberum arbitrium esse immunem facultatem à necessitate; hoc etiam subiicit Aug.: quis non agnoscat? quis non toto corde suscipiat? quis aliter quidem humana neget esse naturam? et l. 2. cont. Faust. c. 3. ubi sic loquitur: nos quidem sub fato stellarum nullius hominis genesin ponimus, ut liberum arbitrium vltis, quo bene vel male vivitur, propter iustum iudicium Dei ab omni vinculo necessitatis vindicemus.

Prob. 3. raõe. libertas ē poa unū eligdi ex oppositis, sed ubi datr electio, ibi dat indifftia vltis excludens neitte: go.
M; ē ipsa dectio: et m. per se claret.
ob. si libertas gsistit in indifftia ad agdum et nō agdum, tc hoc ipso nemo libere agit, qd probat. tc nemo libere agit, qdo nemo agit indifferente, atqui nemo agit indifftr, hoc ipso ē dum agit, iā ē detnatg ad unū, et gsqtr nō ē amplig indifferens: go.
R. D. m. nemo agit indiffter hoc ē, dum actu agit nō ē amplig indifferens. id ē, anteqm agat, nō erat indifferens N. m. ad libertte a sfft, qd agens ante actioē fuerit indifferens ad agdū nō agdum, et qd ex ppria electioe agat v nō agat. unde adiecta rarom minoris sic distinguo: dum agit, iā ē detntg ad unū detnaõe libera ab ipsamet vlte proveniente C. detnaõe necria à naa v obto proveniente N. libera a ppria vltis detnaõ nō impedit quominus quis libere agat; hanc ē nec libertas nec indifftia excludit, sed sola detnaoē necria.
Inst. 1a si libertas gsisteret in indifftia ad agdum et nō agdum, tc agens liberū dbet poe agere et nō agere: atqui nemo pt agere et nō agere /: cū nō dete poa faciendi gtradictoria :/ go. &c.
R. D. m. nemo pt agere et nō agere in ssu gposito C. in ssu diviso N. &c.
Inst. 2. si libertas gsisteret in indifftia tc hoc cresceret cū libertte et ubi plus eet libertis, ibi eet plus indifftie. sed hoc falsū ē: go. m. prob. quia in perditissimis hoibg ē mna libertas et minima indifftia, ut hoc gstat experia: illud a ex hoc probat, quia ubi majus ē demeritū ibi major ē libertas; pectū ē in tbū cresit, in qntū ē liberum; sed in perditis hoibg majg ē demeritū: go.
R. n. ult. M. quia pectū nō cresit in perditis hoibg raoe libertis precise qua alys hoibg simile hbent, sed raoe intensioris pter maiorē fervorē, delectaoē, gplacentia, v raoe extensioris

p̄ter cong. ad dn̄m ꝑ rase. circumstā. &c.
Inst. 3tio amor beatificq d̄ actq necnq el'n d̄ pegste liber: go
drequirit libertas à necessitate ad libertate.
Sc. d. n. d̄ pegste liber libertate à coactione C. à neitte N.
Inst. d̄ liber à necessitate: go. p̄ob. ant. ois actq hng d̄ liber: Sed amor
beatificq d̄ actq hng: go &c.
Sc. d. M. ois actq hng strictè et specificè sumpt̄ged liber C. M. late et
genericè sumpt̄q N. M. ne adhoc ꝑfuit ut ꝑfit raoi et vetris
etsi neutris fiat.
Inst. 3. idem d̄ amor beatificus ac amor charitis in via, ut coiq
docent Theologi: Sed amor charitis in via d̄ liber: go &c.
Sc. d. n. d̄ idem amor quoad ꝑfectū C. quoad modum N. responsio
patet ex dictis.
Inst. 6. in oppos. Aug. liberū d̄ gd d̄ in nra potestate: Sed de veritate
etsi necnō d̄ in potestate nra: go. m. p̄ob. ex S. Aug. l. 3. retract
c. 1. illud d̄ in nra potestate, gdcūq volumus; Sed de veritate
etsi fit necnō fit cum volum: go &c.
Sc. d. M. illud d̄ liberū gd d̄ in nra potestate morali C. pure, sic N.
ad p̄ob. d. M. illud d̄ in potestate nra, et sic gd fit cū volumus C.
in potestate morali ꝑbl. Gd fit cū volum liberè et ex electione C.
gd fit cū volumus necnō; N. M. illud a. de ea in alicuius potestate
morali; gd ita abeo fit, ut ex ejus arbitrio potuerit nō fieri; unde
ꝯste Aug. l. de spiritu et lit. c. 31. ait: Ut quisq; in potestate ha-
bere dicit, hoc si quis velit facit, si nō vult nō facit. et sic expōia m̄
Petaty, textq S. bb. a. gd Comiti fuerint de libertate à coactione
nā à necessitate, vgdsta p̄dictā nā obti ex nāa v. caa ext. seu
provenies obst libertati, nō p̄fectioni dei. Vdenigq gd Cyprian
de libertate morali, quo gr̄uit Evitā petri, quā habuit Adam
in paradyso, et nō de libertate arbitrij. et hinc facilè ꝑsolvēs
aarionū argenta. at restat ꝑsolvenda

Quaestio 4ta
qualis indifferentia ad raoem libertatis requiratur?

Rememorandum denuo ex quaestione 1. libertatem aliam esse contrarietatis, aliam contradictionis, iam posita illius indifferentia, controversia hic est, quaenam ex his sit de essentia perfectae libertatis, an illa contrarietatis, an ista contradictionis, an utraque simul? et

Dico. Sola indifferentia contradictionis, seu potestas ad agendum et non agendum est de essentia libertatis perfectae, non vero indifferentia contrarietatis ad bonum et malum, utpote quae in Viatoribus tantum est quid accidentale respectu libertatis adeoque sensus assertionis est, ad perfectionem libertatis tantum requiri potentiam agendi et non agendi, non vero potentiam ad malum, seu potentiam peccandi; cum haec sit potius imperfectio et defectus libertatis, quam ejus perfectio. ita communis Catholicorum:

1a p. sufficienter constat ex quaestione praecedenti, ubi ostendimus ad libertatem requiri indifferentiam; ergo libertatem contradictionis.

Prob. igitur 2. p. 1o. si ad libertatem essentialiter requiritur indifferentia contrarietatis, seu potentia ad bonum et malum, sequitur Deum non esse liberum, quia non potest malum velle: atqui hoc non est dicendum; nam cum libertas sit perfectio creaturalis, non haberet aliquam perfectionem, quam Deus ipse non haberet: ergo

neque 2o. Dicas, indifferentiam contrarietatis non quod est de ratione libertatis absolutae, sed tantum de ratione libertatis respectivae respectu sit Viatorum; nam

Contra est; enimvero si indifferentia contrarietatis importat potentiam peccandi, quae si requiritur ad libertatem pro statu viae respectu Viatorum, tunc ea sine dubio ad debuisset habere Christus tamquam caput Viatorum: atqui Christus illam non habuit, ut patet ex Tract. de Incarn. ergo etc.

Confirm. libertas est perfectio et potentia ad malum est imperfectio: sed imperfectio non potest esse de ratione imperfectionis: ergo etc.

Prob. 2. auth. SS. PP. S. Aug. l. de corrept. et gratia c. 11. sic ait: quid erit liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, quae

futura erat et hñi, sicut facta est et Angelis sanctis merces
meriti? ... prima libertas vetis erat, poe non peccare, novissima erit
multo major non poe peccare. talia ed habet l. 22. de civit. c. ult. etc.
S. Anselmus in Dialogo de lib. arbit. c. 1. ait: libertate arbitrii non
puto, ee poa peccandi et non peccandi, quippe si hoc ejus eet deffio, nec
Deus nec Angelus qui peccare nequeunt, liberum habere arbitrium,
qd nefas est dicere. et inferius: nec libertas nec pars libertatis est
peccandi potestas. S. Thom. in 2. dist. 25. q. un. a. 1. adz.
habet: ad raoe liberi arbitrii non pertinet ut indeterminate se habeat ad
bonum vel ad malum, quia liberum arbitrium per se in bonum ordinatum
est, cum bonum sit obtum vetis, nec in malum tendat, nisi propter ali-
quem defectum, quia apprehenditur ut bonum, cum non sit vetas aut electio
nisi boni, aut apparentis boni: et ideo ubi perfectum est liberum arbitrium
ibi in malum tendere non pt, quia imperfectum ee non pt. sed hoc ad
libertatem arbitrii pertinet, ut actione aliqua facere vel non facere possit,
et hoc Deo convenit, bona e quo facit pt non facere, nec tamen malum
facere pt. itaque ulterior raõ ex hoc textu et dictis in tract.
de peccatis facile erui pt.

Objicies. Eccli. 15. libertas explicatur per poa extendendi ma-
num ad ignem et aquam, seu bonum et malum, ut interpretantur SS. Patres.
atqui hoc poa consistit in ~~poa~~ libertate contrarietatis: go.
R. D. M. explicatur quantum ad statum accidentalem, qui naturae corruptae propter
peccatum facit superadditus C. quantum ad essentiam quidditatem et perfectionem
N. M. et C.
Instr. atqui ed Adam potuit bene et male facere, imo revera pes-
simè egit dum peccavit: go libertas contrarietatis non primum post
peccatum naturae fuit superaddita.
R. D. A. potuit bene et male facere sub raoe mali N. sub raoe
boni C. A. et N. A. potuit quidem Adam facere et non facere

et ex tali facto vetrio gtra praeceptum divinum malum producere, non po-
tuit tn facere bene vel male antequam ipse per suam actionem malum
produceret, unde S. Aug. nunquam dicit: Adamum habuisse
libertatem gtrariettis in statu innocentiae, sed tantum ait. prima liber-
tas vetitis erat posse non peccare &c.

Inst. 2. de ratione et essentia libertatis est indifferentia, ut q. priori fuit
probatum: atqui indifferentia non tantum dicit potentiam ad gtradictoria,
sed etiam ad gtraria: ergo &c.

R. D. M. de ratione libertatis est indifferentia gtradictionis C. M. gtrariettis
N. M. et C.

Inst. 3. illa indifferentia est de ratione libertatis, per quam exercet libertas:
atqui per indifferentiam gtrariettis exercet libertas: ergo &c.

R. D. M. illa indifferentia est de ratione libertatis, per quam exercet libertas
quoad statum ejus essentialem et perfectum id est servato ordine ad
finem debitum C. M. quoad statum ejus accidentalem et imperfectum
fiet praetermisso ordine ad finem debitum N. M. licet per indifferentiam
gtrariettis seu potentiam peccandi libertas exerceri possit quoad statum
ejus accidentalem, attamen hoc exercitium non est perfectio sed potius defectus libertatis
quia deficit a recta ratione, a regulis morum, a fine ultimo &c. hinc
S. Thomas. 1. p. q. 62. a. 8. ad 3. dicit, quod liberum arbitrium diversa
eligere possit servato ordine finis, et hoc pertinet ad perfectionem
libertatis ejus, sed quod aliquid eligat divertendo ab ordine finis
quod est peccare, hoc pertinet ad defectum libertatis.

Inst. 4. potentia peccandi includitur in potentia libera: ergo de ratione libertatis est
potentia peccandi.

R. 1. retorqu. argm. potentia claudicandi includitur in potentia ambulandi:
ergo de ratione ambulationis est claudicatio.

R. 2. D. A. potentia peccandi includitur in potentia libera tamquam libertatis defectus,
imperfectio, et aliquid accidentale C. A. tamquam libertatis perfectio, et ut

ut aliquid centle N. A. et C.

Inst. 5. quo maior est indifferentia, eo major est libertas: sed ubi datur pro n. tantum contradictoriorum, sed etiam contrariorum, ibi maior est indifferentia: ergo etiam major libertas: sed atqui nulla imperfectio crescere potest per aliquid imperfectum: ergo indifferentia contradictionis seu pro ad malum non est imperfectio.

R. 1. si hoc argumentum aliquid probaret, tunc etiam evinceret pro statu naturae lapsae, quod hoc esset magis liber, adeoque et magis perfectus quam reus, cum in Deo nec detur nec dari possit indifferentia ad malum: sic a probaret nimirum: ergo nihil.

R. 2. D. M. ergo major est indifferentia intensive hoc est, quo aequalius ille qui fertur ad opposita, eo major est libertas C. quo maior est indifferentia extensive id est, quo magis ac latius se extendit N. M. vel sed. quo latius se extendit servato ordine finis C. quo latius se extendit pro termisso ordine finis. N.

Inst. 6. indifferentia contradictionis est de essentia libertatis: sed indifferentia ad peccandum et non peccandum, est indifferentia contradictionis, cum se extendat ad contradictoria: ergo.

R. D. M. indifferentia contradictionis, ad faciendum vel non faciendum bonum est de essentia libertatis C. indifferentia contradictionis, quae se extendit et dicit pro ad malum N. M. pro ad malum est imperfectio quae ex dictis non potest esse de essentia libertatis perfectae.

Quaestio 5ta

Qualis libertas requiratur ad me vel demeritum?

Dico. ad me vel demeritum requiritur libertas indifferentiae seu a necessitate et non sufficit libertas a coactione. ita communis Cathol. contra Baium et Jansenium.

Prob. 1. ex scriptura Eccli. 31. dicitur. Beatus vir, qui potuit trans=

gredi et n̄ transgressus; facere mala et n̄ fecit. Deo stabilita
et bona elegit in end. q̄d verbis scriptura caudat libertē morale
et ad meriti repetit ex eo, q̄d quis n̄ transgredi malefacta
cū poet transgredi, nec mala facial, cū poet facere &c
Rob. 2. auth. Sp. Chr. Ry. 3. Greg. 13. et Urban. 8. à q̄bz damnata
et hoc Jay pro: hoc ēt peccat damnabiliter in eo, q̄d necessitati
tail. go idēz q̄ traditoria erit vera: dein Innocent. 10.mus
Alexand. 7.mus et Clem. 11.mus qui hanc Jansenij, q̄d damnarunt,
ad meritum demerendum in statu nāe lapsæ n̄ requirit
in hoc libertas à necessitate, sed sēl libertas à coactione.
Rob. 3. auth. Sp. Chr. S. Aug. l. 2. q̄stu Jovin. sic ait: Liberi
arbitrij nos gratia Dei, nec ad virtutes nec ad vitia necessitate
trahimur, alioquin ubi necessitas est, nec damnatio nec corona est.
S. Thom. q. 24. de Verit. a. 6. in c. inquit: per actus primi quis meretur
n̄ primi sēl Deus sui actus, sic et finis actus q̄s pretium proximis
dare pt. sic quis Deus sui actus per liberum arbitrium, unde
natus facultas liberi arbitrij requirit ad meritum. S. Aug.
l. 13. de lib. arb. c. 1. si nec n̄ritus motus exigitur, culpabilis nullo
modo ēt pt. Similia Albert et alij Sp. Chr. quos apud Aut. vide.
Rob. 4. nec. Et ad meritum demeritum n̄ sēl libertas spontaneitatis
sed libertas indifferentiæ requiritur, quo per sola spontaneitate n̄ pt salvari
liberum arbitrium, q̄d tm̄ fundatur potius bonitatis et malitiæ
moralis: sed per sola spontaneitate requirit salvari liberum
arbitrium ut ex q. 98. q̄stal: go. M. ab ipsis hæreticis ēt admittitur
quia et ipsi fatentur Deum liberum arbitrium ēe fundatum me-
rendi, demerendi: q̄d
Rob. 3.to vbi: n̄ demeritum, ubi n̄ peccatum: atqui ubi n̄ libertas
indifferentiæ, ibi n̄ peccatum: go. m. Rob. ac peccatum ēt extra ligē Fra.
atqui Deus nihil prohibuit, nihilque exigit, ubi id q̄d fit,

n pt n fieri, aut id qd omittitur, n pt n omitti; Deus ut ait
Trident. sess. 6. c. 11. impossibilia n jubet, sed iubendo monet, et
facere qd possis, et petere qd n possis, et adiuvat, ut possis, cuius
mandata gravia n sunt, cuius iugum suave est. Ergo hoc agens n liber
assi v n aqdi n peccat; nam ut Aug. ait: nemo peccat in eo, qd
cavere n pt.

Confirm. si ad raoe demeriti v meriti moralis sufficeret sola libertas,
à coactioe, tn sequeretur qd ed agtia sensitiva, et bruta animantia me=
v demeriti moralis essent capacia, et sic ed eis praemium deberetur eo
modo, quo hoibus; quia et bruta habent libertatem à coactioe: atqui
hoc iuxta q est falsum, imo absurdissimum: ergo etc.

q oes

Ob. Deus est necessario summe perfectus, bonus et iustus, ita ut absolute nequeat
esse imperfectus malus aut iniustus, et tn n minorem meretur laudem, et
admiraoem oium creaturarum, quam si in his oibus esset simpliciter indifferens:
ergo cum oimoda necessitate pt adhuc stare et subsistere meritum, et
moralitas.

R. D. 2. memb. antedis. et tn meretur laudem et admiraoem oium creaturarum natale
Conc. meretur laudem moralem in his, quae ei ex necessitate naturae conveniunt
Neg. Deus sinuti duplex perfectionum genus habet nimirum natalium
seu necessariarum, prout sunt iustitia, bonitas et alia praedicta, quae ei
ratione naturae conveniunt, et liberarum, ut sunt praedicta ei tantum advenientia
vg. esse Creatorem, Redemptorem, Advocatum, ita ed duplex habet me=
ritum aliud late sumptum et natale, proveniens à gnatali perfectione
et hoc meritum n soli Deo, sed oibus fere creatis convenit; sic laudamus
margaritas, atque hoc meritum respondet Deo sdm perfectioes
suas natales; aliud est meritum morale, et istud ~~hon~~ mensuratur
ab honestate voluntatis cum indifferentia operantis, convenit istud meritum
Deo sdm perfectioes ejus liberas, et sdm ea, qd sic ex sua infinita
misericordia fecerit, cum potuerit ea n facere, unde cum de me=

rito Dei agit, n statim morale meritu illgte, sed alterutru aut morale aut natle; fuit ed in creatis ratlibg accidit.

Inst. 1. Beati id possunt virtuose agere, et Dæmones possunt peccare: atqui tam isti quam illi agunt necsio: go ad me = v de= meritu n requiris libertas à necessitte. M. prob. ex hoc, quia si Beati pro nobis intercedunt, virtuose agunt, et dæmones eqtra male, si nos tentant: go.

R. D. M. beati possunt virtuose agere et dæmones male in iis quæ libere agunt, C. quæ agunt necsio N. M. ad probaod C. A. N. supp. qd beati necsio intercedant pro nobis, v diabolg necsio nos tentet.

Inst. 2. hoes sæpe peccant in iis, quæ necsio faciunt, ut patet in motibg primo primis, ite in iis quæ ex ignoraa, v ebrietate gtingunt: go libertas à necessitte n requiris ad demeritu.

R. ~~D. A. hoes~~ N. A.

Inst. 3tio si actus necsij possunt ee meritorij, tc ad meritu n requiris libertas à necessitte: sed actg necsij possunt ee meritorij: go. m. prob. Xtg fuit necessitatus ad bonu, quia n poterat facere malu, et tn oes ejus actg fuerunt meritorij: go actg necsij possunt ee meritorij.

R. D. vel. Ans. Xtg fuit necessitatg ad bonu somgenus C. sm speciem v nru n. ant. quavis Xtg fuerit detnatg et necessitatg ad bonum in genere, n tn erat necessitatg ad detntu aliquid actu in spec, v si id ad certu aliquid actu in spec fuisset detntg v.g. ad diligendum, n tn erat necessitatg ad hunc v illu actu amoris in individuo exercendum, unde qd Xtg fuerit necessitatg ad bonu somgenus per hoc nec libertatem nec gsqte raoe meriti amisit; siqdem adhuc hbuit poa eligdi et exercendi actu bonu, quem pro libertte sua eligere et exercere valebat.

His ita positis et probatis, antequam ad ipsa gra descendamus, necesse videt moralitte prig actuu hnoru probe noscere, qre sit

Articulus 2dus

De Moralitate actuu hnoru.

Per moralitte, de qua in præsenti agimus, DD. nil aliud illgunt,

quàm modum illud, qui actibꝫ hnis finitis et prie tribuit rea-
ne=ꝫ demeriti, aut per quæ actꝰ hni finitꝰ habent, unde moraliꝫ
bonitas aut malitia, laude aut vituperio digni & horū morali-
tas ꝺ et ꝑsistit finitꝰ in ꝑformitate v̄ difformitate actus liberi ad re-
gulas morū. unde habet moralitatē ꝺgstitui, ꝑ tota libertate;
quavis e libertas sit finitꝰ et radix moralitatis, utpote sine qua
actꝰ nec me= nec demeritorię capax est, in qua hoc actꝰ hnus
videm ꝺ aut occi, ꝑ moralitatē bonꝰ aut malus, ꝺs hanc bonitatem
et malitiam moralē habet finitꝰ ex eo, qꝺ sit v̄con= v̄ difformis regulis
morū. ex quo

Colligit, duas ee species moralitatis ꝑt bonitate et malitia, quarum
ida in con= altera in difformitate ad regulas morū ꝺgstitit.
Horū regulæ morū, sūmquas actiones morales regulari debent, duæ
potissimùm sūt, una remota finalis et mediata, et ipsa lex
dei eterna in mente dna residens, et voluntas hnig supremi legisla-
toris ꝓscribens, ꝓhibens, ꝺcernens v̄ permittens, cui se hoc finalis-
sime debet ꝺdere, quia hoc totꝰ, qntꝫ ē, sum ee et operari ex sua
nata ꝓpensitate ad Deū, a quo habet sum ee et operari, adeoq; ad hoc,
ut agendo agat, proveniat sua nata et obligari, rectèq; se habeat ad
finē supremū dnū, legē dei eterna regulante in actibꝰ suis respicere
debet. altera regula morū proxima, finalis et mediata
ē dictamen practicū rationis respiciens legē dei eterna et voluntē
supremi legislatoris, ideoq; ꝺcernens ꝑ et practicè dictans, qꝺ hic et
nunc prosequendū, ꝓhibitū, permissū, faciendum v̄ omittendum sit
ꝺformis ad legē et voluntē dei.
Ex hoc igitur actꝰ aliquis bonꝰ ē aut malus, qꝺ cū advertentia rationis liberi
a voluntate eliciatꝰ ꝺformis aut ꝺformis additamen practicum prie rationis
respicientis legem dei eternā et voluntē supremi legislatoris nec non
proveniētia actꝰ ex natā talis aliqua tali. nec

Dicas · iuxta cod̃ sẽre Thō: dari aliquos actꝰ eē ex se et intrinsica bonos vel amore dei ꝯ et malos vel odium dei ante legẽ dona, ita quo hoc eē meritū dīgnitas, quī ꝯ sequi pt, vbi actꝰ quidam sit malus antequa hoc existat qui illum gratia ꝯsequat? ita ut hoc supponat, frā existens actu, illum certe gratificare nō poterit, nisi extra ditamen ratois, et esset extra legē dei ordinata. Dein dē certū ē defectū quēdam à bonitate prōcepta, quomodo a poterit liberi talis defectꝰ, si nō dabꝰ, qui vltrā liberē extra debitū à tali bonitate deficiat? iam si requisitꝰ deficiens, talis malitia desumit ex illo vltrio et debito liberō extra debitū, et inde ex ipsa, quia mōdꝰ malitia moralis inū actui, rhōabꝰ extante adijūctꝰ, qui mōdꝰ adjunctus, posset, nisi deꝰ nobis dedisset lumen rāois, quo cognosceremꝰ hunc vel illud actū eē prohibitū ꝯ vel, valet in Grutis.

Quōnia igit̃ actꝰ talis, moralitꝰ actꝰ in genere ꝯstituī et desumi ex respectu et ordine intrīseco, quē quisqꝫ actꝰ habet ad finē obtō dictū, nō quidem quomodocunqꝫ, sed prout ipsum eē obtō ꝯstat requisitis nōnullis, et ipsis formē aut ꝯformē ꝫ actꝰ ex hoc fine sive posterius, actus aliquis eē bonus q in genere ꝫ malus, neqꝫ ꝯst cognoscere valeāmꝰ, cur actꝰ in tali vel tali specie sit, v.g. cur furtum repugnans legi dīnæ et rationi sit, petitū extra iustitiam: extra scandalū eidem legi dīna et rationi repugnans sit petitū extra charitatē, sit

Quinta ꝓma.

Vnde actꝰ hūi desumant suam primam et specificā bonitatē vel malitiam?

Duo ꝓma prima et ēntia specifica bonitas aut malitia actꝰ hūi desumunt ab obto, et hoc vel ido modo conꝫ vel dissentaneo rationi qualitatis ꝯsi.

Prob. ex S. Thom. 1.2. q. 18. a. 2. in c. vbi ait: Sicut res naturalis habet speē ex sua formā ita actus habet speē ex obto, et sicut prima bonitas rei naturalis attenditꝰ ex sua forma quod dat speē ei, ita et prima bonitas actꝰ moralis attenditꝰ ex obto ꝯveniente. Hinc colligit ex mente Philosophi hoc axioma sumit ex obto.

poe specificantur ab actibus, et actus ab obtis. praeterea nil aliud assig-
nari pt, unde actus hni per se pro et contra specificarentur, uti et
patet ex ijs, quae diximus in tract. de Peccatis, unde hoc suam
desumant spec. Extrinsece a

Dico 2. specificantur ea à fine operantis. et iterum cois. et
Prob. 1. ex script. Math. 6. dic: si oculus tuus fuerit simplex, totum
corpus tuum lucidum erit; si a oculus tuus fuerit nequam, totum corpus
tuum tenebrosum erit. ubi SS. PP. cois sb oculo intelligunt intentionem
et finem operantis.

Prob. 2. ratione. Ex actus hnus à fine operantis suam spec bonitatis v malitiae
desumit, quod propter finem operantis actus ex se bonus pt fieri malus: sed hoc
est, ut patet in eo, qui dat eleemosynam propter vanam gloriam: go. et
quod dixi de fine operantis

Dico 3tio quoque de circumstantiis, quod sicut et illae actui hno moralitatem tri-
buant, quodque v spec ab obto v fine auctoritatem ttum augent, v minuunt.
et iterum cois.

Prob. utrumque quia idem actus hnus propter circumstantiam duplici virtuti
spec distae, aut uni virtuti magis minusve contrariari pt, ut patet
in adulterio, quod ttum contrarius eidem virtuti castitatis, sed propter circum-
stantiam personae ligatae spec mutat, et ex opposito virtuti iustitiae. item
in furtis decem et centum florenorum, quorum illud minuitur hoc v intra
eandem spec furti augetur: go.

Dextra circumstantia actus hni accidentalis conditio ad eius bonitatem v malitiam mo-
ralem aliqualiter contribuens. harum sunt duo genera; quaedam mali-
tiam v bonitatem intra eandem spec augent v minuunt, hinc dicuntur
aggravantes v minuentes, ut sunt v.g. actionis vehementia v remissio,
mora longa aut brevis, quantitas maior aut minor. Aliae v circumstantiae
speciale actui spec malitiae afferunt, hinc vocantur specie mutantes:
cuiusmodi sunt, si quis in loco sacro furetur, v actum iugii exerceat &
cuius utriusque generis assignantur 7. hoc versu comprehensae:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando. Quas singulas breviter sic explico:

Quis denotat glitte et gditione personae operantis v.g. sit ne soluta, an ligata &c.

Quid sgst gditionem v gntitte obti aut maae, v.g. parva an magna sit res ablata.

Ubi sgst glitte loci sacri, aut profani &c.

Quibus auxiliis sgst quaevis media, instrmta, coas et coadjutores, v.g. minas, vel blanditias.

Cur. seu pptter qd ostendit finem extrinsecum operantis, v.g. an jejunet ob vanam laudem &c.

Quomodo denotat modum actionis, an v.g. cum v sine advertentia, studio &c.

Quando. indicat glitte tporis, an die festo &c. aliqui addunt octavam. seu quoties, sed nrus pprie circumstaa n e, sed, obig sbst antlis multiplicao numerica actuum.

Ob. 1. gtra 1. concl. si actus hni sua spee desumerent ab obto, tc ubi cent obta spee diversa, ibi edeent actus spee diversi: sed hoc e falsum: go &c. m. prob. si Petrus furatur vinum, Paulus panem tc obta st spee diversa, et tn nst diversi spee actus: go &c.

R. D. Ant. obta st spee diversa spee matli C. fmli N. na utriusque actus e idem obtu fmle, nimirum ablatio rei alienae: actus a specificantur ab obtis fmlibus, non matlibus.

Inst. 1. idem nro actus pt specificari duplte, quin tn mutet obtu, ut patet in esu carnium gtinuato a feria 5. usque ad feriam 6. qui ex bono sine mutaoe, supposito, qd n interrumpatur, fit malus moralite; item in motu primo primo, si gtinuet usque ad advertentiam raois et libertate: go &c.

R. D. quin mutet obtu phie trans. moralite N. responsio patet ex hoc, quia talis actus hoc ipso, eo qd ex bono fit malus, mutatur moralite, eo qd sit gtra dbitu, modo n obliget.

Inst. 2. eadem res pt ee obtu bono et malo actionis: go actus hni n desumunt sua spee ab obtis; ubi e idem spee obtu, idem quoque spee dbet ee actus. Ant. prob. eadem pecunia pt ee obtu furti et restitutionis &c go &c.

Q. 2. A. 8d diversa ratione C. 8d eadem N.
Instl. 3. ab actu actg Reg principam et contra suam spem desumit, qd principes per leges actus restringit; atqui actg principes restringit finem: go C.
R. D. 1. m. actg principes restringit finem operis C. operantis N. m. nam licet operans sit agens qdoqs per se principes restringat finem contingens et ipse: actg tm restringit finem intrinsecum et sibi ipsi.
Instl. 4. qui mentiri ad vitam alterius conservandam ex invincibili errore putans se teneri ad mentiendum, ille facit actum bonum: atqui hic actg non videt ab obto qd intrinsece malum sc. go non specificant C.
Q. 2. m. non videt quod bonitas ab obto matis sumpta C. malitia sumpta relate ad agentem cum ratione et ne apprehendit vel constanter regulis morum N. m. C.
actg 2. et diximus non specificant ab obtis malitiosis, sed similiter.
Instl. 5. go obtum malum vel specificare actum bonum? qd est absurdum.
R. g. obtum malum qua malum non potest specificare actum bonum, voluntatem vel bonum apprehensum, quia sic non differret a contraria regulas morum.
Instl. 6. actg intrinsecum obtum ab actg extrinseco: atqui circa alibi dicta actg extrinsecum intrinseco non superaddit novam malitiam: go non desumit suam malitiam ab extrinseco.
Q. D. m. non superaddit, id est, non addit novam malitiam C. m. id est, non dat speciem moralitatis N. m. hoc a diversissimis ab invicem sit, ut nihilominus quidvis antecedenter esse hoc esse, si nulla addit nova malitia, nulla erit in actu extrinseco, quae non erat in intrinseco.
ob. 2. contra 2. Concl. si actus interni ex specificari a finis operantis, sequeretur idem actus ex obto bono, et ex fine malo esse posset. alterum implicat: go C.
Q. D. M. sequela quod idem actus ex obtis bono malo, et ex fine moralitatem accipiat C. utrobique non malum moralis N. M. atqui hoc implicat sicut dicit hoc C. diversa N. C.
ob. 3. contra 3. Concl. si actus interni specificarentur ab circumstantiis sequeretur quod idem actus individualis esset in duplici specie, quod nihil videretur una specie moralitatis ab obto, altera ex circumstantiis: sed hoc implicat: go.
R. D. M. sequela quod esset in duplici specie entis N. M. entis et accidentis C. M. atqui hoc implicat, in sua explicato N. tu idem secundum esse in specie entis vocis, accidentis dicitur C.

Inst. 1. qd specificat in raõe obti centr specificat: si si specificant finis et circumstaõ: go. m. prob. finis et circumstaõ specificant quà volitæ ut patet. sed qd specificat quà volitũ specificat in raõe obti, volitũ ē ē obtũ ipsig actg vltis: go.

R. D. ult. prob. m. volitũ ē obtũ ipsig actg vltis v̄ centle et extrinsecũ v̄ accidtle et extrinsecũ C. M. sper et oe centle et intrinsecũ N. M. unde volitũ in ttũ specificat, in qntũ ~~sequ~~ obtũ, qd ē volitũ, specificat.

Inst. 2. qd tribuit actui turpitudinẽ centle, illud specificat centr et nõ ttum accidtle: sed circumstaõ possunt tribuere turpitudinẽ centlem. nã furto v.g. in loco sancto et fornicari cũ persona sacra aut ligata sic inẽ turpitudo sacrilegij, aut adulterij, ut tali actui nõ inẽe nõ poit. sed qd rei cuidam ita inẽ, ut ei nõ inẽe nõ poit, ei inẽ centr: go.

R. D. ult. m. sed qd rei ita inest, ut ei nõ inẽe nõ possit, ei inest centr supposita semel ibig existia C. sug N. nã sic ẽd albedo inest sbto albo, ut ei nõ inẽe nõ poit, et tn nõ inest centr. sic ẽd turpitudo sacrilegii nõ inest furto, nisi supposito furto in loco sacro.

Inst. 3. bonitas et malitia actg ē actui intrinseca: go nequit caari à circumstantijs tqm à caa extrinseca.

R. D. Ant. bonitas et malitia quæ hbentur ab obto actui ē intrinseca C. quæ habẽs à circumstaiis N. ant.:

Cæterũ ut circumstaõ specificent actũ hnũ, notandum ē ex tractatu de pectis illas dbere ẽe vltrias et liberas atqs prærognitas, in ttũ ē ē aliquid bonũ v̄ malum, in qntũ ē cognitũ, volitũ et liberũ. his go sic stantibg ē

Quæstio 2.da

An idem nro actus simul et semel ex obto bonus et ex fine aut circumstaijs malus aut bonus ex fine pro et malus ex obto ẽe queat?

Præsc. 1o. duo ptm hic in dubiũ vocari, jmũ ē, an actg qui ex obto bong ē, et gformis reglis morũ, et tn ex fine aut aliqua circumstaõ malg et difformis, glis actg ē vg. largitio eleemosynæ obvanã

gloriam; an in quâ talis actꝰ ꝛ̃ obstante fine pravo bonitem
fuâ obtva retineat? alterꝰ ꝺ: huiꝰ gtra hñs
Lenelenobto malꝰ gratumungs ex fine aut circumstays bonꝰ ꝑ=
foret ee malum obstante fine bonꝰ de hoc dem posteriori geniunt
oes fere Theologi; ꝙ actꝰ huiusmodi sic maneat malꝰ, nisi ignorãa
excuset. unde fundꝰ rei notabilis ex fine solevandi pauperes ꝯ quod
moalle, nisi furans ex ignorãa peteꝝ et bona fide credat, se te ob=
ligatꝰ titulo charitis ad sumuniendum pauperibꝰ ꝙd ꝑ re fundivã
fola ꝙ difficilꝰ et magna inter ꝺꝺ. gtroversia ꝺ hac priori ꝺubio, an set
actꝰ ex obto bonꝰ, talis maneat, licet fiat ex fine ꝛ̃ circumstãa prava?
pro cuiꝰ clariori decisione
Prop. z. aliud ee opus aut actus ee bonum, aliud operantis ee bonum.
bonitas e operis desumitur ab obto; bonitas a operantis ex fine sibi profito;
hinc Prop. 3tio ꝙd licet opis actꝰ moralis bonꝰ et sit meritoriꝰ, nõ tn
statim ꝺequatur ꝙd et sit meritoriꝰ vita eterna, quia ꝑ ee meritoriꝰ
et alicuiꝰ boni spiritualis, ꝛ̃ corporalis, ut infra ꝙ 114. dicetur. his ita positis
Dico. nõ obstante fine pravo operantis actꝰ in obto bonꝰ ratõe sui
moralis bonꝰ manere, ꝑ adeoꝙ idem nro actꝰ simul et semel ꝑt ee
ex obto bonꝰ et ex fine operantis malus. ita multi gtra multos.
Prob. primo ex scripꝰ. 4. Reg. 10. ꝺeꝝ sti per os Reg. thetæ ad Jehu ait:
quia studiose egisti ꝙd rectum erat et placebat in oculis meis, et ea
quæ erant in corde meo, fecisti gtra domum Achab, filij tui usqꝫ ad 4ta
generatõem sedebunt filij tui super thronum Israel. in quæ verba S. Aug. l. 1. cont.
mendacium c. 2. ait: quid ibi profuit, ꝙd pronunulla obedia, quæ de
domo Achab oriõ delenda pro cupiditudine sui dominãtis aliqtam
merede transitoria regni temporalis acquisit? ex quibus sic argmtor:
actus ex obedia facti in ex cupiditine regnandi, ꝺ actꝰ ex obto bonus,
et in fine manu relatꝰ; atqui talis ꝺ meritoriꝰ; sic e Jehu ex cu=
piditate regnandi extitit, quia vult domum Achab, et eiꝰ 70. filios
interficere, et hoc placuit Deo: quia ꝑ ꝺ fecit ex libidine regnandi
ideo Rbeil malum fine, et tn per hoc meritꝰ ꝺ: ut filij ejus usqꝫ

ad 4tam generat ad Sederent super thronum Israel; ad quem ssi
Deus remunerare[t] cupiditate perversa, Ad[ul]t[er]e punerare[t] id ipsi
in oculis dei placitu facta fuit etsi ex cupiditate; adeoq[ue] pro-
mittere facitu quā ex obto bonū, non quā ex fine malo. negs
Dicas scriptura n[on] referre; q[uo]d Jehu destruxerit domū Achab ex cu-
pidine regnandi; ait s. ysemel v. ib ibi ad Jonadab: veni mecū, et vide
Zelum meū pro Deo. go ex hoc textu nil evincit.
R. fateor textu scripturae hanc cupidinē ex presse non referre, illa[m] in
eum fuisse ex capitibus precedentibus, Sequitur tamen cuilibet legenti; tum
ex S. Aug[ustino]: dein quilibet fit de hac libidine, scriptura ibi clarme aliū
autem Jehu ex obto bonū, et ex circumstantiis malū eum gessisse pronūciatū
refert: Ubicad[ue] Jehu ex jussu Dei in[con]tinenti destruere domū Achab sed
ed Cultum Baal à Jezabele recenti inductū, q[uo]d et fecit sed et circumstantiis
illicitis: aggregavit eos sacerdotes Baal, et populū in[con]sciosse in unū se si-
mulans ssi cū eis colere Baal, et fecit sacrificia et victimas hunc in finem
ut eos postea in unū collectos trucidet; atqui hoc simulare et mendacium fuit
malū pronti et gravitr reprehendit S. Aug[ustinus]: l.c. inferens, q[uo]d si tales
calliditates fierent, pōnq[ue] ad fidei ecclesiae doctrinā extirpandas de cordibus
alienis quembere, ut fiveta sua religiosa, vitiosa nobis patefiant ne
et in ed[em] postea Jehu fuit pronūciatus à deo; ait s. ibi ad eum: quia
studiose egisti ad recte[n]dā domū Achab, filii tui usque ad 4tam generatō
sedebunt super thronum Israel; go q.
Prob. 2. rone alterius qui ex formis regulis morū, et moralis boni;
sed alter ex obto bono dei; qui Rhal obto bonū gnte[m] eunq[ue] alios
ex fine malo; n[on] tn definit gnte[m] ex se; et rone sui ex formis
regulis morū; Larg itio s. eleemosyna etsi fiat ob vanā gloriā; ni-
hilominus ex rone sui et ex fine operis ordinat ad sublevamen pauperis,
qd ex forme regulis morū, gnte[m] ex se: go q.
Confirm. 1. fateris ex actu; actū ex obto malo remanere tale ob-
stante bono fine: go ex[pe]ti debent actū ex obto bonū remanere
tale n[on] obstante fine malo. cons. pro. ideo q. sicut

cuel fiat addandam eleemosynā remanet malū, quia
n obstante rō fine bono n̄ desinit ex ple obti cē gtuitū &
difforme regulis mōrū, quas Scr prohibent scientē: atqui eō eleē
mosyna cuel fiat ob vanā gloriā, et ex ple huiusmodi finis
fit gtuita regulis mōrū, ntr desinit ex ple obti cē gformis
ysis, quia regule mōrū gsiderando eleēmosynā quoad obtū finē
Scr illā n̄ reprehendunt n̄ approbant: g&c
Confirm. 2. si regule quilibet finis prong et gdueris circum=
stās eōbus venialiū mala tota bonitā actꝰ destrueret, sequ
gd ifm quoq; sacrificiū missē et sacramtis ecclesie si n̄ aliqua
circumstāa mala vg. aliquis modo negligente fierent, n̄ amplius
ee alt bona et meritoria; sed hoc ē falsū, quia cuel aliquis
modo negligēs peragat, tn gderet fructū et gradū sacramti: g&c.
ob. Matth. 6. dī: Si oculus tuus fuerit simplex totū corpꝰ tuū lucidum
erit; si v. fuerit nequa, totū corpꝰ tuū tenebrosū erit: atqui
S. Augh. l. 4. ctra Julian. c. 13. et Bl. de oper. monach. c. 16. cū cōteris
patribꝰ per oculū illgit intentiōē, per quā n̄ opera: gsi in=
tentiō fuerit nequa totū qꝰ tale erit.
Sz. tunc tenēdū nil ctra nos probare cū loquat de unica et
simplici intentiōe et fine, quo in casu et ego libenter fateor,
totū opꝰ vitū malū n̄ bonū ee, ad thesis nra loquit de duplici si=
ne vitioso, et certū fiet aperis; ad tertiū et ultimū, seu oppo=
situm. dein si cui tenēt aliquid probare, probaret cōtra adversā,
gd finis pong potest et rectificare actū ex obto malū, quā ait: Si
oculus tuus fuerit simplex, totū corpꝰ tuū lucidum erit. gd et ipsimet
adversi fatēre tenent. maiorīs tn claritātis grā tenēt obtū sic
distinqui: si oculus tuus fuerit nequa totū corpꝰ tuū tenebrosū erit.
id est, si intentiō tua et finis inadequatꝰ, non est, quo sanus arguī et ad quem
dirigi oꝰ fuerit nequa, totum oꝰ erit malū. C. M. si intentiō tua
et finis inadequatꝰ, seu ille solum ad quem dirigitur, fuerit
nequa N. M. et C. res clarior fit ex eō. si largitio eleēmosynā

ad vanā gloriā capiandam proxīe rādeo ut ibo absente ꝺ largiri
de talis artꝫ fālt malgerit iquia finis adequatꝫ ē malꝫ, et si
iam requisiti mercedem habent, ut xpo de talibꝫ Ryxor ibi Matth. 6 ait: sin
vero ideo tribuas ymaginē ad hoc vt videar, aut veris, vel alio honesto et bono
fine, et hoc actꝰ bonꝰ primꝰ postea adeo, vt spondā vanā gloriā
nisi dirigas, erit ex obio moralis bonꝰ, et ex fine auctꝫ malꝫ
quia sibi diversos fines adequatos, quos nisi in eodem actu
possīe nō, eadem scriptura dicta Luce ii. ubi relatis verbis S. Matth.
fui gelubil: Ego confiteor tibi S. id ē vigilo: / totꝰ euidem fuerit
S. id ē bonꝰ ex obio et adequato fine: / nō habens aliquā spem
venenum / S. id ē finē auctꝫ aut circumstā malꝫ / erit lu=
cidum totꝰ, et sicut lucerna fulgoris illuminabitur. et sic ex=
plicandi ꝓ hoc dicta scriptura, qui nobis videnſ stare.
Inſt. 1. auth. S. Thom. 1. 2. q. 19. a. 7. ad 2. dicentis: veltas ꝑ se
dicit bona, si sit intentio mala cā volendi, qui ē vult dare
elee mosynā ꝑter vanā gloriā ostendam, vult ergo ex se ē bonꝰ ob
rām mali, et ideo, totꝰ ē voluntas obiecti, ē malꝫ, unde veltas
ejus ē mala. et ibi ad 3. ait: qd sit veltas sit ejus, qd ē ꝑ se
malꝫ et sit rāe boni, sive sit bonꝰ ob rām mali, tota veltas
erit mala, go &c.
Ob. S. Thomā l. c. nil libere gtra nos; ad ibi agit de veltate nīe ad
operis, da aliud q̄ q aligd ex bono, et aliud operantis ex bono,
vide C. totū de intū S. Doctoris, et hoc in diſtinctionibus ad abonū.
Inſt. 2. q̄ ergo sumit sua moralitā à volte operantis, go si veltas
operantis ē mala, malus et sit actus, necesse est.
R. D. A. desumit sua moralitā à volte operantis extrinsece, id ē, qua
intendit, sibi q̄ facere C. antecedit, qua ideo in alium finē ordinat. N.
responsio patet ex dictis.
Inſt. 3. aliqui ex ꝑter finē auctꝫ vitiat malꝫ: go. arg. pob.
ex D. Aug. l. de agon. Monach. c. 26. ubi producta verba scripturæ

dcfine auctli, dñs loqui ait: si mulg tug fuerit nequam, lōbū corpg tuū lenebrosū erit: id', inquit, talia erunt tua facta, q̄s fuerit intentio tua; cui ca fauās.

R. D. verba, s. Bonl. talia erunt facta tua, q̄s fuerit intentio tua adequata C. inadequata N. s. Bonauē. loqui de intentione adequata seu ea, qua quis proprie aliqd facit iuxta finē intentū, talē ex Legibz paule inferiq verbis ex s. Matth. relatis: Nemo accipit tres rete in noe tres rete, nec eden tres rete accipiet, et qui accipit vnū in noe vnū, nec eden vnū accipiet, vbi aduerte q̄ly noe vsurpet nisi vnū finem quem certū quem certis q̄ranteis eligere

Inst. 4to ergo si quis in sl̄ctoby dñis suis seruire decet nemone sibi eden acty sit cū sl̄ Bonauē. et maly mortalit; atqui hoc ē extra sinz s. Matth. 6. ḡo. R. D. illatū si quis duoby dñis seruire ita vt utrūq; bona varie amet et odio habeat sl̄ N. diuersa rone transf. atqui hoc ē extra sinz tuū in sue explicato N. nā cū vsus sibi adiūt distinct sinz tua: Lege Cm. et nego cons.

Inst. 5. coe ē s. B. B. axioma: Bonum ex integra caa, malum ex quolibet defectu: ḡ ad hoc, vt acty aliquis bony sit, requiritur, vtor ex pte bony sit, et sic acty in finē malum relatyn ē bony.

R. i. retorq. bonum ex integra caa ḡ ad hoc vt hoc sit bony et virtuty requiritur vtor ex pte bony sit et virtuty, et sic sit hoc claudo dhos virtuty, illē quoad cetera, qui in dtā virtute aal valet, quadquis alius.

R. 2. dist. cons. ḡ ad hoc vt aliquis acty tā cetis quā integralis sanitate obtineā quā sibi sit bony requiritur C. cons. ad hoc vt proprie bonum cetis et obtinē sit bony neg. cons. et igitur predictum axioma tū valet et illi debet de bonitate integrali et adequata intelligi vt excludat bonitatē tā cetis quā integralis, et sic talis bonum ē, dicit ex oi pte ee bonum et reddatur malum si quemlibet defectum, nō de sola bonitate cetis et integra, hoc ē quoad hoc q̄d sit manere, cui aliquid deficiō nere amittit bonitatem quantum.

Arg. 6. actg ex obto borg et ex fine malg, de fflte malg. go ad
malg ex pte obti quam ex pte finis, go ffte ē tale ē bonū tale.
R. i. retorq. Athigis qui fm corpg de nigro et fforidarū ē albo de fflte
nigro: go ē totalit nigro et quoad dentes.
R. 2. d. ad. dē fflte malg fine de fflte prout excludit ē bonitte
fine qrīs fine qrantis, vnde fimil, pro eo, q̄ borg ē magis malgne borg.
cogo in actibz moralibz magis attenduf finis qrantis tranſeūs et N.C.
ly finjette, ut alibi jā in primo dixi, dyckt pfinis, ja, pro eo, go ex-
cludit de gratia, fii deg ē fflte pfecty. 2do pro eo, go fcus fflte de uno
quod de altero ut ē albedo in ethigle.
Arg. 3. gdā procedit ex charitte n ē bonū. Sed actg ex obto borg n, pro-
cedit ex charitte: go. m. ptb. charitas ē pfin bonitis et meriti moralis
in ra illud 1. Cor. 13. Si linguis hominū.
R. d. n. gdā procedit ex charitte n ē bonū bonitte qrantis C.M. bo-
nitate qrtis N.M. ad pte. d. A. charitas ē pfin bonitis
et meriti moralis bonoꝝ supernaliū et vite eterne C.A. bonoꝝ na-
turaliū ffb. n ē ex fola charitte hoc bonū mereri, ſtruntur N. exteris, na-
ribus C. charitas ēg de pfin bonoꝝ supernaliū, de quo ffb. c. 1. Si
loquis, bona a natia ēt posſunt mereri pectores, ut patet in Jehu
qui regnū prole et filios fuis meruit, etſi cor ejus ut ſcriptura videm
refert, n erat in obg cū deo, et fimul Patet ejus pollicitabat.
unde licet aliquis actg n procedat ex charitte in alium de bono et
meritorio.
Arg. 4. nullg ē actg pt ēe moralis borg, nisi regule, ꝛ. ditanen recte
rationis, et Rbeat gformitte cū regli mōrū: Sed actg gratum existens
adoptiū de se bonū, ſi in ex fine qrantis ſit moralis malg, n regulat, ꝛ.
ditanen recte rationis, nec Rbet gformitte cū regli mōrū, go n pt
ullo modo ēe moraliter borg. m. ptb. quia gd ordinat ad finē Rbet se
ut medium: Sed medium in ordine ad natū finē a seipſo ptō n pt ēe
moralis bonū, cū id gd ē medium moralis bonū ſit aliqua pticula eligibilis;

nemo prudenter eligat bonum in ordine ad malum finem: ergo tale medium non potest esse moraliter bonum.

R. D. m. sed actus qui nec habet conformitatem cum regulis morum ex parte finis operantis et accidentalis C. m. ex parte finis operis N. m. C. ad prob. m. n. m. cuius falsitas patet in hoc, quia ex deo tamquam summum bonum in malum finem fiet ad testificandum mendacium assumi potest, quin tamen illius bonitas infinita quoad se patiatur iacturam. ad prob. adiecta D. M. medium moraliter bonum debet esse prudenter eligibile quoad se et sub ratione bonitatis C. in ordine ad malum finem N. M. et conc. m. quae ex scriptura vera est, quae pectores insanos et brutis similes appellat, quia hoc ipso cum quis peccando ab ordine rationis recedat, bonum in malum finem prudenter eligere non potest. D. cons. ergo tale medium non potest esse moraliter bonum quoad se et entitative N. cons. in ordine ad finem malum C. cons. et n. cons.

Inst. 9.no dictamen rectae rationis necessario supponit rectam intentionem finis. sed quando aliquis actus vitiatur ex fine, tunc non datur recta intentio: ergo

R. D. m. necessario supponit rectam intentionem finis operis vel operantis C. M. sed operantis qui se per accidens tantum habet respectu operis N. M. C.

Inst. 10.mo iuxta S. Thomam 1. 2. q. 57. a. 5. in O. rectitudo seu bonitas electionis duo requirit scilicet debitum finem, et id quod conveniente ordinatur ad debitum finem: sed obiectum quod vitiatur ex intentione finis non habet debitum finem nec est conveniente ordinatur ad debitum finem, cum conveniens non sit aliquid esse bonum ordinare ad malum: ergo C.

R. D. m. non habet debitum finem essentialiter N. accidentaliter C. m. unde nec est conveniente ordinatur ad malum et ulteriorem finem hoc ipso quia illa ordinatio est contra rationem et debitum operantis. ad textum D. Thom. C. totum nam ad eleemosynam v. g. requiritur debitus finis, qui est sublevatio pauperis et ipsa traditio pecuniae quae in hunc finem datur; adeoque S. Doctor loquitur de fine adaequato et essentiali, non accidentali, quem ultimum ipsemet fatetur cum essentiali bono subsistere poc. hic q. 18. a. 4. ad 3.

ubi ait: nihil prohibet actioni habenti unam bonitatem deesse aliam, et
secundum hoc contingit actionem, quae est bona secundum speciem suam, vel secundum circumstantias
ordinari in finem malum. et iterum q. 2. de malo a. 4. ad 2. actus bonus
potest male fieri, quia non requiritur quod sit integrum malum, sed sufficit quod sit ~~[illegible]~~ partialiter
malum.

Quaestio 3tia

An idem nostro actus in esse naturae saltem possit transire de bono in malum?

Lis est potest de actu intrinseco et elicito voluntatis, non vero de actu extrinseco
et imperato v.g. scriptione; hoc enim cum tantum per denominationem extrinsecam
dicatur bona aut mala quoad suam entitatem et in esse naturae invariata
manere potest, hoc ipso cum de se sit indifferens, an per actum voluntatis
ad finem malum, vel bonum applicetur; unde tantum controvertitur de actu
intrinseco voluntatis, non quidem quocumque; nam sunt nonnulli omnino incapaces,
ut de bonis transeant in malos, ut sunt actus amoris Dei, et ii
omnes, qui cum morali bonitate necessario sunt connexi, sed de aliquibus aliis
qui nec ad ordinem supernaturalem pertinent, nec cum morali bonitate
necessaria habent connexionem, de quibus

Dico idem nostro actus in esse naturae potest successive transire de bono
in malum.

Dixi in esse naturae, nam in esse moralitatis implicat idem nostro actus, quod mu-
tetur, quin illius moralitas mutetur, cum idem non possit esse simul bonus et
non bonus; quod tamen fieret, etsi eius moralitas successive tantum gutteretur
quia semper maneret idem obiectum, et consequenter illius specificativum.

Prob. idem actus in esse naturae perfectus manens talis potest diversa
in se successive suscipere accidentia, quin in esse naturae mutetur;
sed bonum et malum morale sunt accidentia: ergo actus illa successive
potest in se suscipere, quin in esse naturae mutetur. M. patet ex ratione
accidentium. m. prob. quod alicui advenit alias in suo esse naturae

perfecto, ita ut possit adeo v. abeo sine illius destructione
ei tantum accidens advenit: atqui sic se habet bonitas et malitia
moralis respectu actus physici, ut patet in scriptione, quae de
se est actus in esse naturae perfectus, quin ei accedat debitum praeceptum
v. prohibitio: ergo etc.

Confirm. si quis tempore nondum prohibito intenderet v.g. venatione ob
eius specialem delectationem, et eundem actum continuaret, usque dum urget
praeceptum religionis audiendi sacrum, talis actus erit numero idem
in esse naturae, et mutabitur in esse moris, cum prius fuerit licitus, postmo-
dum v. illicitus ob praeceptum audiendi sacrum prohibens omne actum
cum auditione sacri ingressibile: ergo manente eodem nostro actu
in esse naturae poterit mutari in esse moris, nam ut alibi diximus,
pectus potest dari in sola omissione libera absque ullo novo actu.

Ob. quoties mutatur obiectum formale, motivum ac specificativum ~~obiectum~~
actus ultimi, toties entitative mutatur ipse actus ultimus: sed quoties
actus ultimus transit de bono in malum, toties mutatur obiectum formale, ac
specificativum actus ultimi: ergo etc. m. prob. obiectum specificativum
actus boni est bonum honestum directe movens voluntatem ad sui pro-
secutionem; obiectum v. actus mali est bonum sensibile habens quinctam
obiectivam inhonestatem seu difformitatem cum regulis rationis: quod ratione suae
delectabilitatis directae, ratione v. inhonestatis tantum indirecte fit
volitum. Sed ista sunt obiecta formaliter diversa cum differant in ipsa virtute
et efficacia movendi, quorum unum est intrinsece referibile, alterum v.
irreferibile in Deum ut ultimum finem: ergo etc.

R. D. M. quoties obiectum formale mutatur etc. actus in esse naturae considerati, toties
mutatur C. M. in esse morali tantum N. M. etc. nam sicut bonitas illa et
malitia moralis actum in suo esse consequuntur, atque adeo ei tantum
accidens adveniunt, sic illae mutari possunt quin actus
intrinsece mutetur.

Inst. 1. repugnat ut idem nro actus modo sit actus virtutis modo vitij; atqui hoc contingeret si vera esset conclusio: ergo etc.

R. N. M. nam non repugnat eundem murum esse modo album modo nigrum quia albedo et nigredo sunt accidentia illius, quae possunt abesse ~~ado~~ vel adesse sine muri destructione: ergo a pari.

Inst. 2. repugnat habitum virtutis transire in habitum vitiosum, et vicissim: ergo etiam repugnat actum virtutis transire in actum vitij.

R. N. C. disp. est, quia habitus virtutis est entitas facilitas inclinans in actum recte rari consentaneum, adeoque manens idem non potest simul inclinare et non inclinare; at virtus et vitium habent se habitum accidentaliter respectu actus, qui ad utrumque est indifferens, et utrumque ab eo separabile.

Inst. 3. impossibile est ut actus malus successive transeat in actum bonum: ergo etiam impossibile erit, ut actus bonus transeat in malum.

R. n. ant. non est repugnat, quod veritas prius mediante habitu vitioso actum difforme regulis morum producat, eumque continuando mutet solummodo iudicium practicum et proprie illicitus, vicinus obiectum sub eadem omnino ratione in esse physico ponitur, ut conforme regulis morum, sicut et idem actus amoris in via elicitus et quasi inveatus in patria de libero transit in necessarium.

Inst. 4. actus bonus veritatis secundum suam entitatem ut plenum pendet ab auxilio speciali, et quod est supernaturali, si fiat ex motivo supernaturali, sed impossibile est actum malum pendere ab auxilio speciali: ergo si actus bonus in malum transeat, necesse est mutari entitatem actus mutato sit concursu et influxu conservativo utriusque.

R. C. totum arg. illicitum de actu bono dependente ab auxilio supernaturali ~~si fiat ex motivo supernaturali~~ nam hoc non est contra nos, fatentes ipsos, tales actus sine sua intrinseca mutatione hoc ipso quia necessaria connexionem cum moralitate habent, non posse transire de bono in malum; non enim universalis asserimus, omne actum bonum posse de bono transire in malum, sed aliquos tantum quicumque illi sint.

Inst. 5. repugnat eundem nro actu hnu transire de pecto veniali in mortale: go et repugnat eundem nro actu transire de bono in malum.

R. D. A. repugnat eundem nro actu in ee moris transire de veniali in mortale C. in ee naae N. A. na idem actus pt pro instanti ob inadvertentiam ee pectu veniale, in 2do tn instanti gtinuatus ob plena advertentiam fieri mortale.

Inst. 6. ad hoc ut actus sit honestus non tantum debet prosequi obtum, qd gsideratis oibus sit honestum, et gforme legi eternae praecipienti gsulenti; sed et debet illud prosequi ex hoc motivo, quia est honestum et gforme legi divinae: atqui actus attingens honestatem ex motivo honestatis est center honestus; nec pt honestatem exuere, cum non poit exuere illam tendentiam sibi intrinsecam: go actus honestus est center honestus, gsqtr non pt transire de bono in malum.

R. C. totum Arg. quia actus honestus non pt non ee honestus, sed N. suppos. qd actus in ee naae praecise spectatus sit necessario honestus.

Inst. 7mo iuxta dicta in Logica proo semel vera non pt transire in falsa quin illius obtum mutetur: go neqs actus semel bonus transire in malum, quia bonitas et malitia se habent respectu Vetis, sicut veritas et falsitas respectu illectus.

R. N. Cons. Disp. est, quia veritas et falsitas sunt proprietates proprios ab illa inseparabiles; bonitas vero et malitia moralis hoc ipso, quia sunt extra ee naae et sphinx actus huius tantum sunt accidentia; unde neqs est prob. conseq. quia illectus est poa necessaria, nec indifferens ad verum vel falsum sed supposito qd actu agat, unum necessario assumere debet; at vetas est poa libera indifferens ad bonitatem et malitiam et unam pro lubitu eligere et successive habere pt.

Quaestio 4ta

An sltem oīs actus sit necessario bonus vel malus vel an detur actus indifferens?

Prosi. 1o cum bonitas et malitia ex dictis habeat ex eo, qd actus aliquis sit con= vel difformis rationi naae; hinc manifeste liquet, actum hnum tn ee indifferentem, qd o ex se speciale con= aut difformitatem ad naam rationalem

non in ordine ad finem; adeoque ille actus est indifferens quia per se nec conformis nec reglis morum. Secundo actus huius in scholis duplicitur considerari potest vt homo huius seu qualitercumque affectus positus, vtpote ebrius; et sic actus ebrii inquantum huiusmodi, vtpote ebrii, et ex ebrietate procedit, vt homo individuum, qualitercumque affectus, vtpote ebrius, et sic actus ebrii inquantum huiusmodi, sed etiam inquantum finis, et circumstantiarum, et quoad entitatem physicam, sed etiam inquantum habens in ambulando, quod de se et quoad physicam entitatem physicam in ordine ad motum corporis, quoad ea individuum vt ag. facilius corporis validius ad finem intendent. De huiusmodi igitur actibus quaeritur an possint esse indifferentes tam quoad finem quam quoad individuum?

Prop. 2. Quoad finem vel ordinem actus humani, qui deliberate et libere fiunt cum advertentia rationis et cognitione finis, vel de actibus ad voluntatem finis. Nos enim indifferentiam in individuo dicimus quoad bonitatem vel malitiam formalem moralem inducibilitatem ad aliquos. malitiam dicimus formalem moralem, non actiones sive entitatem sive physicam indeliberatos consistere posse vel naturales vel transcendentales, eo ipso quod non ratione alicuius ordinati, seu ordinandi finis, cum dicuntur.

Prop. 3. Hic status quaestionis est de omnibus et singulis actibus humanis, qui ex se ortum vel ad bonum vel amorem dei, vel ad malum vel odium dei, unde de aliquibus dubitatur; sic.

Prop. 4. Theologi nunc in re valde divisi; prima sententia quae est Scoti et Gabrielis docet actum ex obiecto et forma sua esse indifferentem sed esse vel bonos moraliter, si finis formet rationem, vel malos, si deformet. contra vniformiter affectos in individuo spectatis omnibus circumstantiis pro tunc indifferentes et pure permissos; unde iuxta hanc sententiam si quis vtendo vel ag. gaudeat, exerceat actum ex obiecto suo formem rationem et bonum moraliter formaliter sua; alias in individuo talis actus de moraliter indifferens; nego esse actum malum, cum non tendat contra legem eternam, nego bonum honestum, cum non possit ex amore honestatis, licet possit vtilem, et reddi quo ad hoc, quia tunc non esset iustus.

2da sententia huic opposita, quae est S. Thom. 1-2 q. 18 a. 9. et aliorum

dorel, ꝑ ee actꝰ moralis indifferes ex obto et fm
hoc, ñ tñ in individuo ad instar nat aalis et fi, quo d in-
differes ad hanc ꝑ illa hoc, ñ tñ g ronis á, ste rei. Quare iuxta
S. Thom. ꝑ dolere de futuro vg. de actꝰ fm se indifferens ex obto
fine et fm hoc, et sic talis actꝰ spectatꝰ ad his ꝑticularem circum-
stantiis hic et nc n fit indifferens, sed ꝑ bonꝰ ꝑ malꝰ moralis
iuxta finē ab operante ꝓtentū.
2ꝺa denig sententia, quo d RR. dorel, dari ee actꝰ moralis
indifferes, ad quod hoc quod quoad individuum, hoc tñ itge de
indifferentia morali ordinis naturalis stricti, ita ꝙ cogamur de boni-
tate et malitia morali relata ad ordine supernatale negari
posse dari actꝰ hnos qui neqꝫ sit bonꝰ neqꝫ malꝰ, neqꝫ me-
neqꝫ de meritorij et ꝺ in individuo. ex. gr. ꝺ in ordine etiam
supno, qꝺ exerceat hoc infidelis ex naturali fine misericordiæ,
istud quꝫ sit actꝰ moralis bonꝰ ac honestus honestate naturali,
sed quia ꝺ prædict ex gratia supernaturali in illo ordine nec bo-
nus ꝺ nec malus, neqꝫ rebus meritis aut supplicijs. Ad qꝺ
mihi v.g. occurrit qꝺ, ee modo eliciat actus supernaturales, ꝺ ex
quo versor, optimeare, si liceat, sic inspirare adversus ali-
quod supererogatorium, ꝺ aliqua mortificare, ea tñ omitto,
ista ee ꝺ sequor, actus bonus ꝺ optimus, aut qꝺ ago vg.
electione, fugitione, ꝙ ad finē supernaturalē ꝺ elevo ex fuga
modicū alicuius defectus, ꝺ gratia capiendo luctū reverentiæ
aut ꝺ sibi quia stat pro rōne veritatis in tali casu ꝺ meus
gratus legis supernaturalis hoc ipso, qꝺ illa mortificatio ꝙ sit cum
supererogatoria et indebita et multo meng stabit, omissis
supernaturalibus bonis, ꝺ bonus, ꝙ illas omittat: qꝺ indifferentes, qꝺ
hinc ja ita ex aliis notatis, antequam ad ꝙ ꝺ progrediar
resolutionē proviso quoddam dubium necessario imaginari ꝙ mihi
ꝺ ꝓbum, quomodo dicendum sit ꝺ illa actus hnus, ꝺ ad quem
finem, ꝺ in illo quoad individuum, ñ ꝺ per actus quoad finem

nil aliud ⁊gat, quã obtu, vorisse abaudo; talis aut̃ dicit sing
Ideo bonis ⁊ adiectas contrariũ ⁊cagtur. negs ⁊tũ ẽ moralis
bonũ aut malũ, quia nec formis nec ⁊formis ẽ regulis morũ;
sit ⁊ abrgs rationabili fine, adgstat ex Matth. c. 15. ubi dr ait,
quod a, tredunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquinant
hoc; de corde ⁊ exeunt cogitatõs malo, homicidia, adulteria,
furta, falsa testimonia, blasphemie; hoc ⁊ que coinquinant hõ.
et tã ulterior ẽ. quia obtũ de se ẽ indifferens ad bonitã ⁊
malitia morale, negs tale aquirit nisi, ⁊ applicado vltiõ bono
⁊ malo; e contrario amor dei ẽ neg ⁊ dat negs bonũ et abrgs ex obto,
nisi de se vltas talis, quo amat, quia amor ille in, rotentiae
vltia dei gstit. negs eleemosyna ẽ aut̃ bonũ, nisi ⁊ rogatus ex
fine subleuandi, pauperẽ, imo nec eleemosyna, quia revera
abrgs fine haud aliter dat, ac si daret, pauperi, renuncia ab
equo. finis a dẽ in obto, sed in dante, unde sit dr eleemosyna
ex fine suo intrinseco dicit subleuãdo pauperis, in ille gdũ ẽ de obto
de se aut indeliberate applicato, sed applicato ex fine inque
q̃ rus tale finatiõ ordinat. nec
Dicas gdem si eleemosyna de se abrgs tali fine, dn, pauper sub-
leuet, nec
N. transeat, illud subleuari, sed certe ille ex eleemosyna, sed ex remu-
neratoria data gde, quo ad rem ⁊ sic ita se habet, ac si illud reperisset.
sit ⁊ quisquid inuenit, dẽ eleemosyna, et ita ẽ subleuado pau-
peris. nec talis, merito ẽ meritoria, quia in habet finem, unde
fit de vg. si finis intrinsecus eleemosyne sit subleuãdo pauperis, ille ergo,
qui meritõ vg. remunis desideret, ut à, proximo pauperi humanis
fine ⁊ desiderii, ut ille subleuet. obtũ ge q̃ dam ⁊ de se et ex se bonis
tale, quid et transcendit excedere ⁊ p̃ia deo; hoc in
sua stata quõstionis vacat.
Quod si v, ex actu haud quaq̃ sit ⁊ gat, ille, qui deliberate

et libere fit cum advertentia rationis et cognitione finis, tunc talis actus
erit proprie individuus, quod sic ostendo: actus in individuo est
ille qui consideratur non solum in ratione obiecti, sed etiam in ratione finis et
circumstantiarum, seu qui habet entitatem totalem individuam,
quae habetur ex materiali et formali sive obiecto et vel ex applicativa
ad certum finem; atqui hoc omnia habet actus quoad speciem aliis
vocatus: ergo maior probatur actus qui deliberate et libere fit cum
advertentia rationis et cognitione finis habet pro obiecto tamquam materiale,
deinde hoc ipso cum deliberate et libere fiat, habet vel ex applicati-
vam, et denique quia fit cum cognitione finis habet etiam finem; nam cogno-
scere finem et illum cognoscendo iuxta illum deliberate agere, est
agere propter finem, quoque sit consimile: ergo habet actum totalem; et
in entitate individua, neque
Dicas tale actum habere quod finem sed intrinsecum, non extrinsecum, adeoque
obiectum non operantis: ergo adhuc non est individuus nam
Contra est, actus habens omnia requisita essentialia et a parte existens
non potens existere independenter ab alio est individuus, ut patet in
Petro: sed actus habens obiectum et vel ex applicativa et finem intrinsecum
non habet omnia requisita essentialia ut possit existere independenter ab
alio, nam finis operantis et circumstantiae habent se non per accidens
respectu talis actus; eleemosyna quippe est talis proprie ex hoc, quod
adsit correctio pecuniae, cum vel ex pauperem sublevandi, et aliquibus
finis sive in laude Dei sive in vana gloria est respectu illius meri
accidens: deinde individuatio ut ex Metaphysica constat non desumitur
ab accidentibus sed ipsa rei existentia: atqui talis actus existit et potest
existere sine fine extrinseco et circumstantiis: denique sunt actus
a fine operantis et circumstantiis non nisi specie accidentale desumitur,
ita ergo ab iis accidentaliter moralitatem habent: ergo etc.
Aut denique si maveris illam consideratione obiecti quoad speciem esse mere obiec-
tivam, ut videtur, at quid inde evinces? Theologi autem non est dis-
putare de entibus rationis, sunt ergo talis in illectu tunc solus existit

praeter mora lite obtva libere nulla pt, quae ne nomen quidem moralitatis Theologiae merens, ne dicam consideratione.

Reiectâ igitur hac inutili divisione et servatâ illâ solum in actu hominis et hominum in genere ad propositum quaestione

Dico: non tamen dari actus hominis indifferens, qui neque sit bonus neque malus moraliter, sed ad conservandam libertatem indifferentiae est absolute necessarius saltem intrinsecus. Prima pars est RR. 2da contra oes.

Prob. 1. p. 1o ex Conc. Constantien. sess. 13 ubi hunc Joannis Hussi art. 16 damnavit, quod nulla sint opera indifferentia; sed hoc sit divisio immediata hominum operum, quod sint vel virtuosa vel vitiosa, quia si homo est vitiosus et agat quidquam, tunc agit vitiose, et si est virtuosus et agat quidquam, tunc agit virtuose, quia sunt pectus infuit unaliter oes actus hominis vitiosi, sic virtus vivificat oes ~~hominis~~ actus hominis virtuosi. nec

Dicas in hoc articulo tantum comprehendi actus hominis non hominum. nam sic contra de argumentor: Concilium damnat divisionem immediatam operum hominum, ergo supponit mediam. 2do ait operum hominum, non hominis: ergo ibi agit de operibus et actibus hominis non hominis. 3tio damnat, quod homo sive virtuosus sive vitiosus quocumque agat, agat vel virtuose et vitiose, utique in genere loquitur: ergo tam de actibus hominis, quam hominis, imo quod de hominis solum loquatur, probatur 4to ex hoc, quia Concilium praedictum articulum damnavit ratione libertatis indifferentiae, ut patet ex Art. 27. Wiclefi paulo ante damnato, qui docebat: omnia de necessitate absoluta evenire. adeoque Hussius, cui eadem erat doctrina inferebat art. 2. damnato quod Paulus nunquam fuerit membrum Diaboli, licet ~~[illegible]~~ fuerit actus quoddam actibus Eulae malignantium consimiles, et hoc ratione suae praedestinationis, quam liberum tollere arbitrium dicebat. Ja sic: atqui liberum arbitrium non consideratur in actibus hominis, utpote qui sine advertentia, adeoque et sine moralitate, imo necessario fieri possunt, sed in actibus hominis solum: ergo cum Concilium liberum servare intenderit arbitrium, de actibus hominis solum fuisse locutum, censendum est.

Confirm. ex pro damnata 7. Sept. 1690 ab Alexandro 8vo
quae sic sonat: omnis hna actio deliberata est de Dei dilectio
vel mundi, si Dei, charitas Patris est si mundi concupiscentia carnis,
hoc est mala est. go Pontifex supponit media: atqui illa alia
esse non potest quam indifferens: go etc. neque

Dicas hoc utrumque illegi debere de actibus quoad speciem
nam non dat actus praecise et ex obto et quoad spec moralis
bonus vel malus, nisi et ille sit sl actus individuus, ut ex supra
dictis constat: go hoc loca de tali actu illegi nequeunt.

Ais. in una Baij pro 62. damnatum esse non dari moralitatem ex
obto: sic est sonat: illa quoque distio quam quidam bifariam bonum
vel quia ex obto etc. go moralitas sem spec denegari non potest.

Rs. nec verbulum ibi contra nos esse positum, pro est illa negat distio
in bonum ex obto et omnibus circumstantiis /: ecce non quoad spec sed
quoad individuum :/ et bonum meritorium regni aeterni, eo quod
a vivo Xto membro per spiritum charitatis, quod ipsum cum Ecclia
Catholica reprobo; imo contrarium potius erui potest ex illa pro dam=
nata ab Alexandro 8. 24. Aug. 1690. quae sic habet. bonitas
obtva consistit in convenientia cum naa rationali, formalis vel ~~cum~~
in conformitate actus cum regula morum. Item Urbanus 8. in Bulla
Inminenti. sequente pro 37. contra Jansenium damnavit: cum
Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est quod ex naae solius
viribus, ortum ducit, agnoscit.

Prob. 1. p. 2do ratione ex scriptura fundata. Xtus Math. 15. ait ad scri=
bas et Pharisaeos, non lotis manibus manducare non coinquinat hoc,
iam sic dico: lotio ista ut Xtus ipse fatetur non erat mala moraliter
sed neque etiam bona moraliter, quia alias Xtus suos non excusasset dis=
cipulos, imo ut lavarent se, eis praecepisset, cum non venerit tol=
lere legem sed adimplere: go lotio ista fuit mere actus hnus in=

differens, et gsqte, sive fecerint sive n, pterea nec premium
nec pena meruissent.
Prob. 13. iuxta aarios dat actus quoad spec indifferens ex eo,
quia dant obta extra oe actte tendtia indifftia; eoqd tendant
in re nec precepta nec prohibita, nec gsultam, sed pure permissa:
go et dat talis in individuo. Ans constat. et gsqtia tenet ex
dictis. quia actus hnus quoad spec pretensus, e idem ac ille in
individuo, qdqs sic ulterius
Prob. si pt dari aliquis actus v tendtia, quo sm obtu nulla ex dictis
~~iis~~ legibus dirigit: tc et pt fieri, ut vltas sit gtenta fine illo
intrseco illius obti, nullo alio fine entrseco n rursus alio ttu
indifferente eidem superinducto, eaqs exercere in talibus
loci, tporis, et caeteris circumstays, de qbus omnibus nulla lex
aliquid disponit, sed pure permittit; atqui talis actus eet
indifferens in individuo: go. m. patet ex deffione. M. prob. n minus
e possibile ut dentr alij fines entrinseci et circumstaa,
de qbus nulla extat legis dispoo, quam dentr ejusmodi obta quia
vltas nulla lege indiget ad fine sibi proponendum, et alias finis
entrseci se ttu hbet, per accidens respectu actus: go si possunt
dari obta indifftia: dabunt et fines entrseci et circumstaa
tales. Ant. prob. tum quia in hoc nulla pt ostendi repugnaa, tu
quia tales casus plures poni possunt, vg. fricare barbam
ad sedandu pruritu eo tpore ac loco ac moderamine, quo
n gstituit imodestia; qdo adest sitis facile tolerabilis, potu
meliori loco et tpore n prohibito restinquere in qntitte n
excessiva: sed tn ampliori, qua necessitas aut positiva
utilitas peteret, et sic de talibus omissionibus p. ia sic
imo tales actus n st mali. Ioquia n hbent malitia ex obto
ut patet, neqs ex fine intrseco, quia hic n ttu e finis

actioni, sed est ipsius obti: go si obtio erit indifferens, talis erit.
2do neque mali sunt tales actus, quia quoque ex mero ultis arbitrio
procedunt, quod indifferens est potestate habens suae ultis, et
quod vult faciat, non peccat. 1. Cor. 7.
3tio nec ex eo sunt mali quod fiant alicuius delectationis gratia,
quae iuncta S. Thom. 1. 2. q. 34. a. 1. est quies appetitivae virtutis
in aliquo bono amato, et consequens aliquam operationem, et hae delectationes
instar obiectorum, in quibus quaeruntur, non omnes bonae aut malae sunt, ut
docet ibidem S. Thomas a. 1. et 2. praeterquam quod non semper aliqua
delectatio quaeratur, sed saepe carentia molestiae et doloris. nec
dicas tales actus non esse malos ex obiecto, aut fine aut aliis circum-
stantiis loci temporis, sed aliunde, quia carent relatione ad finem
honestum. nam
Contra est, tamdiu standum est pro libertate, quae hic est in possessione
quamdiu non constat de obligatione ea restringente: atqui non constat
de obligatione operandi semper ex motivo honesto, quoties ad honesta-
tem et regulas morum operans advertit: go. m. prob. si constaret de tali
obligatione tunc ea vel esset per se nota, vel iure naturali aut divino vel
humano vel communi PP. et DD. consensu aut alia efficaci ratione comprobata:
sed neutrum dici potest. nam, primo quod nulla adsit convincens ratio aut
S. Scripturae aut SS. Canonum tentus, patebit ex solutionibus
obiectionum. 2do quod non sit communis PP. et DD. per se loquendo, cum
hic Patres Patribus et Doctores Doctoribus sint contrarii, ut
videbimus. 3tio denique quod est non sit iuris naturalis probatur:
si haec obligatio esset iuris naturalis uti fortius credunt aliqui, tunc
se haberet per modum alicuius principii primi syntereseos et pru-
dentiae: atqui hoc non est: go. m. prob. prima principia syntereseos
quae sunt habitus principiorum in moralibus, non minus debent esse immediate
et per se nota, ac principia prima in speculativis: sed dictum

prud: qd hoc in oi actu deliberato: sit aduertibil ad regulas mōrū, dleat
agere positiue Honeste: nō per se notū: imo neqs ex cōtentis prīs
principijs facile deducibile: go. Sm. gstat. quia tñ tamen satis positiue
sit regula mōrū: go quis hō illud qd est, debet ee per se notū,
m. 40b. prīa: prīa ac per se nota aut ex prīs facile deducibilia
v nullatenꝰ v. Et nō per se Longinō potent inuincibiliꝫ ignorari,
vel ed debent cōis Thomysta: Sed tenet prīa: qa Longinō pore
à plurimis grauissimis et S. doctoribꝰ inuincibiliꝫ ignorat; nec
adhuc spes apparet: in illis cōtrouersijs perueniendi; imo tam
remotū à positiue Hones: vt de se quilibet pene faleri
reneat. Sed Arriaga in 1. 2. disp. 21. sect. 4. nihil detali
obligatione ungr cogitat; nec vtari me aliquid moueri,
v demoueri; suendo, barbastrianda, faciendo, dimittendo, de nullo
alio Honesto fine cogitando: go dictū prīs nō est prīm aut
ex uno illorū facile deducibile.

2dō. Talis actꝰ ad nō S. Boni ine quia actꝰ positiue Honesti et moraliter
bonꝰ virtuosus debet ee laudabilis et emendabilis: dñr Honestas positiua
seu bonitas moralis à S. Thom. 2. 2. q. 145. a. 3. in C. fin: Honestū de
pom g aliquid habet quandā excellentiā honore dignū vel saltē nullibi turpe,
quā dñr dat Ar. Isidorꝰ, et S. Aug. l. 83. qq. q. 30. Rand. disp. 30. dm. 3.
Sed actus illi qui cōsistunt in flectere ꝯ. sumere baculū, fugere rectā,
ad vitandam inundationē in stando sedere, in latrocinio ꝯ verbere in actu,
ludere, ridere, mortificatos et insanos arbitrarios et hyperbolicos
nōnullos nō sunt laudabilia et emendabilia ꝯ positiue. go.
3dō actꝰ bonꝰ debet ee gratus alicui Agi positiue vel negatiue. Sed
actꝰ voluptati et ludo tali similes nec Agi positiui nec ed gratiꝰ, nisi aliud
accedat: nec ꝯ talis ex ōstendi potest go nec
gratias sine Apostolo hanc obligationē satis declarasse. 1. Cor. 10. dicendo.
Sive manducatis sive bibitis sive aliud quid facitis, omia in gloriā
Dei facite. Et Colos. 3. de omnibus factis in verbo aut in opere,
omia in nōe Dñi Jesu Xti. go.
R. ultrō: Nam de his omnibus nihil extra nos probare, nā ultro sponte Actus

corporalibus, terrenis et superstitiosis exercitiis agunt. Xriana scripsit
et celestia, Kortalus ad mentis renovasse, Chaulde, navigasse
sinum Xriandi, et quia in actionibus suis idolis servant, ideo Xriandi
aiit et ibi loco sacrificio 28. prædicti: si quis adhuc dixerit hoc immolatum esse idolis,
nolite manducare propter illud et propter ipsum. hoc dicit ex causa S. Aug.
in qu. Rom. 7. et Eusebius lib. hist. c. 24. et 25. si quis a gentibus seu
fidelibus seu infidelibus dixerit vobis: Nolite, hoc immolatum est idolis,
scilicet: celebrant enim sacrificales festivitates et bacchanalia sua luxuriosa
et ebrietates sacrificales, quas sacrificiis idolis sacrificaverant: ut ne
vere comedendas, quas sacrificiis idolis sacrificaverant: ut ne
arcat ipsi abstinuisse, et tractat ipsi abstinuisse, ea causa nolite ei ius
manducare: ideo ne edas ipsius, qui tibi id indicavit, valicorum
assidentium, quia non sciant, vobis licere, scandalizarentur, si viderent
te comedentem: unde dicit S. Aug. quia a duo in unum sed alterius
est, proximi. in hoc ergo casu scandali vel aut superstitionis vitat,
ut ego Corinthios, sive ego manducatis sive bibitis, sive aliud quid
facetis, omnia in gloriam Dei facite. eadem admodum. mox sequ. ut sine offensione
sitis Judæis et Gentibus et Ecclesiæ Dei, sicut et ego per omnia omnibus
placeo, inquirens quod mihi utile sit, sed quod multis. absente a tali
scandalo, aut superstitione videbat vesci idolothytis, ea ait ibi v. 25
quidquid macello venit manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.
adeo quia ex hoc dente alius dentem non incurrat, probat, ut ignoremus
vivere, bibere &c. aut quod esse, et præcisum finibus catholicis mere infi-
delibus: ait ibi ut sequitur de illis v. 27. omnia mihi licent, sed omnia ex-
pediunt. item: omnia mihi licent, sed omnia ædificant. ex quo sumpsit
quidam prælatus primis finibus ulterioribus de se negotium et negotium na-
turaliter: sine negotio, quia ut dicta ex Aug.: hunc locum explicat,
quo licita sit vel esse nulla propter bonum aut prohibeat, aut pro-
cipiens: quod bonum tale deficit finaliter naturaliter, vel ex bono
de negotio. et malum quia quod cum deo licitum est, malum est nisi: atqui multa
alia sunt prohibita alias cujusmodi talia multa licent, illicita autem habentibus
ex peccant, propter quia quod sed alterius. et in negotio propter sit

alias omitti non possent, ergo multa sunt indifferentia, at
Dices 2do tales actus esse solte conformes legi permittenti, proinde ad=
huc bonos.
Contra primo, quia lex permissiva non est nisi abusive et largo modo lex.
2do quod est permissum circa hoc nihil est detractum a superiore, sed
res est relicta arbitrio subditi, et dum talia agit, agit ex ar=
bitrio proprio, quod non sufficit ad bonitatem, sed abstrahit et coe est bono
et malo, ac indifferens: et negatio dispositionis a superiore inter=
missa est tantum conditio removens prohibens, ne obtum sit positive
bonum vel malum, nam si quis hac intentione uteretur: video olfactum
rosae v.g. non esse prohibitum, vel quia id ipsum video, grato igitur eiusdem
odore fruar. actus nondum esset positive honestus, cum adhuc pos=
sit abstrahere ab eo, quid ageret si esset prohibitus vel praeceptus,
ac proinde adhuc veti et directioni alterius se non accomodaret,
sed quia superior nil decernit, ipse se detrahat, et suum velle, ac
sentire sequitur, quod nisi aliud accedat, nondum est positive
honestum: ergo per hoc quod sint permissa, nec bona nec mala sunt.
3tio contra admittentes actum in specie non a individuo probat, quod neque
dem actus in specie indifferens, nam si lex pure permissiva proprie est lex,
actus in specie semper erit iuxta vel contra illam legem, ergo semper bonus vel malus
moraliter.
Prob. eadem pars 4to. ex absurdis absurdissimis quae ex contraria
sententia sequentes. nam sequeretur
primo contra asserentes tales actus esse bonos, quod si cubare v.g. in parte
commodiore, fricare barbam, et fiant in gratia, sine ulla relatione ad
finem ulteriorem quam incommodum naturae praecise sint opera vitae aeternae
meritoria, cum ipsis nihil eorum deesset, quae ad opera vitae aeternae
meritoria Tridentinum sess. 6. c. 16. de Justific. requirit.
2do contra eos qui tales actiones ~~vel~~ volunt esse malas, quod eiusmodi ac=
tiones in fine altiore non relatae sint materia confessionis, si a hoc verum esse
crederetur, solte puriores aut de his se accusarent, quas tamen ego et
forte plerique alii ex conditionate tantum non sine difficultate absolvere auderemus.

3tio si aliquis longo tempore multas tales actiones faceret, eum gravite peccaturum, quippe qui totas dies, septimanas &c. ut plurimum irrationabiliter traduceret, et auctori naturae furaretur, licet caeteroquin nullum aliud bonum gravite debitum omitteret, aut gravis prohibitum exerceret; et sic multum sumendo tabacum, vel mutando dannares, ex quo 4to sequeretur, quod ex eo obligatio procurandi, ne plerique actiones nostrae inadvertentes ad regulas honestatis transeant, sed vita in vigi praestantia cordis traducatur, et proin ex dicta obligatione ad media huic cordis custodiae observandae necessaria fiet abstractio a pluribus rebus, ~~[illegible]~~ recollectiones, reflexiones &c. et qui in his notabiliter est negligens gravite peccaret; quod pro plebe et omnibus nimis durum, et moralis impracticabile.

SS. Patres quod spectat, cum excepto S. Thoma vix ullus alius de hac materia specialiter tractaverit, adeoque textus pro et contra ex aliis maioris excerpi necesse sit, nil solidi ex eorum mentibus colligi potest, nobis tamen ut probabilius favere videntur.

pro S. Aug. c. qui lib. 83. qq. q. 30. in fine sic de virtute loquitur: virtus est animi habitus naturae modo et rationi consentaneus. habet igitur 4 partes, prudentiam, iustitiam, fortitudinem, et temperantiam. prudentia est rerum bonarum et malarum, et neutrarum scientia &c. ita sic. si prudentia est ex scientia rerum neutrarum, tunc dari debent res neutrae, si res neutrae dantur, ex dantur actus neutri, quia finis intentus est talis, et alius quivis extensus non requiritur.

2do S. Hieronym. Ep. 89. ad S. Aug. c. 4. dicens: capite naribus purgamenta proiicere, sputis rhaeumata iacere, hoc nec bonum nec malum est, sive efferis sive inferis, nec iustitiam habebis, nec iniustitiam. item ibi: bonum est continentia, malum est luxuria, inter hoc dat medium ire ad agros, hoc nec bonum nec malum est. Nec bene explicant aliqui hos textus de indifferentia ad salutem, et in ordine supernaturali, nam si non etiam in ordine naturali essent

indifferes dales actg: hoc ẽ ſ̃o in ordine ſignati indiferẽ ẽ nt illiciti; quia ẽ ſignatis, vetiti; ut nata agang honeſte.
3dio ſ. Greg. Naz. orat. 3. gtra Jul. ſic ait: quemadmodum ẽ quisquis ſyllius haud dignus ẽ, nr idem ſtatim laudẽ et vituperẽ meres: eodem modo nec quisquis laude dignus non eſt, idem ſes= tim vena quoq; meres, ſed illis nra virtus ſtinat nr ſis ſe gtinere, ſuos ro, qui vere et ex virte gerit, exigere debeng. adeoq; ſignavit inter laudem et vena virtus finegs. has a ſtu indifferente, ad moralis bonu aut malu illud de bono, qui vere et ex virte aut ſeus gerit nre.

4to ſ. Bonaventura. in illud Rom. 7. velle mihi adiacet, ita gloſat: ẽ velle gnaliter velle nao, et velle virtuoſe: go velle bonu: indifferens et malu. qđ̃ clarius gnavit 2. diſt. 41. a. 1. q. 3. ubi ait: Testimoniu gens reverſi ſaperis, qđ̃ ad neq; bonu neq; malu ad reſpectu ſui generis quod reſpectu operantis. Iterat et hanc ſentia ſ. Greg. Rom. 27. Theophilact. et alij: quoq; nd̃ Vasquez et Arriga invenies. his ita ne ẽ puto dubitatis probatis ne et altera ſubſumis pars: ſcil. quod actg hng indifferens ſcle intrg ſil necrig ſtante libertate indifio. Libertas reſpectu vte ſtat in certa cod̃ gſtil in indifio per volitivo ad eligendum unu ex oppoſitis ſive con= trarie ſive privative: atqui hoc indifio ſalvari d̃t nisi ẽ de actg indif= ferens: go. Myſtat. m. 506. indifio vetis facultas unu eligẽdi ex op= poſitis: ſed hoc facultas nd̃ ſalvari gbrg ſi actus no indifi in actu exercito, de quo ſiſtimo cognoſcitur: go. N. admitti iterd. m. 506. ut advertentis et cũ cognoſcitis: quo ſi duo ex illis requiſita ad actu effectu ſive malu ſive bonu, unu ex oppoſitis eligam debeo primo cognoſcere me ẽ indifẽ ad utrumq; oppoſitu: atqui talis cognoſci= tio actg hng indifferens: go. M. in qua vides ẽ doctis 506. eligens debet cognoſcere malu et bonu, attractio, voluntatem et eius omi= ſſionem liberu, et vetitu: go eligẽs ẽ indifẽs ad utrumq;. Ant. ſ. certum, quia electio fit poſt cognoſcibilem et vitioſe obiectiva et causa diſtinctiva. conſ. 506. impoſſibile ẽ, ut aliquis cognoſcat actum

unde ex oppositis opposita; quia nō ēt cognoscat ꝑ ind ipsum
ad utrumq; si nō go ꝑtinū eligere vult, nondum libet: alt̄ qui utrumq;
vult, seu vend ex illis: go utrumq; nondum libet, sed go libet indistā
inter utrumq;. Sed medium inter utrumq; ē indistia: go libet indistā
Jam patet ēt minor ꝓ go ille actꝰ sit indifferens quia ē medius
inter bonū et malū et g̃ sit ad utrumq; indifferens. Ad go dicit
Arg sū: quia talis cognō ē libera et vocata sui stat̄ indistis et
libertatis ad utrumq; quod sufficit cognosci ille libertinū ex hoc
intrinsecō: imo ꝑ ēt libere exigere et exercere eas, cuius vis est in
libertate, quod de se nec bona nec mala ē moraliter, nec ex oppositis eli
gendi: go ē vera actꝰ hmus. nec
Duas ꝓie tale indistia sufficiat in ꝓpositis abq; tali actu, nō
Contra, ꝓpositis talis ē, sed vetas realiter videor indifferens ad os
actꝰ in esse: go vel positū dicit indifferens ad hunc vel illud actū deliū
actū necessario debebit; nō vetas libera ꝓpositis, quod talis non actu ꝓ
ulta sit libera debet manifestare in actu secundum. sed sunt actꝰ quos nō
ꝓtestate actu, ex hoc ꝑ so in actu exercitat: go sed
Antis: vetus dicta in primo tractatu de peccatis abq; ordinatione actu: go ēt libera
exercitiū libertatis abq; ordinatione actu.
Ad. N. Cons. dispō. quia ad peccatū sit primo voluntarium, et illa de sua na
omissio quo positione actꝰ liberi potest debite ē ad virtuosum finē actus ar
exercitiū libertatis, ad id dicimus, finē cognoscere sui naturaliter positi
sequit necessario, illud finē actus naturales exercitium ꝓtestate; unde et in celato fa
tabu eligendo ordinando ad sortilegium ad aliquis actꝰ ꝓ nō cognos
ditum ē consequens ē sufficiens pl: go ēt liberum exercitiū libertatis
ordinē actu respectu actꝰ eligendi. C. respectu exercitij libertatis ad
negs prias ꝙ tale actus libertatis nō ē actus per se, sed potest ꝓ=
sequi sufficienter aliud.
Contra. ille actꝰ ē in individuo, qui ꝙ sit actus non obstat
ēt in casu finis et exercitium actus, ut patet ad paulo superius ostendendum;
Ergo ordinē actū. nec
prias ꝙ tale actus adhuc nō liberum ordinē actu determinatum ad primum verbum vera
rum eligendum.

Contra · grecia dals' alty ꝓ obto Rbet ꝙ ꝺ indiffid et libertate
gobbtꝺ ꝺ detrud · nam gꝺ ꝓmud verſet ꝙria aliud obtio eligꝺ
aud obtud ꝺ ꝺ obtud alty ꝺ ſeruitii Cbriſti, ſed alt' ig alty ꝺ omiſ=
ſionis, qua mediante libertate eligit. al
Sic gꝺ dalis alty Rbetſe ꝙ ſꝺ ꝓ obto.
Q · nil interꝫ na aa ꝺ ſe ꝙ ſꝺ cognoſcere: gꝺ ſui ꝙ ſ ꝫ obtud.
ita alty ſuccio ꝙ Rbet ꝓ obto ꝙ ſꝺ ꝺ luxuria.
gnis ꝓ ꝺ beatia in cœlo, verſꝫ liberꝫ A, et ſn iuſta ſuperig dita ꝺ ſpuit
aliud indiffte adamore ꝺ ꝺi eligere: gꝺ ide ꝺ dicendu ꝺ libertate in via.
Q · D · A · liberi A quoad amore Dei N · quoad alios alty ꝙria quæ ꝺ alty
indiffte eligere ſpuit ndꝺ de ingenere moralitio ꝙuat ibi ſolata ꝺ ut=
ꝓte in ſtatu ꝓmii, ſed ſn indiffte quoad ſpe ꝺ in adidad ſ · et ſtC ·
jam videdu aduersꝰ argmta ·
Ob · ſmo gꝺ oris alty ſꝫga à nobis ditꝰ indifferens ꝺbeat ee malus.
Oris alty obtioꝫ ꝺ malo; q̃m oo verbu otioſu, gꝺ Comti ſuer int hos
redent rase de eo in die judiu · Matth · 12 · Sed alty ſꝫga, qui dr indf=
ferens ꝺ otioſ: gv · m · ꝓ ſ · ide alty verſꝫ inè otioꝫ ꝺ; qui caret
fine recto ꝺ moralitr utili, ſꝺ ſꝺ minut cofꝫ ſ · Patres verbu otioſu
ſ · Aſterion · in l · c · ſ · Matthei ait; gꝺ ſine utilitate et Cogitis ꝺ et audientis,
ſi omiſſis ſeriis et rebꝰ ſtrictis loquamur et fabulas narreng antiqua.
Origins in ſ · 28 · ſmo otioſ ꝺ; qui nesgs boni negs mali aliquid
agit. ſ · Baſilig in reg · bre · reg · 23 · gꝺ ad ꝓpoſitu in dno uſq; ꝺ ſaut
ſ · Greg · Rom · ꝺ in Evang · gꝺ aut utilitte rectoris, aut rose iuſto reuſꝰ
aut intentioe pie utilitatis caret. ſ · Bernard · de Temꝓ Cuſt ·
gꝺ nulla caa rabbꝺ Rbet, qua rase ꝺ eo peteriꝰ reddere ꝺ ſra=
tem rase · ꝺ negs ꝺ ſaut, gꝺ Rbet ſ · Thom · in 1 · diſt · 1 · a · 3 · Sm ·
Thlgos nullꝰ alty ꝓtedens à rete deliberata ꝺ indifferens, quia
ſ · Peter al · in Rem ſuꝑ ſta groa meritoꝰ ꝺ, ſi a ꝺ ſ · reprehibilis, retrud ·
ſ · ꝺ ſ · reprehibilis et à Peter · barg ꝺ, et ot' ſꝫs · otioſu apud Thlgos inter
peritꝰ putatur: atqui alty qui indifferens voraſ, caret fine
recto ꝺ rtli moraliſ · gv ·

R. ad quod maiora Concl. gd ois actꝰ chriſtꝰ ſit malꝰ, et de cognio
in ſpiritu ſco ad ꝛdere debeat. Ad minora N. gd actꝰ indifferens ſit
honeſtus. Ad oppoſitꝫ probat N. M. gd ille actꝰ d'honeſtꝰ, qui caret fine
recto et moraliter utili; nã dꝫ actꝰ qui talꝫ finẽ intendit, et ita inſti
mali, q̃ qui libent aliquid eãd quo ſolꝫ actꝰ ꝛationabilis et honeſ
talis; quo modo poſſit vitupperari ut inepta vana et frivola, ſed nõ dẽ
digna ut virtute caſſeat. Ad 2. Arriare barba ad ſedandum pru
rituꝫ. Hinc infra M. prudentia ſit diſtinguitur ab ois actꝰ qui caret
fine recto id d' poſitiue q̃ actꝰ honeſtꝰ et approbatꝰ C. M. qui caret
fine honeſto, poſitiue tm, habet dꝫ utilitꝫ et honeſtatẽ actꝰ N. C.
et in hoc ſſt citatis S. Dd. dicꝫ gl. in Ioh. et Paulus ſi dicꝫ poſſunt ex
actꝰ ita S. Thomas quod nobis gratiam faceret, etſi in hoc de actu
ſupernali indifferente, quod dari negat loquatꝫ; unde quin actꝰ ex de
bitꝰ nobis aliquid obſtet, pugnat ſibimet ipſi ubi hoc eis gratiam ex
cant.
Obſt. ſmo actꝰ qui ois actꝰ hñs deliberatꝫ debet in ſe gerere honeſtatẽ
et utilitatẽ moralẽ, ut habetur in Deut. ſcripti dicit, ghis Ecclesiaſticus: go.
ant. ppo. ex illo Matth. 12: qui non d' mecum, gtra me d', et qui non colligit
mecum diſſipat: go qui non d' cum deo ꝑpo gratiam peccando diſſipat.
ita Ruth. ult. curitas quo finali adducat dicꝫ in iudicio. in quo verba
D. Hieron. nequaquam quod à nobis geſtum d', ſtabit in iudicio; et
=antiquiſtꝰ Hieronymus ſententia, ſed iudicium Dei de bonis et malis,
premio q̃ penalitatis: go. ita Deut. 6. Diligẽs Dominum timebis et
ei ſoli ſeruies, et Matth. 22 diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo
unde S. Ambroſius hyeronymus verba Malachiæ: qui timet Dominum
=ſuos laudes dicere; et in eis gloriam ꝺ̃ni ꝑtinere, ſimilitꝫ Auguſtinus nam
=ducatis, cuius verba exponens S. Thomas ait: quidam dicunt, gd Deus
timetur, ſed Deus non d' amari; quidam dicunt, gd Deus
timetur, ſed Deus non d' amari: go.
Ad 1. Rõ dicitur, ſi aliqui probarent, probare tñ gd non deſit actꝰ hñs indifferens
in ordine ſupernaturali, quia non ſtis illos ad ſtis ordinis natis applicari
poſſunt. Ad ea nec ſſt actꝰ admittunt unde infra N. 1. Ant. et
idem ꝓbat. Diſt. dicitur S. Matth. qui non colligit mecum, gdo vere ſcindit
et obligatio. C. gdo dicꝫ N. q̃ qui non colligit mecum gtra me alqd
actꝰ gdo d' referibile ad me C. qui non colligit mecum ſtra me id d' hic etiam

actu indeste qui nego sit iusta, nec gra lege, erexit N.T. Cornelig
à Lapide dubio dextro de diabolo explicat, qui adeo ñ colligit cum Xto,
ut ecclesiastes ibi ait, gd ius gdo aperte stando est pro Xto, volunt ee neu-
trales, gd ñ. Dehui gestnig videt. Ad textum Luc: C.M. vide.

Adducet deg ad indirectum disputationis approbationis & reprobationis C. per
aduentum ex his ultimis N.T.C. uerba gdquo sunt Aegidius,
sed ñ ria reprobabit aut approbabit, ut positive et moraliter bona aut mala,
quia multa sunt actus et res, quo ñ nisi boni actus, sua in se gtinent,
ideoque eas disputans et nulla alia bonitate in iis inveniens, eas sic
ut tales approbabit. nec
ñ ias: gdsi eas approbat, pertinent ad actus bonos. nā
R.D. pertinent ad actus bonos spie C. moralis N. nā alias segret, gd
ad actus bonos ut roles spie boni pertinerent ad actus moralis bonos.
nec obest, gd ibi agant sine rac. bon: cum rac, nā patet ex illa an-
ro sibi ad ñ sine cognoe, ñ deficit limita et permissa, nā actio talis
sine fide à bono, sive a bono, hoc ipso si ulterius agens sit indifferens,
ita ad indifferens erit rac sola distincte, gd quia in hoc sit ad cognoe
et rac duas actus sing, et quia lex sit in bonis, duas actus boni vel
sic sola diversitas se teneat ex ste generis nā peccatis quā alia pro-
ñ specta. Ad textum Basilii et Math. Evelinea ex
Lege sibi Cornelij à Lapide ex eius actus. ibi: sed gd deg ibi progniat, ut
diligas hyperbolice quantitative ita ut nulla pars detur dolo. 2do finaliter
ita ut generatim deg sit finis totius vite nre. 3. specialiter, ut nec
vita nec alia bona ei preferas & etsi ibi de actus in ordine ad regnum
dñi videant in ordine naturali. sed nec in hypernaturali classi actus indifferen-
ti actus à nimio. probant igit singillatim, gd deg sit diligatur,
quod Deus et res per positive amen, cui spiritus actus sit ngtive
in quo dirigi cum author nae, iusta ordinem institutum creaturae
libera sua libertate utis. unde ad textum S. Ambros. et Thom. Ob-
stans per dict. Domino suo Caudebuense gd positive ñ ngtive C. per positive, ñ
nā ad quid indifferentis agit, ngtive duo patet, quia nae potest agit,
et nullum peccatum transgredit. sine solummodo nā ñ patet, gd ibi deg
sit finis primi actus ñ ut sic Dei et res nā ñ progressi absoluti, ñ

ex his duobus vltimis, quis dubitet ea esse mala, ex his colligi, id dñ loquatur de actu inhonesto, debato id malum est, et ad finem honestum obligi, id esse peccatum. Quis id dicat ut satis ex dictis patet de iustitia generali cuius quia amanda vel amandam sunt cuncta deum diligendum velle vel nolle manere in medio; ita illa ad aliquem actum nec velle nec nolle sed suo genere, id est actus indifferentes obligant, dñ de actu quouis pro illi et tunc qui abstrahit ab hac iustitia vel alia gratia nec iustitia illa versat. ad 3tium dicit. Si verba Petri dñi sit nra lectio peccatum nec regula Sc. positiua sed sub. Si sit dicta a prophetia Sc. Iesaiae dicitur quasi ed illa pka verba dare.

Ad oppositum vero facit ratio ligata pro positione quia nulla actio indifferens immediata sit pacto inigua et iniusta, iusta a prudentia in certo honesto seu virtuosa et positiua et iusta pro eo quanto id dñ inigua seu dabytrahit ab vltimo.

Ad 4tum eadem dicendum quod sit valde grossi mentis S. Portoris clarere adducto ratione in probatione, vbi dicit, prudentia ex cognosse rem malam, bonam et neutram, seu illarum quo abstrahunt ab vltimo. Ad testimonium S. Bernardi dicendum ipsum respondere et agere in ordine ipsi naturali, licet naturae depravatae, quia sua ad id ex elevari cum naturae evolento: ergo hic non sequitur, licet aliquid duxi videri sint aliquis in legis donum inferiori: in ordine a natura deliberabilior, imperfectio in genere defectus ratione vitae nulla, sed non ex genere ad necessarium. ad cetera patet ex dictis singulis sunt supra.

Dico 2do. positio damnatis, quam sua damnata a summo. 11. 2. Mart. 1679. n. 9. comedere bibere usque ad satietatem ex sola delectatione non ex voluptate sola valeat, quia licite appetitu naturalis sui actibus ortum. An. 2. quae coniugii ex sola voluptate exercitum ei penitus careat culpa a decentia venali.

Dico 3to. propositio damnata, quia eiusmodi actus sint in finem delectationis et ordinans ad finem honestum: quia idem attingit in actibus indifferentibus dicti erunt illiciti.

Z. n. m. ad vltimo obiecta considerandi dico valet, quae alias ex causis dicta propositio damnata, quia quae ordinem ad finem honestum: quia [illegible] in actibus indifferentibus dicti erunt. ad 2do ex sola voluptate ipsa procedit inverecundo ordinis naturae; hoc est non vivit ut edat, sed edit ut vivat, ipse comedere et bibere ex sola voluptate moderate audet, extra [illegible]

debita, seu stricte, nimie, etsi adhibeat cautela, ne noceat
sanitati & extra ordinem naturæ, quo in via vitæ finis cadere
dicit de ratione addita, quo pertinaciter sequelam obtrigo. Sic ed in altera,
utique peregrinali obstaculi vitiabit & invertere ordinem naturæ, quia instituit
huiusmodi finis & liberorum procreatio, in duobus libidis, quo posito adulterium
nihil a tale gringit in actu indifferenti, ut dictis patet.

Ipse. 4. argumento ex ratione descriptionis. Ratio & ordinare actus à ratione proficiscitur
in finem, ergo nullus actus est in individuo indifferens. Conf. rat. est. Th. 1. 2. q. 18.
a. 9. ad 3. Dicendum, quod finis à ratione deliberativa intento pertinet ad
bonum alicuius virtutis, vel ad malum alicuius vitii, ut hoc ipso quod aliquis agit
ordinate ad finem debitum, vel quicquid sui corporis ad bonum virtutis ordinat
in eo, qui corpus suum ordinat ad bonum virtutis: quod finis actus deliberati
rationis ordinat ad finem, ut illud vel bonum vel malum: quod vero sit indifferens
S. D. 2. A. quod finis pertinet ad rationem virtutis vel vitii, ut dictum est
actus N. A. nam verum est, quod finis rationis pertineat ad rationem virtutis
vel vitii, et unum ut finis assequi possit, ad tantum nec malum nec bonum, quantum
in indifferens ad utrumque sibi. De illa relatione corporis ad bo-
num virtutis dico, sicut ea fuit de ratione relativa, quæ ex hoc in genere con-
stituti, qui deo est subj. et in eum tollit quantum ad hoc ipsum ad bonum
tale actum quæ indifferens vocamus, nisi actioni inesset in eum referendi
finis relatio et tollitur ex parte operis ad ultimum finem, vel est finis ad hoc, ut
dicas bonum, nisi adsumus, hic: finis fiat aliquis interior specialis respectus
illud ad finem nobilem, de quo ipse extra cepit.

Ipse. 3. Potestas ex natura rei habet dominium quoad se et individuum
sive motiva eius inferioris adsit delata, quæ à superiori ordine finalitatum
finis, et alterius sibi moralis soluerunt, sed & intrinsece indignum actum,
quo se eiusmodi subjecto pro soluerit, et illis motivis altioris motivo rationis
ordinatis attrahat, movat et soluat quoad specificationem actus, quo
ipsum finis ratio quæ rationis & ut hoc ex altiori fine agat, perquam ra-
tiva et finis ratio inferioris elevatur: quod si hunc in suo actu respiciat
hoc bene, sin autem, male agit.

S. C. M. Quod veteres et rationes hoc petant dominium et directionem sui
ipsorum actuum. D. m. & multæ sunt interpretes ut removeri sine ho-
rum actuum motivis sint derivata privative et extra legis C. M. si sint sine legis
permissi sed. et neque vendere, possidere et prohibere seu negativa G. et D. c.
N. objectum illa elevato per altiori motivo non & recta si hoc velit

aut debeat agere pm toto pcessu sue gdationis, nondum a ẽ probatum,
qd tor debeat in oi actione facere, alias ẽt in ordine spernatali ꝺ dabit aliq
indifferens.

Sol. ꝺ sm. illuty Rbet quodam prima una alma pia, quo necio stelle
et gracia Animata in vero pfecti exercite et virtute in oi diuersu
estimat vita ẽt ex pte actus per modu pfii moralis vetas Rbet
appetitus pueri boni qd necio stelle exercite et ut in bono pfecto
amat in oi re quod apetit rdgrei per actu practicu pronitq tym-
motivu ad qd ex nata ei ꝺtracta ut hec rase appetes ex motivo
dignitij suo pfectionato et pria bona et motiva pfecte elevato ne
fine gracie huiq boni pueri, reliqua bona pteria entalectiua
et finalectiua actus iquo illud pmu bonu oig infinita capacitate pure
et nuce adequate latrans ex nata sua resultat; sed ad ista virtute appre-
hatiue et inclinate ac amplexu pueri realiqs boni in oi re ꝺ stat
ind ista actu: qo. m. ttb. ꝺ e illa virtus appetitiua sumi boni ẽ in-
bono pteria ꝺ ẽ sting in ee pfecto sed ẽ naturali ordine ad pmu bonu
in se pfectus et sui ẽ actu bonu et amor fundatu in honesta re
cuiqs virtuti ꝺ illud pmu bonu pdapprehat in bono creato, qsting
in genere pfecti qd imprimat Rbet ꝺ ad illud in genere motiu a ad ipsu
ẽ irrecusabile. et qsting in illud creatu bonu rase ultimi finis
transfert iac in eo pmu bonu per gracie mandatu apprehat, et
sui relatu et a Rbo fine definiti Rbe ipso qd vetas profecit nas bonum,
qd pfecte a vte apprehata pdat regulu rectois moralis, et ordina-
bilitatis in sumu bonu: qo.

Ad 1. ad 1. gratis &c. quia alias absolute negaret ind vetas in vta dicta
in tradatu pueri n ideo agat quia a bono actuis, ꝺquia agere vult
et pro subito Rbet ipsi fine pmere pt. n. igit stud m. ad cuiq pfectu
pone. qd virtus apprehat sumu bonu in vte n ancipitu ut alias in
inclinatiue virtuti, sed in eo ipsu in qsting ꝺ vos actu ipsius ex sua nata
ultimato tendunt; sed n. sequi. qd hoc pfluat ad actu honestum
alias ipsi multa Rberent bona opera, etsi de deo et bonis suis
nil cogitarent, dum ea ꝺ ut audirent, Rberent qd quia sumu bonum
pter una interpretative apprehenderent et amarent exercite; qd ver
ꝺ, quia pdict ida generali relatu requiritur ut honestu obtina
si in obto ẽ positive et finite appetibile; sed si nullu Rbet ad

finē bonū ex toto nō requat quia finit ultimus finis scipse in aliqua actione agn̄ ē actus finitū et explicite propositū, sic nec actus nec proprie virtus sed interpretative dr̄ sit virtuosus; quia hoc in deatis virtuosis evenit propter ignorantiā, unde interpretative dr̄ et ex pte electionis appetit ultimus finis, ipsum obtinē ē ultimo ordinabile, aut voluntas ei n̄ ita adhaeret, ipse est proprie bonū, quo habito nil ultra velit, ipsum in bono statim ponit in genere ē inclusa, per gdā præ et finitū n̄ amat bonum bonum sed aliquid creatū dr̄; dein si ille amor boni peri et nesciat obtinē pretendit, n̄ quet ee actus bonus aut malus moralis ad hoc requiant libertā à necessitate. Et denigs ipsa principalia fidei n̄ vigilant necessario in actibus sed voluntas pt habitualiter, qdo vult: go &c. Idem dicendum ē de finibus finis in ordine naturalis, maxime cū voluntas ad actus pōt nosci, potest à bono creato, et fine immediato; quod habetur pt pro negative ultimo dr̄ ultimo n̄ relato, quidvis dotig intō finē n̄ nisi ultimus et supremus constituere cuiuspositi.

Prō.y. omis actus bonus qui nec finitus nec virtuosus dirigit ad finē honestū n̄ malus: sed actus indifferens nec finitus nec virtuosus in dato dirigitur ut gpat exemplis: go ē malus. M. prō. hoc ex lege nāe in generando dat legi ordinē à nāa rōnabili inter res ipsas: sed ordo inter res ē inclusum sit finem, et ultimus finis; reliqua à bono sint media et per ordinē ad ipsum: go ista bona actus n̄ voluntarii debent ad ipsum immediate n̄ mediate per aliud ad ipsum gaudens dirigi. R. n. M. actus de fine positive honesto ad dictum prō. D. M. dabet legi ordinē nāe ipsum ē, obligat n̄ inservire et positive perturbare C. M. per positivum dictum, positive intendere ordinatē totam sed quod nāa ex pte obtinē possit N. M. nāa exigit n̄ ipsum semper fit sed ei requisitum: ut hoc n̄ deneget agere finem totum dignitate suo nāe; sed possit ei gratis notivo nāe suo dignitate positive n̄ decente abstrahendo à finibus relatis in finē ulteriorē ad corpus m. et D. c. n. &c.

Prō.g.o. impossibile ē actus bonus abstrahens à finibus ordinatis in finē ulteriorē: go. ant. prō. actus creaturalis qua talis debet finis honestus et ipsum extra nāe, est in fine ultimus exhibitus:

sed arg hoc quid ꝺ regul in fine honesti, ab illo fine deficit go.
R. 2. m. ꝺbet finis honesti ꝺ positive ꝺ negative talis c. M. her
positive talis 3ꝺo. si velit agere aut in ꝺ hoc obligatꝰ ꝺ
agere non tota pecuniꝫ hic nec c. M. si 3ꝺo velit agere, tenetur
homo in 3ꝺo venerabilis quarum nec non tota nec suo dignitate
etiñ casibꝰ ubi ꝺ offendit ejus medii obligat N. M. etc.
Hoc g. tria ꝺant 3ꝺo bonum genera honestum delectabile et utile
sed recta ratio dictat, quod honestum non delectabile ꝺ proferendum
nec in isto differendum. g. aut illi nec alia talis quꝰ talis finis
hic positive honestus.
R. 2. M. tria ꝺant 3ꝺo bonum genera quꝫ ita se segregant, ut unum
v. g. sit honestum aliud sit positive aliud negative tale. c. Big N. M.
nam in gelu hiemis sentio me aliquem videre aut in passeris, in isto g. ꝺ aut
3ꝺo ꝺ negative honestꝰ, et absolute haud quaquam laudabilis, in tm ꝺ virtu-
tabilis vituperabile vitiosa, quidquid sit an non ea ꝺ detor-
tare ꝺ m in recto positive ꝺ negative, si contigeret. in 2ꝺa quia
multa obtenta et utilia quꝰ positive nec honesta nec
quod ꝺ hic positive ho-ꝺ inhonesto quorum aliqua delectant ꝺ
negative seu frigida incommoditate ꝺ et si ꝺ lectio hinc Dñm. recta
ratio dictat bonum honestum ꝺ proferendum, hoc ꝺ hic ꝺ dignitate meritu,
et probabilitate in actu pro c. dictat ꝺ hic proferendum in
actu 2ꝺo 3ꝺo. si ita agere velit aut ꝺ nec c. Big N. m. et Conf.
Hest. 10mo. ꝺ vng recte iuxta S. Thomam i. p. q. q. a. 2. ad 3. qui est in-
stitutor non delectans approbat pulchra, ita 22. q. 178. a. 3. mo
ria ꝺ delectabilia, quꝰ in isto hoc ve minus ordinans ad aliquid
huius vitꝰ necessitꝰ fuit ad finem. g. o. referibile in ceu.
R. 2. M. arguit ꝺ ex pte obti c. ex pte intentionis 3ꝺo. in casu
negativi hoc legis petitꝰ honestas aliqua positiva c. ubigo N. 2.
verbꝰ ꝺ non instituisse delectabile pulchra operabile sed falsum ꝺ
ꝺ instituisse sine operabile pulchra delectabile aut falsum in merito, g. ꝺ
pulchra nomine, et in ea operabile, quꝰ ꝺ pulchra quietꝰ in suo centro
adquietat ꝺ hic sunt ad aliud ita obligatio positiva, si aut
talis arg sit referibilis in actu 3o ad finem ultimum, multa non ad 3os
obligat ꝺ ea sint referre in actu 2ꝺo.

Inst. 11. qui operatur ex motivo delectabili ad eqte sine intentione alterius finis honesti, ille libere animum suum disponit ad sibilia, et transgrediendos honestatis limites, quia sibilia ut plm habent annexum periculum inhonestatis; sed illicitum est libere se disponere ad inhonestatis pericula: go.

R. n. M. et illius supp. qd nec esse sit ut actus indifferens pro motivo habeat delectatione, cum ei ad hoc sufficiat libertas hic et nunc illud actum exercendi; deinde etsi habeat illa non omnis delectatio est immoderata, turpis aut inclinans ad peccatum ex natura sua, vg. delectatio in studio aliquo, in inventione alicuius veritatis, in olfactione rosae &c. qd a quoque adsint talia pericula tamen est per accidens et solum probat delectationem pro illis casibus, non a pro quibusvis aliis non esse indifferentem, qd et totum habet, quod urget debitum et lex.

Inst. 12mo. go hoc posset fieri multo tempore in eodem statu permanere, et totus habituari in agendo indifferenter: sed hoc est contra S. Thom. et Scotus, qui docent in via Dei semper esse progrediendum: go.

R. n. M. quia licet tamen indifferenter agere, donec transeat in abusum et aliae circumstantiae vitiosae occurrant. deinde etiam ab hoc abstrahendo hoc non diu in eodem statu manet, nec diu potest mere indifferenter agere in continuo, sed occurrunt aliqua praecepta servanda, tentationes vincendae, necessaria sunt periculorum praecautiones, etsi aliud non esset, hanc status permanentiam tolleret irreparabilis iactura temporis, qd melioribus potuisset insumi. quantum ad habitum obiectum spectat, aliarum ipsimet debent argumentum solvere in actu indifferente per accidens. quantum tamen ego puto, cum habitus tamen detur ad ardua et difficilia, et non sit laboris omittere relationes in fines meliores, crederem nullo opus esse.

Inst. 13. inter malum et bonum physicum non datur medium: go nec inter bonum et malum morale.

R. 1. n. Ant. quia et ibi potest dari status de utroque participans, vg. status sanitatis vicinus quis nec perfecte sanis nec perfecte aegrotis potest accenseri ad instar actus indifferentis, qui aliquid quasi participat de bono et malo, qui nec laudem nec vituperium merentur.

R. 2. tr. ant. et N. 6. cum retorsione in actum indifferentem supernaturale aut naturale per accidens, vel quoad speciem tale. disp. a. est hoc, quia

mala et bona phia sequuntur naa, quae est detracta ad unum, unde in phis hoc contrariae et privativae sunt in proprio subiecto se immediate tollunt, vel inferunt et utrumque ab eo sunt tolli non potest. aliud est in moralibus bonitas quippe aut malitia moralis non est de necessitate subiecti; cum aliis in agendis est necessario detractum vel ad bonum vel ad malum. neque est de necessitate actus, quia hic primum bonum aut malum moralis fit, si iuxta vel contra legem et debitum ponitur; sequitur ex hoc libertate agentis, ad cuius normam et imitationem est ipse regulatus; unde si subiectum indifferenter agit, actus ex eo erit indifferens. Deinde tres sunt actus legis ut ait Isidorus Etym. c. 19. imperare bonos, prohibere malos, permittere indifferentes. contra regula boni naturalis est subiectum una, perfecta nempe symmetria partium, et consistit quasi in indivisibili, adeo ut malum sit ex quolibet defectu et recessu ab eadem perfectione.

Inst. 14. atqui si hoc ipso sequitur malum naturale quantis recedit ab hac regula ut ex agens rationale liberum patitur aliquid malum morale, si non sequitur dictamen rationis proponens oculos regulam morum ad meliora dispositum: ergo.

R. n. seq. diss. est. quia enti naturali debita est cadet natura, liberum ita sunt casu quo nullum entat praeceptum.

Inst. 15. artifex peccat contra regulas artis, dum opus facit ad finem artis inutile: ergo ex hoc exercens actum indifferentem ut potest ad finem inutilem.

R. D. A. si faciat opus ad finem artis inutile positive et repugnans C. negative. N. A. nec ex omnia quae artifices faciunt, artificiosa sunt, sicut nec omnia sancta, quae sancti faciunt. et retorsio cursus est in actu naturali per accidens, vel per spem indifferentem. item in ordine supernaturali: sic ars non habeat finem permissivum, ut C. A. et N. C. et ita habes disparitas, quia de arte constabit, quod tale medium non habeat, quod non constat de genere moris. denique talis actus indifferens non est inutilis, sed ut probavimus summe necessarius.

Inst. 16. hoc viator si quodcumque quiescat, quiete debet ordinare ad reparandas vires, et iter expeditius absolvendum: ergo ex hoc viator suas remissiones et consolationes eo debet referre.

R.j. n. art. M. e gtingere ut in facie ad finem venire possit,
et ideo ex alia causa faceret, auferre gignitia, et licet ejus liceret
auferre potest in posterea ideo auferre, etsi ideo acquieverit fini
ejus quia bonum ad finem facit ultimum ordinans ipsum totaliter,
et sic ejus actus nisi aptitudo, ut in finem illum assequi possit, bonus sed
ejus illa auferre, nisi ad finem ex parte agentis. unde
R.2. viator debet quiete ordinare ad reparandas vires ex deficere,
agentis C. ex parte operantis N.C.
Ob.2. quod actus indifferens fiat bonus eius hoc modo indifferenter operans
advertit ad hoc circumstans, quod ejus hoc et non sit prohibitum. atqui
sic indifferens indifferenter. ergo m. prob. quia si illa circumstans advertit
non obstabit illa independenter eligit et sic tendit, quia hoc mihi non est
prohibitum; sicut ego ambulabo, me delectando. Ad actus
est positive bonus, quia in placita et recta ratione illud non deligeret
si legislatori displiceret, hoc ex finis est laudabilis observatio et
potius ejus privatio, unde quando advertit ad hoc circumstans illo modo,
etsi sic tendit. sicut ambulando quod simpliciter videtur non prohibitum,
de quo in decurso. et sic actus malus et stricte ex recta ratione vitiatus legi-
latoris, cujus permissio illicita ex motivo negligentiae fundat
reflexionem in placita, quod timeret labandi etsi non prohibitum.
Ad n.m. ad alia prob. dico. aeutrum ex illis ex vero, sed permissio non
modum vero gratiosus removendi prohibens profligationis etiam ad
displicere, quasi ex hoc non sit bonus, bonitas et ex eo ipsum
delectabilis et stricte amari, ut bonitas in actu refundat sed non et
malum, quia sit abstinere ab eo quod ageret, casuque labandi timere
non cuiret, et cum ad hoc se modo resolvere non teneat, non putatur
gravem legislatorem reddi injuriosum. unde prout sic tendit: hoc
ex permisso. quod tale non est provide petulanter cognitum. ex hoc
tali motivo, quod ponit indifferens, futurum, non erit nihil.
Prof.j. qui adhibet ea cautela ut deum non offendat et evadat
a modo operandi bellum, et exiedat malum agendi peccatum, agit
bene: sed hoc facit qui sic diligenter agere intendit. ergo.
C.D.M. sic ea cautela et timor deum non offendendi sit motivum actionis, C.M.
si sic sit prolongata et diuturna sed prout removens prohibens N.M.C.

Sess. 2. d̄ cē inhonestū ē honestū idem ac cē honestū iquia duo ne-
gões faciūt unā affirmatiōē ſeu tm̄ poſitiūm: go quia actꝰ indif-
ferens iuxta nos n̄ ē inhonestꝰ ergo ē honestꝰ; et qui opꝫ quia
dē inhonestū agit quia honestū: ergo ſſt bene.
R.j. retorqꝫ in actu indifle in ſpē, vt arridens, ē in ordine fuꝫ ad
natū. ergo ſſt: d̄ cē inſtū ē idem ac cē ſtū. ſed ſſans n̄ ē
inſtus: go &c.
R.2. d ant. d̄ cē inhonestū in regulē quā poſſibile ē ſtultū idem
ac cē honestū &c. R. quia credēs tm̄ idem cē &c. ex quo deducē-
batꝰ ſtultꝰ ſi pro statu ſuo, ſed aliqua poſitiua excludit negatiua
inferabile ſi ſtultꝰ et ſi d. corſ. N. boꝫ. ad poſ. adiuncta ſſt.
Sī negatiua ſtima ſi tm̄ poſtea affirmative ex illa negatiua ingeri-
bili addita regulā adequate, ſcilicet hoc, n̄ ē n̄ honestū, go honestū &c. ſed
tm̄ regula ſi tm̄ dat inadequatē N. hoc ex caſu dat ſi tm̄ medium
Reliquū n̄ negatiū et hoc totū affirmatiū nomen generatiuū, ſcilicet ē hoc in
cē inhonestū ſſt. Et ſtrictē pluſtō ſpēs. nā etſi negatiū quidvis cē in-
honestū poſitiue, ſi tm̄ ea poſitiue longe ſi honestū ē; ſed pt
cē regulē inhonestus ē honestū.
Sup. 3. inter verū et falſū n̄ dat medium: go nec inter bonū et malū
ſſt in actu exercito, quandoquidē ſit de ſtatu preſenti.
R. n. ant. nā inter verū et falſū abſtractē ſi ultrogē datur indifferē-
tia: ſic in ſententia Thomiſtarū ante decretū futurū ſtringtia nec de-
futte vera nec falſa ſſt, et hoc ſonat nec alterū negari, et ſic de
aliis ignotis generaliter ſſt de ſtatu n̄ ſignificabili ſeu incognoſci-
bili vtrū quid alterū.
R.2. d. ant. corſ. ſſt. ē. quia menſura veri vtrū ſi ē, cē n̄ ē
qd dī, ſi ſit ibi capax, velut futurū poſt decretū cē amittit
ſua indifferētia, quo ſſt ut ante decretū dei, quia tūc erat
vel cē aliis ſi decretus ē, ſalte ſoluꝫ capax dē tali futuritionis
fundantis dētā veritā in actu illātg, aliqꝫ indifferens ad teſti-
cāri ſi ſua mēſura regulas moralitatis, quarū una ē promiſſiua,
ſi retinere ſua indifferētia ad bonū et malū morale.

Instt. 4. arg eois dulg indifferens; sc. est moderatg hoc ppo est
nalg: go sc. d moderatg sc. dette borg. cor. rob. arg qui moves
sine vitio; d dette borg; sed arg ex moderato examine naa et
ob moderata delectase ghalg movs ex sine vitio. go. m. ptio. quia
movs ex sine grecae; unig d prohibere modum et medium inter
excessu et defectu in examine nae; v ex sine charitis pxis.
R. C ant. n. cor. ad rob. C. M. Ct. m. cu sua rob. quia ghingere
pl. ulg aut facultes etalia circumstae ipsis sine multa deli-
beracoe ghrieant intra limites moderaminis; vsq. hoc faciat ex
moderamine raois; ea dn vltas n dampnabas pro notivo agri, sed
solu sibeat pro removende prohibens, ut supra dictu.
Instt. 5. qui vult comodum alius permissu ob moderatu exam-
nae bene agrat; sed hongta recreao v moderata deambulao
d gmodum permissu: go qui aliud intendit ob moderatu exa-
men nae ghe as bene. N. patet ex S. Thom. i. 2. q. 18. a. 9. ad 2.
cognitus a raoe deliberativa valenty pertinet ad bonu alicuig vitii
v ad malu alicuig vitij na hoc ipsu qd aliquis ordinate agit ad
sustentacoe v quiete sui corporis ad bonu vitis ordinat. vide
q. 168. a. 2. ad 3. delectao quoin radilg actibg hbis, ordinatis ad finem
ad recreacoe alquete, et pm hoc sc. fiat moderate, licet uti ludo
et ibid. in C. quis nae d delectao & et ideo proplet remedium
gtra talis pcede aald adhiberi pr aliqua delectacoe.
S. D. M. S. illud examen sit positive utile aut pernitu et sit nae
ex ti C. M. Leg. N. M. et Cor. ex dictis cit. S. Thom: ernis gtra
aanis re gde dcr actus hnu in se ut patet ig gratis in distinguo
cois finis a raoe intenty pertinet ad bonu virtus in actu pcet
in roa C. sed in actu v N. responsio patet ex dictis. ceteri actus
distinguens ut argnta.
Instt. 6. qui vult actu nae v ggnte bene agrat; sed no ora hoc
examen nae d bonu raoi ggnte. go C. m. rob. quia pena nae
dictat. ipd pos sitiva sit recreanee moderato cibo et potu et &
sc. d M. ggnte positive laudabili C. ggnte sed permissive
et tolerabili N. M. et C.

Inst. q. qui gl. ad ozioso ob moderatu exame a doctis musicis, de re-
ceptat, idem d. de eo, qui dat. cauri elemosina ob moderatu
illi⁹ examen: go ed. vero q. ad, qui vult ut ille quietus q. ded. vide⁹
g. ire ex. Bernardo, serm. in. de Circa fini: corp. nr̃u à nobis ē diligen-
da ad salute eig aut fragilit. aut gl. belang.

Inst. ut lucra. ex. tale examen fit ras. ego dic. c. ant. Reg. V. et Cor.
Inst. 3vo. vide moderatu eudem, honore et gl. maio, ob moderatu eu mo-
nas ē bonū: go ed. idem arti. dicendu de reliquis eiusmodi obsq; mae.
como dis, si moderate adhibeant. Cor. de vera pos: ant. vtl. Cum ex
S. Paulo. Cor. ii. ut et ego no. dic. quidgloriet. i. et c. is si gloriari
volu. co ego infirmus. et Xp̃i gra. inquit. sufficit tibi gra. mea. Sal.
cui Baber respondit, et clarificavi et clarificabo. Dum quia vellet
gl. pt. se legit ex actu Theologu eig gr̃a nim ē bonū: sed Cues honor
quis animi, et gloria apud deu et Angelos pt. se legit ex actu bono
rum eius gr̃a nim: go C.

Ad. D. A. ē bonū nat. et in actu pno C. positive et in actu. N. A.
vel ad. Sali finis actui imperat positive laudabilis tuendi vehe-
mentiu in xto et vno Paulo C. Reg. N. adaptata prob. d. Nicolaus Salia
adulteriu progenies et positivas utilitates C. pure pte positive como-
dum et delectabile N. A. q. si positive honestu. imo ut advertunt
Aristo, hic Paulus pt. Reg. infirmare gula risibi et vana gloria
et placentia essu N. C. Verum, si hic totu q. redet ad actus
nile Reg. pertra nos, quia reliqua comoda et utilitates ac delectatus
atq; fugo labor. et difficult. ē si sor de actib⁹ bonis positive
talib⁹, nec ex illis sequunt, sunt ille in obligo ad ato.

Inst. q. no actu qui v. d. amor honesti, v. si vond. ad. q. sit amor
honesti, ē bonū: sed electio quo exercite redditas inhonestate
velut attingit in actu indebite d. amor honesti, v. amore honesti sequit
pro pte: go. m. prob. amor qui d. refert ad inhonesto, ē amor
alicuius boni honesti: go electio quo redit ad inhonestate ē
amor honesti. v. hunc amore rebus. nil. Ant. prob. Bonum
indifferens v. pt. circa versatu ad inhonesto: go electio
exercite tendens ad inhonesto, ē amor boni honesti, v. ad. sequit.

R. C. M. n. m. ad prob. N. A. v. D. si e recessus positivus et in ipsa positive opposita inhonestati per electione obti positive laudabilis. Q. si n sit talis recessus, sed tamen electio obti n culpabilis N. ad ult. prob. N. A. hoc ipso: qd velit agere indifferenter praesupponit omissione inhonestatis positive et recessum enerfitum ab eo, agendo aliqd, qd n quia cognoscit, n ee inhonestum. et hoc de actibus hnis.

Caput. 5.tum

De Gratia.

Jam alterum praestat attingere medium, gratia puto divina cuius virtute actus hns elevatus ad meritum beatitudinis aeternae. Sed summe necessaria, at n minus obscura, utpote in ~~alt~~ abysso divinitatis ipsius absconditae hnae menti penitus inprehensibilis et inaccessa via illius; attamen investigare illa oportet quia fidei e fundamentum, sed iuxta Apli monitum Rom. 12. sapere usque ad sobrietatem, porro si n sapias, quomodo amabis, qd ignoras? et si n ad sobrietatem quomodo tibi proderit et n potius onerabit, qd n capis? optimus ergo cognoscendi quiescendi modus erit, si et ne ~~cultus~~ ~~indigere~~ indulgere nec famide ee; hoc perpendentes statuimus, ex gratia species hic percurrere sermo ordine et serie decretorum divinorum postea ponendorum, ut perfecta adunque hois sive indigentia sive Dei necessario auxilio res pro viribus valeat declarari. antequam a totum ipsum in suas dividamus partes, illius brevis essentia evisceremus. quae sit

Articulus praeambulus.

De quidditate gratiae.

Gratia vox ipsa varias habet significationes, quo significat venustatem oris tum sermonis ut ss. 44. speciosus fac pro filiis hominum, diffusa e gratia in labiis tuis. ite prov. ult. fallax gratia et vana e pulchritudo. et luc. 4. de xto dr. omnes testimonium illi dabant, et mirabantur in verbis gratiae, hoc e mirabantur suavitate sapientia ac vim verborum eius. 2. significat amorem, favorem seu benevolentiam, qua quis alteri gratus et acceptus e. ita Gen. 39. Joseph de invenisse gratiam coram Dno suo. de qua gratia ait quidam; gratia gratiam parit.

ꝫ ẏgſt gratiam, et gratuitae ꝓ auctis Euangelijs, ſi
ait Apoſt. 1. Cor. 10. Si ego cui gratia ꝓphetiae, quid blaſphemor
eo, qd gratis ago. 4to et ad profectum nrum ẏgſt donum gratuitum
Euangelium gratis gerunt iuxta illud Rom. 11. id nō ex operibus
aliquin gratia iam nō esset gratia. et ẏs generali auctior

Gratia alia ẽ naturalis alia ſupernaturalis, gratia naturalis ẽ donum donum
naturale creatae intellectui gratuito datum. qle ẽ ẏſa naa creata, et
ꝺ ea qd nō excedit naturā facultates. vg. corpori et aīae cuiuslibet ſpēi,
et operatiōibus habitibus inditis et acquiſitis, et iuxta hanc
auctiorē gratia Cyrilli Hyerosolymitani Catech. 11. dicentis Angeli et aīae
dei gratia ſit immortales. vt nāturaliter à deo productae
ita S. Marcion. Ep. 119. gratia dei ẽ qd hoc creatum. et S. Aug. Ep. 95.
nec in rationalem naturam dei gratia, qd creatiōnis. ut nō nihil esset.
atq; hoc eodem in ꝓpoſito auctore Pelagio ẏ, qd illa
agnoſcebat liberi ꝓ libero arbitrio à deo data hoi gratuito ut
gratia ex Aug. c. Ep. 95. gratia

Gratia ſupernaturalis ẽ donum donum ſupernaturale creatae intellectui gratuito
datum ad ſalutem aeternam ordinatum. de ſupernaturalis hoi gratia
quia gratia ꝓpriē dicta excedit omnem naturam creatam facultatem, et donum
ſupernaturale. Ideo inde tota gratia dicitur naturalis, qui ab Angelis et primo
hoi cui nō data fuit, quia omni naturae intellectui creatae valde con-
veniens et intrinſeca ꝓfectiua. addit ad ſalutem ordinatum, ad
quam ſe ad hoc ut juvet creatura intellectualis ad ſpiritualem ſalutis ſuae
ſupernaturalis.

Hanc gratia ſupernaturalis ẽ duplex extrinſeca et intrinſeca.
Gratia ſupernaturalis extrinſeca ẽ donum donum extrinſecum creatae intellectui gra-
tuito datum ad ſalutem aeternam ordinatum, de extrinſecum id ẽ,
extra creaturam ſtitutum, huiusmodi ẽ incarnatio Verbi, ꝓphetia
Evangelij, ꝓpriaq; Sacramenta inſtituta.
Gratia ſupernaturalis intrinſeca ẽ donum donum intrinſecum creatae intellectui
gratuito datum ad ſalutem aeternam ordinatum. de. ꝓ intrinſecum
id ẽ hi. creaturam inhaerens ꝑ modum qlitatis permanentis

et tqm quid habitle, uti fides spes, charitas et alia virtus infusa, dona spiritus S. graa gratum faciens, et quaedam graa gratis data. v per modum glitis transeuntis et tqm quid actle, uti auxilia supernatlia, qbus Deus provenit et iuvat creaa illitle ad finis sui supernatlis assecutionem. dic. 2. gratuito datum, id est mere liberalis ei, cui confert, quia illud non est meritus nec demeritus, qui illo non est dignus, nec indignus, quo modo data est graa suis hoibus, et Angelis in sui creare. v ei qui est positive indignus, illudque donum est demeritus, quo modo hoi lapso data est graa per merita Xti. dic. 3. ad salute. id est v spiritu v proximi; unde

Graa supernatlis intra dividi pt in graa gratis data Hd, et in graa gratis data gratum faciente; nam graa gratum faciens est ex gratis data, et non ex dbito rigoroso orto ex meritis tqm merces, nam ut ait Aplus Rom. 4. ei qui operatur, merces non imputatur sdm graa, sed sdm meritum. et c. 11. si a graa iam non ex operibus, alioquin graa iam non est graa.

Graa gratis data est supernatle donum Dnum hoi gratuito donatum ad sui salute directe ordinatum. dic. ad sui salute, nam ut habes 1. Cor. 12. unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem sui orum sicut. et 1. Ret. 4. unusquisque sicut accepit graa in alterutrum illa administrantes.

Hoc graa gratis data dividitur ab Aplo 1. Cor. 12. in sermonem sapientiae, fidem, graa sanitatum, operatione virtutum, prophetia, discretione spirituum, genera linguarum, interpretatione sermonum, ministratione, opitulationes et gubernationes.

Sermo sapiae est Dnus data facilitas explicandi altiora fidei mysteria, eorumque ordine modum ac ratione sdm causas supremas apto sermone ad persuadendum.

Sermo sciae est Dnus data facilitas explicandi res fidei et morum apto sermone ad captum rudium per explanationesque hnas.

Ac sermo sciae ab Apllo heb. 3. quaeras parvulorum lacti, sermo a sapiae ~~solo~~ adultorum solido cibo. facti, inquit, estis, quibus lacte opus sit, non solido cibo, perfectorum a est solidus cibus.

Fides est donum data excellens illustria rerum fidei certaque fiducia impetrandi miracula omnia quae a Deo petita. dixi fiducia nixa veritate et promissione Dona, de qua Apllus 1. Cor. 13. si habuero omne fidem, ita ut montes transferam.

Gratia sanitatum est donum data facultas curandi morbos et sine fidei excellentia magna.

Operatio virtutum est donum data potestas patrandi miracula maiora a potentia natali remotiora, et a morborum sanitate dista.

Prophetia est donum donum praedicandi futura, cognoscendi occulta, vel explicandi s. scripturam.

Discretio spirituum est donum donum penetrandi intentiones cordis alieni illorumque originem, quod sint illae procedant ab instinctu Dono Domonis aut naturae.

Genera linguarum est donum donum loquendi diversis linguis.

Interpretatio sermonum est donum donum facile exponendi ea, quae ab alio prolata sunt lingua peregrina, aut vernacula obscura.

Ministerium sive ministratio est donum donum rite ministrandi sacramenta munia quae Ecclesiastica, quin et corporalia fidelibus necnon pro ratione Episcopatus, presbiteratus, Diaconatus, alterique gradus Ecclesiastici.

Opitulatio est donum donum iuvandi hilaris aegros, pauperes, peregrinos et hospites.

Gubernatio est donum donum bene regendi fideles ex officio suo.

Atque de hinc gratiae divisionibus satis sit dictum, cum de iis nulla sit difficultas ad inter haereticos ipsos, id de gratia gratum faciente, sit

Quaestio 1.

Quid sit gratia sanctificans?

Absque omni quidem litigio scrupulove apud Philosophos circumferunt illa gratia sanctificantis definitio quod sit donum Dominum supernaturale intrinsecum

grao intellectu gratuito datum ad reddendum illam sanctã
Dei gratã; verũ ut verũ fatear mihi quæstio non
facilis in ꝺ̃ dispicta hui quod extra grã sanctificans producat,
Sed illa quid sit et in quo ghistat; hinc cũ hoc grã sanctificans
Heb. 3. Luc. 2. Ezech. 36. S. Aug. 1. ad Maximum. et. ff. Latro in ꝺ̃ sit extra grã producta, sed aliqꝺ bonũ
aliquid creatũ talibꝫ à Deo gratis gratis, ꝑ quã operatur, quo
ex illud idem bonũ directe et per se in nobis operatur, ut bonum
absolute grã referat ad illud substantiale bonũ, alijs cætera reddunt,
ex se iustificãt, vitã, salutẽ et proximo Dei amorẽ seu fidem
per charitatẽ operantẽ, quo alicui gnies ꝺ,
Hosc. c. 3. Jo non nulla bona in alijs ꝑ eminentiã ꝑ stultã gtinent,
quo ꝺ dicẽ nequeunt cæteris gressis, sic ꝺ Abrahã inferiora
ꝑ peculiarẽ respectu superiorũ ꝺ generalitꝫ, ut virtutũ omnũ
affectꝫ qui charitas quo ea fidem operatã gtinentes itaqꝫ superio-
ribꝫ bonis datis cætera et data ex merito dñi, superiora a bona
utentes inferioribꝫ gtinentꝫ, nec his gressis illa data ꝺ dñi possunt.
Hosc. 2. multa bona ꝺ minora ex prioribus ad alia quæ ad ꝺ dicitur,
et instrumenta auxilia sive necessaria sive utilia, ut ꝛ. Legꝺ ad eius
observãa, prodiisse ad fidem, fidem ad operãe et dilectionẽ, ghi ali-
quo essꝫ tribuit, Sed animadvt quo spiritꝫ sanctꝫ fidelibus ꝺ se in xtianitate
diffusis, cognitis Evangelium prodiisse. verũ etsi bona illa in-
teriora sive extra sive intra sive naturalia sive gratuita et præ-
naturalia gratificans ex ꝺ dicta alia bona gerandã ꝑ gmenda,
vtm ꝑ ista ꝺ ꝑ grã ꝑ ꝺ̃ non bonũ. itaqꝫ prædicãe fidei, operã
singulis ꝺ̃ bonitatis bonũ ꝺ grãtis cui tribuitur bona dicta sint, tribuen-
ꝺ dona gratis ꝺ dicta ex ꝺ̃ dispositionis gratiã Dei, gratuitis ex
bona tribui cui secundum dant. quapropter ꝺ̃ in regula prædicatoris gratia
gratia fidei diuersi, aut gratia fidei gratia dilectionis, aut gratia exigua
dilectionis, gratia magnæ dilectionis, ac prædicatoris nec fides designatur, aut
fidei nec charitas, aut exigua dilectionis magna et insignita
dilectionis ꝺ gratis. quare

brosc. 3. cui in scripturis et patribus omnes et ejusmodi vocabula
grā dominum humilitatis grā devotionis et dilectionis et ingressus
ū gressus dei i quā dilectione grā, spūs ipse in nobis, ū ipsa dilectio
quā nobis inest, qlenga à deo data atq; aperta et infusa in fide
catholica virtutibus scīs et omnibus gradibus et motionibus uno verbo in
scīs bonis ita res se habet, ut tm grā ejus ū dominum adiuvante dē, cui
deo gratias et ipsa gratia, aut ea deo gratiante adsit. itaq;

brosc. 4. ut aperiis quo facilius de grā prius gratia contra
excludamus, cautius ū et fidelius adhibenda advertendum pelagianos
propterea utilis ac necessaria ut animadvertas ipsi quod scīt pelagiani,
qle sit bonum ū scīs et ipsa scīt ejusdem grā pro bono dato accipiri, ū per
eam adscīt deum ipsum prodiisse ad cognoscendum animabus ipsis et aliquam
eius de grā agi, et solos eos vago incerto implicato inimicorum
cavillis obnoxios scīt. scīt autem pelagianorum artes eludere et
cogendo ut definiendo de qua grā loquerentur, id est ipsam grā ad bonum à deo
accipiendum esse dicerent, ut liberos, ū quid deus ipse et ut bonum
aliquid adesset vel in hoc ac alia ad illud necessaria absque ipsorum dis-
tincta, et quos ū ostenderet scīs deum bonum diligendo eos
qui et tota grā ad aliquod bonum suum, puta ad deum amandum necessaria
in minoris boni gratia voluisse et operatum esse, cognoscendo autem
illud amplius liberi sese putant nec ipsum amore dilectionis dei,
cuncta bona à deo ejus velle, is magnum iudicium deo ipsum
dante liberi sese cognoscunt quo ipsum pelagianorum impietas et ros
quasi in scripturis et ss. patribus evidens et gloria et scīa bona et
dona et grā sint ū per grā liberans. ita ut solum initia et media
grās esse, reliqua autem bona, effectus ad illud destinat, à deo
prestanda et potenda esse definiunt, ut per eum scīs videlicet
ulterius ad ipsa definita progrediendum

brosc. 4. qd scīa catholica nos doceat, corruptione in hoc genere
ex peccato originali provenientem in duobus videlicet gratiae
simus et, qd hoc privatum bne qd ante ipsum peccatum fuerat

cudabi in cognoe dei et ejus legis, ad amore eidem cognoi
gendi, ad fide recipiendi in ipsa ade illorum spiritu honorem
quo Deus pro sui Roi gtulit. ejus posteritati destinavecat. Deo dilig
gendi in rebellione carnis gtra rade, et in eo ipsa inveta sen=
tiat inclinão ad peccm quo adeo ad delectandum incitat, ut nemo
possit in gravibus tentatibus ei resistat sine ea grãa quo fide
impetratz iguá ve ed volenta sequeunt adeo integrè evitatoria
prosequenta, quin in aliqua sibi cadat, nec bonum ipsum
sine dfcte aliqua exeat.

Ita jo itags dctm invenit indigtã recipiendi per fidem Xtm in
seipso dei cognoi et amoris Dei quod in Adam perdidimus. ex ado
a quo indigtia extorsit auxiliorum ad efficientiu gratiæ, qua
ex favorabilibz circumstantiis oris, quibz eo magis retrahi et quo pia
grãa debilior ac tenuior.

Itag, sulia gfft docet grãa intra vetis qua Agnobis meruit, ut
bona quæ in Adamo perdidimus, recuperemus, et quã eadem sulia gtra
Pelagianos docuit, scitra ee ad ordia spiritu bona, gfftere in ipsis ade
eandem virtutem, quas Adam peccando amisit, fidei in pe et amo=
ris Dei ig bgoma ãn obtinuit, aut in pte recipiendi eandem inspi=
rade cudagdi potios agit. ité docet remissiõ peccatorum et grãa Bptis
quæ in Baptismo recipimus, tribuere nobis jus ad hanc grãam, deum
reconcilians et nobis obtinens Xti spiritu, qui eos vitis nobis
inserat.

Ad hanc sulia Catholicã doctrinã referenda ea grãa Rui defnitiones
quas Patres ex scriptura desumpserunt, nec in testimonia gfgadeo
gtrobandam gtra Pelagianos utuntz videt pro ee reparatæ ima=
ginis dei, quæ ipse in jo Roe suscitat. 2. ee grãa novi testmti, quo
in cognitõ, quemadmodum ex bre tet it, tã gtrobat, ut scitas
ee in cordibz nris et spiritui nro inscribatz. 3tio ee donũ fidei,
quo per dilectiõ operas. 4to ee dctrinæ, qua scitis dei in nobis ex=
citat ut et pregnore nos faciat de siderio carnis. 5. ee spiritus dei
qui clamare nos facit: Abba Pater, inspirando affectus orandi,
et orandi. 6. ee principalis grãa quæ scitis et studii in the
et caput sulia, et in rectos ut voluntatis capitis ibig

membra. 7. ee spiritu sancto et filio et patre et yesu christo et spiritu sancto dei quem xtō amisit in tota sua christiana
et rosancting unita ptide unionis quā habuerat ad deū. 8. ee
donū celeste ihesu xpi, de quo s. Jacobus capt. c. 5. qui converti
os vitae, et oia vitia obtegit. 9. ee filii dono vitae sine fabu=
latione quo Deus nobis promisit, et oia bona nostra vel tis quae
formam. 10. ee amore dei et proximi ignis ē ploritio cujusque
virtutis et mille pcedat, ideo ex hac sine vita gloriae. 11. ee illu=
minatae et inflammatae spiritus sanctis sua bonitate, sive dilectione
et delectatae quod virtutes quae agere delectatio dicitur ē.
ita aug. l. 2. de pec. mer. c. 69. Conc. Aurel. 2. c. 7. trid. sess. 6. c. 5.
12. ee admotionē quae a deo sunt illatio mandatorum, ut scirem quid
agere quid videre deberem, et quae postea, ubi ad faciendum cogno=
verim, et diligenter valerem. ita aug. l. 2. ad bonif. c. 5. Concil. Carth. a. 418. et Milevit. can. 4. ex quibus
sententiis de baptismo definitur

can. 9. in infantibus gratia sanctificante duo sunt requisita, mundi
tia ex parte donis alicujus in re ipsa, et ex parte ipsius cui haec
persona, sanctificatae hoc iustis, quibus sententia totius semi
perbat, ignis do gratia cognitis ut joan. 14. ego rogabo patrem et
alium paracletum dabit vobis. 1. cor. 3. charitas dei diffusa in
cordibus nostris per spiritum sanctum datum nobis. et. 1. cor. 6. membra
vestra templum sancti spiritus. qui habet deum nobis. et. 1. cor. 6. qui adhaeret
deo unus spiritus est. qui in nobis est, quae habetis a deo. ite
joan. 14. ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. et alibi
unde d. aug. l. 12. de trin. ait: nobis datus donum spiritus sanctus sed
et ipse persona spiritus sancti quod donum bene de praedestinatione. et prosper. 61.
de verbis dni ait: gratia dei donum dei est, donum autem ipse spiritus
est, et ideo gratia dicitur; cujus sententiae fulgentius l. 1. ad thrasim. c. 3. ubi loquens
de spiritu sancto ait: ipse donum gratiae quod quia in meritis nostris non est sed detestabilia
gratis datus et inde gratia nuncupatus. talis est inter illigato quo=
modo persona donum sint in nobis?

Alterius diuinitatis in nobis tam obtinet cognitionis in cognoscente, quam amatus

inamante: at personæ divinæ ex vi missionis divinæ venire ad hoc
justum juxta illud Joan. 14. ad eum veniemus; ergo extra obiecta co-
gnita et amata sunt præsentia non solum in cognoscente et amante sed ipsi
a bello. Deinde ex obiecto Deus est in creaturis rationalibus per cognitionem et
amorem naturalem, ergo ut divinæ personæ dicantur ex vi missionis esse in
nobis supernaturali ratione et ut distinctæ a donis gratiæ et charitatis non sufficit, si
sint in justis tamquam obiectum cognitum vel amatum tantum.
Suarez l. 12. de Trin. c. 5. n. 13. et alii volunt per missionem tantum
invisibilem non solum nobis conferri dona creata sed etiam dari ipsas personas
divinas ut distinctas ab ipsis donis creatis, adeo ut ex vi donorum gratiæ
fiant divinæ personæ nobis realiter præsentes, præsentia speciali distincta
reali illa præsentia, qua Deus omnibus rebus præsens per essentiam, po-
tentiam et præsentiam. Et hoc ideo quia divinæ fiunt etiam unione hypostatica
tantum per Spiritum ibi est Verbum incarnatum, ita ut etiam gratia, quæ
unita illis dicit necessario accidentaliter in gratia et in essentia divina,
ibi est Deus. Verum hanc sententiam sustineri posse, primo quia ad
hoc ut Deus sit et dicatur causa efficiens non est necessaria alia actus,
boni id requiritur alia præsentia quam illa, qua rebus omnibus præsens est, et
illas efficit, creat et conservat. 2do gratia neque est accidens spirituale
morale, neque respectu Dei, quia Deus nullis subest accidentibus, sed neque
est respectu creaturæ, quia licet illi accidens adveniat, est tamen illius
forma sanctificans, et de se ipsa essentia divina realiter ut videbimus. Demum
gratiam sanctificantem esse accidens tantum, nullo scripturæ aut patrum te-
stimonio probari potest.
Alii ergo dicunt, specialem hunc modum, quo persona divina ratione gratiæ
sanctificantis incipit de novo esse in creatura, in eo consistere, quod Deus
per gratiam sanctificantem existat in anima veluti in sponsa et filia adop-
tiva, non ut amicus in amico, eo quod enim in persona amet, non est
quo pater dicitur esse in suo filio, quem tenerrime diligit, adeo ut semper
cogitet de ipso, ac de ejus promotione ad meliorem statum et fortunam
Sed neque hanc sententiam probare videtur, quia de fide est gratiam esse ad intra,
et consistit sic gratia realiter distincta ab ipsa essentia divina, tali modo consi-
dere requiritur talis missio, cum sic gratia esse adeunda per accidens,

Persuadendo aut dirigendo administer Patris aut amici; Deg a gere
ras ad intra in ipsa aa, Linc

Pulcrum est dicendum, specialiter hunc modum quo Regina Dona Margarita
Sanctuariis inijcit de nova re in ecclia, gestare in loco, qd Regali
prosapia indigna in ab ilia corpus regnoby profert, et ipsa in aa
velut in Prova et filia adoptiva, ea impensiga amoris, et pudicis
rase amoris gubernans et dirigens; et enim scta duang, rede dijng,
quomodo Regis sit in regno nostro dicto a bys, qbz è in alys rebz; quia
sanctis gubernat res ois, usq; finis, pudicitia amor Dei operans
diligit, regit et gubernat. Et hoc scte optime explicari potest duby
scripture dictis: Deus est in charitate, et manet deus in charite,
in Deo manere, et Deus in eo. ipse, adhaerente Dno unus spiritus est cum
deo; 1. Cor. 6. hic elogo proponitur

Dico qua è vista notorio Dona ad impetra, que ea que faciunda sit
nosse, et Bona cognita sancto amore facit, operare dt. ita Conc. Affri.
univers. Carthagine habitu a. 416. na can. 2. de scriptis, quod qua
sit gesta adversus Pelagianos Hoc libet. quisquis dixerit Mysteria, per quos
Xtus Deus noster ecclesiam suam adunare ad pacem, quia per ipsa
nobis revelat Majestas illustra mia ignorand, aut scia, quia quidam retinere et
quia vitare debeamus, aut per doctores probari, aut qd faciendum cognos-
cendo, et facere diligendo habeamus anathema sit.

Cum ita sint Apli; rationi sit Scrip. de gra et lib. arb. c. 19. de gra Xti c. 26.
c. 1. operis imperf. c. 99. 1. Cor. 8. scientia inflat charitas ædificat, valde
ignorandum est credang, ad eam quo inflat nos habere grad Xti, et ad eam
quo ædificat in habere iad Salutem magnum Dei, et sine qua facere deang
et diligere ut faciamus, ut ædificente charitate scia non inflante. simila
de deo scripsit ds; quia deus Noe scia, ita scripsit de charitate ex Deo ds.
Apli ea quoq; Pedes eodem modo vera grad et posuit, ut videre è pe-
Petrum in 1. epistola ad Jesum. 1. S. Bonif. ad Athanasium Patriarcham videri
desuper charitas Epistola hic.

Item habet 8 Concilium trans. 2. dum potestate et vim sua ad Deo
tendendo vivendi in charite colendi; ait 8 can. 17. fortis genitrix
mundana cupiditas; Fortem a Xtiano Dei charitas facit, quo ædificat
in Christo nos in Deo vetis arbitrium, qd Deus in nobis, sed per Christum, qui daly
in nobis. et Celestius can. 29. Hoc est salubrius professionis Magistry

mentis; grea ꝙ filiorum adoptionis seu virtutes ꝙ filiorum divinorum effectus ad Deum ratio utriusq; ex ~~[illegible]~~ existentibus gratia, et gratiarum magis ex dicendis.

Ad 2. ad rationem; hoc ꝺ, dona notis ad inducendum animum factapte operari ꝙ fig animi preparatione qua quis ꝓpe ad usum habitus potest quin tamen habitus fig et stabilis vel prorsus in hanc certa ꝓportionem exigenti, veluti virtutes et gratiarum; unde est.

Quæstio 13ª

An gratia Dei sit aliquid in anima.

Ex dictis videtur gratia ꝓmam inspiciare cognoscibilem et dilectionis existibile, quæ

Arg. dilectio Dei ad creaturam est duplex, una communis, secundum quod diligit omnia quæ sunt, ut dicitur 11. et per hanc est naturalis ipsius creaturæ largitor. alia ꝺ specialis, secundum quam trahit creaturam rationalem ad participandum bonum commune, et secundum hanc dilectionem dicimur diligere Deum. Arg. quia secundum hanc dilectionem Deus vult sibi rationalem creaturam ꝺ hoc bonum quod ipse est, videlicet beatitudinem, quæ est visio divinæ essentiæ, et quia secundum hanc dilectionem Deus vult alicui bonum, dicimus ipsum diligere, sicut velle alicui bonum, dicimus velle illi aliquid: sic igitur gratia, quæ dilectio Dei, est aliquid: sic ergo quædam diligit esse. ita S. Thom. 1. 2. q. 110. a. 1. in C.

Arg. secundum eam modum loquendi, quo gratia accipitur pro dilectione alicuius, sic dicimus Regem habere gratiam. Deum habere amicum, pro dono gratis dato. sic dicimus hanc lanam habere gratiam. et gratia pro recompensatione habenda. sic dicimus gratias tibi ago pro beneficiis: aliquo modo potest aliquid dici ad: nam pro modo quo aliquid creatum provenit ex bonitate divina ideo ex dilectione Dei, qua vult creaturæ bonum proficiat aliquid bonum in creatura. ideo ꝺ, rationes Dei, gratia ꝓ ꝺ destinatis. Alio modo potest aliquid bonum gratis datum et sic dicitur aliquid bonum creaturæ: ut Constitutum. Cum potest aliquid illuminato: sed gratia ꝺ quædam lux ad, unde dicit S. Aug. C. de nat. et grat. c. 21. gratia creatoris Regis dono est declinare vitia, quæ declinare quidquid fit actus: ergo gratia potest aliquid in anima.

Objicies. per hoc ꝺ hoc de habere gratiam non, nil potest in anima sed ipsa Deus augetur quodammodo diligendo: ergo gratia.

Ad 1. and. quia et in Rege amato illato aliquid accidentaliter gratiam,

negotium Conf. diss. d; quia illud dr d Thom gratis in alio hoc pro-
supponit eg dilectionem qua Deus d gratis in hoc cui dei voluntas
causa Boni; id primum causa est dilectionis dni.
Inst. i. Fuit aa vivificat corpus ita deg vivificat ad unita illud
dentro. ipse d vita nra. Sed aa vivificat corpus immediate; quem-
admodum alius medium: go dr Deg.
Sp. n. M. nra Deg d vita ac per modum cause efficientis, aa eg tantum
corporis per modum cause finalis, go diversu; inter quod a et nam dica-
dibilis medium. quia sola per spiritu mortuu nam; ideagens informat
spiritu n per quod spiritu sed per quod fuit causa in nam.
Inst. 2. graa dr d remissio peccatoru: sed remissio peccatoru nil ponit in aa,
sed in deo nil mutante Thom Quodl. vi. Beatus vir cui non imputavit dns
peccatu: go neq; graa ac adhoc
Idem S. Aug. c. 2. de stat. c. 25. ubi dixit graa ce in remissione peccatoru
pace & in reconciliatione Dei n sic accipiendum d; ac si post et remis-
sionem n posuerint ad graa generale, sed go speciali gratia in hac re-
missione significari peccatoru; n go sola peccatoru remissio ad graa perti-
net d in scriptura Trid. sess. 6. de Justif. sed d multo alia dicitur.
Dein negoremissio peccatoru fit sine aliqua extra dnm in nobis causa per
hanc e expulsis caligo et nitor acq. ex his
Colligo. go id qd ponit in aa ce d ipsa Deus movendo et inhabitantem
Spu sancto; motio ab aa producta q. dilectio Dei aut cognos; quia tam
scripta; qd ab eo producta charitas graa dr: hanc graa n creasse
nihilo; et ad primum iuxta S. Thom. i. 2. q. 110. a. 2 ad 3. Item hoc
graa dr creari ex eo qd hoc Thom ipsa creanti; id d; in novo ce
institutionis ex nihilo; id d n ex meritis; adeo quod dbet dici creari,
sed sit tua S. Gratis infundi. Inv. praeter hunc motu inspiratu
ac adhuc aliquas quodam sive aliudens separatas Spus sancti
et promissa ac ipse movet, ad bonu eternu gloriam, atq; ad eos dilati
motu de qua Spu gratiis et paulis de side Vigerij, ad agens de
graa Rotth; quo ptm quaestio hoc finitat.

colliges 2. qd sicut lu raois ē aliquid præter virtutes acquisitas, ita supernatale gratiæ lu sive donum ē aliquid præter virtutes infusas, quibus hoc perficit ad ambulandum, sicut qd gfruit Dnæ gratiæ lui; nā virtus ē dispo quædam perfecti, et qsqs præsupponit nāa præexistente sicut gratia a qua virtus derivatur, et ad quam ordinatur.

Colliges 3. gratia n ēē sōa aā, sed entia ipsa aā ēē sbtū gratiæ quia ois perfectio sōe aā habet rāe virtutis, gratia q n ē virtus, sed aliquid virtute prius, ut mox dictum.

Dr 3tio qua ea quæ facienda st noscit et bona cognita sancto amore facit ut facere pt. hoc siqdem gratiæ munus ē, ut reparet qd per peccatum perdidimus aut ante peccatum qd hoc beatum reddebat, gservet, cognoscit et dilectio Dei, qd dicitur facit ut facere pt.

Collige. duplicem ēē gratiam efficacem una quæ arbitrium plene gratum ad utrumlibet movet rex ipsa ~~inductibilis~~ in bona pte, et inefficacem cum qua hoc n operatur, operari tn poet, tametsi bona motio desit iusto peccanti, quia is nihilominus in tpore habet, qntum infusi lnis et suasionis ex pte Dei requiris, ut n peccet; prout in sequentibus pluribus videbimus. ne ad re

q infallibiliter.

Systema Gratiæ

1o Regnum sua benitte ab rebus possibilibus communicabili statuit attributorum suorum manifestatione. 2. quod in fine ut ab initio huius tr. probavimus ex aliis possibilibus creavit hunc mundum, in quo creatura ratione cum præstantiore portione posuit. 3. quam et ad beatitudinem æternam, et sui fruitionem prædestinavit, si perseveraverit in iustitia, quæ ei varia dona et gratias una cum libero arbitrio gressit, ut si voluerit huic illa promereri, si noluerit: se perdere. poe; adeoque 4. decrevit permittere peccatum et gradere gratias ad perseverandum in iustitia iuxta illud Eccli 15. Deus ab initio gstituit hoc, et reliquit illum in manu gsilii sui, adiecit mandata et præcepta sua, si volueris mandata gservare, et gservabunt te, et in perpetuum

sidem placita facere ... ante hoc vita et mors, bonum et malum, quod placuerit ei, dabitur illi. et sic 5.to ab initio Deus hoc creavit propter se, et voluit omnes posteros Adam beatitudinem aeternam consequi permanente illo in iustitia originali. 6. perdita a illa per peccatum, et generis totius hominis misertus Deus decrevit incarnatum filii sui, ut per merita illius ad eandem gloriam ipsum medijs libero sit arbitrio et gratia nunc iustificante pervenire valeant. 7.mo et quia Deus est omnisciens ab aeterno providit in signo posteriori ad decretum intentivum, vi cuius adhuc homines omnes salvos volebat, quosdam ex mero beneplacito, decreto executivo ab aeterno praedestinavit ad gloriam 8.vo adeoque gratias efficaces et perseverantiam finalem abundantem largiri quo quosdam in massa perditionis relictos ac impenitentes in hac vita decessuros decreto executivo ab aeterno reprobavit, quamvis et ipsos decreto intentivo in signo praecedenti voluerit salvos fieri.

Ex quibus habes multiplicem gratiam sicut gratiam creationis, iustitiae originalis, iustificationis praedestinationis, gratiam habitualem et finalem. item multiplicem hominis statum iuxta diversitatem gratiarum, de quibus modo per ordinem.

Sectio 1ma
De diversitate gratiae
Articulus 1mus
De gratia Creationis.

Nec mentis nec laboris est, de gratia creationis seu creatione praecise tali pluribus agere, cum nulla hic sit residua difficultas superanda, utpote inter omnes constans et certum, creationem verum et gratuitum donum Dei esse; enimvero ait S. Aug. Ep. 93 ad Innoc. Bap. quadam non improbanda ratione de gratia Dei qua

creati sumus, ut non nihil essemus, nec ita essemus aliquid ut cadaver, quod non vivit, et arbor quae non sentit, aut pecus quod non illegit, sed hoc qui et essemus et viveremus et sentiremus et illegeremus, et de hoc Deo beneficio Creatoris nostri gratias agere debemus. unde merito et ista gratia dici potest, quia non praecedentium aliquorum operum meritis, sed gratuita Dei bonitate donata est. Igitur positum nostrum potius est, hic inquirendi, quid creaturae vi huius gratiae seu ut creata praecise possit, non possit, seu quanam ratione Dei Numen causarum efficientium motibus immisceat? res siquidem est certa atque explorata, Deum utpote Principem rerum omnium causam non solum naturae universae sed singulis etiam motibus quorum natura quaelibet est prima, summo et supremo imperio praeesse. Etenim si attendere velimus quid, praestantissima Dei natura quid subiectarum rerum servitus postulet, ea ita inter se convenire, atque quasi necesse est, ut vivere ipsae ac moveri ne illegi quidem possint, quin illius providentia vivant et moveantur.

Porro quamvis natura veteris Domini sibi subigat universa tum creando tum servando nulla indifferente videtur positum, at necessarius ille naturae causarumque efficientium famulatus, quo, cum quidquam efficiunt, et pro suo quoque ingenio movens, non quidem ex se solum quo nil est impossibilius, sed Dei ex praestantia intime movente suos exercere motus dicuntur, perdifficile et per obscuram sub quaestione cadit.

Etenim ad supremum praesentemque hunc dominatum rite explicandum satis videtur, nec quidem causas subiectas Deus Principis procrearet, ipsemque efficiendi vim impertiverit, qua deinde plene cumulateque perfecta ex se ipsis sine ullo Dei numine pro sua cuiusque natura ac indole causae similes effectus parturiant, quippe haec olim fuit durandi opinio, quae iam diu in scholis obolevit et inferius confutabitur.

Neque est Domina vim cuncta moderante causis creatis se immiscere imputandum est, quemadmodum interdum duae coefficientes causae coeunt, collectaque virtute augent ad agendum, in his et utrique causae ex parte res effecta attribuitur, quia utraque pro sua quaque facultate ad effectum producendum concurrit, non contra in

re est ntra, ubi totg gntg ē ēstg ad caas motas p se tm et creatg.
Et idem gntg totg ē ad p̄ticlr effectus ut pote creatrū oīaꝝ
sibi subiectōr, p̄ hunc autem concursum una movet movente ēt
alia. Sed n ista sed ēstrū cōe ē caas vsq; quo alteri caō subiic̄ n nisi
mota movet nihilq; ē universe gd n intrinsece p̄ego moveat tm=
quam motor.

Prohocea nec recte quis existimet necessitari hunc caarū famulatu
p̄ optimaꝝ electōr inclinatōr adhibita instrumentoꝝ qualitate, quas
sua perficiant activa quibus delectari pot; na nulla ē restrictio
ad operis elaborandi efficacia ptinens; nego illa à brutis inanimatisq; ut
ect distinguere, si hac motu quasi instinctu brutales. Ergo ut cāe sua
possent ni, et ignem [illegible] remota ris ē ejus gtrient, qui
q̄ gignendorū proinde p̄ria caāre Rē et decori per se ejus regerent.

Postremo etij ignea sentire videns qui arcuit, naā de se ipsorum
motu quid ipsa quid ad motu regula perficiendum tum in vulga
libi; eid sno Creatore moveri ipsa nibet, atq; vsq; quod
vltis imperio dirā ē parti. etenim da, quod Rucq mentis
Authores, caas ad agenda una p̄ditas, ad ignea tas, ida eadem
ēt una vlte pro sua cuiusq; indole moveri ripas; nihil erit
religui quo mag̃ feriant, et ad finiq; cāe nihil moveant; vana
sorsa hoc quid sit tota clare patuit qd Deo motibq; impressit
universis finis Rectoris Dei; naā eis acquiat, tm n satis explicat
quana vare n̄ stet de caāru motibq; deliberet Deus ad p̄ticlr gestus
q̄ qua ut p̄ motu decet; vim adhibeat, q̄ revera moveat et ipse at ad
q̄ p̄micis uti p̄ quid aliud ē quid sequentur gubernatoris ē qui attributu, ita
et ēt postantur p̄ego quid cāe alterū: atq; utrumq; sibi Dei
optimi maxim dignitas postulat et naā: altior posterig stabili=
tungm poterit, qui remoto impetu quo cuis ja ja se movet sibi q̄ Deo
inseret.

Hinc gon quadantibq; ala ē motioe Dei p̄fluxia regēs cuiq;
p̄prietas et facultas sit. Et cāq; quo quem agere pati, agerel et sum
qua, p̄stantior quodam intrinsecus atq; ineluctabili motu ad agen=
dum ducati. Ea ipsem motioe Deus admixta facilis planaq;

rõ pt afferri, modoqs explicari tum quo caas ad motũ gparatas libero integroqs sapientiae providentiae gsilio moderatas, tum quo quidquid unaquaeqs naã facultate Dñtq accepta pt perficere, et ~~[illegible]~~ Deo ipsa Deo ea praeeunte perficit.

Porro ut istigmodi motionis indoles plenè gprehendatur triplex de ea quaestio instituitur. Nempe quid et qlis sit? quo spectet, et unde pro=fluxiatur? sit ergo

Quaestio prima

Quid sit praemotio physica?

Omissis variis descriptionibus queis aliàs coitus in scholis insigni=tur

Duo praemotio Dona nil aliud est, quam praecellens quidam impetus donus, quo caae oes vel ad unam pte gparatae si sint natles, vel ad utraqs si sint liberae ad re ipsa efficiendum propellunt. ita Thom.

Explicatur et Dr. 1. praecellens non qd sit prior tpore quo nil est impos=sibilis aut tali ratione qua caae efficientes aliàs priores sunt, sed certo motu et actione longè alia nimirum tum dignitate ac praestãa tum vi Dei omnia moventis propria, seu eo solum ordine prior est, quo supremus omnium motor liberorum solorumqs motuum gubernationi praest, adeò ut nos te hoc certum detinte volumus, cum Deus primeps vult nos ita velle.

Dr. 2. qdam impetus donus seu motio Dei pro supremo Dei arbitratu infusa qdem ipsa per hnos animos sed in animis nullo modo in pra influens neqs ea detinans sed faciens tñ ut ex alterutris ad quae vltas libera ẽ parata, hoc certum et pro alio possibili fiat. hinc nec re ipsa gtingere, nec mente fingi pt, ut impertita hoc motio et effectus re ipsa gsistens discernantur, illaqs ~~[illegible]~~ utcunqs praeeat, hic tn infallibiliter gsequatur.

Dr. 3. quo caae oes ubi notes praemotionem Dona non pertinere ad pra creaturae neqs ulla ei tribuere virtute quia ut diximus caae oes non est instrumentum sed vera caa habens in se virtute et vim effectu

producendi, igitur motio Dei spectat actum 2dum Ad id adeo ut
sicut pro creatione vel gratia perfecta sine promotione in natura pro Ad Num
ita cum primum in illa illegitimus et necesse est effectus liber re ipsa esse;
et veluti ipsius actionis liberae effectus impellens comes.
Dr. 4. vel ad unam partem vel ad utramque comparatae. Hinc diligenter animad-
vertendum motionum donarum principium nunquam esse ut moveant
consentanee ad liberorum motuum ingenium ac proprietates, sicut
alia motio ignem ad calorem, alia glaciem ad frigus, alia alias causas
ad suos proprios ignendos effectus movent; omnes tamen id ipsum praestant, quod
suapte ingenio tum causae postulant tum effectus, ita similis motio quae
animum ad deliberandum paratum petit, prima indole integra
solutaque deliberationis sequitur, eaque adeo non offendit, ut verius
stabiliat ac confirmet.
Dr. 5. ad re ipsa efficiendum; nam si huius motionis et impulsus
notio in spiritu, hoc facit et efficit potentiam fiet ut ex alterutris ad
quae veltas libera est parata, hoc certum et praecipue fiat.
Dr. 6. propellunt id est non moralis suadendo et alliciendo, sed
physice veluti ancipite tangendo et certo inclinando nunquam
secus deliberaturam; unde haec motio, ne physica praedeterminatio, ne donum
promotio, ne auxilium determinans nuncupatur. atque haec ipsa
est Dni impetus promoventis natura ac defectio. ne reservanda
est altera

Quaestio 2.

Quo spectet haec promotio?

Plane nodus ille insolubilis inter Philosophos praesens cognoscis
quaestio, haec rite si solvis, caetera sponte cadent. ~~[illegible]~~
Rimari enim tota natura illius quae trutinari vires praestat, quo necessarius
huius in Deum famulatus et illius in hanc supremus pro poe ex-
pertus dominatus. Hoc ut ad oculum pateat ponamus utrum
natura animae et exanimae cum omnibus suis facultatibus et potiis ad
agendum sine actu tamen, et quaeris ut agat, indigeat

adjumentis. q̃ma actiones nolg̃ noe veniunt / et ſſt, hic adhuc
ſſt, Corale qui d̃ mao ſtrigi et immanens qui d̃ ſpiritꝰ ſtatuendum
ſtrigi d̃ quid ſſt motꝰ corporis quidão, deinan yſiden illaſſt ſe
ſolet ſe movere et denno Rnie ꝓſitis ggrta quoſtiõ ꝓpoſita da-
ta ſtatuit.

Qui ſſt.

Quid ſſt motus maleria? nodum
Ex coj bllone eſtolitis in thia ſuperiꝰ certo demoſtrãm cor-
porꝑe motꝰ Corale; quolibet ſſtidemres ſpe, vetra ſui diſſõd
ghnare et tractꝰ qe ſtiũ alterari experimur; ne ſtidem ſitem
vertil, an in dictu motꝰ Corale nodum corporis dixerim, ibe talis
motꝰ corporꝭ entitatide quadam ſuperaddat vñ? et
Dico q̃d n; quia ut mãa de nov modificꝫ d̃ capus nove gradum
alicuig entis adjere ꝑ ſſt illud diverſimode diſponere, ut
Exp. Rone explo. Sumo plures calculos, ex ijſdem ſacio ſuper menſam
modo quadranguld, modo triangulu, modo hexangulu. ja calculi
per manent ijdem, nec requiriꝰ niſi varia poſitio eorũ, ut pro dicto
rodeant figuꝝ, ut patet. nõ credibile d̃, q̃ figura quadrata aut
triangularis ſſt entitas quedam diſta à calculis inquad- aut trian-
gulu poſitis; an in illo deſtruere liceat, credere q̃ quatrimu deſtruo
quadranguld, entitas quadranguli pereat, et q̃ datrimu ſacio trian-
gulu nova entitas trianguli ex nihilo ſuperveniat, et calculi
in triangulu diſpoſitis adhereat? nec
Dias Deu ida entitte creare, nã et hoc mano d̃ figmto et triangulo
ſine tali entitte quicio videoꝰ quatrimu calculos taliſdiſpoſuerim.
Dein ſi quadratura ẽ entitas quadrato adiecta, quare q̃ figurão
huiq̃quadratura n̄ ẽ d̃ entitas adiecta huiq̃quadratꝰ; item
q̃figurão talis eidem q̃figurãi, et ſſi in infinitu? idem
ẽ de mao et mao ſtibꝰ quã hoc idoꝰ, diverſimode ẽ ghna rñ
ſtomꝰ ẽ absq; ulla alla re ſuperaddita aliud videcetꝰ. declarat
et magꝰ
Confirmat hoc ghdam glittby extrinſecus quo ſtigijs ad entitte aliqua
ſibre videns, ut ſſt ſimilitudo ſtortis ẽ quo quidem entia realiſſt,

Ped illa ylla, quis inst- nã ronang 20 cc annos, q bg mei simile
hbui nemind. interea nãis hoo in India ejusdem ac ego phy-
tynomio dies, per mala entitatula qua vocas similitudem mãe
traiecisse, negotia in medio Lusorã quo fisse, ut sanei meo ad-
horeat? ais illã remansisse in India, et q fratre meu Indianu
hor solu cc gaudere, negotio queri potui, qd ille ex dote meo sine
me fit ditior factu? potendete eqdem jure negotio posum, qd
simile dno alterius fit qualis in uno simile et altero tno, quia in
ming ylli sum similis, ac ylle mihi. ille igit mea hilig nova
entitas et ego requiro, ut si mille nascant, hõ mihi simile, vole
similes hisce mille novis entitatules saginari, glis sequela?
Dices. mõto plus requiri qua in ano similitudem. ina
Contra eã mõtg nil aliud fit quã successiva tranzitio corporis de uno
loco in alium similquis nil aliud q qua positio gtinua in eodem loco,
pala q qd corpus ex corporis q qd modo hic modo alibi ponat, nec negi
ace ming nec piat. aliqui in motu corporis actios gsistentiataq; per motu
et quietẽ. Aliud dicet modo figuralis, qui dicit go mãa seu corpg quomodocunq;
moveas et disponas, novã entitã nunquã recipere.
Aliud ẽ eo actionibz et modis intrinsecis ac nra ylla essentialiter ẽ et nullas
plexibet: go in plactios illig et modos facere diversos diversa dispõe cum
tota sua ubique sit.

§. 2us

Quid ergo ẽ mõtg anima.

Certum et quotidiana ẽ approbatu experia in nra diversas libere pro-
ducilles, ac cognoscimus primos et ultimos gtinuo fere mutantes, et in
uno eodemq; instanti diversi veniendi, abeundi.
Contra eã modalitas hic realis, nemo quisq; persuadebit sibi quia cognoscendi
certa ac evidẽ de nihilo: porro casu aliquid et fatis probati quia subjectibus
quibus in quo modo videns dari plures modalitates in aliqua re, uno eodemq;
libens plures plexe variẽ disponi, alterno modo quia in ylla res libet in se
diversos gradus, prius ultra perq; ad infinitu ẽ et sori; go dicam.
Tertio. modalitas diversa ab nra nil aliud atq; diversi gradus pri-
mi cc, hoc ẽ deq; quia ad oi momto per gtinua gradus producit ea
modo ea hoc modo ad alterum gradu producit, quin ẽd ullo quod libet alius

ee privet, sed dum nova Deus adiuvit modalitate novum aa adiuvit gradum essendi.

Prob. 1. aa transiens de cognoe parva ad majorem de dolore ad voluptatem, de indifferentia ad amorem certe non manet eadem, neque de nihilo transit ad nihilum, sed mutatio illius non minus est realis ac intrinseca: atqui si est realis et intrinseca in aa ipsa est; quia cum una et simplex sit nullas habens partes et ubique tota, consequens est, quod si in illa fiat mutatio in ipsa essentia fiat: atqui si mutatio sit in ipsa aa, illa novum acquirit essendi gradum, non aa nunquam realiter mutabitur, nisi aut nova realitate in se suscipiat, seu novum essendi gradum acquirat, aut aliquem quem habet deperdat, quod est nil acquirit, nil quoque perdit, semper manet idem, si ergo aa ratione experientiaque teste non est immutabilis sed susceptiva mutationum realium, palam est, talem mutationem aut novum gradum essendi aa adijcere, aut antiquum demere.

Differentia a aa inter et maa est haec, quia cum maa habeat diversas partes mutationes reales cadunt in partes, ipsa maa semper intacta relicta, non sive illa sit rotunda sive cubica semper manet eadem in ratione maae: at non sic de aa, quae quia simplex est, mutatio in illa immediate cadat, necesse est. ut

Prob. 2. clarius e contrario. Sume massam cerae 20 librarum, illam semper aliqua figura tractata videbimus, sive rotundam sive cubicam: at si rotunda est non potest esse cubica, quia non potest esse et non esse rotunda, neque rotunda sit nisi perdat figuram cubicam: ergo maa haec sinit non acquirit novam modalitatem nisi priorem perdat, sic nunquam plures aut pauciores modalitates habebit, etsi omni momento mutetur.

Aliter longe aliter res habet in aa nra; ipsa siquidem opus non habet, perdat, illa acquirat, priorem modalitatem expellat, novam ut recipiat. quae est illa modalitas quam nova supervenientia vg. cogitatio nervio destrueret? vel est cognitio vel non est cognitio? non dum quia nihil est, sed ergo est primum quia ut experientia testatur, una cognoscitur alia destruat, sustinet et fortificat, imo aa ipsa seu illius per plures cognoscitur magis illustratur et auctior fit. ergo aa cum in uno plures habeat cognoscitiones amores plures et voluptates quam in alio tempore, realitatibus augetur, et gradibus crescit essendi.

bbb.y. ex absurdis (nam sequeretur) hoc amore dei privatio
ee 2ª bonum et virtutem aquerit virtutis in meis corde per spiritū
charitas fuit diffusa. Et inquit minoris mercedis et dilectionis ee episco-
pus dilectionis et dilectionis ad quod animus noster pertendit, quia
ibi beatus in celo de pastore quoris huius mysterii in cola, quia
hic habere ad ejusdem valoris et meritorum, et ipse de beato et
justo ac beato ipse. 3. infans poterit eluere eundem actu delictorum
aquiris fervente in amore.

Confirmari ed pma sententia en cone. Trid. sess. 6. c. 7. ubi dicit. Ea
per veterem peccatum gratia integre renovari, unde ex iniusto fiat
iustus. ide ex dictis S. Conc. Trid. sess. 6. quo in quotidie de negligentia
addenda et bene vitis gratia hui omittenda. Visita statutis quoris

§. 13.

An mala de se sint capax motus.

Quo 2º. pro. ex pena docemur ad mala de se ee indifferentia quoad mo-
tū quoad quietē: posse ipsa n movere. Cons. pro. 2. mala de se ipsa movere
se movere per ipsa sua mala: go nec tio se movere: et ipsa n est indifferens
ad successive perceptiva utriusque motus sive quietis: atqui ipsa est ea
ee percepta utriusque: go ipsa movet ab alio movet, go creatus cuncti
motū comunicat: qui ē sit author universi.

Hi olim vacuabant sanctiqui Patri et haec vana probabant, Deum
non authorem mala in spiritis creatis motū quendam generalem seu
entitatem quandam adnexisse, quae motus in peccato spiritus impressus pro-
sequatur, eundemque continuo a motis comunicet. al moderni curio-
siora vana non exaltantes inquirendent, sed n sibi in spiritis creatis
mala impetu quendam indidisse, primigenium ad et leges ordi
motus pulchris cadi, sed illud et denique motus pulchris cadi ee, et contra
go alind movet n nisi ordinate tales motus, entitatulo quippe motus
ee alia ipsis chymera visa sit, nec illegre valent, quomodo originalia
motus peccatum illud ee possit de suo formali solo non fine alio pulcro
per se posse stat solo respectu ad se (ut ajunt) contra indirect aliud cui pos-
sea sua invocatione tremulo inuitat, facialque solito salutare. pom
ex hoc stat firmati in sua opinione, go quicquid entitatis nulla non indole,
spiritalis nulla assignari aut assignari potest: nec igne injuncti stabilis

nã d quid unũ et indivisibile quia sb̃stit in oĩb corporis phĩs
quo tñ dem sũt entia divisibilia, nec ẽ in infinitũ divisibilia sunt
et ꝑ tãs ista nãa ghĩne, quia si quodlibet pars nãe sunt habent motũ
distãtũ sunt et ista dicta ꝑ minima impetg in mille eas frangent ꝑ
et hic motg fuit cum tñ in pulverem abiret ad istar globorũ de neoꝝ
inter se colidentiũ et mutuo collisu grauiantiũ et hic visibile
est fore sollidũ, sive dicitur in corporibg grauib.

Ista nãa cuilibet sano mentis sufficere potuit. Deum d̃ sold generale impetg
ei nãe indidisse motũ sibi ad ea, pro quoꝝ in ipsis prodeuna debeat, ut

declarig

sub hac nãa. Deg creauit nãa dicã, quo adhuc gerunt ei mentes per ge-
ductiõ grumã, hoc certa ꝑ. id Peyranngs Deg gesset Deum ut mihig ꝓpria
primal globũ vg. in eodem spatio, ubig mentis, ne in hoc peyrtit to
globg hũ d in quiete. Peyranng probat Deum gesse Deum primum unde
globũ in mentis fuit in spatio A. in B. in spatio D. in ipõ in spatio C. et
sic uelsig in infinitg Deg tibg, ita sic gesis globũ ẽ in motu quia
motg realis nil aliud d quã translatio corporis de loco in locum: ge ex hoc
certum gitur, qd si productio grumã diversis in locis fiat ad ideam motus
sufficit aliquoꝝ adesse ibi nãe et entia, et ysatt hoc entia nãe adesse
mera d chymera et nullo modo motg nãa. nã dicte Deum entia, hoc audens
absolute Deum gliffe omnia: et inquadcunqꝫ regiõ Cõgma idem
transfer igit ẽ Deum Deum produce singulis corporis diversis in spatiis tibg
et verum motũ Rbebo, et ysatt entia et nãa motg ingsistit in hoc
unde quia entia cuiglibet rei d id, ꝓ quo res ipsa nec ẽnet gesis ꝑ. nec
Arias Deum motibg coloris, et rerum aliarũ contra dicte legis, quarũ
visus eodem ordine moveng, et ysatt d indigere speciali progressiuꝫ
motu impetu predetnato. nã

L. N. sipp gd legis ideo sit aliquis ens audens aliquid simile, nã si Co-
quisitus de legibg motg, nemo sibi magnitudo Deum nã ẽ igno ideo in gral,
adeo ut de gillas Deum sequat. Deg sigdem universo nec author et
creator voluit suis ingressibg certo statuere ordine et nec tradere
certis Deum ordinatis, tale qui ei placuerit. voluit insuper ut ocase
huius d motg impetg corpora in hunc d Deum loco transgrang.

Vltra ꝺ̃ ordoque in naa experimur, eque veremur legis nae, ñ
ꝺ̃ naa ſi voluerit, ſeqꝺ ꝺeꝯ ſit ad creaa diſponere vergat. ex hoc
a ꝺeſectu ꝺeꝯ ee qui ꝺetrect motum corporis ꝓ quia naa ꝺeſtituꝫ
oris motꝰ. 2. quia ꝺ̃ ſeruãꝺ in pluribꝰ ſimiliſue locis ſtatuit motꝫ
ſeruare a ſolis ortu, uſq; ꝺ occaſu: ꝓ ꝺ.
Quod ꝺicitur ꝺ̃ nota aſtrorum, iꝺem ꝺicendum ꝺe corpore hoc, cum ſit
eadem ratõ: aꝺuertam tñ ad ſtatum inſtituꝫ correſpondeñ aꝺiuter et
corꝓ, ꝺeꝯ voluiſſe ꝺ̃ caſtorum voluꝫ, aa quoꝺcunq; corporis ꝓtꝫ
moueanſi hinc maxima ꝺifficultaꝫ

§. 7.

An aa ꝺe ſe ſit ſuum motꝰ?

Duo hic reſolvenꝺa ſt, ſcilicet an aa ſit ſuum motꝰ corporis, ſeu an aa mo-
tum corpori impertiaſ, et an ꝺa ſit ſuum ſuum motꝰ, ſeu ultro moueaſ a
ſe ipſa? ꝺe ſuo
Dico ꝓ ꝺ̃: adeoq; aa ñ ꝺ̃ caa phia realis et imꝺiata, ſed occaſionali,
ſuum motꝰ corporꝭ. Extra Controverſiam.
Prob. ſi aa poſſet imꝺiate moueri corpus, ſe ñ ꝺicit moueri quemcunꝺ
cicq; quiꝺ ſ̃ ſit in illa, ñ poſſet ꝺici ſimiliter aliꝰ aꝺicto; ñ ꝺicitur motꝰ ñ ꝺaſ:
alqui neutrum ꝺicit: ñ ꝺ̃ quia ſi nil coiret et corꝓ ſibi vele
moueri, ſe quilibet ſtumo ꝺo vellet pari facilitate moueri corpora grauia
ſunt ceriſſima, Cognata ſunt proximiora; ñ ꝺ̃ ſi vetas ſolꝰ vellet caa
phia motꝰ corporis, ſunt eaꝺem facilitate verſatilia corpora ꝺiſtantia
ac proxima, grauia ac leuia, ꝺiſtaa hyꝺen et groſſituꝺo ñ obſtat
nec obſtare ꝓt nro veli; ſi eaꝺem quoq; facilitate ultro moueret
corpus, quia ultro ꝺ̃ ꝺ ad moueꝺum ñ indigeret, niſi ſolo velle, cæteris
corporibꝰ per triberet motum ꝺ̃ ꝺictum, mxe violentum et impertinens ꝺ
poteſtati velibꝰ et ꝺeſideriis eiuſmoꝺi pertinaci: ꝺo ſolo tanꝺ
vetas hinc obſtantibꝰ motꝰ et experia ipſa, vetaꝺ caa
phia et imꝺiata motꝰ ꝓprius velle poſſe, quin aliquiꝺ ꝺe ſuo ca-
pere aꝺiuat. quomoꝺo ergo corꝓ moveat? an ꝺ̃ ꝺicit impreſſit
ſuaꝺ virtutis propellit? an vetas ipſa ſe ipſa moꝺo realiter ꝺiuer-
moꝺo ſenſibili moꝺo impenetrabili ꝺucta ſit ad motuꝫ? ñ moꝺo ſeri-
ꝺam vel à corporibꝰ ꝺ̃ ſi imbibat? aut moꝺo penetrabili ſuſtineꝫ motꝰ
in interiora corporꝭ recipiat, infinitiſq; ꝺ̃ a page hinc chymera.

si motꝰ ꝺ entitas quodam et realitas, aa nec potuit illa corporificare,
nisi et illa adjuuata et unde desinet illa nisi ex ppria fundo. ne-
minis ꝺ si Deus excipias, creare nouerego rem ex nihilo, quin aliquid
de suo deperdat ee. illa folgt Deus produxit ignem vnde vult et quando vult,
quia de nihilo produxerat. Aldaꝯ secuntur illa nunqm immediate et
sine produxit motu, quin aliquid ignis inegretur, circetia aliquor
pus inter et aa ꝺ media quodam distans eoꝝ, quae de principio Hanc-
milke poeti, illa quaeque subrepit, et sic in sensibile igne de suo quidquam
detrahat, et in corporibile imittat: go nec primus stylistae pl. mouet
igit corpus proxima a deo, occasionaliter aa, ut eng sel notã illã et
sine mouet inter intima principio. Sed an aa sine moueat?
Prio 2. go ꝺ. ante probo nro quia ex dictis suppono aa
ee ingtia creata, quae supra ingo sibi acquirit insuper modalibus
seu gradum entitis ingtis puto quo ꝺ sibi nisi Deus prosse seum
diligendi et quo formaliter actio huius amoris, illgtia quo ꝺ sibi
nisi amore valde debile et postea ferventiore elicit, et sic nouum
gradum essendi acquirit, ita in instanti A. ꝺ sibi nisi, prosse Deus
seu diligi, in instanti B. formaliter actu huius amoris adhuc valde
intensibile in instanti denique C. elicit actu multo fortiore et fervent
unde certum ꝺ go magis sit actu diligere Deum quia prosse Deus
diligendi, magis fervente idem diligere quia ꝺ tm fervente, sed
idem magis ꝺ nihil, ꝺ chymera: go realitas quaeda et ingtia aa
in ꝺ instanti in quo recipit aliquid, go in primo instanti ꝺ sibi nisi,
et sic in nouo gradu perfectior fit in ordine, hoc go supposito
Prob. 1. nemo debet ꝺ sibi, et ingtia nemo plus debet quia sibi, aliqui
chaos fida augebet sed ex nihil plus debet quia sibi. go. ꝺ. ultima.
minor ex patet ex dictis, quia de sibi Deus prosse diligendi ꝺ tam-
perfecta ac sit actu diligit: go si ingtiamet ex quo sui motꝰ sibi plus
debet quia sibi sed idem gradum perfectiore essendi. Dein si ad sine
moueret, illa actio ꝺ esset nihil, aliquid reale, ut vnde fluxerat
aa illud reale? an ex se ipsa? falsum ꝺ, quia in se ꝺ sibi nisi
prosse aggr. an ex nihilo? sed hoc potestas folgt ꝺ, et
enim ex nihilo fluere. nec

Dicas, quod quoad nostra sententia sequeretur, Deum eliciere operationes nostras
in actu, et tamen actu ipsa in nostra sua operando
Multum aberras a nostra sententia, imaginari quippe tibi non debes, quod cum Deus
praedetermineat actum nostrum habente agendi potentiam ad agendum, spectat in ea producat
actionem eo quo modo quo in ea produxit potentiam, adeo ut potentia et actio
ipsa sint duae res distinctae solitariae et ab invicem non dependentes, nam
sic actus nostrus non esset activus nec haberet distinctionem illam a rebus inanimatis,
quam fides et ratio nos docet.
Quando igitur Deus operatur in actu hoc fit per actum ipsum, per nostram potentiam, quam
operari facit. at initio creationis nostrae posuit Deus certos gradus
in actu nostro, et si vult nos novas elicere actiones iidem ipsi gra-
dus sunt, quos detrahat, vivificat roborat et extendit, eisque tantum adiuvat
et supplet id quod vult; ita tamen ut sit per illos et in illis fiat quod operatur in
nobis. verbo facit id tantum quod actus nostrus habens potentiam agendi tantum physice et
realiter agat.
Prob. 2. cum eo quod minus est, nemo facit se solo quod plus est, quaevis sigillatim
causa debet suum quantumvis effectum et si ipsum sola producit, ipsum quantum
quantum est in tota sua perfectione et entitate prius quam producat totaliter
quantumvis debet: sed habere potentiam Deum diligendi praecise minus est quam
ipsum actu amare. alias quilibet infans habens potentiam innatam
Deum diligendi, esset tantae perfectionis et gradus in eundem: nam perfectio et
bonitas sine realitate nec esse nec gigni possunt, ac justus et hoc
perfectus; neque actus amoris Dei superaddere aliquid potest praecise
tali: item habere amorem Dei debilem tantum est minus quam habere fortiorem
et ferventiorem: quod cum potentia nuda et praecise tali nemo eliciet unquam
actum amoris Dei, nisi Deus illam promoveat, aut motu illam ad actum
amoris debilis tantum non eliciet ferventiorem nisi Deus nova superaddat
auxilia. sed
Dicas Deum quidem adjicere illam realitatem sed non per praemotionem sed con-
cursum simultaneum, qui sufficit ad operationem actus
Contra. si actus ad agendum indiget concursu simultaneo, ut te creata
detrahat Deum ad coagendum, ut Deus creata: casu sigillatim eos convenire

fides et ratio prohibet dicere: atqui ex horum neutrum est dicendum.
Jo creatura non detrahit Deum, nam si hoc esset, esset in illa detractio, quam se
sola donaret sicut illa quae auxilium Dominum detraheret: atqui sic plus
daret ac ipsa habet: ergo nihil etc. Dein veltas creata hanc detractionem
adiperet auxilio Domino atqui haec detractio est quaedam realitas: ergo
veltas creata veli Domino seu auxilio Domino adiperet aliquam
realitatem, et consequenter se sola augeret suum esse, illa nimirum detractione
quam adiperet auxilio Domino: sed iuxta dicta veltas creata non potest
se sola augere proprium esse: ergo.
Porro ut creatura detrahat Deum oportet, ut detractio creatae procedat
auxilium Dominum effectum, et semper debet procedere causa, atqui sic Deus non
est causa prima, sed 2da imo vires requirere deberet a creatura, ut sibi ei
servilis inservire: ergo etc.
Item si detractio creatae procedit auxilium Dei, ut illa sit cum auxilio Domino
ut non est non 2dum ut supra jam probavimus: ergo si primum, tunc talis detractio
debet fieri cum auxilio diverso a tali detractione non priori, alias creatura
non detraheret Deum: ergo posteriori, et sic priora sequentur absurda, ad
quae in infinitum alias sentiendo evitanda indispensabiliter
requiritur ut Deus detrahat creaturam, quod si gradiatur, 2do habet intentum.
Hinc igitur ut puto ratione satis probatis et certis ad quaestionem
ab initio proposita

§ 6.tus

Dico promotio physica explicata eo primum spectat ut re ipsa
illi enervantur motus, illique effectus consistant, quorum singula causarum
genera sunt proprium. Torpeat siquidem natura universa, inertia perferens
sempiternam, nec motum praestiterit consequenter, qui 2darum causarum
est proprius, nisi antecedentem quia ad primam vim causa pertinet, ex im-
missio quodam propulsu experta fuerit, adeo ut quemadmodum Deo vitam
praebente vivimus, ita et Deo movente moveamur rationibus
proque necessitate vivere nil aliud sit quam agere.
Prob. evidenter tam quoad materiam quam ad rationem argumento ex conservatione

petibo. jo Deg gferoat oes creaas pr productioñ gfirmam: go
neriõ eas promoveł. Cor. patet quia si creao gfirmo à Deo, produceñs
de finił indigeat ut Deus det ee nõ finiri, ita et ut talis finis sit sibi ut agat
aut pot. si Deus nõ prooi nisi actu creaas, produceret, ee eas nõ pret
oi monto annihilare: Dño Ror dyno fiat: go Deg. pot. duplici qumo
modo res quovis pt annihilari v practioñ positiva v per sottractioñ
actus seu clarig recurrendo in nihilu i v cessando dare ee: atqui
nihilu nõ pt dari: nullaq; practio positiva tnes ad nihilu Ted ad
aliquid: go sottractio actioñ et cessando dare ee. Pbs. atqui si Deg
sottraho actioñ et cessando dare ee annihilari, gtinuando actionem et
dare ee gferoat, quia aliud medium nõ dat go C.

Do. creao nõ nisi dependent à Deo vi gferari, quia in primo momto sui ee:
atqui indigent practice vi jo momto seu prodctionis sui ee: go vi
gferari. M. pat. quia nõ pot illud ee jo habentia à Deo habeat nec esse
m. declaret. alias creao esset à se ipsis v indepdt à Deo: go deficiens
gdo esse nisi momto 3 repetatur nõ magis quo existere uno
duratorat momto: atqui Deus dat creaturis idoc jo habeñt, et nõ nil
habeñt quia à Deo in tpe. Ppter quod dicunt: go in duplici illo momto
Deus dat eis existia finił vi illo uno. hoc meliget ibidem
Nota go ut quid diuis plus habere nequit sit ut plus aut perit, ut
a gdam rñsi modo plus aut pere - uno modo quia plus retra
habet. v quia gdem habet in altero tempore gferari. sic gsque Petrus
tribus gradibus ardentis diligere v Paulus v utrumq; eorum gradu Petri
tm duobus quib Paulus. et in hoc sensu posito recognoscit utrumq; meruisse
equalissimi amoris gradu. respondeo: oc creao potuit absolute
loquendo: go illud ee plus habet cui Deus plus coniunxerit: Deus pri
mille annis alios tantum existere plus habet à Deo quia alter; sed
si Deus creao semel tribuerat ee et postea ea penitus subtrahere relinquere,
Deum impossibile est ut ulterius ostendendo Deus talis creao nõ magis
duraret etsi mille annis existeret, quia deinceps quo ad hoc se haberet,
quia utrinq; nihil nisi unius sibi et idem eadem ratione deficiens.
Sed ut hoc dubium evitetur dicendum est, Deum creaturas ee

per productiõ gtinuã: et dud ee ipõ casu de nihilo duceret dõ deberit gtinuare dare.

2do Supposita vicia cõe Algoro vele Rei tam casu quã rem sua argutor. ee mia rem sua quia Deg eas voluit: dicit esse verã at ee tamen in quarum vel: Deg gtinuat velle ut existant toto tpore quo existunt: go ed gtinuat eas producere; nã simil in Deo velle vel no ee mia actu existant eas producere: sic velle ut toto tpore existant ẽgtinuare eas producere toto illo tpore.

Dis jõ ℔ Ros producere poi nonato suo gnerãdis simil in jo sui ẽ, de nõ eet idem Ros Petro nonato alig et alig simil et ista instantia dista ℔: atqui: go.

℔. N. M. nã actio Dei quo produxit Adam vg in jo instanti seu vel tempus quod Deg vult ut Adam maneat, perseverat adhuc in dõ existti et coexistit Eqtibg sine intervallo: go ed effg Deo ẽdem tpe idẽ Ros quod Deg produxit quia Ros eadem manet vel tenet eadem actio.

Dicis 2. an hoc in instanti A. producãtur in illo instanti B. annihilãtur nõ neutro ẽ duorum: go. D quod quia sic eet Ret nõ est. ẽt equidem gnerat et nõ est ut hypothesis: go nõ annihilat. jã ℔ nõ annihilat, sed tamen nõ desinit Deo tpore manere: go.

R. hoc quod in instanti B. annihilari, annihilare est tm nõ gnerare, et sic actio Dei gtinuans illud producere nõ dicenda. Sed ℔. actio quo illud produxit gnerando nõ dicenda illi quo ipsum ab initio produxit; hoc quippe tempore nihil produxit, illa jã producendo gnerat: go nõ ẽadem productio.

℔. N. A. nã eadem Ros actio dicitur creans sive gnerans, nã licet Ros in instanti B. nõ producãtur ex nihilo, quia nõ existit, tamen annihilatur, nisi subsistat gnerando, nego a nihilo sequitur, nisi Deg ei nonato ee datur gnerat. responsio patet in the, quod nõ Ros eidem pro quovis tpore instanti, et sic dicam.

Ultro ut actio sit in eodem casu an eodem modo diversa sint, dicitur quod non: cau influentia in effectũ, quod inquirebat effg produci possunt dici, id in productione gtinuata creatore Deg Ros idẽ

ē q̄ras in oī instanti q̄ in oī instanti Ro dat ē. et sic de
alijs 2is instantis. et sic similis ille pmi instantis, seu eadem ratio
alijs ostendata. et idem est in diuersis suoris instantibus prodeuntibus
sic. p. Deus ē entia vere produxit in pmi. et pmo instanti dicit his vel illis
modalitatibus. q. Deus ē potest, nā potest vel aliud ē quàm
quod in illis nra detnāo. ergo produxere. et sic vere ut nomen ipso
detnāo. Ex his
Colligo 1mò Deum procurendo ad in 2do et cæteris instantibus futuris
produxere in ea quoq; sua modalitas, nā pt. Deus qui produxit ad
in oibus instantibus in ea produxit de ē. et hoc realitas quas habet aliqua
vita vita actio produxit quidem realitas et quid magis quam
pra pcipit, sunt detnāo magis ē quia ē ordinē ē detnāo: ergo Deus
qui tota produxit ad in ea quoq; produxit suas actiones et detnāones.
2. ad Deus produxit ad, ita produxit in suo statu, sunt si creat corpus
aliud immediatē post in ultimo Coeli ergo statim coeli ē motum
ē quietē. Nec Deus dem ē, ut corpus detnāt ē moveat ē quiescat
mobile dem ē, ut cessa et ad unde Coeli detnāt, ita statim ad
instans sunt in cognoe et amore, Ro pt illis ē vita et pfectio: ergo Deus
cuius opera pfecta pt, pcurrendo ad quorum in instanti, produxit
quoq; cognoe et amore illis ad.
Inquis si Deus concurrit ad in ea quoq; concurrit et actiones suas, ad
deest actiua, quia sunt de actiua ut procedat ipsum ē ad Paulo agit, ita
qua Deus dat, ita et actiua deest, ut procedat sua. p. Deus produxit
Sp. S. nā etsi Deus in nobis produxit actiones sunt et Paulo agit, ita
nihilominus est actiua respectu pria actionis etsi ingallis dispo. et
quia Deus produxit actiones nisi per Paulum agit, produxit extra
Paulo sine nobis et sine intermedia nra actione ut pura in explicatio
Colligo 2. quod hoc ē adeo provenit, Deus quoq; quærere ad creatas
debet ad actiones quales decet. quod quidem nemo fidelis Catholicus negabit
in leis ad pura, et inde hoc, an ille quæstio Si gronilanorum ē ad
promovens? Hoc ultimum satis evidens videtur in dictis, quia eadem
actio provenit a Deo et creata sit, et quidem totalitate, ad ut

duo cae in vice subordinate sl eundem producant effectum, necesse est, ut una ab alia detrahat, casu e eas convenire dicendum non est, sed causa 2da prima detrahere non potest, quia antequam prima tum se ipsa tum 2dam detrahat, 2da non potest exire in actum, quia illa detrahere propria illud esse reale primum per detrahere causae primae acquirat necesse est. neque est facultas sola ~~Deum~~ ad agendum alluit Deum ad coagendum, quia facultas hoc sub hac idea precise est indetrita ad hanc vel illam actionem, et quoque Deus ad ipsa casu hanc vel illam actionem eliceret atque fine quod denuo implicat. unde et S. Thom. 1. p. q. 105. a. 5. ait. 2do considerandum est, quod si sint multa agentia ordinata, semper 2dum agens agit in virtute primi agentis, nam primum agens movet 2dum ad agendum et sic hoc omnia agunt in virtute ipsius Dei, et ita ipse est causa omnium actionum agentium. Sit igitur

Quaestio 3tia

Unde proficiscatur necessitas praemotionis physicae?

Dico. primus ac supremus praestantissimae infinitaeque naturae dominatus est fundamentum ipsum quo necessitas ponitur, solus naturae motivae illa adhibita gubernandi. Nulla res creata, ait D. Th. 1. p. q. 105. potest in quodcunque actum prodire nisi virtute motionis divinae. aptam quidem propriaque cuius creatis vim fuit Deus elargitus, quam sibi veluti adjunctum voluit, ad eos procurare efficientium naturae effectus progignendos, quos suo solo nutu creare posset, sed ipsa licet facultate impertiverit, suumque cuique efficiendi motum, illam tamen fuit et motum ipsum in certa parte primum impellendi tam non impertiit, quam finitae creataeque naturae impertiri prorsus nequit, quia hoc infinitae ut vidimus praestantiae est, planeque divinum

Prob. 1o. quia Deus sua potestate praesentia et imperio se abdicare non potest, cum suae sint naturae attributa perfectissima: go.

2do si inquirentibus arenae atomus, si frons arboris mota falleret veluti praestante illam omnia versante providentia, vel ne illi quidem Deus posset, vel illa arenae atomus, quae ~~motavit~~ frons aut Deus. nullo itaque quae motave potentia non tempore ac loco, nullaque non ratione Deum rebus adesse universis necessum est, atque ut singula ita omnia gubernare, sive sint sive movelantur,

sive pereant, sive vivant. quasi vera sit, et quidem ee vera
ghibi quis ipsorum, qui nra ed magistra novit, ghe et gentium
Principis Rectoris Deigs Numen, certus sane atgs expertus
sit, libros prorsus a rerum motg, in ghg vitio ordo dignitasq; sua
Deum nutu decernere ac moderari, ne certas atgs constitutas ne
vires, quo honestate ac decore careat, ferre diu moderator regat
rna ghilia et velles ghg ad honorem sine ullo fine aspernum nisi laude
meritg ducimus, nisi regat? Solone res taris expertes, Brutog
Deo imperio careant, libero ac soluto hom mentes sine vllo
Dei Numine sua vi eant ghilia, sibi ipsis exules opulent? vel
sane a spiritus sanctus ghg. mente penitg aliena; nichil quod
quid Authores ghgis invenis.

Ad illomin ghquo dum, ghg
horsa vi placent, extra hoc universum de ghra promotoe dubia
sui obyci. is ingeniculis videns hoc nimirum ut sua quisq; velit
libere agat, et ineluctabilis necessitas dentg in ea velit imposta
tual, ghg certo agat? deinde imperio ac summo Dei dominatu qui ut supe-
ng ita et suavissimg est, et nro vero maxe gentaneg, debita ordi-
ni ee, ultro annuit, affirmabimg. Sed hinc id primum fori videng
ut spiritualis deg progno arbitratu ora efficare, ut nichil
id ungm obstat inventi, et tres ghs nro indole et ingenio
induant, exuantq; prossus ghgitate, et gradatim ut pisce velit
hos libera ulenti potestate vidisse nro sedulet, pisce velit
ghs quadam reapte ducitos agere, mox neille ut pote spiritu praeedo
amet et sequat. at quoniam hic seu sanctus dominatg gerat ulgro Deg
iubet, eadem nolit sibi pia assentiat velit: protto libero
nro condidit, libertate nro inflit: ad q adhuc acto plo ex
pluribg, inter quas versat libertas reille vindicat ipse
necio aut Deum promovere, aut promovendo libertate tollere, et
id ipsum vetare gd inserat, velit nolle nro libero de iquos tales
ordinavit, certe ee voluit. hoc ibi. Cui dubitquo potuit
ghgere gdem ut pura libertas creato estatet, si vetas detrans-
quo daleria et ineluctabilis eadem deet Deus. Deg ghgue eg-
nosci, ut hoby 4. d. 49. q. 6. ait: contra nad vetis, detur in ea

inferiori, quia hoc ipso non est superior: at non est contra naturam ejus detrahi
a causa superiori. Divina igitur veritas cum sit Princeps et suprema, perfectus,
indolem, leges, pulchritudinem, ingenium, moresque in rebus non invenit, sed
facit, propterea atque altior causa est, optimae ac pulcherrimae rerum
oeconomiae, quod Deus ita eas digesserit volens, quam quod ita digestae sint,
ut earum natura ratio postulabat. Quodsi veritas quae optimus sit iste
administrandae naturae universae modus responsio in promptu est, quia hic
motori primo ut par est, naturae universae motus subiectos praestat. Inventasque ipse
naturae leges sequas necesse est veritas inferior ac subiecta, ne perturbet rerum ordo,
aptaque moderari sicut omnia illegunt, si Princeps et Creatrix causa quidam
antecellit et parat.

Ingens quoque Marianae Divinaeque veritatis momentum per vulgatae Augustini subest
sententiae, quam tribuit ex pio quodam sui animi quia Deus sua pronuntiata
non recte quis putat, nimirum non ita nos nec tam intime nobis ipsis inesse,
quam vere proprieque nobis inest quodammodo Deus. Est quaedam mente omnium
intima et praestantissima ratio ac vis, qua Dei Numen per rerum omnium naturam et
proprietates infusum, sit ipsa cuiusque naturae virtus, singularumque proprietatum decus et
ornamentum, quod sane melius quam Platonis errore sufferent illa Poetae carmina:

Spiritus intus alit, totosque infusa per artus
mens agitat molem, et magno se corpore miscet.

Quam ob rem cum earum rerum quas Deus ~~procreavit~~ procreavit, de eorum aliquem
contemplamur, quo mente capimur, tu sane si anticipatis opinionibus animus
liberari vellet, rerum verius creatorem, ut aiebat Aug. quam res ipsas inspectare
sateremur.

Atque ut praedicta clariora perire, quae paratae adhibebo. in Philia docuimus, imo
et placuit, placetque nec paucis nostri aevi Perizatetici Renati opinio, qua
varios rerum colores non illustrari luce, ut vetus censuit Philia, sed non ipsam
esse lucem docuit, quae varius modis refracta oculos perfellit, et sola apparet
et sit aliquis alias intuentibus color, ita ut fere admodum aptaque ad rem
cecinerit Poeta:

Et rebus nox abstulit atra colorem,

quod si vera sit, nulla ad pomis floribus q̃ nisi grata, nulla arbor deo, nulla alumno, gemmis, ostro, vivida colendo vis, sed per errore q̃ dilectis corporibus attribuens, quod illius ipsius, atq̃ oris illius ornamenta tam vere & corpus dicta, tum pugnent inveritorum hinc oculos cui sola inhaerent lucis, et sola in luce sit deliciis. finitis fame parto gratiq̃ quid decoru in rebus laudabile, quidquid admirasse dignu, quicquid pulchru fieri, dici, intelligi, et quavis ratione bonu deum ipsum de rebus rebus hinc benigne interpretende proximus attinet. Deo existimur ad rebus gratis fruimur, alia cogitantes. et si possibile esset, ut hujusmodi Author à suis sententiis deterreret, nihil in ijs esset reliqui, qd placeat ulterius et juvet. nego verum de alia causa facta esse futurum, ut ignis ille cruciet in gehenna, flammas clamis ut lingua, et nec tenebre ejulent, quin quin visus horrenda, nec mors ipsa viderimal miseros, cum post mortem visi tales tam crudeles sagittarii sceleribus pœnis nunquam exitabit, nisi ita Deo visum fuerit: quippe adsit Deus potens vetus benigna, benevolentia, desit quicquam de favore ac numen via retinebant: nego ipsa bonorum, nec alio vestis indumenti profecta Dei beneficentis seu viridis vetustis, enimvero nonne cum Deo velit inhiatq; sit pulchrissima carnis ipsius voluptas? nonne cum de vigenti quo versamur salutis discrimine, animi sollicitigo sing, firma ac assidua serenitas ac remotissime oris? et ne diutius quod per in his imorer, inter insanissimos saeviatq; acerbiq; ignis nunc domus crudelioris ipsius, quos sanctos viros fuisse affectus sint quos demonstrare facilior negotio posumus, si tandem statuamq; mundi hujus moderatore nulli non obediente arbitrio et sedente in solio, ego, nego illius ipsius ratio sequi quamobrem cum Deo equilibre hominem prosus videret velit inclinat, ut sane & libera ea velit soliat, & de vinculis ipsis necessitate Deo nelimus quando omnibus facile inserit, multoq; distantius, quod si ipse ad omnia nullo modo possit, plane certe ego pro libitu de libera vel elegeret. Sed hujusmodi captiosis oris quae sentenda à sacre Scripturis institutis, et eiusdem rei, destitue profusissimis, definiendo quippe videtur ipsius quis libera

objectis

hond vase vtentium facilti sit assumg: sed ille optime se habz, quo resita
sit, vtne sieret, in eadem facientis potestate positum fuerit. gonaa
Libero facultis huiusq; ad nostros ab hac doctrina desumi debet. Sfs.
Sed hoc si attendant, ad Libere deliberandu aliqd effugisse videbunt aut huic
vtrum simile sit necne. Sed si videris diuinum illud Libere effugisse,
Sed quod hoc pro illo ut plane potestatem electio nobis sit atq; effectus, ad
certe dubitandu, deliberandu, animadvertendu, Laudesq; dignas ad ea
quo ad Liberte spectant, primum pertinent, ad assultandu, quod manu
dubitandu, in his clarae sensibus ostendimur, quid faciendum quid
vitandum statuimus, plerisq; postris seu honestis seu utilibz
quae ad placeat desinimus, de quae indeliberabile non nisi delectu
cadit negq; ad hoc ullo abeunoq; posita sit, Laudi & criminis dig=
nandum duximus, Negq; & istud vidi, & vitia vtis posthabenda de=
certandi adhibito, quo videbamus bona sit, rejiciendo con=
storid. ois itaq; vtus facultis Liberae et vera deliberandi potestas ver=
satur in alijs prae alijs eligendis. Quo cu ita sit, atq; id ipsu
sibi primu vendicet illa detinendi vitia a nobis humanae desatisfu=
ta, facile oi possit hui arbitrij reiecta quod ad prima et principa
motiua delectu attinet, manifeste pluribz, & nihil ee morti obq; relignd,
deq; deliberent, atq; aut rem vinu, ita hoiem ed ipsu liberu ineluctabile
in potiu pena, Deu ee, & Liberas Hom actiones a recto illoq; motore
principe famulatu ee vendicandas. hoc inflexibile putant adhuc, Sed
Sz. facile qd Cicel ista vitia qua ipsa Libera agit deo Hom attribuat, nihi=
lominq; ad hoc ee motu honestu, pectus vindelectu poni, nec nisi a
vele ad vtrumq; paratum ipsu Liberu esse, et hoc ipsu mendigntu
delectu ipsu authore ac principe Deu probant. Sic in vele creata
potagridu sapientiae cuncta efficiendum & prompta, nihil ibi, & debet & pt,
qd dubitandi ne acto inclinet; propte a causa ita generata certo que
necessitate nullo libero, quia ex Deo nisi anxiis infinia, debita
et nullo modo libera, quod verba, adeoq; sibi ipsa insufficiens. nechq
itaq; ordinanda, sed si ipsius. vetabit sit potens aut posita in

movens, q̃ſagis movendi vi propriã p̃dita. q̃d ſi idem voluerit ſacto tribuendum eſſet, ut moveat ſe ad exiſtendum, et ſic ſtatim q̃dem in ea deliberandi vi poterit ſua poteſtate, nihil videtur ſe eius, cum ad et ꝓpriõna p̃ſtantiõra non attributis donanda eſſet. quippe nec deo impertienti deliberandi aut ꝓpterea referret, nec ſibi non dignitate ſua donum hauſtam facile exhiberet, Sed q̃ſa ſuonet virtus et honeſtatis caput veluti et origo exiſtere. At quisquis deo inuidit minor, ut puto ita et ſua voluntatis auctore ſe primum habere dixit. atq; aut ſpiat neceſſe ſit derivata dona, ſeu non illa fontem virtus, neq; aliunde quã à deo q̃ſo eorum ſit origo et repetenda. Hinc ad Corinth. Deo, nullatenus ſequi, q̃d ſi velit, ſe q̃ſa illa detrectet aut ſeq; activa non ſit, ſane non eadem quæſtio, unde nam eſſet q̃ ſignificat? et quæ ratio hic eſſet ſe q̃ſa? primum ſi quotas, cur ſubito ortus eſſet ſpiritus: ſi ad tempus? motione et dono Dei. præcellat quippe ille dei mouentis impetus negotiaq; et negotio efficientis virtus, quia hoc ſe q̃ſa potens agere, et ſi diſſimulat agat, Sed et cum ſuis ſocijs efficientibus perfecta motrix efficacia; ideo cum ſi agat, agit vitæ ſpiritum, Sed ad agendum niſi impetu impulſa non.

Doctrina quo ſit obſcurior videri poterit, nihil forte cuiquam exemplo eſſet. Nauigantes intrare ciuitatem aliquam uelint aqua deuehendum, sane duo illa facile diſcernas, ipſe nauigandi inſtituit causa et efficiens, et nauigare q̃ſa, quæ se q̃ſa nauigat. Vilas inter principe Corum Nauclerum et reliquos nauigandi rationem præſcribit, nauigium eo, tum uerſus dirigit gubernaculo adhibito, quo ſpiritu ciuitatem tendere ſciat. Sequens Nauclerus quos Nauclerii inſeruantis ipſa efficiunt, et velis remisq; nauim propellunt. ab his ut ad nauigandi q̃ſa ſecernis, quæ eſſentialis ſit cauſa ſui ad agendi principij. Porro duo alia et paulo obſcuriora in q̃ſo eſſe nauigandi ſtatuendum ipſe propellat nauis motu, et hoc ut illa quæ nauis propellit, linea ac via. Horum et ſe q̃ſa ſequens, ſed quas in congruis diuerſas officiorum cadunt. certe nulla ad eam ut efficientia, quas diuina, quæ pro ſua cuiusq; indole nauis motum ad proſit: ſed an forte mea linea nauis deuiat, ut niſi ad

Naulbro attinet: eiqs rei, terminis ita ex pte hac, atq; unica
causa ei postea ipsi Naulbergo effluit, nautarū usu. Vtrūq; quippe
et caris propellentibq motus: Pedu gubernaculi effuit norma, quo ceteri
reliqui ad navigandum rectius adiuuerit, ut certo ac dextro vi navi=
gabi instituis. attenta ea. nasi in tota vita gubernanda negotio deu
cum Naulbro, ea gubernaculi lege motus gerebris, quo equinoctiu nul=
la periculia probabiliora obruulos posita videre poteris. Sane ut una
nave Naulbergo propellit, ita vi in rectis partis profert solq deq; ea
Rot. tum cursu diriget navis: Naulbri ei, deinq; adhærenti ita ille impetu
et detrahq; quo recte potiq; quo prave agunt: quo et motq; ipsa et ad ea
vagis proventoru terre et fluctuq; vi tibq; cursus ei pariter ora amoue=
dato. et amouendo pariter ei vi tragis pte ei linea et origines,
gbq tene agi vi tibq; ipsal: gubernaculi certa ea ea certa et linea
seruigi nequit, et ab Rot certa pore nequit quoq; seruigi ea certa
motis: nulla quidem propellendi vis ei in gubernaculi norma, quo in=
velis remisq; est: nec ulla pribz in motione pars et effectricis ibiq; vi=
tutis, que Rotibq et auxilijs inest: prompta simul ad motu quotlet,
antequm gubernaculu flagitet adhibeat, ponis motu deq vi tibq agi
nisi ex rectima novere pt. in Rot norma gubernaculi motum
protectil, ei motui Rot prescribit: Rot quoq; effui ei motis propellen=
ei huic certo effectu imanit. Hy quid in Naulbro certe, ei alijs Naul=
bergis vi tibq et certo ac dextro ei vectis ei ceteru navis cursum
tenere potest et si ingruens ille impetu ad fluctu agi posset, Rot li=
bera equilibris et soluta ad multa ei efficienda in ea, postremo
si ad eas navigationis parandas gubernaculu et adhibendum alio gu=
bernaculo aliquis et arus, quo, ut certe ita navis dirigeret: poterit
aliquis motu ei prohibere, qua vltes se ipsa Rot certo agerent, si
motis simul sibi cum inter agi pia vindicaret. Negs ab Rot
ex re abhorrere videt S. Thomas, ubi motiue de qua disputat ne
instantis, sed in presis hy tibq gtuli tibq ea artificia instrumenta adhibens
ea res elaborat. ex his

Nota 30 Pedulo cavendum nequa efficiendi vi tibq in ea motione detq
inesse statuat, sunt et extra nequa removendi vi tibq attributa ei
cursq efficientibq, ut sic libero proficiatis; quemadmodum e

sine vlla gtroversia vis libera effluentis prius una deliberato
de inducatia resipuit, ita inter ea ōiaq̃ vbyote talia adef=
ficiendum requirunt, reperi requil duna motio.

Ad 2. Qd subdit: potestas libera agendi &c de ea posita, admotione
ista nondum ilcta, quo ad eam esse vt modo dicitur, et agdi prā mnā
patriet; ita cū primū illa ē iacta, ilgas nec esse effg libera ex ipsa
ē; & ē veluti ligij actionis libere esse nr celeris comes, cuig attributi
cum brevi hor sylno gtinere, putem: nec rem ipsa fieri nec mente cogni
gi potest, vt Lessnanz Rotundus: ipse essentiā liberū rerū ē, et hunc
certo probabilis effectū esse; sed si eiusmodi impulsū actionis in= q alio
trinsecus, hoc ille testatur, sed vt ex alterutris, aduno vltas libera d
pendeat, hoc certum et proinde fiat, quo nec rem ipsa agi cogere, nec cogitāre
fingi cogni potest, vt hoc quoq̃ dicto, nimirū impetūs impetu, et effg
re ipsa ipsius diuersas, alterius vtrung vocat, alterius sequas.
Quamobrē cū motiue latens explicata Thomistis plerisq̃ modo
promouente modo predeterminante modo actiue et certo motu proue=
niant, dauidicos quo nil ō inconsentiunt illa rata prius ē vo=
luerit, qua eo efficientes hoc in primis gaudent attributo, sed hoc longe
alia nimirū dum dignitate ac prestāt, tum vi prius ē, vt pote dei
via mouentis prius prima, seu qd in idem redit, ex solo ordine prouen
ē; quo supremus rerum omnium motor liberum ab ētorum motum gubernari
potest. vertor hoc veritas eterna dogma dei, tum nos detrahē hoc
certo volumus cū Reg Principe vestro ita velle.

Durissima hoc gdem nascitur videri, sed quia gditer actiua certaq̃ actui quid
inter gfluit sinerētia, primaq̃ gfilis sinerēti detracte interfit mine
videnti; tum quia antiquiores Thomiste ante institutas de auxiliis
dissuteras vsq̃ fatis dōte explicare illa gsueverunt.
Instabit igit Thō sic. nonne qe ex dictis vna vltas d Thomistis ea
effluxū vinculo libertatis? nonne motio vna in hos animos infusa
motui libertatis certa tāe inducet? nonne deq hac motione veluti
instrumento vtit, quo libertas Rom vltas gstitutis suo proprio

Eq ibq moderatur? nonne tandem creatæ vltis infirmitas quæ
nihil ex se se deliberare unquam potest, Dnum motum expectat? cur igitur
impetus ille præmovens non sit vera et efficiens qsilij ac vltis sus-
ceptæ caa? cur non suapte naa sit perfecto opere prior? cur vires
perficiendi operis non præbeat? si hæc vltas hna mere passiva erit
et nullatenus activa: quoque ad hanc instaa quæ licet à pluribus
ut verisimilior habeat.
Rp. prædicta cuncta à Thomistarum doctrina longe alia. Aut
hoc ad oculum pateat, se cerne tantum detnaoe ab actu ipso detnto.
detnaois quænam sit principes fra, quæras? motio est pro supremo
Dei arbitratu infusa quidem ipsa per hnos aos, sed sb in animis.
quæ fra detnti actus, vera vitæ actio et motus illgtis animi
liber ac solutus, qui vitio v virtuti sit tribuendus. jmæ roges
quænam est maa sbta? animus ipse raois ptcps, qui mere passive
se habeat ex hac pte. quæ alterius? idem sane animus, qui vero si-
cut patitur, ita quoque agit inter id genus motus et actiones, eidem ex se
ipsa sit facultas agendi libera, etsi non nisi mota agat. postremo quæ-
nam est, inquias efficiens illius caa? Princeps illa ac dominatrix
Dnique prius sima imperij vis, unde naæ motus pendent universi.
quæ v detnti actus? caa efficientes seu verius coefficientes Dna sunt et
hna virtus, quæ in perficiendo deliberato actu suas quoque ptes præstant.
Non igitur motio hæc adinventa est, ut caarum tum natlium tum Cabecarum
præstatuantur; non ut sglorum effectuum indoles et proprietates explicarentur.
q Numinis non ut ea ~~[illegible]~~ sumi præsentia ostendas, quæ necria est, ut
cuncta vivant et moveantur, nihil? in his, qd scia, à coi oium ssu
nro deflectit ssa; sed eo tantum spectat ut præcellens impetus quidam
Deo attribuatur, quo caæ oes v ad unam gtem operatæ si sint natles, v ad
utraque, si sint libera adre ipsa efficiendum propellerent; hinc
patet falsitas instantiæ.
Ob. 2. aliud Achille, quo sttia hanc destruere nituntur. dicunt e:
si motio Dna tam necria est ad oes actus, profecto fieret sceleru oium
quæ hom vitio perficiuntur, Deum fore authorem deferendum; ea
illa dictæ detnaois præcipua affert caa, qd secus hom vltas ad

plura de gtractu grauata nihil deliberate se ipsa vnqua aggre-
dere, ꝙ ꝙ deliberand de, quod ad mores et vitam pertinet, ad duo in-
primis et deliberatorꝫ aor dominatu profligia videat: qo si
qdo de deliberandi vltr deq careret, nullaꝫ eiusmodi detrand
per aor infunderet labori ed vltr ghibꝫ capessendo necessis, hos
abstineret: quo euidtr gonci nihil pt. Tertio ista volendi,
nolendive intermissio, in horibꝫ qdem ipsis necessaria de rase obiectis
sed deo est tribuenda, nullo aor motu vl sane posset offuse-
rente, vl liquet per se: go gludent, si nulla deq detrand volendi,
nolendive in hoīs cuiqd aīa imitat, nihilꝫ ꝫ deliberet
gruelt: eoqꝫ tribuit, qd nihil ois deliberet, et ghsti nulla
deq detrand roberet, qua eiusmodi vltr deliberet in bona ptem,
vl sacro q. interfit, dibꝫ gstitutis, sacro gruelt, d interfit, deqꝫ
tribuendum erit, qd sacro ille d interfit, atqꝫ adeo deq; fide-
dernieuer, qua bene ille hoc deliberet, retenta detrand potera
gtrand erdem imperial, qua seraꝫ in malid, id est, vl sacro interesse
nolit, nullo magis tribuendum inquirend, deo erit, qd idem sacro
d interfit. An, cui ille mandatu d perficiat, de deq sit caa, eoqꝫ
nulle seu perficiendi, seu gtinuandi mandati detrand caꝫ;
cui ded in perficiendo qde nulla gtinuandi d noe probet, de man-
dati mre strcti d sit caa?
ante responsio Nota. vltr deliberate quidqd pertinet ad duplex
gsideraod cadere, quarū altera ad rem, altera ad modū quo sit
pertinet. id
R. ad 1. si thia rei nāa sentes, motꝫ et animi rase atqꝫ arbitrio
uentis, quid mre libtis de, quidng plenes potens potest, in-
pectus si motus, vigbq unice vitid ac vitiꝫ proni, vitiosus animi
motꝫ a certa hongtatis norma abeuans: id de qm ille priord rase
ad deū referat, neque de, vl principio motꝫ author et caa, cum motꝫ
oēs quig a nob pendent creatis et pprio nra moueus vis ante-
cellat: atq; m altera d nisi in ipso fini ai vitid tqm

in suis fortè et cæpit tedit: cuiq; nxe ẽ defuere, alteq; melioribꝫ
assentis probatiq; sequi deteriora.

Ad 2. dico. q̃ Deus creãa dagat, nec actura sit unquã, si Deq; eam
nõ removeat, sicut erit nunqm si Deq; ea nõ ĝservet, ex hoc tñ si deinde
nõ q̃ deficiendi, sed ꝓfectõ dl ĝtinendi mãdatũ, nullatenꝰ cas tales
ĝtinẽtes peti, quia talis detrãs ẽ animis pritq; et dal proxie; ut
actꝰ noxie sit, nõ talis sit. Sed

Instant. actꝰ thig et moralis in actu vltis stinxerse ĝtiã necessitãte
invincibili nexã, ut nulla vi negdem dona seiungi ꝓsint, cùm quinꝫ
sus ẽ hñi animi liberi ac nãtis, ide idem sit à recta discedere rone
et honestate: q̃ si alteri Deo authori tribui q̃ssit ẽ, utiq; Deo authori
nequã ẽ tribuat.

Ad 1. N. q̃ ultꝰ actꝰ thig et moralis sit inseparabilis, nã imprimis, ut
suprã ꝓbatum, dat actꝰ indifferens nullã habens moralitãe. Nec actꝰ qui
inscienter et rationis gratia q̃q; ẽ culpa in ignorãtiã et amente totã
ẽ nullus: q̃ clarũ actus thiã sequẽ ẽ culpa fine morali; cui thi nun-
quã fine illo. imo cùm actꝰ moralis sit magis actꝰ, ni thiq; reale, bene
à creãa sola ꝓcedere ꝑt cuiq; in facile libera dagere, ẽ dagere etra
debitũ. etsi thig ultãe reatis fine motiue dona ꝓsistere ẽ vabat.
Ad 2. q̃ quidem ide actꝰ sit thig et moralis, in illo tñ respectu Deo ꝓsit
tribui Deq; in alio ut patet hinc in explis. cum in magno vitæ di-
crimine nocturnator ꝓiecit in vastũ mare, quod deinde tempestãs
patitur, ille ad ipsũmet culpa vestis, sed calamitãe exorta tempestatis,
tali etsi suis ipse manibꝰ iactura facit, quã sui temporis necessi-
tãs ĝcepta. Ide in hoc edgratiã et statu seiungi negquent ipsa dona,
hinc fiet facturã donari immortali; q̃ utiq; ita facto cãbe infusi primo
originis: ad cui Deq; negos sit gratia tabis cas, neq; ẽ ꝓsit, ẽ nihilo-
minꝰ cas creato inspiratoq; in facturã ao immortalis. Simili quoq;
ratãe dono vltis decretos sit, ut penas quant impii sempiternas,
ulta ex atrocissimo peccandi ꝑtu odia in Deũ exercuant sempiternas,
nullo dono vltis decretos fieri ilgtr. Tandem Catholica sententia

qua Xtus Dnus morte mulctandum decrevit, si ad Caiphae consilium impia, si vero ad Dni spiritus directionem referas eadem oraculum fuit, in eam vero illabens spiritus oraculum fecit, Caiphae impietatem fecit. quam ob rem contingere facile potest, ut una aliqua res vel duobus officiis adiunctis, vel duos effectus praestare valeat inter se et coniunctimos, quorum tamen alterum quis amet alterum oderit. quisquis vero de re illa decernit, qua parte amat, deliberationis author est, qua parte odit, author non est, ut mercium iactura inter alia exempla probat, quam deliberatam suae mercator pauperiei quam horret, sed suae incolumitatis causa esse dicit, cuius satagit. atque hoc tandem clarum faciunt, qua possit ratione Deus in motu animi vitiosi vitae motum amare vitium odisse: de illo deliberate decernere, hoc a hominis in cuius potestate peccare est, vitio permittere, proindeque primi nec alterius esse princeps causa. Si a

Quaeras cur Deus qui nos ita in sua potestate habet, ut nil nisi ab eo moti agamus, nos moveat ad actiones malas, et non semper ad bonas, praesertim cum ipse adeo bonus sit, et bonorum amicus?

R: hanc quaestionem ipsis aarum esse solvendam, nam eodem redit, cur non omnia cum possit, impediat mala. ut tamen aliqua ratio detur, dici potest, quod sicut Deus non decuit creaturam producere rationalem quae peccare non posset, ita provisoris unalis esse, ut permittat quosdam defectus, ne impediat bonum universi; nam esset vita Leonis, nisi esset occisio animalium, nec patientia martyrum nisi esset persecutio tyrannorum. ita D. Thom. 1. p. q. 22. a. 2. ad 2. et D. Aug: Ench. c. 11.

Pro faciliore dictorum captu ad omnes quaestiones difficiliores aarorum brevis sic responde. Si igitur

Quaerunt. 1. quid sit praemotio physica? R. est praecellens quaedam impetus Dnus quo causa omnes vel ad unam partem praeparatae si naturales sunt, ut vel ad utramque si ~~[illegible]~~ liberae ad re ipsa efficiendum propellunt. Si

Quaer. 2. quo spectet talis impetus? R. ad actum 2dum praecise et nullo modo ad facultatem liberam. Si

Quaer. 3. unde oriatur? R. ex supremo praestantissimo infinitaque

nõ dnõ dominatu; que rectas ponis ℔tas nãas notioe dla
adhibita gubernandi. ℔.
Quor 4. an ergo nãa semel in notid acta se ipsã in ista lege noty
notogtinua ee dnõ? R. ngtiue quia ipsa lege nil aliud ℔,
quã gstans et expectua uoltas dõna hoc ee illud cotingin hoc ee illo ge
gservandi, ee sic aut aliter disponendi nãa a de se iuste et inegre
ee ipsã de coro in loc transferendi; aut se ipsã aliter disponendi; sicut
necio qd fuit oi nõdo sui indigel gservãte ita et pmotioe. ℔.
Quor 5. cur aa indigia dicta pmotioe, ind tn sit ipsi activa? R.
qd licet aa habeat facultate aliaqs movendi, nunquã tn moveat
nisi mota à deo, quia actio illig debita reale, debitum plus, qd in
sua entia ipsole posset ee habet: gomnit se ipsã destituere pl, multis
mingpriis entiis nõdo gradum essendi adipisci, ad Reg ee miga ac
Reg eet, quia ex nihilo produceret ens reale. ℔.
Q. 6. quomodo go aa dicta activa ℔ habet posse agere ℔m et tn mota ℔ posse
nullam movere? R. ℔, quia pmotio dõna tn dat posse facilte agere nisi
pcipiat; unde aa ℔ agit ℔ vera caa sue actionis. ℔.
Q. 7. quomodo facilitas pcipiat pmotioe dõna? R. ad dãa de se habet
facilte agere ℔, et illud hac nunquã agat, quia illud ee reale sibi ℔ pdu
dat, hinc pmotio dõna illud ee reale ad adijcit, sic anima pcipiat
gradum essendi, seu ipsa activa activa gmunicat, ex quo fit, ut aa mig
habens agere pcipiat ℔, pcipior ro facta eandem põa mig habitudi
cat in actu hinc inde possibile ℔, ut aa illaqs promota, et actio illig ne
existat. ℔.
Q. 8. an illud ee reale sit actio illig pro intrinseca et entitis ee intrinseca
illud? R. ee pro intrinseca et entitis seu ipsa pcipior facta, quia
ipsa dagens et vera caa actionis. et hanc pcipiat illud ne habet
plus primo creatoris, sed momentaneo gservatoris influxu ad pcipia
existendi. nec pterea ae entia mutatq, quia à deo ab initio
creata fuit, ne ut agat, nec ut facilte agere quam habeat. ℔.
Q. 9. quomodo go dicat esse liberum in agendo si aa ne nisi mota agat?
R. ad ipsi dicit Rex Gillmo: actio procedens à pta, et aa libera

deliberaj Deois actio abaa procedens liberè, provenit à poa liberaj nõ
promotio bona d auferet libertatẽ Dõ magis perficit, quia facultati, quod rig
libera tñ erat ad hoc agere, nõ nõnõ gradum addidit, ut id quod rig libertẽ
agere potuit tñ, ne ad liberè agat, è & veluti rõsigactionis libero effecta
impedimenta comes. ſi
H. 10. per quid dõ dicat productio facti in esse, et productio actionis talis
facti? R. in hoc differre, quia productio facti provenit à deo tñ; actio à huig facti provenit à dõ et creaõe tñ à deo
quem, quia deg sua motione facit, ut poa libera ad utrumq; horum productis
effectibg eliciat, à creaõe a, quia hoc verè et ptiè actu elicit unde eadem actio
totalit creaõi et totaliter deo adscribit, quia deg illa mediante illa fa-
cultate libera producit, seu potig cum illa producit, n̄ entitz illa ultimato
inserti et obiecto sed vera facultate potentiã per se efficere. ſi
H. 11. quomodo deg absolvat à peccato, quidem actu vitioso filii dei et creaõis? R.
sũ quia deg secundata ptiã promotione prouisẽ tñ promovet et quantit
ad actum ut ens realis ad esse creatum dans virtute prouisẽ ut agat, sive determi-
nate verset in bonum sive in malum. Quod a creaõe posit facere malum et
à bonum, raõ, quia ens bonum ptiçipat de deo, et ex aliquid g creaõ nulla
ex se producere pt, malum extra à deo tñ bonum et nihil, unde creaõ recedens
à bonitate et realitate necessario cadit in nihilum et inane, unde ptiè n
dñ malum facere, seu agere, sed deficere in malo. et hoc quoq; ex raõe cur
deg cessante n pt, quia ens deficiens realem esse et aggregatum bonum. ſi
H. 12. nõnigs 12. quomodo concionis exhortatio deg movere possint ad ad
bonum, si illa n agat nisi mota à deo? R. sũ, quia veltas ex vera
causa libera ad agendum sive bonum sive malum. ego recte ad illa fluunt, quia in
potestate illig sũ, eis v̄ consentire, vel dissentire, nec ab hoc per promotionem
ptiã impedit, nisi in casu, g deg n amplig vellet ad illa vel illa agere, seu
velitis cum finis prius congrig observare, quia, ut diximus, libertas
promotione boni n tollig sed magis perfig, et facit tñ, ut ad
hunc v̄ illum actum prouisẽ pro alio libere eliciat. unde
Nota. vide in 3m Thom. tam liberã cõe ex stante promotione
ptiã, ac liberã elicit in 3m AR. et in hoc casu dicis assistere vide
tem, an veltas illud cõe id habeat vi primæ creatiõis, an v̄ pro quolibet
actu de novo à deo produci debat. g ultimum cum clarissimo ex-

observaoe supra ostenderimus, maneat sententia nra in sua veritte.
Atque hoc quo tradita modo atque explicata sunt, ad creato finitoque
nao consideraoe sub graa precise creaois tacto spectant universe.
nihil cum hno nao morbo, nihil cum prope infinita eiusdem dig-
nitate, ad quam clementi dei providentia recta est, quinctum habent, et
licet Adamus non peccasset, vel genus humanum non nisi prius nao suo bonis gauderet,
eadem tamen est de Divina motione quoad actus tum liberos tum necessarios,
quae nunc est, dubitaoe, eandem omnia caderent in quaestione, eademque rare
ac pacto caa definiretur.

Articulus 2dus.

De gratia iustitiae originalis.

Spectatis in suo esse physico hominis poius ad morale transeamus exposuit
ordo, in limine tamen ipso ad quaestiones mox proponendas
suppono iustitiam originalem nil aliud esse, quam perfectam rectitudinem totius hominis,
unde dicitur 1o iustitia originalis, secundum quod homo in sua fuit infusa origi-
ne. dicitur 2. rectitudo, id est omnimoda conformitas ad rectam rationem, ergo quoque aeternam
nam per iustitiam originalem hominis mens erat perfecte subdita Deo, et
menti appetitus sensitivus corpusque immortale et incorruptibile; unde
iustitia originalis non erat unicus habitus supernaturalis, nec unicum
donum divinum, sed complexio plurium, v.g. in entitate ac gratiae habitualis:
in illectu fidei et prudentiae: in vere spei, charitatis, Religionis etc. in
appetitu sensitivo diversorum habituum subdentium illum rationi: in corpore
gloriosi illud praeservantis a morbo et morte: et consequenter ejusdem iustitiae
originalis erant tres effectus, 1o omnimoda subditio rationis ad Deum.
2. appetitus sensitivi ad rationem, et 3tio corporis incorruptibilis ad
eandem. ita quoad rem omnes. id est

Quaestio 1ma

An homo in ortu suo iustitiam originalem
sanctitatem et immortalitatem a Deo acceperit?

Sociniani qui omnes fere veteres haereses iam diu extinctas rur-
sus excitavere, fatentur quidem, Adamum absque corruptione
peccati, quae nunc est, creatum fuisse, atque sapientem iustum et

sanctum fuisse pernegant: ita ut innocentia quidem et caventia
pecti tribui illi possit non iustitia. quo semel iacto fundamento
faciliorem sibi parant viam ad impugnandum fidei dogma pecti
originalis, quod illi cum Pelagianis paris negant. ita Socinus prolect.
c. 3.

Theologos Catholicos quod spectat, in hoc conveniunt omnes, Adamum a Deo
primum fuisse conditum ~~fuit~~ sapientem, sanctum et immortalem, uria ulti-
mum tamen aliqui sic limitant, cum non ita fuisse immortalem quin mori
absolute non potuisset, si ferro, igne vel alio quocunque modo vis
eius corpori ab aliquo, qui innocentiam primam deserviisset, illata
esset, et si nihilominus nil tale ex speciali providentia divina ei
fuisset eventurum. addit Scotus, primum hominem omnesque eius posteros
naturae necessitate tandem moriturus fuisse, idque praeter elementorum
pugnam atque contrarietatem, ex quibus compositum est corpus humanum, nisi Deus
antequam illud accideret, eos transferret ad statum immortalitatis,
atque morte huiusmodi si accidisset, non magis hoc quam bestiis
poenale futuram fuisse, sed utrisque naturale. quae opinio sane stat
nullo firmo fundamento, cum omnis inobedientia seu rerum contrarietas ex
pecto teste scriptura ortum duxerit, et alias Deus mortem non fece-
rit, sed peccatum. hinc sine aperta sacrarum litterarum contra-
dictione defendi vix valeat. igitur

Dico hoc statim in ortu suo sapientiam sanctitatem et immortalitatem a Deo
accepit.

Prob. 1. p. Scit Adamum ea omnium rerum naturalium cognitione instructum fuisse,
quae suae conditioni et statui congruebat, ex scriptura. Eccli. 17. disciplina
illius replevit illos, creavit illis suam spiritum, sensu implevit cor illorum
et mala et bona ostendit illis, posuit oculum suum super corda illorum
ostendere illis magnalia operum suorum. et alibi sapientiae.

Prob. 2. p. quod fuerit creatus in sanctitate et habuerit gratiam tum habitualem
tum actualem iterum ex scriptura. Eccles. 7. fecit Deus hominem rectum. atqui

rectitudo vdō mera carentia culpe et iniustitiō: nā carentia culpe propriē nō est rectitudo, sed indigentia ad rectitudinem et iniustitia: q̄ iustitia rectitudo seu iustitia originalis interior, per quā singulos deo gratos grad. ac fœderato Regi conformis, unde stolæ long. ypocritæ, id ea prima reparemq̄ gradq̄ quam singulos deo gratos fecerat, et quā peccando amisit dicens: renovamini spiritu mentis vestræ, et induite novū hoēm qui secūm deū creatus est in iustitia et sanctitate veritatis.

Conform. ex Conc. quo utrique hoc gratiæ genus non primitus in ortu suæ generationis agnoscunt. 3ō Conc. Araus. 2. can. 19. ait: natura etsi in illa integritate, in qua data est, et manere et nullo modo sibi ipsa creatore suo nō adiuvante posset, unde eum finē gratiā dei salutem suā nō propriis viribus (quā amisit, quomodo finē deo gratiā vellet reparare, qd perdidit) 2. Trid. sess. 5. in decret. de pecc. orig. can. 1. ait: si quis nō confitet primum hoēm Adam, cū mandatum dei in paradyso fuisset transgressus, statim sanctitatem et iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, anathema sit. eadem 2 habet can. 2.

Constans quoq; hoc fuit omnium PP. sententia, ut ex cit. CC. clarē, ex quo unum addūcere placet Aug. l. de corr. et grat. c. 11. ubi ait: quid gō habuit grad. nisi vt haberet magnū. et alibi: hinc

Colig. q̄ appetitus rationi inferior ita perfecte subiectus fuit ei ratiōi, ut nec quid in hoc fallere, latere vel proderet eiq; resistere moveret: hoc 3. refulebat primi status rectitudo, ut hominis ad deum mancipata et subdita remaneret, ipsi soli ac appetitui alia facultates ipsi obtemperarent. hanc gō subiectionē, qua vidēbant, ait S. Aug. l. 2. de pecc. merit. et remiss. 22. placebant deo, et placebat eis deo, et quadrio corpori aāe gestarent, nihil inobedienter in illo adversus se moveri sentiebant. placebat quippe hoc ordo iustitiæ, quoad cōmoda aā famulū corpus a dño accepta, fuit ipsa eidem dño suo, ita illi corpus obediret, atq; exhiberet vitā idq; sine ulla resistentia famulatū. hinc et nubi erant, et ignorabant.

g custodire

Prob. de reis 3. p. Adamo immotio à Deo qd tu dicis Eiberd ab oi miseria. 2mo. quia moriendi necessitas pena culpe, quia Deus dixit primis parentibus indeterminate generaliter Gen. 2. in quacunq; die comederis, morte morieris. hinc Apls Rom. 5. per unum hoc, ait, peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors. et alibi. nec

Dicas cum Pelagianis, hoc dictum illatum ee de morte aiæ n corporis. Contra eos dicit S. Aug.: arguit l. 1. de pecc. merit. et remiss. c. 2. dicta verba illa debere de eo, de quo Deus loquitur, Costa à de corpore, ut pala ex Deo verbis Gen. 3 quia audisti voce uxoris tuæ, et comedisti de ligno, ex quo precepi tibi de comedere ne... in pulvere cultu tibi vestro pene donec reverteris in terra, de qua sumptus es, quia pulvis es, et in pulvere reverteris.

Confirmes ex C. Mile dist. 2. can. 1 ubi ait: planum atq; certum dicit Adam simul hoc mortale factus sit ut sive peccaret sive n peccaret, moreretur in corpore, hoc ē de corpore exiret n pecti merito, sed necessitate non anathema sit. Arausic. 2. can. 2. si quis soli Adæ provenisse dicit ut n et ejus prog. aperiret nocuisse aut certe mortem tm corporis, quæ pena peccati est, n a et peccatum mortis ani, quod eadem destruente Deo. Sess. 5. ganathema sit. S. Augs: ubi alios omittam l. 14. de Civit. c. 26. omnia deserviebat primo homini dignitate his verbis: vivebat sine ulla egestate, ita ut vivere liberis in potestate ejus daretur, ne quereretur, potus, ut sitiret, lignum vitæ, ne ulla senecta dissolveret. nihil corruptionis in corpore ex corpore ullas molestias ullis ejus sibi ingeret. Sed dices. vix illi, si quis casu hoc primus peccaverit, si statim a bonitate Dei posset, de justo et innocente quasi fuit? vere

Responsio facilis est, quia cum haberet liberum arbitrium, nobiscum hac facilitate, simul potuit n peccare, ita et potuit peccare, equalibus quippe erat ad utrumq. hinc S. Aug. l. 14. de Civit. c. 27. ait. cur n permiserit Deus ut ab illo? angelo malo? primo homine qui certe hoc et bono voluntate creatus fuerat, dicentes? q. dogdem fuerat instructus, ut si de adjutorio Dei fiduciam haberet bono homo malus angelus vinceret ipso a creatore, alios adjutorem Deum superbe sibi, quando deseruit, vinceret. ex his

Nota. est de fide, primis parentibus ante lapsum iustitiam originalem fuisse collatam; an vero in ipso precise creationis momento, an paulo postea, aliqui sunt de fide, quod non esse sentiunt Doctores. at primum clarius est, Scriptura dicentibus enim: vide, cum Deus aliquis hominem creasset rectum; sed creatum postea prudentiam fecisset. Nec Conc. c. Trid. expresse habet: non hunc esse in illa integritate, in qua conditus erat; ergo et hoc de fide dicendum. sed ...

Quaestio 2.

An iustitia originalis, sanctitas et immortalitas fuerit primo homini naturalis vel supernaturalis?

Nota. multifarie aliquid naturale dici potest, primo quod a natura ipsa obtinetur, seu quod debitum. 2. quod est non spontaneum, illa quae ornat et perficit. 3. quod tametsi donum gratuitum sit, non tamen in suis perfectionibus naturalibus, neque eam elevat ad illa opera supernaturalia; quo sensu iustitia originalis, si distincta foret a gratia sanctificante, donum naturale dici potest. Sed de his modis hic nullus venit in quaestionem, verum in proposito praesenti naturale illud dicimus, quod vel est potentia naturae vel fluit ex principiis naturae, atque debitum: ac tamen naturae exigentia, adeo ut sine illo natura hominis foret et imperfecta: vel quod est rationi ac conditioni consentaneum, quodque Deus ex iustitia, bonitate, sapientia et providentia non denegare non potest. et in hoc ultimo sensu

Dico. iustitia originalis, sanctitas et ... fuit mera gratia non debitum. Contra Luth. et Calv. qui ut errores suos circa liberum arbitrium firmius stabiliant, docent iustitiam originalem nil aliud fuisse quam liberum primi hominis arbitrium, quod postea per peccatum deletum fuit; adeoque supponunt cum liber Adam fuerit creatus, et libertas hominis sit ipsa iustitia originalis hominis ipsi naturalis fuerit et necessaria. Sic ait Lutherus in comment. in c. 3 gen. diligere Deum, credere Deo, agnoscere Deum, haec tamen naturalia fuere in Adamo, quam naturale est quod oculi lumen recipiunt; hinc etiam Calvino propter extinctum et sublatum hominis naturale donum seu liberum arbitrium in natura lapsa Deum peccati authorem constituit. contra quos

Prob. primo quod iustitia, sanctitas, quam immortalitas fuerint mera gratia, si creatio Adae fuit mera gratia: ergo et illius iustitia originalis. Ant. patet

Conf. vol. sc̃e Sedis ē mera gra: go ēd cē verstig, nā por utroqꝫ ē
Gentiū abauctore nā, adeo ut sint Rbi sūi d Pbare cē Sedis, ita
nego cē vestig, ut gstat ex dictis: sed creādat cē Sedis, ut sit originalis
cē vestig: go sc̃. illud nō gra, et Rbalis erit. Ugd hoc gra nō
Pbe d sit erit gratis

Rbs. 2. sit. quia sc̃. ut sit originales sūpsit natale dictū, de Pam sūpsit
necio ita sūis sanctg et immortalis: atq; hoc falsū ē, nec implicatorū.
Pio quoad sūd. quia solg Deg ē necio sūis, et ut scriptura clarē
indicat Exhi: 17. Deg graciosō illis hanc adiecit clausū: disciplinā
dedit et plebi illo, creavit illis sūd sanctg, ostendit illorū et
mala et bona ostendit illis, posuit oculos sūos super corda illorū, ostendere
illis magnalia operū sūorū. denīq; potuisset eis Deg manere ū minorē
illā sūd gloriā, abrogo multū nā: go dicta sūa eis d sint gratis.

Ad quoad sanctitatē, quia vera scriptura nemo bonus nisi solg Deg.
go ad go bonū nō contra illud ē, sūd bonitas ab ēsse participat, nec cē,
dein sequēd gra cē ē, Te ēd gd ale sit, gra dei sit gratis. denīq;
potuisset Deg sūmā bonā creare abrogo sanctitate et proprietate illā in statū
quendam puriorē, ubi illā promereri potuisset, aut alio modo nobis penitg
incognito: go nego illa sanctitas fuit nā debita. hic

Nota. nego nō placuit admittere altare statū naturæ, in quo sit bo
sūpsit sine merito et gratia, eūdem reis infinitatibus, quia Deg ut ante
infinite sapiens infinitis alijs modis bonā creare potuisset, imo si ēd
esset in actu sine sanctitate seu cū sanctitate agiri recte et sancte creaturā
placeat nec sanctg illa sūpsit, nec talis cūdita sanctitas cē agiri pro-
cura sanctitas eigratis sūpsit, ut patet. ad disputo g dari hic aliquis pure
statū naturæ sit possibilis necne, mihi de valde abstrusa est hæc. de infinita
derogatorijs videt, gsi ē ex hoc loco, sc̃. duas sanctitates, imo hoc ad sūpsa gratiæ
sustinēd bene: go sc̃. Deus ā sanctitate ad creaturā rationē, de in statū naturæ
cū gratiæ esse ut sūpsit, cū nec ad ad dest. gd vulgo nihil aliud ē, quā sapientia dei
infinita cū suis operibus pendens ex infinita. primō statū illa gratiæ

aliquo modo et ipsi Conilii deus prouideat, ita Deus tonitor cum
sit ad puniendu quod meruerad, sed absq; pria culpa statim in inicio
creatis puniet illis sed infirmitibus quas pati deberet. nec
obstant duæ istæ poes ab Urbano VIII. in Bulla in Imminenti damnatæ
prima 29. Deus potuisset ab initio talem creare hoc, quis nunc nascitur. Da
29. falsa et sentia Doctorum, primum hoc potuisse a Deo creari et institui
sine iustitia originali. nam prima ex se creari petit, quod nemine Deus
potuisset ab initio creare hoc sine iustitia originali; quod ipsa 2da
poo, quod ultro damnamus, nec refert quo dicas, quis ne nascitur, adeoq; cum
hac miseriis et infirmitatibus; nam mente Beatissimi tales explicare
caose possit, patet ex supra cit. decretis Conciliorum, quo anathema
tizant eos qui dicunt, mortem aliasq; huius vitæ infirmitates non pœnæ mo
rito, sed nec illæ non hoc fuisse impositas. ita sit: Deus potuit ab ini
tio creare pertotum, alias ipse est author peccati: Deus non potuit quia
est, ponis et ipse deus peccati tu quia Deus inflixit pœnas, ubi nulla
invenit culpa; item quia et hæc infirmitates, v.g. gula, malitia, passio
dolor, tristitia, mala ipsa sunt non; ita Deus est causa malorum tum no
ralium tum non, quod repugnat cum scriptura, quod dixit Gen. i. vidit Deus cuncta
quæ fecerat, et erant valde bona. et Sap. i. Deus mortem non fecit, nec lætatur
in perditione viventium. creavit enim ut essent omnia et sanabilia, id est salubria, et
fecit nationes orbis terrarum, et non est in eis medicamentum exterminii,
nec inferorum regnum in terra, iustitia enim perpetua est immortalis. Deus ergo
posito hoc decreto divino de creatione hominis tali ordine statuq; non potuit im
pedire, quia Deus creavit hoc propter se, et ut ipsum: Deus enim hoc pœnis
viribus illum assequi non potuit, nec ullo Deus modo ceu media ad finem eligere
giti debuit.
Concedimus Deum potuisse ab initio hoc creare absq; iustitia originali
positive, seu sanctitate positiva, credere non tenemur, Deum potuisse hoc
sine infirmitatibus venire, antequam peccaverit, quia alias est iniustus,
et hinc patet ipsa sanctitas originalis mera est gratia, quod solum
intendebat Pœnæ allatæ damnatæ.
Ad 3dio quoad immortalitatem, quia si immortalitas fuisset naturalis
hominis conditionis, ea per peccatum non fuisset privata, sicut sua immortalitas

privati non fuere propter suam prevaricationem mali Angeli et aliqua, et quae hoc? quia natura sua immortales sunt. naturalia vero naturae humanae post peccatum integra ad nos usque permanserunt. et hoc ratio pugnat ex pro sanctitate et sua: quo patet omnes merces fuisse gratias; Deus quippe hoc potuisset infinitis aliis modis imperfectioribus nobis ignotis creare.

Confirm. hoc Concl. propositionibus damnatis in Bulla in Imminenti. 1ma nec Angeli nec primi hominis adhuc integri merita, recte vocantur gratia. 7ma primi hominis integri merita fuerunt primae creationis munera, sed iuxta modum loquendi scripturae non recte vocantur gratia, quo fit, ut illud merita non item gratia ~~[illegible]~~ nuncupari debeant. 26. integritas primae creationis non fuit indebita humanae naturae exaltatio, sed naturalis eius conditio. 78. immortalitas primi hominis non erat gratiae beneficium sed naturalis conditio. ubi vides omnes propositiones eo tantum tendere, quod illa munera status originalis sint gratia, quo statuto alia non levis ~~[illegible]~~ oritur

Quaestio 13.tia

An gratia iustitiae originalis sit diversa a gratia naturae lapsae?

Lis est de gratia sanctificante, qualis fuit sanctitas Adami, non gratia gratis data, qualis erat sua infusa et immortalitas: quae potius ex effectu gratiae sanctificantis dici debet. quae

Dico primo gratia sanctificans iustitiae originalis cum gratia sanctificante in natura lapsa in multis convenit, in multis iterum discrepat.

Convenit 1o in causa finali, quae est gloria Dei et vita aeterna.

2. in causa efficiente, quae est misericors Deus, qui gratuito integrum et hominem lapsum sanctificat.

3. in causa formali, quae est iustitia Dei non qua ipse iustus est, sed qua utrumque hominem iustum facit.

Discrepat 1mo in causa meritoria quia omnis gratia naturae lapsae provenit ex meritis Xti, seu illa.

2. in effectibus primo quia gratia naturae innocentis erat gratia sanitatis, illa naturae lapsae gratia medicinalis. 2do quia gratia medicinalis amplior est et abundantior, quam gratia sanitatis iuxta illud Xti Dni. ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant; unde et Apostolus Rom. 5. dicit, ubi

abeerdavit delictu, fuerat ibi data dr̃il graa. ubi ē gravior ē miseria
ibi amplior ē misericordia. ubi maior infirmitas, ibi abundantior copia
requirit. 4.to graa sanitatis ad id dr̃ dicebat, ut hoc sanitatis et
innocentiæ accepta gratia valeret. graa ē medicinalis ad hoc,
ut tum à variis aegritudinibus peccati originalis et actualis cognitionibus
sanet; tum ut sanatas à variis periculis, quo sive integra sive aegri-
tudines curare soleat, roboret. tum ēd ut in recuperata sanitate et
sanitate proficiat, et usque in finem perseveret. hanc usq; ultimam
utriusq; graa differentiam explicat S. Aug. l. de corrept. et grat.
Cum igitur hoc in discrimine quidam, scilicet ad hanc vitam differatur hæc
salvanda, an sola graa sanitatis in corruptam differat à graa medicinali,
quod graa sanitatis homo habet, discrimine potius graa ē medicinali nescio
asserat, nec ab illa discrimine potuit et
Dico 2. utriusq; graa hominē sive integrum sive captum sine discrimine si velit.
Scotus Cathol. extra Calvin. in antidoto Conc. Trid. ad sess. 6. a. 9.
ubi in hb. decr. Concilij invehit, qd dicente, hoc in statu nae captæ
per graa ablata adhuc esse, et can. 4. nec illi discrimine si velit, graa
medicinali retribuere ait, qd esset pro dr̃ graa sanitatis, ipsique hæc de caa
Pelagianismi nota inuret.
Concilio sacro valet ex dictis de libero arbitrio, qd in casu pro. extra
dicto hæretico in statu ante innocentiæ, quod nae captæ prodiit, hinc
probabimus eundem uno aut altero testimonio S. Aug. b. qui, cui auctho-
ritate Calvinus hoc fundo dogma impugnare nixus est, ex hoc valebit, graa
illa quo in statu nae captæ hoi tribuit, nulla ratione adagendum inferre
neutiquam, ergo vere libera et indifferens ad agendum deo ē de-
monstrari relinquere. Hi igitur Coloss. l. 30. hom. homiz. cum per dei mi-
sericordiam in potestate sua sit, ut ē discessus diabolo: quo ē magis deo quod
ipsi obtemperare deliberat? ... quo ad peccandum adhuc sathanæ: cum
deo potuerit in hois potestate non discessus sathanæ? ... adeo ut dis-
cessus ipsius, sed deo auxiliante ipse ē magis ē recedere ē repudiare: qd
suggerit. et hom. 16. in hoc arbitrio deo potuit, cui potius consentiendo,
an diabolo? et alij innumeris in locis. cui veritati quoq; subscribere
S. Hieron. in c. 29. S. Fulg. de quo de gra. et. ex S. Bern. serm. 3. in quad.
et alijs.

Cum igitur in his S. Aug. aliorumque SS. Patrum testimonijs agatur de hoc in statu naturae lapsae, de illoque dicatur, quod a Deo adjutus et auxilio gratiae praeventus liber remaneat ad obtemperandum Deo vel Diabolo: ad quod tentationi dandum, vel negandum, ad bonum eligendum vel relinquendum, inde infert secundum illorum mentem gratiam medicinalem aeque ac gratiam sanitatis nullam inferre homini ad agendum necessitatem, illumque si velit, posse gratiam illam sequi vel abijcere, et illi consentire vel dissentire, ac proinde fictitiam esse illam differentiam, quam Calvinus inter utramque gratiam in odium Conc. Trid. invehere conatus est.

Articulus 3tius

De gratia Legis Veteris.

De gratia hoc in naturae statu plura disserere apud nos videtur, tum quia cum utraque superius praeducta gratia convenit in causis finali, efficiente, et formali; tum quia per hoc a gratia novae legis et iustificationis distinguitur, quod huius causa meritoria sint actiones Xti merita, illius futura Deum, adeoque non tantum abundans. maximum tamen discrimen inter gratiam utriusque status est in gratia sanctificante, quae conferatur per sententiam; quae potiores difficultates ad proprium locum de sacramentis in genere remittentes, ad alia properamus.

Articulus 4tus

De gratia justificationis, seu legis novae.

Primum ad iustificationis doctrinam probe et sincere illegendam ait Trid. sess. 6 oportet ut quisque agnoscat et fateatur, omnes homines perdita in praevaricatione Adae innocentia, factos ~~inde~~ immundos et natura filios irae usque adeo servos fuisse peccati et sub potestate Diaboli ac mortis, ut non modo gentes per vim naturae, sed ne Judaei quidem per ipsam ad litteram legis Moysi inde liberari aut surgere possint, tametsi in eis liberum arbitrium minime extinctum esset, viribus licet attenuatum et inclinatum, quo factum est ut coelestis Pater, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis Xtum Jesum filium suum et ante legem et legis tempore multis SS. Patribus declaratum ac promissum, cum velit beata illa plenitudo temporis ad homines miserit, ut et Judaeos qui sub lege erant redimeret, et gentes quae non sectabantur iustitiam eam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent.

hunc proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis
nostris, non solum pro nostris sed etiam totius mundi.

Verum etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes mortis eius beneficium re-
cipiunt, sed ij dumtaxat, quibus meritum passionis eius communicat. nam sicut re-
vera homines nisi ex semine Adae propagati nascerentur, non nascerentur iniu-
sti, eidem propagatione per ipsum, dum quisquis propria iniustitia contrahant.
ita nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur, cum ea renascentia
per meritum passionis eius, gratia, qua iusti fiunt, illis attribuatur. pro hoc
beneficio gratias semper agere nos hortatur Patri, qui dignos nos fecit
in parte sortis sanctorum in lumine, et eripuit de potestate tenebrarum, trans-
tulitque in regnum filij dilectionis suae, in quo habemus redemptionem et re-
missionem peccatorum. his itaque praesuppositis, cum hoc tempore non sine multa-
rum aurum iactura, et gravi Ecclesiae unitatis detrimento falsae quaedam
disseminatae sint de iustificatione opiniones, sacro-sancta synodus
exponere intendit verum de ea doctrina quam Christus docuit, Apostoli tradi-
derunt, et Catholica Ecclesia spiritu sancto suggerente perpetuo retinuit; et
est sequens

Quaestio prima

Quid sit Justificatio?

Praesertim 1. nomen Justificatio prophanis scriptoribus nunquam fuisse in usu,
sicut neque verba iustificare aut iustificari; sed voces usurpatae a fide-
libus Christianis, eo quod ipsi soli iustificentur a Deo per gratiam sanctificantem
iisdem inhaerentem.

Praesertim 2. iustificare nomenclaturam suam desumere a iustitia non quatenus haec
significat speciale virtutem moralem, quae ius suum unicuique tribuit, sed prout
in scripturis praesertim Epistolis D. Pauli accipitur, pro recte illa intra
qua homo bene ac recte ordinatur ad Deum. et hoc duplici ex causa. 1o quia per
illam redit homo unicuique quod suum est, Deo reverentiam, cultum obedientiam, et
plenam sui subiectionem, proximo amorem, benevolentiam, et quodnam iniuriarum,
sibi denique vitiorum exclusionem et virtutum incrementum, esse enim proprium est hominis
iusti, nullum sui praetermittere officium, nihilo cuiquam subtrahere, cuique

fund tribuere. Dei mandato seruare, et cui ribi aliq querela et ra-
cione gesserit, hinc gds deg nobis sua sanctissime gratia impertiri, pla-
cuq nobis aliq dona gferi, adeo ut grata pleriq fuit scripta vestigia, quos
ipsas sua distribuit prouisu, ut hos iustq per ipsas recte queret, et gd quod
di, peragat. 2do de sanctissima gratia iustitia, quia per eam deo restituis ac
dei similitudo, effingis ut ea sic reformeat creatori. quia simil mensura
iuste iusta, cui ptes ubiq respondet mensura, adeo gnil minq inregu-
lare nil quo exorbitet, ita iniusta data, quae dei insp̃ibrem ñ
exprimit, hec dalis accord deo plus aduersi et ergo sua iustitia
sibi similem ptẽ postulat. vnde sed iustitia dei, eoq fit
ex deo, et ñ prius vtiby ea hos sibi graues, sed postulet misericordia
ed in se recipit; hinc deus hoibq iustitia donare, et in pendere sine
meritis nris, et eis gratis ut det, ipse homs dñi iustitia nos, ipse
quia nobis iustitiare habuit. dixi ed solet iustitia dei, eoq ad
eam educamur ñ per prima aliqua nra cognata natiuitate
nos facimus sed per fidem xpi, quo nobis xtus ponit quasi hanc
iustitia nobis sua possisse fuit pmittq. et nr dum esse nouit, quo ad illa
mediante ape dona perueniamq.

Rom. 13. iustificati de fide pacem habeamus ad deum per dñm nrm ihm xpm. per quem
habemus accessum fidei in gratiam istam in qua stamus et gloriamur in spe gloriae filiorum dei. per dñm nrm ihm xpm saluatorem nrm.
quo quidem tranlato post euangelium promulgatu hinc Lutherus regenerat
et eigritofiert ñ pl. simul scripsit dei, nisi quis renatq fuerit ex aqua
et spiritu s. pl. intrare in regnum dei. 2da fi describi pl: gd sit mutaõ
qua quis ex iniusto fit iustq. de utraq quibus Catholicis inter et
nouatas hoeretas, an sit sola gratiaõ et remissio culpe, vbi Calvinq et
Lutherq uel, sola fide pctor: an v. sit mutaõ hoi intrinseca. et
deo ipso iustificato ñ sola pctor remissio, sed et sanctificaõ et renouaõ
interioris hois per veteris hois gratiae et amore, exde hoc ex inimico sit
iustq, et ex inimicio amicq, ut sit hoeres dñi sui vite eterne. da Rom.
Tess. 6. c. 4.

Prob. i. in scriptura sc̃e dicunt iusti et iustificati ut Rom. 3. iustificati gratis p̃ gratiã ipsius. et 1. Cor. 6. Sed iustificati estis in nõe Jesu Xti. Jo. iustificas dbet aũ se renouare interius, nisi peccata dimittendo, sed p̃ merita et iustitiã Xti, manerem iniust̃ coram deo, quã mortalia peccata in nobis manent. et ipse iustus nunq̃ erit.

2. Rom. 3. gratis iustificamur de dono gratiæ p̃ Xtm, sed si d̃ donum dbet eĩ aliquid q̃d nos recipimus à deo donante, aliq̃n si nihil recipimus, nihil dicet̃ nobis donari: sed si aliquid recipimus p̃ Rom. 4. donũ, dbet nobis imputari: gratis igit̃ gratia iustificans ex ipsius d̃ donũ, dbet nobis inhærere, aliter, et ipse per se sine habitu eius fauore.

1. Joan. 2. charitas dei diffusa in cordibus nr̃is: sed cor Rhen. charitate mutat̃ intrinsece. aliud dã corde d Rheate charitate: g. c.

4to Rom. 3. cor gratiæ Iustificationis, sed Iustificat nisi intrinsece afficiat corp̃, cui vita imperti: g.

5to Rom. 8. nos viuere p̃ gratiã sanctificãte dicimur: cor̃ q̃ mortuum et p̃ter peccatũ: Iustificat viuit p̃ter iustificare. sed recte dicimur viuere p̃ extrinsecã dei fauorem, quia nihil nobis magis intimum q̃d vita. g.

6to Cor. 5. ait Apl̃s. Si quis sit p̃ter ymaginẽ dei, ita et p̃ter ymaginem celestis: sed Xtus d̃ Christi p̃ iustitiã creato. sed vere iustus d̃ deus p̃ creatã et sibi inhærente iustitiã ex qua iustus placetat̃ deo. ita et nos si similes si gratiæ si imagines eius sumus, necesse d̃ nobis inhærere inhæret iustitia sui et Xti inhabit.

Conc. Trid. Sess. 6. Can. 1. Si quis dixerit in ead̃ Rhebit sua iustitia quã à Christo d̃ q̃m sibi donata, sed ipse habebit ipsa Christus d̃ sua iustitia sed data à deo, charitas e d̃ plenitudo legis, nunqd ista charitas diffusa d̃ in cordibus nr̃is? d̃ utiq; à nobis sed p̃ spũm s. qui datus d̃ nobis.

S. Aug. in Psal. 118. adv. Pelag. ne mundus fabr̃ d̃ in Caurare, dicit de d̃ quo d̃ ista, quæ ædificatã dealbata: Lota q̃d sit, Deo custodire d̃ quod sit, sua nisi à deo sibi data.

S. Greg. l. 18. mor. c. 38. ois Lyranus Patris electis retigit de et iusti. sed principaliter scripsit de Xto.

S. Ambr. l. 6. Lucam c. 8. utrũ iustificãs Rom. 3. an Rom. 4. hoc quæri videatur, quasi respondeat, sed dubitat̃ d̃ potes sui iustitia in se ipsa d̃ manere. Dimittis sed utiq; de corpore sit.

deputata

S. Crispes. in regest. ad c. 6. donatio. iustificatio hoc ex iniq. reg
facta nullo pacto debet bona meritis augmentum donare, quo medio acquirit
ei meritu, iusto in illo incohato per gratiam Xti, ut perducta ad
augmentum gloriae. Nam remoto adiutorio Dei finaliq. non possumus
nec proficere nec permanere in bono quisquis sit.

Objiciunt sectarii illud Apli Rom. 7. Video in membris meis legem
repugnantem legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati: go in-
ferunt in hac vita nemel peccatum legi obtemperare, et ipsius praecepta
adimplere.

R. C. tenet. sed Aug. go ibi Apls loquit de qua loqtur, ubi ait prius peccatum
natum in tractatu primi ridiculus est: modo in scriptura de aliquo peccato
quia dicit, modo quia ex peccato, audet illud indefinati, quasi de quocunq;
non hoc go repugnat legi est peccatum, id demum qui legi Dei de re pugnare,
est ipsum peccatum et ille motus jam primi.

Prob. 1. illo 1. Joan. 1. Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos
ipsos seducimus et veritas in nobis non est. Si autem dixerimus peccata nostra confessi fuerimus nobis
debita nra: go non ora nra peccata sunt debita, et sic hos quamdiu vivit
est in statu culpae.

R. tenet adductum S. Joan. illegitime ut de peccatis venialibus quae charitate
et virtutibus destruuntur, inquisitione vide. 24. dist. Septies enim cadit
Iustus ut ibi expresse habet. S. Scripta. et quia ibi venialia intelligunt per-
tinere ad dimissionem orationis dominicae: dimitte nobis
debita nra. ea hora in oratione, peccata legi ipsum et non destruxit.

Prob. 2. illo Davidis. Ps. 31. Beati quorum remissae sunt iniquitates, et quorum tecta
sunt peccata: go unde datur legi, peccata in hac vita non tolli legi, et
non impedire virtutibus seu gratiae sanctificae.

R. go illud Davidis, si vera gaudia assumunt, peccata legi ipsum minuat,
legi in corde Dei ideo dari debent. Nam ut scribit Aug. Retr. 4. ora nunc
sic peccata oculis ejus quomodo non agnoscant, unde et Scriptura legi debere
et legere, eo modo scribit, ut R. Exodo 4. negavit iniquitatem eorum,
et peccata eorum coram sua Deleat. Ps. 84. remisisti iniquitatem
plebi tuae, operuisti omnia peccata eorum.

Jnst. 3. blasphemia ē dicere hoc ee dignū deo p̄ iustitia p̄pria, vt
iudicat Job. c. 25. quis ē dicere pt: mundā ē cor meū? p̄pter hoc ait
et David. p. 142. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo, quia nō iustificabit̄ in
g̃spectu tuo oīs viuens.

q̄ fuit

R̄. Nō nō obstantibz hec dicī, hoc dignū ee deo ex p̄pria iustitia
nego. Blasphemia nulla cōmittit Xp̄s Collector dicēs. qui dignos nos in
p̄destinatis sanctorū, hoc ē dei, p̄prij gr̄ie dona, gl̄am, p̄mia
misericordia sua et filij sui merita nob̄ filiis suis adoptatis, ptingere
q̄ gloriā suā velle, nec p̄terea nobis superbiendū dicit Aug. 1 de
d̄r: quid habes q̄d nō accepisti, quid gloriaris q̄si nō accepis?

Jnst. 4. 1 Cor. 1. Xp̄s scribit. Xp̄s factus ē nobis a deo iustitia et redemp-
tio ē. q̄ nos per ℔ſe Xti imputata iustitia et redemptio iustificati
sumus.

L. n. C. quis Xp̄s deū nr̄m sapia, sanctificatio quo fr̄a p̄dona
generalia, quo nobis a deo dantz. dicit Xp̄s iustitia nr̄a videl, quia
sua passione ea nobis promeruit.

Si ergo p̄pria iustitia iusti sumus, et hoc nobis sit intrinseca, renovans
hoc interiorē dicitur ē, an sit gratia superaddita, vide? et
Dico 2.o Justificatio n̄ ecclesiastica in ipso Beri pathetice dicit. Augend̄ seu
augmentū habens gratia, sed non ac perfectior gradus ēndiatiō, quo cognoscit
et diligit deum.

Conclusio p̄ma ex dictis, prima ex Regia Scriptura habita
probari p̄t: Rom. 8. corpus mortuū ē p̄pter pctm, spūs vero vivit p̄pter iustificatiōē
et ibi: simul portavimus imaginē terreni, idē et portemus imaginē celestis. et
alibi dicit, qui adhuc n̄ nisi mutatōē mentis in ea indicant, quā mutatiōē
Tridentinum renovatiō hois interioris nōiāt appellat. Quod n̄ sit augmentū
formale, nō ulterior ē, quia augmentū n̄ fit mutare augendo, diminuendo
sed ad plm variē disponendo q̄ entia rei, sed constat ex dictis amare
deum cognoscendo diligendo q̄ novū entis gradum acquirere, adeoq̄
augeri: q̄o. N. g̃stat, quia augmentū sive naturale sive supernaturale nullū ee pōt
inhorentia p̄pria habet, et ḡsto nec ulli ei quidditia dare p̄t. hic in
Nota. gradū q̄dq̄ sumi pro dono supernaturali, vg. dilectionis, q̄doq̄

pro eo, qd gratis dest̃ale dono, vt Rom. 5. iustificati gratis per gram
ipius. Id quotiescunq; contrit quotid̃ dicam, dimitte mihi debita mea, quo
d dono Dei, idquo ipsi gratuita donasse dr.

Quæstio 2da
Quæ sint Causæ justificationis.[2]

Pr libes ingpendio doctrina Catholica in Synodo Trid. à Patribs proposita
huic iustificatois cau, aiunt c. 7. sess. 6. Finalis igit̃ glorie Dei et Xti ac
vite eterne, efficiens meritorius ego qui gratuito adoptat et sanctificat
Spiritus eius virtus promissio Sanctq; quid ipsi hereditis nris
meritoria q dilectis unigenitis suis Dns N. J. Xtus, qui cũ eis inimicis,
propter nimiã charitatẽ qua dilexit nos sua sanctissima passione in ligno crucis nobis
iustificatõe meruit, et pro nobis Deo Patri satisfecit.
Instrakis id sacrum Baptismus, qd ē Sacramtũ fidei, sine qua nulli unquã
iustificatõ obtigit. Dnm
Inlis unica cãa ē iustitia Dei in qua ipse nos iustificat, qd qua nos instos facit,
qua fiducialiter ea donati reformamur spiritu mentis nr̃e, et non modo reputamur,
sed vere iusti nominamur et sumus, iustitiã in nobis recipientes unusquisq;
suã in mensura quã Spiritus S. partitur singulis prout vult, et pro propria cuiusq;
dispositõe et cooperatõe, quãquã e nemo possit ee iustus, nisi ei merita passionis
D. N. J. Xti communicent, id tñ in hac iustificatõe fit, dum eidem Dno passionis
merito per Spiritũ S. charitas Dei diffundit in cordibs eorũ, qui iustificant,
atq; ipsis inhæret; unde in ipsa iustificatõe cũ remissõe peccatorũ hæc omnia
infusa suscipit hõo per J. Xtum, cui inseritur per fidem, spem et charitatẽ. Cõ
Tridentinum.

Quæstio 3tia
Quomodo gratia iustificationis augeat?

Triplex certandi doctrina
Deus cui Paulo Cor. 1. Cic. 10. Si ego iustificati et amici Dei ad domestici
Patri cuncta de vita in vitã renovari, ut ipse inquit de die in diem hom
mortificando membra carnis sua, et exhibendo ea arma iustitiæ in
Sanctificatõe per obsequia mandatorum Dei et Christi in ipsa iustitia per Xti
gratiã augeta cooperata ade fide bonis operibs crescunt, atq; magis iustifi
cant, iuxta illud, qui iustus est, iustificetur adhuc. et iterũ. ne timeris

usq; admittit iustificari. et vsq; videbis gñ ex gratia iustificari
hoc et ñ ex fide ffid. hoc e iustitia inuenta petit Paulus, ut dicat: da
nobis ñe fide. Spei, et Charitti augmtu. ita gbg
Cobig. denuo. inuenta iustificatis ñ Spei. ex multi locis ad glitta sperat
ratiu. sed ex multi locis Bonoru actuu ex fide ex Charitte in
cordibg diffusa actu. ut adonulu definit Caud. Synodg. nec
obstat. gdñ pmi c. 4. dicat, Charitte iustificatis inhaere, ñ charitas ñ
ffitos dicta abaa amante nisi obtre. Sed realis qdaa amans auctaty
diligentis relicti in Rbtu crefit ãa plures eliciendo actg vertutis reddit
ris inhaere, quia ad modum auidis ad assiue gignit spiritu idem ñ, ita
ãa inesse.

Articulus 9tg

De grãa Prodestinationis.

Prodestinãa cois inter os Catholicos mio et hereticos obtinuit, gdsit
decretu quo deus ab eterno certis qbusdam rãis eterna gloria dare prode-
stinavit. Hinc Cuel et ifa grãa, et qdd suma fit, Rom. 9. inter et
grãa Sanctificante interuenire differentia vult Augg. C. de Prod. Sanct. cio.
qd prodestinãa sit grãa pgnatiua, grãa v. ad ifa donãa. unde et illa
C. de don. pfes. c. 14. definit, qd nil aliud sit, qua pthesis et pparatio
beneficiorũ Dei, qbg certissime liberant, quicunq; liberant. et hoc prodes-
tinãa et nodg ille iquit magnu dstue flevere potuit, posteritg unq; ingratis
ille iniquit infligere ors, quolquot suis angelicis Dei cosilia scrutari et
ausi, ñ veneratis suis in cordibg vase Rnd exulare ad, ubi fidei caret
mysterio.
Porro hoc fs ãis, quotquot fuere unqua ad hoc capita reducunt,
vt qd stabilito infallibili prodestinatois decreto regent liberd arbitriu
ñ hoc firmato grãa abnuant vim et effitãa. ñ deniq; qd Deus omes
velit salvos, sed hos liberet quia vult, illos reprobet, quia ñ vult.
Fautores earu ptmi sũt.
Ino Jacobg Sirmondus, qui ab Bonifacio Celestini in Mitio Adrumetino
Byzantina Provincia circa ad 430. domuit, qd grãa dona pie viven-
tibg ñ profit, neq; bona illoru opera pia deo reprobati fuerint, sed ad
eterna morte destinati: nec ire pus obtẽ quorunqs flagitia, si deus
eos prodestinarit ad gloria. cuius hereseos fuit ed Gottschalcus Monachus

dalij plures, qui enim Prodestinatianorum sortiti nomenclaturam. sed in qua heresim et Lucidy Presbyter Carthaginiensis dei, qui in his operibus, quod Ecclesia Gallica dixerit, errores à Fausto Reiensi primo Abbate postea Rhegiensi Ecclesiae, ac demum Coryphaeo Semipelagianorum sibi attributos, iste damnavit inquiens: damno vobiscum 1. qui dicit primum laborem hominis obedientiae bonum gratiae ad capiendum. 2. qui dicit, post primi hominis lapsum ex toto veteris arbitrium extinctum. 3. qui dicit quod Christus Dominus Salvator noster mortem pro omnium salute susceperit. 4. qui dicit quod prophetiae Dei hoc violenter gestatae ad mortem, non quod Dei praescientia venturae. 5. qui dicit, quod Apostolicae traditionis legitimae baptismum in Adam omnes quicunque deliquerint. 6. qui dicit alios, positivae ad mortem deputatos, et alios ad vitam praedestinatos.

Hos errores refutat Gennadius Presbyter Massiliensis et Officiales Christi. et licet hae heresis suis in cunabulis Sancti Augustiniana fuerit compressa, conatus tamen repullulare, ac revivescere à Calvinoalijsque factionis, non Deo dolet Calvinus quondam hos aeterno Dei decreto ad vitam et alios ad mortem praedestinatos ex gratia illud Apostoli maxime. duodecim illud C. 3. instit. c. 21. §. 5. ait: praedestinatio veram aeterni Dei decretum, quoquod sibi constitutum habuit, quod de unoquoque hominum fieri vellet. nec quicquam creaturae, sed alijs vitam aeternam, alijs damnationem aeternam praeordinat. itaque constat in alterutrum finem quisque gignitur, ita vel ad vitam, vel ad mortem praedestinatus dicitur. et §. 7. circa finem. quid ex scriptura clarè ostenditur, divinum decretum et immutabile gratiae semel gratificandae, quos olim asservare vellet in salutem, et quos rursus exitio devovere. hoc gratuitum quoad electos in gratuita ejus misericordia fundatum ex aspernatione nullo hominum dignitatis respectu, quos vero damnationi addicit ijs justo quidem et irreprehensibili sed ingrehensibili ejus judicio visum additum concludit. et rursus c. 22. §. 2. ubi ergo voluntas hominis placitum, nulla in consideratione venirent opera. et §. 11. sic ipsum rose assignare ut suos misericordia dignos, nisi qui illi ita placuit, neque ex damnandis aliud habeant, quam ejus veteris.

3tio Pelagij et post illum Pelagiani initio rejecta ei veritas gratiae dictat à libero arbitrio, praedestinasse ad gloriam ex propriis bonis nec quicquam fieri affirmantes, postquam a S. Aug. inter disputandum eo adducti fuissent, ut aliqua admitterent gratiae, ea ad facilem Dei ad gratiam

nerit̃ dicerent, ita tñ ut eig ꝓparatõ seu destinatõ à Deo fieret ex ꝓ-
visis liberi arbitrij meritis. Denigs cũ et bona ꝙ fa apparuer grã ee
fateri ꝙ nulli, Iuliano Pelagiano ad meritũ cuigdam bone voltis ꝙgrit,
voluitq; grã ꝓparatam et dari, ꝙ ꝑter meritũ bonor ꝙrum liberi ar-
bitrij, Deꝰ ꝑter meritũ bone voltis. Porro Deꝰ quos innocentes nasci
gtendent, Pelagij absoluta ꝓvisione mortis eorũ ante adultã ætatẽ
futura, exclusit ꝙ à regno celorũ, sed ꝙ alis medium quendam inter regnũ
celorũ, et eternã damnatõe beatis cõm ꝓparavit.
4.to Semipelagiani Pelagianorũ doctrinã utcunq; mitigantes
docuerunt, ꝓdestinatõe ad ꝙna grã fieri ꝙ ꝓ ob ꝓvisa merita liberi
arbitrij, ut volebat Pelagij; neq; ob bona velle ꝓvisa, ut placebat
Juliano, sed ob ꝙn quendam ac natũ ad credendum affectũ seu quen
initiũ fidei, ꝙ quod illi inter a ꝓva bona ꝙputabant, ideo tñ ignea
et motivo deũ excitari affirmabant, ut grã fidei illis ꝓferret, quos
moveret ad illa recipienda bene affectos fore. ita ꝙ premereat ex Deo in-
fantiũ, qui absq; ullis meritis ex hac vita ꝰ cũ Baptismo ꝰfine ab-
rapiunt, ex ibi damnandi ꝰ salvandi, remanebant ad merita, ꝙ qua
futura erant, sed quæ futura ꝓscirent si diutiꝰ viverent. Porrõ
utrag; ꝓsperior eõ detestabilior quo callidior, qui veritatẽ fellis, cui in
more ꝓfitẽ erat dona grãe in nullius donis modo ꝙfundere, modo ꝰ
distinguere, ꝙ ut magis capias
Nota ꝙmo Semipelagianos distinxisse in hoc ad vitã eternã anhelante ini-
tiũ fidei et ꝙnũ salutis ~~fundamẽtũ~~ desiderium, quo quis ad orandum, pulsandũ,
quærendum movet, atq; initiũ cuiusq; boni operis et ipsius ꝓfectꝰ seu
executionẽ. ad hoc ultimum seu incipiendum seu ꝓficiendo grad abso-
lute ee nemia fatebant, sed ad initiũ fidei, et ꝙnũ salutis desiderium
et hoc ideo, ne fateri cogerent, deum ꝙ ꝑsonarũ acceptatorem ee, aut in-
iustũ grad dispensatorem, ꝙ hi credat, ille ñ credat.
Nota 2. Pelagianos quã Semi-Pelagianos tñ naturalibus, libero arbi-
trio, lumine rationis, et doctrinæ grãe nomen addisse, ut horũ ꝓfessionẽ ex-
rores eorũ magis occultent.
Jam utriusq; hæresis, ꝓtm 3, quod utrag; docuit, grãe ꝙnã à Deo tribui ꝰ ex-
visis meritis liberi arbitrij ꝰ bonæ voluntatis, ꝰ ꝙ cuigdam ac natalis ad cre-
dendum affectũ, quo negnant cũ Christi. et Cõc. ut Sect. Leg. Adebring.
Rem Rotæ Gratiæ
5.to docet Bajus Doctor Lovaniensis et ꝓst ipsũ Jansenius

v̄ potig Jansenian, qui grāo ac effrō totis tribunal, libero arbitrio nihil adeò ut ed idae qui necrio a rerat, modò vetriè agat, renel et renare possit. quā doctrinā a millio abs similis ē doctrinā Calvini et Lutheri.

Et hoc 1mo hæreses gtra sana Eccliæ Catholicæ doctrinā in mrio prædestinatis, quas sufficiat ex tournel: in tr de Grā. ubi synopsi historica videre poteris, nobis hīc ea attigisse sufficiat, cū infrā plurib⁹ de iis tractabitur. Et ut vides errores ex hæresi prodituros ad hoc S. Gobelinus reduci possunt. et revera reducunt. quoniam

1mo Deus ab æterno ante ora Bula statuit quibusdā facere gratiā, quos voluit prædestinavit ad regnū, et quos voluit, prædestinavit ad interitū.

2do Et qui prædestinati sunt ad interitū, salvari non pōnt. qui v̄ prædestinati sunt ad regnū, perire non possunt.

3tio Et ideo non vult omes hoīes salvos fieri, sed eos tm qui salvantr. Aug dicit hoc: qui vult omes hoīes salvos fieri: ideo dicit ōes, qui tm modò salvantr.

4to Quia xp̄s non venit, ut omes salvaret, nec pro oib⁹ nisi solummodo pro his qui ad fruitionē eius salvantr mysteriū.

5to Et postquā primū hoc libero arbitrio accidit, nemo nostrū ad bene agendum, sed tm modò ad male agendum libero pleno arbitrio. quod addidit tā Pelagianor⁹, qm libero arbitrio sine gratiā bono auxiliō ad bonum pterit. contra quos errores S. Remigius Archiēp. et Eccliæ Lugdunensis in libro de tribus Epistolis loquit⁹ legēs sibi regulas ex sanctor⁹ Patrum authoritatibus evenientes, et à SS. et Orthodoxis DD. dilectæ mendatas de Gratia libr. et prædestinatæ bona collegit, quas Catholicus quisq⁹ fidelis tenere debet, et quicunq⁹ his gratia sapit, non catholicū sentire negabit, quāvis ēt

Regula 1ma

Quòd omnipotens Deus nihil ex tempore præscierit v̄ prædestinaverit, quod non fuit ab æterno: quia ab æterno immutabilis ē, ita et eius præscia ac prædestinatio æternitatis atq⁹ immutabilis sit. Malach. 3. Ego Dñs et non mutor. Ezech. 17. Ego Dñs locutus sum et faciam. Jac. 1. Omne datum Regula 2da

Nihilominus ēt aut fuisse dicit futurum ēt præ in operibus Dei, quæ præ in condendis, sive in regendis, sive in consummandis, v̄ finiendis creatis

egilqd d ipse in suo eterno ghilio atq; mirifico et veracij profuit
et immobilit prordinaverit. atq; ita aeqd forale d, inter poralia ecclia propia
et prodestinatoe proredit: et oe qd in eig eterna prosicia et prodestinatoe
disposito d, kd in rebg ee pl. Dopq; ibi disposito dei, nusquid
ee pl: nihil ? temere vel forthuito, sed ria eterno proposito ghilio et
rabe facit. nihil Rtzpl. Joan. i. qd factu d, in ipso vita erat &c. ppter
oia in sapia fecisti.

Regula 3tia

Quod in aperibg ois voluntis Dei n sit alia prosita et alia prodesti-
nata, sed quidquid ibi e prositu, quia tollo d bonu et iustu, sine
dubio d et prodestinatu. et quidquid prodestinatu, utiq; et prosi-
tum, quia prodestinatio sine prosicia ee n pl. Nihil indego sit seu,
sorig prosicia Dei eig prodestinatoe, dgi velit. ut Rom. ii. dne velit Deg
plebe sua qua prosivit. i. e prosiuset dumodo et n prodestinaset,
nequaqua ea plebe ria fecisset. sed quia ita prosivit, et ea vere
ipsa prosicia prodestinatet, qd est salus. qd ea prosivit, nisi quia vere
et immutabilit prodestinavit?

Regula 4ta

Quod hoc duo in aperibg ratis creatoe et dicte et quinte dgnt,
quia sit ejusdem creatoe opera, alia sit bona alia mala, et quia bona opera
ita sit ipsig creatoe, ut sint ois spiritu, et veracit opera Creatoris, qui
operat in ea velle et perficere pro bona volte. Philip. 2. i. recte dgn
vere bona id est, divinitg inspirata et gesta et prosita et prodestinata
illgi. Absent. mala vero opera eiusdem creatoe, quia ipsig dumodo sit, et
caecig vitio n ex Dei volte, sed creatoe proredunt, prosita à Deo dei
prosicit, prodestinata n prosunt. Nihil hac ratoe, quia ita
Deg d prosicig suo futurorum sive bonorum sive malorum, ut nunqm ee
possit ipse prodestinator aut auctor malorum. prosivit itaq; Deg
et prodestinavit ratis creatoe suoe opa bona, sicut Apls dicit. i nam
quos prosivit et prodestinavit conformes fieri imaginis filij sui. Rom. 8.
et ij. Cor. 2. Sed loquimur Dei sapia in mysterio abscondita, quam prodesti-
navit Deus ante secula in gloria nra. mala vero opera et mala meri-
ta ejusdem creatoe prosivit dumodo n prodestinavit, ut David de-
cat Ps. 138. vide cogitatoes meas de longe. et Dan. 13. qui nosti
oia, antequm fiant, ut ita bona et mala.

Regula 3ta

Quod cunq; volens Deus eadem prescia et predestinatione sua ita quosdam malos in sua iniquitate et impietate et prescierit perseveraturos, et obstinate predestinaverit perituros, ut ex ipsa certa prescia et iusta predestinatione sua nullo modo velit impertiri, ut malum est, et aliud esse nolit.

Nitis in eo, quod hoc ei videatur, quod absit de eius bonitate sentire, ipsum esse autorem malorum, quos sua potestatis violentia facere compellat; quod quia horrendo sibi blasphemie dicere et cogitare ausi sunt pugnatores fidei illegit. Sua quoq; virtus in iis et iniqui in malis suis pertinaciter perseverant, dum quia eos prevenit, qui quotidie eos ad penitentie verba, et ad salutem invitat, et quoniam a se misericordia sua simul parcit, et ut ne pars declinari a malis et fieri bona possit, et admonet dicens, Ps. 36. declina a malo, et fac bonum. Amos 5. quoniam bonum et non malum ut vivatis, et erit Dns exercituum vobiscum, sicut dixistis. Zach. 1. convertimini ad me, et convertar ad vos. unde et in eius laudem digne canit, Ps. 9. Letent in te omnes, qui noverunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quarentes te Dne. Hoc eadem Ysa. in libro Jesu 6. can. 17. Si quis iustificationis gratia non nisi predestinatis ad vitam gratiam tribuere dixerit, reliquos vero omnes quia volunt quod sed gratia non adiuvere, ut pote divina potestate predestinatos ad malum, anathema sit.

Regula 4ta

Ut in divinis scripturis nequaquam hoc pueriliq; quod ne negare ut ibi solummodo illegat divina prescia et predestinatio, ubi hoc ipsa non prescia et predestinatio expresse et prime scripta invenimus, sicut locorum, ubi ipse legitur dixit: non quos prescivit et predestinavit ydolos fieri imagines filij sui. Sed ubicunq; res ipsa eiusdem prescie et predestinationis certum scripta legit ut Rom. 9. Malach. 1. Exod. 32. prescia et predestinare ipsa illegam esse mihi dubitem.

Nitis in hoc, quia ipsi velut ipsorum nomine requiramus, nunquam in divinis testimoniis prescientiam quam pro ipsis prescia et predestinatione intendere in ipsa ad Rom. ostendit et protulit Aleg. ut prescia ut predestinatio non esset, et in res ipsa in eis tam clare, et prime demonstrat, ut de ea ne mini fidelium liceat dubitare, quod et ostendat Aleg. Lib. de prod. sanct. c. 10.

dicens: quidgo aut Xtiāg ij, sij ē sung figmtw creati in Xto Jesu
in gribg bonis grāe ē: go ā Deus elegit quo preparavit deg, ut
ambulemg in illis, p̄destinatoē. este ē regio in hac destructis Ro-
lecis nondū grae ē p̄destinatois sonat. etm res ista ē ao et p̄-
destinatois ibi manifestine g̃robat. quo manifestius res grae, qua
deo nobis nulla bona opa Rdemg? sed sij ij dō Dei sumus,
spiritale figmtw creati in Xto Jesu in gribg bonis. Quod evidentior
res p̄destinatois quā go hic ista bona opa n̄ solū in nobis, ve-
grae sua nobis donavit. sed in eterna p̄destinatoe sua preparavit
deg ut in illis ambulemg.

Regula 4ta

Ut negde electis Dei eadem certe, pro credendg negde reprobis aliqua
saltem eadem existimemg.
Nihil p̄ma pro hac sententia testimonijs Joan. 10. oves mee vocem mea
audiunt (et ego cognosco eas, et sequuntur me, et ego vitam eternā do
eis, et non pereunt in eternum et non rapiet eas quisquam de manu mea.
Pater meus, quod dedit mihi maior omnibus est et nemo potest rapere de manu
Patris mei. Matth. 18. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, ut pereat
unus de pusillis istis.
Sed reprobi non ita p̄destinati et p̄destinatoe Dei veracis rebelles
et iuste damnandi: sed ita obstinati et indomabile malitia seu
malum reprobi sentiendi et agendi, quod Spiritui Sancto Actorum 7.
Joan. 10. Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Esaiae 12.
Evangelio pueri mei non credent, et in scriptura dicunt Israel non scribens,
nec domus Israel non credens. et Ezech. 2. et 3. et Deut. 4. quod Deus aperte Evan-
gelium non in hisquis recessit a gente, in qua Regnum suum ex-
cecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illuminatio Evangelij Xti. et Rom. 11.
de cuius Judaei, et non omnes obediunt Evangelio. quia go tales pri-
vatos sit, et augeam fine perdurent, merito ubique et p̄destinatos Dei mali
p̄hibet sit, et p̄destinatoe Dei iuste reprobati atq; damnati: videt
go Deus hos, ut ex quotidiano spectatu fuae defectus ille sua iustitia
magis ad fortiora electorum animos ad obsequia reprobos stringuere
Deus sentiat, quibus solennitas p̄scribit et inquirat, oretq; fideliter et

perseverant quantum potest, ut eum omnipotens Dni misericordia et ab aeterna damnatione eripi, et in electorum suorum iubeat grege numerari, quia licet ut B. Gregorius Dial. lib. 1. c. 8. ait: obtineri nequaquam possunt, quae praedestinata non fuerint, ipsa tamen perennis regni praedestinatio ita est ab omnipotente Deo disposita, ut ad hoc electi ex labore perveniant, quatenus postulando mereantur accipere, quod eis omnipotens Deus ante saecula disposuit donare.

Quod quidem possunt salvari, eorum est vitium, quia nolunt, non Dei, quod absit, aliqua iniquitas, qui erga illos et verax semper extitit in praesentia sua, et iustus in iudicio suo.

Licet sit et aliud genus reproborum in innumerabilibus videlicet millibus parvulorum, qui nec aetate nec sensu ad aliquid boni agendum unquam acceperunt, sed in sola originalis peccati, quae per unum hominem in mundum intravit, damnatione perierunt. de quibus quid aliud dicendum, quamquam et in eorum reprobatione atque interitu omnipotens Deus iustus est, in quibus non nostra bene a se gesta, sed culpa male admissa et in eos originaliter transfusa iusta ultione damnavit. ita S. Episcopus.

Provius doctrinam eandem 12. articulis exaravit S. Aug. in Ep. 107 ad Vitale, quorum ipsius sic habet.

1. Quoniam propitio Xto Xtiani Catholici sumus, sumus nondum natos nihil egisse in vita propria boni seu mali, nec secundum merita priorum alicuius vitae quae nulla propria singuli habere potuerunt, in huius vitae venire miserias, sed tantum secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiquae ipsa nativitate contrahere, nec liberari a supplicio mortis aeternae, quod trahit ex uno in omnes transiens iusta damnatione, nisi per gratiam renascantur in Xto.

2. Sumus gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundum merita nostra dari.

3. Sumus majoribus ad singulos actus dari.

4. Sumus non omnibus hominibus dari, et quibus datur non secundum merita aperte non dari, sed nec secundum merita ultis eorum, quibus datur, quod mihi apparet in parvulis.

5. Sumus eis quibus datur, misericordia Dei gratuita dari.

6. Sumus eis, quibus non datur, iusto iudicio Dei non dari.

7. Sunt quod dicis a stabunt ante tribunal Xti, ut ferat unusquisq; ꝓ ea, que per corp. gessit, n̄ ꝓ ea, que si diutius viveret, gesturus fuisset sive bona sive mala.

8. Sunt ed parvulos ꝓ ea que per corp. gesserunt, recepturos v̄ bonum v̄ malū. gesserunt a n̄ per se ipsos; sed per eos, q̄b̄ ꝓ illis respondentib̄ et renunciantib̄ diabolo divini et credere in Deū, unde et in nr̄o fidelium q̄rutam pertinentes ad sententia Dei dicentis: qui crediderit et Baptizat. fuerit salvus erit. Alter q̄ et illis, qui hoc sacramtō n̄ accipiunt, q̄ dicit, q̄ scptm: qui n̄ crediderit, condemnabit. unde et ipsi. simul dicit, si in ea parva etate moriuntur, utiq; ꝓ ea per per corp. gesserunt, idest. p̄ore quo in corpore fuerunt; quo per ætatis et ord. gestantiū credidernt, v̄ n̄ crediderint, q̄o baptizati v̄ n̄ baptizati sit, q̄o carne Xti manducaverint, v̄ n̄ manducaverint; q̄o et sanguine biberunt, v̄ n̄ biberint, ꝓ hoc q̄ per corp. gesserunt, n̄ ꝓ ea, que fidiu viverent, gesturi fuerant, iudicat.

9. Sunt pelues ee mortuos, qui in Xto moriunt, nec ad eos pertinere, quidquid acturi fuerant, si p̄ore diuturniore vixissent.

10. Sunt eos qui corde ꝓcredunt, in Deū, sua disposse velle, et libere arbitrio.

11. Sunt ꝓ eis qui nolunt credere, nisi qui jā credūt, recta fide agere, ut cum Deo vivant, ut velint.

12. Sunt ꝓ eis qui ex illis crediderunt, p̄ma de beneficiis recte atq; vere sentire et bene ac recte agere gnas, et sobrie.

Ad 12. Lor Fromklin Capita Iulia Iuris Doctrina de grā dñi: reset, exq̄b̄ fide Catholica

Contra 1 ino non os hos ee predestinatos. Matth. 20. Multi sunt vocati, pauci v electi. et ita 1, quia ed dicit dñs, et multi in pecto mortali peste scriptura moriunt, eas recte punire dicit.

Contra 2. Deos predestinasse ad gloria quosq; sua servabunt precepta: arg. Matth. 7. qui facit voluntatem patris mei, possidebit regnū celoꝝ. et Rom. 8. predestinavit eos conformes fieri imaginis filij sui. et Luc. 11. Beati qui audiunt verbū Dei, et custodiunt illi. quia si. neg dat gloria qui sua servabunt

proposita, dabit Ds ab eterno, quia in Xpo nil fit, qd ab eterno non prodestinavit.

Certum dicitis nemini ab ipo revelatione fieri posse se predestinatu: scriptura dicit Cui. g. nihil horum an odio an amore dignus sit. et Phil. 3. Cui bene et timore salutem vram operamini. 1. Cor. 4. nihil mihi ipsi conscius sed in hoc justificatus non sum. 1. Cor. 9. corpus meum in seruitutem redigo ne exclusus efficiar, qd eidem dicit Rom. Gen. 6. Can. 13. figuli dicit Rom creatus et justificatus peccet ex qd ad eos rediturus, se ortos ex nro predestinatorum anathema sit: jd ortis.

Quartio pmo

Si nos predestinati, quomodo deg os salvos velit?

Certum primispiniego credendum, qd Xpo Ihu in se ipse loquens testatur qd vult omnes homines fieri salvos ad agnitionem veritatis venire, etsi, ut dicitur, nr os salvent. que in quosdis fidei Catholice difficillimas merito et hoc eroniz nec scripturis definienda, sed caute et fidelissime perscrutanda, et ex aliis videlicet scripturarum manifestioribus locis, qbg ejus obscuritas illustret, et ex Patrum exemplis et fidei rne. Quatuor a modis in scriptis Catholicorum inveniri explanata, et

Duo sentiri ille dicitur, qui vult os hoc salvos fieri: illos scilicet ipsos sic: ut os hos ora hoc genera singula, id est Judeorum et gentium, liberorum et servorum, virorum et mulierum, divitum et pauperum, nobilium et ignobilium et singulos ex singulis genere hoc salvat, et ad agnitionem veritatis perducit per dona spus scti ut dicta scriptura Matth. 13. simile est regnum celorum sagene misse in mare, et ex omni genere piscium congreganti; simile est Dns Abrahe dicitur et Nonni. gelasii et deg ra in universum ut omnes misereat. ita quemadmodum omnes eterna illa miserat, qua electos suos coronat misericordia et miserendo 1. Pet. 2. qui omnia dispsse indicij sui, cuius vult misereri et quem vult indurat. Rom. 9. nisi quia ex hoc genere miseret, id est Judeorum et gentium dicitur, de qbg ut hoc ditet Ezra Cognoscat Xpo. 2. aut ita sancti Patres dicitur: qui vult os hos salvos fieri. illos scilicet salvari dicam, quos ipse salvare voluerit, id est, in qd os salvent, sed qd nemo nisi miserendo eis vult salvos. de quo David Ps. 114 ait:

Salvos me fecit ign volunt me. et ff. zg. et vita in vobis eig. ste
& Cautios magis verbis dñi. et alijs locis invenies. quod et idem
Rom. 3. Quid per unig hois delictu in omes hoes in condemnacõe. ita et
per unig hois iustitia in omes hoes in iustificacõem vite. quo fit ut mani-
festissime aliud in ps. 113 dicitur. adhesit dñs omes qui corruunt. et
erigit omes elisos. neq; enim ois homo qui in diversis vitijs corruunt, et
elidens. dñs miserendo et indulgendo à lapsu culpe suo allevat
et erigit. quia ut ex origine peccantis. sive criminosorie quos voluit
salvat. ut quia nemo nisi per idem prostratus erigit aut allevat. dum
ad suis viribus sed dei misericordia effugit.

Ez. 18. ita illgat qui vult oes hoes salvos fieri. quia hoc sanctos suos per
spiritu suu velle facit. id est velle eis inspirat. ut omes hoes fiunt sal-
vos salvos fieri optent. Unde et de spiritu sancto dicit idem apls
ad Rom. 8. Sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus
quia spiritus corda filioꝝ quid desiderat spiritus. quia secm deum postulat
pro sanctis. postulat namq; spiritus. ut B. Gregorius exponit. quia
ad postulandum eos. quos repleverit. inflammat. et gemitibus desiderat
spiritus quia sanctis in eis boni gementibus et desiderantibus facit inesse
Hinc itaq; apud deum vult omes salvos fieri. quia ut dictum est
ipse sanctis suis inspiravit. ut hoc velint. ipse eos ita vocando facit.
Unde inspiravit beato Paulo. qui dicebat. Or. et volũ vos oes ee
similes me. Unde et Act. 26. coram Rege Agrippa et principibus testimoniũ
ait mihi Christo et gratia premunit dicente sibi eodem Rege. in
modico suades me xtianu fieri. gratius plenq; desiderio salutis eius
respondit. optarem apud deum et in modico et in magno non solum me
sed quicunq; audiunt hodie tales fieri quales ego sum exceptis vinculis istis.
Unde si explicat. qd Rex velle quod antede eos velit salvos. sed non velle
consequi. et d cois scholarũ. velle antecedente dicunt idem
quod deum esse absolute. scilicet. independenq; aliquo bono merito. quia deus
nobis meroꝝ beneficiis suis infinitis. aliquo ut ita dicã. motu spiris vult
eis bona salute. eternaq; felicitate. et ideo eos creat. eos redimit. et amo-
nobilissimis ad hunc finem mediis adjungit. aliter tñ aliteq; in eis
infinito ac ordinatissimo sapie sue modum. et hoc volant velle antem
hui velle amoris. quia nulla alia causa videt. quod ullam nobis bonis

suo instincto, motuq; ppio. quia et alios nos vocant vtte intentionis
aut etiamo ee ex lingo legis ergo dos salvare velit Conditor creatoris sed
quia liberi arbitrij eos fecit: legit vetus ppos, decreti: et hypothesis:
experiet ut hoc ed ipse velint: et si voluerint viste salvent, si nolue-
rint viste pereant, ut tuq; hoc ingrediant ex plo: sicut si princeps juve-
nem mendicum pla miserie et pene ymoty Coredem vel mis tabuli
scribat, qua in Coredite ipso facto gregis non erit, nisi ex nra ipsius destinati
adeat, aucte lege: in hac dicent hypothesi vetas mendicus ingitionis
pura absoluta mere ego gratuita ds, nichil ad ipsa gerente mendici,
quippe cui quo a principe fuerit ignoto: vetas in ejusdem principis
vel autu ipso Coredite ppqua, gratuita ds, quia in vnet alios obtineri
quod Coredem adeunte et acceptante. ita in Deo, qd de voluerit gdare, voluerit
in filiu gratuite de scripture: voluerit regni celestis Coredem esse, ineuge
linem mitte ac rotissimis de dotibz et meritis exorna veritz mere
charitis et misericordia fuit, nichil de hiis meritis adiuvantibz. vetas
q; decrevit, nemo ipsu regnu obtinere nisi velle et mereris: qdpo
soliare de deo volenti quia gratuit de gratuit et mereri nolenti, scripsient,
vetas gratuita et ypothetis dbet quippe ee pro ya vete arbitrij gratuiti
gadens: qd et alios nos vete executiva appellant.

Hi itaq; Caudato dei de actu quoad utrumq; statu nra innocentis
et lapsi ita sentiunt ppo ante ee pecto Deg vere vete antecede et hypothetica
vnet os salvos facere, et nos eadem vete precedentia recta imo ante recta
qua ex q ipi ad salute, eaq; prima Legis et Conditis, seu vetis ejusmodi thetis
est, ut nisi mentis create perversitas et tenebre obstarent, os suis cognose
et amore inhereret. 2do vetis q vetis q ex gania ad prima Lucem
vocem seu motionem ac impressionem vobservavit vovaluit, vobtemperatq
vobtemperatq: Deg calling vnet ut os salvi fiant, q seq nemo nisi culpa
et pecto solute careat, et q tenebris cecitatibz, pravitatibz, perversitatibz
ingis in sine iustitia, cui subjanneta ds, et gloria promittitur vnet.

Ex his
Volunt, imo hi ubi de vete Dei erga salute sive Dom agit rotandem
ee, pia, pura, sana ea ex pietatis ingis Dei bona et beneficia in os pre-
dicans, illgda ee tum de vete antecede, qua Deg os ois hos illuminat,
et ad salute invitat, et qua salvi fierent, nisi cordis malitia et du-
ritis cordis vpria culpa vpria pecto gratuita obstitisset:

tum de illa gfatis; qua eos oes illuminat qui illuminans, et salvos
facit qui salvi fiunt &c.

Volunt 2. Deum velle oes salvos facere vulgari Logi modo; quo hos ea
dem tantum ratione velle dicunt; quam veniam, et misericordiam, gratiam et pacem
mse si ad finem pacientiae et longanimitatem valeant. Itaque Dei ex
corum sententia eos tm salvos fieri vult, qui salvi fiunt, si vel hoc nomen eo
modo usurpet, quo illud os hos usurpant, cui de fide aliorumque hoc
velle agit.

Volunt 3. Nō ex illa Dei vel ex eos tantum hoc modo salvandi qui
salvi fiunt, nullatenus colligi pse, nec deum vere et sincere alios salvos
fieri velle tm vel ex Dei qua decreti, seu antecedi et hypothetica, nisi
vel pcto inteneret: nec ex antecedente velle eos salvandi varia veritas
ad salutē necessaria dona et auxilia gfatis, et materia et pone quae necessaria sit,
et qua illis credentes qui revera salvi fiunt. Ad gfat, aiunt, eiusmodi
auxilia vel Angelis et primis parentibus adfuisse ne peccarent. quos
tm Deus pcto revocare nō voluit ea vel, qua hos diuinq; voluit,
aut certe exoptant, quos a Agnata dona et auxilia ad salutē Deus filius
hoibus vocati, alicunde colligi, et tm ex scriptura et traditione quae ex
pressa fidei Rhet.

Volunt 4to negata in Deo generale Dei vel circa salutē oīm hoīm nō negi
ei omnibus derogari; quae eadem de negata circa salutē Angelorum rebellium.

Volunt 5to Reprobos et homines Deum; pse et rem creatam gratiam, et addendo
contra pertinaciter modo os mentis, et cordis salvos ei velle, quos hos
voluit ea qua volunt, aliquin tm necessario salvos eos, et à pcto imu-
nes, quia Deus bonus &c.

In Rhetis doctrina ss. Patrum et Doctorum, circa quam tm
Nota in tribus illis priorib; modis illatis eorum verborum, q̄ tg de Deo dr:
qui vult omnes homines salvos fieri, nulla absurditas, nulla repugnantia sequi
retur, quia sive omnes homines quos Deus vult salvos fieri, ordinata hoīm
anticipans: sive omnes homines salvos fieri Deus vult ita absolute, quia omnes qui
salvantur, in nisi ejus vult salvantur. Sive eo modo dictum credat, omnes homines
velle salvos fieri: quia in sanctis suis ipse homines vult, qui eis talia vult impetrat,
ut omnes homines velint salvos fieri, simul Deus ipse: in his inquit orbis et vera
ora et salubris objecta s. In 4to a modo aliud sane dubio caveandum,

quia et occasõe Pelagiane prauitatis probet, qd Deus ut salvet hos suos
expectare aperat velle, nã si quidquid in gratiã duant R.R. geor
plantã voluimus et, sallem in fori poet. qd ptermerita ptes bona vele
ptes in actibus fidei & Reghos prodestinauit &. qd & gratis scripturaq;
dicit Et ipse velle dari à deo, & Apli per redemptiõe xti act. 4. Non in
alio aliquo salus, est enim aliud nomen sub cælo datum hoibus in quo oportet
nos salvos fieri. et 1 thim. 2. Deus & qui operatur in vobis velle et per-
ficere pro bona vele. Contra quã errore dicit in antiquis libris
Concilys Egipti dicitur Conc. Araus. c. 4. Si quis ut à pecto purgemur vele
nro Deo expectare ostendit: nõ & ut ad veling purgari, per Spiritu
infusũ et operans in nobis fieri ostendit, resistit Spi Sancto
per Salomonẽ dicenti: præparat voluntas à Dño, et Pelo salubris profluenti + prov. 8.
deo & qui operat in nobis et velle et perficere pro bona vele.

Si ergo hoc quinis fidelis dicendi potuit, sic explicari debet, qd Deus
omnes vult hos fieri salvos velit voluntate creatoris, quos in salute integros
inuenerit, nisi qd iudicis severitas non salvet, sicut creatura hãs obsis-
tente vele in melius aliud opere, sed obstante sua iniqte in malum
nolle. unde sicut hæretica hanc et aliam de eius salute vele
personens et Pelagianus sibi hoc ipso portat, à deo, recto ex retri
buto esse eã bona propter et efficaten ejus de, studet, sibi deum infideli, re-
nitenti pertori, obstinato visis, cæteris de nego quorum ex ejus
exigit aut fulget bona & merita ut placato deinde tribuat. inde et
docet deo recto annuente, hoc ipsa quo, retri citeria tribui bona
opera certim absoluta et ejusti dei vele adee et esse ejus ejus eo
desistente nec esse nec bene &.

Quod si quorũ sian remota vele dei ejus absoluta ptata tran-
seedi et hæretica S. Thomistã dicta hæresin adante vele
redemti dicatis, ita vellequa pre à deo ea, ejus prodestinato
nec gratuita idea quibus meritis ea &. et quo ex hac ejusdem
bonis, hos ea ejusdem potuit, quo deg pelagius, nisi hæresim fiet
et salute? plana est ex certis fidei capitibus nuncupa
cisati Concily responsio, qd circa huiusmodi hæreticis exqua

iustitia sale q̃ cadent n̄ ad illorū arbitrium arbitrium, q̃ bus ea bona gloriosa, sed nova adsit q̃dq̃ gratia, dei beneficio, ut evangelium nō infidelibꝫ prodiat ut credant: vita aeterna quā ministrat ꝙ parvulis adeē ut baptizentur, q̃ stat eos ea dei voluntate qua illa potuerunt remota salutis beneficio finiri n̄ poe. quo n̄ additioris boni ad iustitiā requirens bona, et ad libertatem arbitrium pertinent, cum negavit, nisi à deo ibi collata fuit ut fides infideli, potuitq̃ certior: q̃ stat eo ꝙ nō bona illis adeē n̄ poe, nisi deus hoc absolute velle prestare voluit, qua remota nemo illā sibi nemo alij tribuit.

Quod iustitia q̃ quo credibꝫ et penitentibꝫ à deo promittit, cum de hoibꝫ merito corpore indutis et post originale pecto cupiditis pendere, n̄ certa mine ex nobis agatur, quod absolute qui iustificatus grāā prodit, ut perseverare et n̄ peccare, ita salvi ee: sed nemini ea potestate salvandum ee q̃ stat, nisi speciali revelatione finalis domo adsit, alioqui adeo lubrica quae de rebꝫ moralibꝫ et more hoīs disputat, remota speciali revelatione domo nemini urgeris quid perseverare possit doctrina Conc. Trid. Sess. 6. c. 13. hoc clarissima facit dogma

Quaestio 2.

An deus prodestinatos prodestinaverit ob aliorum merita prisca aut bona aliena, aut ex sola gratia?

Recentiores Theologi, ut liberum hoīs defendant arbitrium ab oi recte immunem gratiā adq̃ ad q̃ datis ~~bonis~~ salutis, id dare in actu primo ad hoīs opera admittunt, hoc est, quo illud ex se vim movendi et exitandi suam n̄ sibi promovendi habeat quidem, sed cui libertas hoīs actiones nil eis absolute stabiles nisi prius cognoverit quid in his n̄ illis circumstantijs hoīs sit subsequi, gratiam dari aliquam ad q̃ dandam et ex aequo, quo deus ex multis q̃ quis auxilijs quae deus habet in sua potestate, et quibꝫ si deus velit, prudenter hoīs q̃ sperare, ista utique qua alia seligit et largitur, et effectum inserere, ita prodestinatio in aliis sit sola gratuita, q̃ deus hos potius quā alios gratiae ad salutem perveniendi largiatur, in aliis gratuita ex sola pendeat, sed ex meritis hoīs, eos deus decrevit prodestinasse, nisi deus per suam mediam providisset, hoc hoc n̄ illa bona opera hoīs n̄ illis auxilijs

faciend. in fide sane respecta sententia, ut ut minoris difficultatis
et horrend apparentis obscenia, quas illig fautores nunquid nisi obiic
et satis frigide v̄ solverunt, et celebrarent? nō ex illa scō Aug cum
Pelagianis r

Inferes, imo S. Aug Reg v̄ nisi ob previsa merita predestinat, qm in suis
decretis expertat electorū suis arbitrium, qd scptra repugnat.

2. qd v̄ est nescientis Dei sed suis contrarius, qd ētra scptm.

3. qd suos ecclesia appellat eis ggsse eig gratiae, nā si Reg suos pre-
destinat ob previsa merita, et ēt dat gratiam ob previsa merita, quia
predestinatio ejus extra gratiam quo ad nos nulla erit? qm si suos ē ea predestinat
ad finis, et ibi ē ea gratia ad media, qd ētra fidem.

Alii scripti ē diametro gratia docent Thomistae ad glam
suis. predestinatio ēa gratiam quia gloria v̄ ē ex previsis meritis, sed mere
gratuita.

Cum eis tota in diversa scripturae doctrina explicanda proposita, in re
tri momenti scias famosissimorum scriptorum et Pp. et Dd. iudicia ad profanam
veritatis religionis in medium proferenda, quas ipsimet sacrae in de-
fensa ejus sanctis fundarunt.

Prob. igit primo auth. S. Aug. qui l. 15. de Civit. c. 1. De Cain et Abel. ita
scribit. nati ē igit prior Cain ex illis duobus generis humani parentibus
pertinens ad hanc civitatem. posterior Abel ad civitatem Dei. Simul et in uno
loco, qd dicit Aug, experimur, quia in primo qd spiritale est, postea
animale, inde unumquemque eorum damnata progenie exortis, primo sibi nascitur
ē ex Adam malo atque carnali, qd sit in eo renascendo, proficiat, postea
civis bonus et spiritalis. sic in universo genere hūn. cui primum duritia querent
nascendo atque moriendo procreare civitates, prior ē natu civis huius
saeculi, posterior ejus peregrinus in saeculo pertinens ad civitatem Dei, gratia
predestinatus, gratia electus, gratia peregrinus deorsum, gratia civis sursum.
nec quisquam ad Deum attinet, ex eadem massa orituri, qua originaliter
tota damnata, sed tam occulto quo Deus ejus arbitrium introduxit
Aug: ex eadem massa fecit aliud vas in honore, aliud in contumelia.

Ps. 1. ad simplic. q. 2. c. 4. cur ē improbatus Esau nondum natus, qui
nec credere poterat vocanti, nec quantumvis vocatione, nec boni vel mali
aliquid operari sine praescientia Dei futurae malae ultis ejus? cur non et
Jacob praescientia Dei approbatus est futurae bonae ultis ejus? quod si semel
gesseris potuisse quemquam vel approbari vel improbari ex eo quod nondum
in illo erat, sed quia Deus futurum praesciebat, quis eum potuisse ex ope-
ribus approbari, quae in illo Deus futura esse praesciebat, quamvis nondum
aliquid esset operatus: et ideo te nihil adiuvabit, quod nondum nati erant,
cum dictum est, et major serviet minori: ut hinc ostendas non ex operibus
dictum, sed quia non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei etc.
3tio ibidem post plura. Et sicut praedixit Isaias c. 1. nisi Dominus Sabbaoth
nobis reliquisset semen, sicut Sodoma facti essemus, et sicut Gomorrha similes
fuissemus. quod hic ait: reliquisset nobis semen, hoc ibi Rom. 11. reliquiae
salvae fient. Caeteri autem tamquam perditionis massa debito supplicio perierunt. Aut
non omnes perissent sicut Sodoma et Gomorrha, non meritum eorum fecit, sed gratia
Dei relinquentis semen, unde alia messis toto orbe consurgeret. hoc et paulo
post, sic ergo inquit (: Apostolus :) et in hoc tempore reliquiae per electionem
gratiae salvae factae sunt. si a gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est
gratia. quod pluribus adhuc affirmat usque ad finem.
4to de praed. Sanct. c. 7. de Jacob et Esau dicit; quod si futuros eorum
mores de Dominum discrevisse iudicium, profecto illud evacuabit, quod praemisit Apostolus
Rom. 9. non ex operibus sed ex vocante dictum est, quia major serviet minori: non ex ait
ex praeteritis operibus, sed cum generaliter dixerit non ex operibus, ibi et prae-
terita illegi voluit, et futura; praeterita sicut quae nulla erant, futura quae
nondum erant. praedestinatus est Jacob vas in honore, quia non ex operibus
sed ex vocante dictum est, major serviet minori. .. et ibidem paulo superius
de gratuita praedestinatione textum illum Rom. 8: explicat: nam quos praescivit
et praedestinavit etc. cuius S. Patris mens tam aperta est pro nostra sententia, ut
sine iniquitate in aliud sensum retorqueri nequeat, cum ubique quoties de hac materia
loquitur, contrarium contra fidem esse ipsius asserat, ut cuilibet legenti prima fronte
lectionis apparet.
2do S. Cyrillus Alexand. l. 7. in Evang. S. Joan. c. 10. oves, inquit, meae
vocem meam audiunt, fidem sicut sinceram amplectentes, et mandatis

meis obtemperantes: et ego agnosco eas, electione gratuita ad vitam aeternam.
3tio S. Greg. Naz. serm. in illud Math. 19. cum consumasset Jesus hos sermones post medium ait: quam nonnulli sunt, qui ob recte facta ita animis efferuntur, ut id totum sibi ipsis adscribant, nec quicquam creatori sapientiaeque eorum auctori ac bonorum omnium suppeditatori, his verbis eos docet Paulus, quod ipsum et recte velle Dno auxilio indiget, imo ut rectius loquar, propositum quoque ipsum atque electio eorum, quae recta et cum officio iuncta sunt, donum quoddam beneficium atque a Dei benignitate manans. idcirco ait: non volentis neque currentis etc.
4to S. Fulgent. l. 1. ad Maximum: hoc a Deo, sicut in praedestinatione sper habuit, sic per gratiam, sicut praedestinavit vocat. praedestinationis itaque ipsius instituatur agnitio, cum dicit scriptura: et praeparatur vetus a Dno, non a ob aliud praeparata dicitur, nisi quia danda praedicitur. a quo est praeparatur per bonitatem sempiternam, ab ipso datur per indebitam gratiam. et toto libro pluribus scripturae probat.
5to S. Remigius l. de tenend. veritt. scripturae. contra illos Conventiculi Caesiaci, qui dicebant, quod si gratia sit quod electi perveniant ad vitam, gratia quod vita aeterna illis est praeparata, ut a eligentibus non fuisse gratiam, sed tantummodo praescientiam. sic infert: c. 4. hoc manifeste contrarium est Catholicae fidei, quia omnipotens legitur electione eorum, quos praedestinavit et vocavit ad vitam aeternam, non eorum bona merita praescivit, tamquam ideo eos elegisset, quia ex semetipsis bonos futuros praesciret. sed ipsa electio ut ex massa perditionis vasa misericordiae fierent, absque ullo bono merito sola gratia fuit, per quam discreti sunt a filiis perditionis, et adoptati in filios vitae et resurrectionis. hanc namque electionem non meritorum, sed gratiae /: in qua non aliquid bona praescita sunt opera, sed sola tantum misericordia Dna praeparata :/ commendat nobis dilectus Apostolus de duobus geminis Isaac et Rebecca ita dicens Rom. 9. cum enim nondum nati essent, aut aliquid egissent bonum vel malum, ut secundum electionem Dei propositum maneret, non ex operibus sed ex vocante dictum est, major serviet minori, sicut scriptum est Jacob dilexi Esau

a dño Xpo. manifestē & hoc dicit Deū in Esau ex merito fuit
originalis culpe: Jacob vō dilectio Dei in Jacob, cui eodem damnationis me-
rito debitus erat obligatus, ex sola gratuita misericordia extitit, sicut
idem Xpus gt mino Sibi ingit dicens ibi. quid go dicemus? numquid
iniqtas apud Deū? absit. Moysi & dicit: miserebor cui miserebor ego,
et misericordiā protabo, cui misereor. Sine vera gratia et nullis
meritis electionis est ad Timotheū scribens ita inquit. 2. Tp. i. Tu ergo
confortare gratia Jesu Xpi, qui nos liberavit et vocavit
vocatione sancta, nō secundum opera nra sed Jesu propositum suum et gratia,
quae data est nobis in Xpo Jesu ante tpa secularia. nō dicit Jesu propria
meritorum elegit Deus nostra precationis quos fecit filios adoptio-
nis: sed gratis elegit quos ab illa damnatione iusta equalitate debita mi-
sericorditer liberavit. ita S. Doctor.

Hieron. Ep. 8. ad Demetriad. Virg. ubi Virgines monet, ne ppter status
sui prosperitatem superbiant, sed magis & humiliter & potenti manu Dei,
et sinistra Jesu meminerint: Superbis Deus resistit, humilibus autem dat gratiam,
ubi gratia ait, nō quasi retributio debiti donantis sed largitas, ut im-
pleatur dictum Apli: dō vocantis nego currentis sed Dei miserentis. Et in
velle et nolle nrm est, ipsum quoque quod nrm est sine Dei misericordia nrm
nō est. Idem gtra Pelag. dicit Tp. 66. ubi multis scripturarum testimoniis
evincit, sine Xti gratia liberum nec liberari.

Ymo S. Prudentius gtra Scholium de praedest. c. ii. sic libel. hoc etiam
dicing hoc salemier, nec ab ista doctrina illaqueabitur tanq; quibusdam
sine pulpis intuitq, nunquid ita praescia et praedestinasse ponderes, ut
unusquisq; idem regni nec alium nisi ee firmares: respondit & Deus
ois et quod queat ipse salutq, ut quosdam bona, et quod nequeat ipse
salutq, ut quosdam secta. praedestinavit ergo nil aliud,
nisi quod queat ipse salutq, id est, misericordiā et iudicium, sive iustitia
seu veritate, qd tantundem valet: deq; duobus loquit et propheta sic. Misericordiam
et iudicium cantabo tibi. Domine. duo hoc audivi, quia potestas Dei est, et tibi Domine misericordia

cordia; quia tu es deus misericors multa opera tua. Hoc magnae gratiae
Dei requisita in oculis ejus, nimirum hoc gratia Dei et nulla alia,
quae se gratuito praedestinavit vocavit gratis misereri et nisi damnare.
Horum misereri quia meruerunt, illos damnare sine debito quia me-
meruit: ista gratis nullis praecedibus meritis impendere misericordiam
illis pater mala praeterita nisi me ipsum ejus ultione: de quibus
proclamat Rom. 9. quem vult miserere, et quem vult indurat. ipse mi-
serere nullo debito, indurat nulla sua iniquitate. et toto libro profligat; ubi
et extra eundem locum ostendit, quid inter prophetia et praedestinatione sit interest
ex hoc: de praed. sanct. c. 10. ait: ibi ad hoc enim et Hilarius: praede-
stinatio id quod sine prophetia dicitur, ipsa est sine praedestinatione prophetia:
praedestinatione quippe deum ea prospexit, quae ipse facturus, unde dictum
est, fecit quae futura sunt. prophetia autem, quod ipse facturus, fuit quorum
recta.
Quod S. Prosper in c. sent. cuiq; do dei prophetia dogmatis et multitudo sanc-
torum, quibus diligibus deus ipse eis donavit per quem in coelitibus eorum S.
spiritu ora cooperans in bonum, his qui secundum propositum vocati sanctis.
quos quos ante prospexit et praedestinavit conformes fieri imaginis filii
sui, ut ipse sit primogenitus in multis fratribus. quos autem praedestinavit
illos et vocavit. hic videre debemus secundum propositum dei et alibi vo-
cati sunt electi, ac per hoc secundum propositum vocati. quos autem vocavit
hoc est secundum propositum illos et justificavit, quos autem justificavit illos
et glorificavit. hic de electis et praescitis, hic de electis qui per elec-
tionem gratiae salvi fiunt. hoc est vasa misericordiae, inquit deus, vasa
vasa irae notat sunt divitias gloriae suae. quae locus videat S. Beda.
in ep. ad Rom. ad h. l. 9. ubi quos praescivit et ubi multum latius ver-
borum hujus locum tu alibi non invenies. ex quibus nunc sublimibus
ergo quo vocato quia fuerint electi, inquit eligens quia credaverint
et quia eligens ut credant. hanc et istam dicit sacrarium ubi dicit:
non vos me elegistis sed ego elegi vos ut ita si prius ea electi erant,
quia credebant, et sic sed prius elegerant credendo ut ut eligi

manerent. aiebat Dñs eis qui dixit: Non vos me elegistis sed ego
eligi vos. Et ipsi fronte dubio elegerunt eum, gbz credebant
in eum, unde non aliud dixit: Non vos me elegistis, nisi quia
non elegerunt ut eligeret eos sed ut eligerent eum elegit eos, et quia
misericordia eius provenit eis ut gratia non debitum. hoc est immobilis
veritas predestinationis et gratie. ita S. Doctor.

Ex unanimi igitur ss. pp. Doctorum probatissimorum, super quos
ecclesiastici fundatis suis statuit de predestinatione dogmata Ecclia Catholica,
quid aliud credendum nisi veritas fidei ipsa est, predestinatione non me-
ritorum sed ex gratia thesaurus repperit. nec
opus, nova nec que societatis doctores in Ecclesia inoverit, sed ab
antiquo a Joanne Chrysost. fusius edocta, unde petat nec satis pru-
dente, respicio quis, cum in longo ante Deum Evangelii vocatu, Rom. 4. et
Rom. 4. et Laud Pauli. nec vellis curiosior esse Pelagiane, negligen-
tibi dei providentie salutis Dominus nobis sibi Deus ecclesiastice gubernati.
gubernari. Cum affirmans non eo a Deo providentia vocatus fuisse
Deum, quo videbat obsistiturum hoc sibi dixit: Non vi. in Matth. nego et
enim bene volentiam et potuisse deum Petrum, Andream, Jacobum
et Jacobum, quos invito vocaverat, et ad illos accessit, vocantibus
quo obtemperaturos fuisse; quo talis sententia non eius Patrum
sit. verum est; Nunc S. Patres nimio indulsisse libero arbitrio, quo-
propter merito ab ore Domini in corpus fuisse ecclesie. potera quam
multa probent adducta Ora, Joannes Oecolampadius, Zuinglius, et
de hinc cum ore, quo nobis gratia videntur, in sua Epistola
nuncupatoria scripserit: Petro quo nimis est in aperiendo li-
bero arbitrio et in exigendis nostris viribus nimis fuisse similis est,
etsi in adnotationibus, stagnatu divina. non sufficiunt quo-
quo tot sententiis derogare voluerit Pelagianos, quibus nos probet, et ignavia non arguat. ut demum liberi arbitrii
destructor cum multis Ecclesia, qui ea ex mundo Ecclesia
inhiberent, doctrina Augustini interim doceat, ut sic author gratie
salva maneat, Catholicus viri nobis mendaces deant. ut Apostolus
ait. imo Deus, ubi post scripta verba mox ita subdit: Sui
ex ed. sic fatebatur dicens: cum autem placuit ei qui me segregavit

dentes matrimoneo vocavit p̃ fidei gradū, ut revelaret filiū suū
p̃ me, nihil dubitans sentētiis ampleg, ḡdo hoc dixit et Paulꝰ: ipse
e[st] de utrisq; fieri p̃fectibil, ad ꝓ̃ handalo utrisq; creditū: ab ipso
utrisq; dicēdū, cū nullatenꝰ Paulꝰ negare ꝑ se Paulꝰ esse hūmodo
cum invenit. Sed ipse Dñs ostendit, et Dauid dicebat: Tu vos me elegistis
Sed ego elegi vos. quid clarius nobis. cum go hui⁹ Doctor Jo-
hannes stante hac in re loquat, ut modo cōtradictionē videas,
et cæteros ab utrisq; exceptione ut de hac re certissim, sint unanimes,
nō ꝑ sua dictata, illi⁹ authoritate nullig ecclesiastici.

Concludamq; ad Lupū servatū Moguntinensē Presbyterū de
predest. Nemo go quā nos eligit salvamur, gratis et ex mera
pietate relictis in damnatione, quod nos quoq; mentiamur ne dans vas
electionis Spūs. sint eligit nos inquit in ipso ante mundi ḡstitutōē
ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate, qui predestina-
vit nos in adoptionē filiorū ꝑ Jesū Chm in ipso. ne adversa diuersa
eligmurare inflaremur, ante ea omnes superbiæ morbꝰ, quā efficax
est remedium procurato, elegit nos Deus ante mundi ḡstitutōē,
nequia erāmus sancti et immaculati, aut quicā futuri erāmus tales,
alioquin ut in suo ḡdo donū largiretur, quā nro merito et p̃sentia
futuro prorsus nihil ex debito retineret. Sed elegit nos ante mundi
ḡstitutōē ut essemus sancti et immaculati, hoc est, eligendo proposuit ut
essemus sancti et immaculati, qui nisi vellet, nec obligatus esse posset.

Cæterū ubicunq; de electione ꝓ̃scia sive predestinatione Apli loquūtur, ni-
hil go de aliena eligere proponere aut predestinare quemlibet apparet,
q̃ proposuit ex devotos sibi futuros, et in eadem devotione manentes
tametsi sint in alijs magni authoritatis, in hac tamen re Spūs
audiendi, ne ovem de suo ḡdo donū, sibi soli quamquā fu-
turum meritō dispensetur. p̃sertim cū nulla sana ratione mens sana
authoritate sive patrū sive scripturā aliorū nitatur opinionē ut
videre properamus.

Ob. 1. Dicit quidam scriptum ut
Matth. 25. venite benedicti patris mei, possidete paratū vobis regnū
a ḡstitutōe mundi. Servi et devoti mihi mandatis servi et devoti

mihi bibere · ad reprobos v. 41. dr: discedite à me maledicti in ignē eternum
qui paratꝰ diabolo et Angelis ejus. hoc in loco aiunt, in hac vita de aeterna
retribuse gloria pro electis et præmiis pro reprobis sper bona et mala opera
eorum. sed ēt de præparatione predestinatione eterna in mente dei. præsidete
paratū vobis regnū. quidē à paratū nisi ab eterno destinatū? gre v
destinatū? nisi quia cad addit: gloriā. et dedistis mihi manducare &c. go.
Roel adhor. s. Thom. 2. 1. ad Nonim. fin: attendamus ēt vitā eternā regnū &c. colo=
rum eorum fidē fidelibꝫ præparatū. ista quippe xtꝰ dilectus de dilectis osten=
dit: venite benedicti patris mei, percipite regnū qđ vobis paratū ē ab initio
mundi. sed hoc ipsum quis dignē. ex gratiā enim ipsius data vita bona ingressis,
sed ēt glorificatis vita eterna, qđ Paulꝰ veneng prædicare gentibꝰ docuerit: glo=
riam et honorem et pacem omni operanti bonum. vita eterna in xto Jesu d. n. cui q mors
præcedit et pœna omni malo. vita v eterna qđ dr? nisi quia illa reddit bona. sicuti illam
qđ reddit, qui malum secundum suos meritos punit, qđ nullatenus fieret nisi ipse ipsius
à deo. cui v qui vitā eternā donat, qui quidē qđ in eo sit iustificans im=
pium, ut id glorificans iustificat. hoc autem gratia, ita ēt vita bona et vi=
ta eterna in xto Jesu dno nro ex fide. Unde quicquid nos agamus meritum
ēt gradū vel gratiā vel gradū glorificationis eterna pro gratia iustificationis in=
debito. ut gratia iustificationis sit meritum malum dicat in diabolo heresis,
et meritum boni regis Henrici aurelii cui gratia glorificationis iuste reddat
in premium. gratia ergo ex ipsa dei misericordia, gratia nō solum donis suis
qđ dona sua reddit, sed quia nō ēt ibi gratia dona retributoris exhibet ut
ingrauabiliter inestimabiliter ac meritum quoris bonum et a deo datos sine vetu
state gravaris recedat. nō igitur: paulo superius: ex gratia ut nequis glorie
tur ex operibus ne gratia gratia non sit bonis, quæ præparavit deus
ut in illis ambulemus. simul go, præparata per predestinatē vitā à deo gra=
tuum velimus, sic ēt gratia bona præparavit deus, ut in ipsis ambulemus. ergo
infero simul go cognitio boni et ejus à deo gratia vita ēt bonorum
meritorum et præmium. igitur sic d. bibite venite &c. præsidete mea gratia vobis
præparatū regnum &c. vestris meritis solum præsidete præparatū.
Ro. Rom. 9. sustinuit in multa patientia vasa ira apta in interitum
ut ostenderet divitias gloriæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriā.
et 1. Cor. 2. oculus non vidit nec auris audivit neque præparavit deus iis qui di=
ligunt eum. in his certe locis verbum præparo. Item præordinatio
destino, quia deus immensa illa bona præparatam et destinat? ijs

qui diligunt eū.

A. Ho dicit ḡra pro nobis qđ ḡra nos ḡtare nō ipm absolute dicit, sed vas irate ad interitū ut ostenderet in eis gloriā sua, vas misericordie scipse, et preparat ad gloriā. ḡ ex mera ḡra. Ad. Dicit ḡ non creatura vel iacet ina immensa alia bona nō preparat nisi ipsis qui diligunt eū, sed unum horum dilectio dei sit donum dei, patet quia ei ḡ scripta s. Aug. l.c.: nos ex impio, et ḡa pro ḡa sed glorificatio eterna pro ḡa iustificatio indebita, hec sit ut ḡa iustificatio ex merito male debeat indebito remitti, et merito bono ut ipse met auxilio, cui debet ḡa glorificatio iusto reddat in premio. Ex ipis romanis dilectio electorum quorum nō ipsa sua bona promeruit, nō qđ ḡ ipsi profecit ab eis profluxit, sed qđ ḡ tale dilectio ex electis generatio in tale hāc ḡam, ut ait Fulg. l.c. Hoc responsio ad hoc dicit ḡ creavit pt. Jac. 1. Elegit nos ut simus in hoc mundo, divites in fide, et hoc redes regni, qđ promisit deus diligentibus. et 2. Tim. 2. in magna domo nō solum sunt vasa aurea et argentea sed lignea et fictilia, et quodam quidem in honore, quedam autem in contumelia. Si quis ergo emundaverit ab istis erit vas in honore sanctificatum.

Ubi 2. Thes. 1. Salagite ut per bona opera certa vra vocatio et electio faciatis, qđ innuere verbis videt Apls, ante opera bona incerta et ipsi suspensa ee nra electio ut forte quo in sola generali, et antecede vite dei, pro salute cuiq; ḡtingat. unde et Paulus 1. Cor. 9. ait: castigo corpus meum... ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus efficiar. ipsi merito idem Apls Rom. 8. filios et horedes, horedes quoq; dei coheredes autē Xti, si tn gratimur ut et glorificemur.

Ad 1. nullateng timendum ee, ut electio vra et vocatio ante bona opera incerta sit, et ipsi in suspenso, ma deus immutabilis in suis decretis, neq; ded ibi ut probatum operetur ipse et confirmet nos, sed data certa et ligda stabilita certa et firma. Salagite ut per bona opera certa vra vocatio et firma stabilitas et electio faciatis, qđ utiq; dicit et, ma cui deus gloriā et bona dat nisi ipse bona opera, que ille ipse in electis suis operatur, dilectionis et, predestinatio firma data nisi gratie adimpleta. conditis et talis effectus electionis, suis modis ut exerceat velle nos et operari, ait s. Paul. l.c. ut requies gloriej, ipsi et simus sanctificati in Xto Jesu, sed in quibus gratis quos prescivit deus, ut fierent illius amici, unde Aug. l.c. ad Simpl. q. 2. ait: propterea ut certe vivamus laudis, merede profecta ut ut detur beate vivere meremur. Itaq; ut certe vivere et bene operari, nisi iustificati effecti... cogor nos ea delectent, qbs profuturi ad deū

dereliuto ad impia nostra flurere videam ritus dei grad detrentibg ad
implendam q̃ voluerant, filii arbitrium: vedit ꝙ q̃ madmodm psalmista
mysteriordiand dei ordinē; q̃ ex hoc ipse interpretat, hrlg, prophetii
filiabg verbe decantel: audi inquit popule meg et testificabor tibi: quid
eos volebat audire: q̃ dñs testificare loquat? quid utiqs nisi man-
data vite sunt alig prophetā dicit: audi Israel mandata vite, pedgue fili
ista mandata vite? psalmista ꝓsungit et dicit: ego ꝙ sū dns deg meg, qui
duxi te de terra Egypti: et hoc ē mandata vite intrare, q̃ discipulos
patri xpi q̃ mendabat ostendit dicens: hoc ē ꝙ vita eterna, ut cognoscant
te solū deū verū, q̃ misisti ihm xtum. postlane vocem ad filiū dicit,
q̃ et vult ad gratiā eū instituere, et ostendit sine eū q̃ egipti: hoc
q̃ dicit, ꝓtis: q̃ ab vbo hebreo velle et ꝓfiere ꝓ bona vita; ab ipso ꝙ: bene
nobis velim, scripta verba, hebreo velle, quid vocat et illuminati ab ipso, ꝓfiere
q̃ ad nos pertinet cognosci bona, q̃ ea et vult dominū. vide inquit ab hebreo
cum dicitur. quia a hebreo est velle et ꝓfiere, addito ꝙ: ꝓ bona vita, ut
et dalgo dicitur, ubi hebreū ab dō in xpiā cibum quō gloriosus arbitrio.
sed illud ordinē quo mysteriorum diversa dns spūs dispensatione distribuit,
fuit, hoc sensibus scripsit, hrlg, ad imitationē nostra huius psalmi vocē hebreo.
quid ē ait, postquā vocatos duxerat dūs: ego ꝙ sū dns deg tuus, qui
duxi te de terra Egypti? dilata inquit os tuum et ego adimplebo illud. ne
aliquid neglegamus hoc suspe servato ꝙ per cibum fauces dilatari arbitrio.
dilatare ꝙ imbeg ait ihm, sed deg ē implere promittit, sunt ei discipuli
sui in evangelio dicat. nolite cogitare quomodo aut quid loquamini,
deg vos estis qui loquimini, sed spūs patris vri, qui loquit in vobis. hoc
solū ds ad illos retulit, ut ad tribulationē nostrā cibum verbi pertine-
rent, quē ꝙ promisit ostēd. cibus ergo qui corporis arbitrio, ut sine de-
adjutorio adimplendi q̃ voluerit, ratiō dignitate repulsa sibi ipsi officiat
rationi, q̃mvis psalmista ostendit: et audivit populus meus me,
et Israel intendit mihi; quid desiderat aliud vocari, audi populus meus et
loquar Israel, et testificabor tibi; quid testificans emendaverat nostrā
audientiā? dns deus tuus ego sum. quid ei ab ipso fieri nisi erat,
quos de terra Egypti et ignorantie tenebris liberatos in lucē mandatorū suorū
libenter vocatos educeret? dilata inquit os tuum; statim ergo

dixerit, si delatare de scelere me voluerit; nihil profecit, sta audiat, et in fletu illud... exeat nū liberi gtra dei grām defensor arbitry, audiat dicitē. Ipse enī de bonis suis laboribz loquerē: nō ego a sed gra dei mecum. audiat dei vocē in ps̄o. de his qui sperāt deprecat dicentem: et dimitte nos ostm desideria cordis eōr. ibunt in velocitatibz suis. audiat unusquisq; ipse de vita sua varijs motibz sibi nō mala grā cuncta ordinā. Ipse bona tribuēdo. qui pro pro suis delictis, inquit, Aduersarius. et alio loco: gra dei sed id quod sum. cum dicat qui pro suis delictis accusat et prosecutor, nulla grā merito inique agere expulabit. quia ab ipsius sibi sunt dicta ad nequitia nāe libertatis hnae. cum vō de prosentis vite beatitudine loqueret, gra, inquit, dei sed id quod sum. et illud orem quo misereor deo vocando, mercedem diuinis in actis gratiis adiuvando, simul serie psalmi narrando atq; digestū, beatq; sed Ipse Paulus gratiua narrare studuit, si ē in ordine quē potuit exacta testimonia religiosa loquit. gra dei, inquit, sum id quod sum. hoc ē ipsa misericordia quā libere veritatis opera sequens. Sed ut Ipse Paulus vocāe bona opera legens, quidait: et gra eius in me vacua nō fuit. quid ē fecit? illos inquit oribz laborem. ne multa superbiā liberi de genere arbitrijaudeos Paulus de suis laboribz gloriante, absende quit Ipse: in ego a sed gra dei mecum. hoc Aug: quē studio copiose adduxi, ut ex illustribz mens ejus, et qua fide discretis magnosis clarig vocat. unde ad certum arguti electi sui distinguo. multi sunt vocati, pauci vō electi, ex hoc profecto, id deo illorum expedet vocē iam velint vō nō. quia augmentū ecclesiae, atque quod indurat C. et pro ecclesiae catholicorum dextrum Notatione hoc quod veti immutari, si deus vocante audiat, Amen, quia ut ait S. Aug: ad malū faciendum sibi sit liberum arbitrium. unde cum poterit deberet nō facere, et tn fecit, nisi ideo sibi adscribit.
Nota. nō gra quo inquolibet bono agere inveniri sit actoris ordinis, adque hoc sibi nāe virtutis pertingere nō pt. ad quorum gra dei opus fleti, qd evidēt in ps. ad hec. c. 13 ostendit, ubi dō de deo dicit est, gratuitū vos in ori bono, ut faciatis vocē eius, gtinius Ipse: faciatis in vobis qd placeat cōra Ipsū ergo gra nobis in deo sit, deg in nobis facit. ex ipso et per ipsū et in ipso omnia. gra ē igitur S. Aug. l. c. retributio pie vitā deg in profecti bone malis bona

retribuit: alis videlq̃ iustificat iniquis: ut deputet fidē ad iustitiā: grām et dā iusta retribuit q̃ bonis suis meliora retribuens deq̃ glorificatur de iustos.

Obz. auth. S. bb. Sed potiq̃ audite temerarie quā verū sit.

J. S. Brassica in qr. ad S. Aug. verū sine equit ab eo dici: ut à sententia quoru[m] p̃destinauit ad gloriā ex p̃uisis meritis grā tenuisse videat, quid inquit gl̃ie debuit, quā sum patiente iniuriā ira Dei ndō, demonstrauit retractatoris p̃ium de hac re quinibz pene nō pauc inuenit: et ea sententia qua p̃posuit et p̃destinauit Deū ipm̃ p̃scia p̃sciturū quibus ipe gratis alios vasa honoris alios ignominie futuros: quia sine ulla iniquitate p̃uidit, et sic ipse grā adiutorio iniqua futuros eē vult et electiōe p̃spexit: qo.

Quecq̃ p̃terea in citandis S. bb. sanctis scribit S. Brassicanus qr. ad S. Aug. n̄ eū arguo nec sentio, sed subnego q̃ Pelagiani eoru[m] reliquias, et maiore exclaiaad petendū ab eo eoru[m] quos Aug. in suis libris q̃ta eisdem tradidit, ut hanc in re melius eorū q̃ta ista pari marte pugnare valeat. audiamq̃ Aug. postquā recensuit istoru[m] doctrinā, sed Deū electis suis dare magnā, sed p̃uisis libri arbitrij meritis adiuuante eū grā p̃destinasse, sic inquit: q̃dam p̃uersissime et reuelante Deo mysteriorū, et ingeniale nos sua beatos nouerim, p̃sumq̃ q̃d nō credendum eē q̃stantes, sed adauthoritate talia sententiā nō sumq̃ p̃ferre, quia multū nos et vita meritis antecellunt, et aliqui eoru[m] adepto nuper sumo sacerdotij honore p̃eminent: nec facile quisquā poterit reatos, et ista grā integros amatores his p̃uersionū disputationis auferē q̃ stratice. ex quo nō solū his qui eos audiunt, verū etiā his qui audiunt, cum periculo creuit periculū: dum et multos reuerentia eoru[m] aut inuitos cohibet silentio aut inuitos in errorē deuiat absentes, et falsissimū his videri, q̃ pene nullis q̃ traditis reprehendi. unde quia in his pelagiano p̃uersis reliquiis nō mediocriter nutrit, si quid salutis male ibi concepit: p̃ dono veri luminis veritas tua profecit, ut videō quis adprobet, quia

volueit, ñ ideo quia aduersas uelit: si originalis malg rectitudo
Dei, sed à primo homine sed à semetipso uidelicet male creditus, si alium
de deo placeat nisi ex eo q̃d ipse donauerit; dicue nobis in hac
causa hora beatne Pater optime, q̃m donante deo probes diligha
pectus tuum obsecro, ut quo in istis quæstionibus obscuriora, et haec
uerisimiliora difficultora si quid cluidissimus exoribus diligentis ge-
stie, et nonnullis ualentibus denuo rogat: iam ed q̃ plis diluas
q̃ obscuritas ita gelauit: q̃ bonis enodatis et multis insuper, quæ
adhuc inhibita ad eam hanc pertinentia magis plus uide disseri
ceding et breuang, ñ sold denuo disputatione tuam rebus
roborandam, sed ed ipso quo meritis atqs honoribus clarus caligo ipse
gratiis obtinuat, desiderantissimus cognoscere optauit.

Ex q̃bg clarne collegis ñ dñe Pater gratiæ et ipsius Augustini
nunqm q̃ tuum ipse, quia et ipse S. Prosper in hac mea sibi jam
de fide q̃ de certa, sed rationum satis adhuc clara abscondit emuiri,
q̃ et sensit S. Hilarius in q. ad euang. de hac mea, in qua recensitis
proditis erroribus sui temp: apostat: libro cui editi fuerint, quos de
hac uerso q̃ uere molestis, quos forsitan mereamur, nisi ut ex eorum
auctoritate si qua tibi in tuis difficultatibus adiuuerit, adigatur ille qui nomen sit ñ tre-
pidi sequestrem. Libenter ed de grata et libera arbitrio ñ libenter, si q̃ q̃
ut eidquia istic quæstioni offendimur mereamur audire. Volo q̃ sanctis
tua me arbitres horribere, q̃ si de ingenio me edidisti: ego subitum, ipsius
mihi, iram mea, q̃ à presentia tua delicijs exulatq̃ ubi salubriter tuis
uberibq̃ nutrieber, ñ sold absentia tua crucior, uerum ed pernicia
quotidiana qui ñ tibi manifesta resonant, sed ñ ipsa reprehendunt.
Volo igit cuncti dñe S. Augustine quis grauere sibat explicare, quia
q̃ dixit ipse ex patribus, et ipse ex patribus clarus, ut quia aliquis
gratia non probent, illo allegando quod suus error delegant.
Ex S. Ambrosio l. 2. de fid. c. 6. adsita hæc uerba: quos præscivit
et prædestinavit sui ait: ñ q̃ ante prædestinavit quos præscivit
secundum merita præscivit cum præscia prædestinavit ipse.
R. quidquid sit de textu cuius ne uestigium quidem in cit. Cyrilli,
sit ne huius S. Doctoris uerba, ut in valde dubito, de ista dñe de
electione prædestinatis in Christo, in q. de prædestinatione ab

eterno in mente dei alias sibi ipsi gradiret dicendo absit
gratiam in aeternum ad hom. c. 8. et Augustinus multo C. 1. c. 5. de voc. gent.
ubi sic loquit: cuncta resad finem suum venerit, nemini liberum de exi-
tu aliquem, nisi alios deum gratiae donasse quaesit: qui
multimode variis variorum ad unam gratiam pertinente ad eam
regula Evangelica gratiam adstruxit, qua ostendit patrem familias
diverso tempore operantes variis et pluribus denarium, quod vi-
delicet aeternae vitae aequalitas, ubi sine diebus horarum intromissi in
vineam totius dei operatione exaequati ipsorum de agone coronam
referent fidei, quae ad merendam gratiae excellia in destructione
et gehennae vitae donum indulgentia meruerat in laboris pretium
solvens, sed divitias bonitatis suae in eos quos sine operibus elegit osten-
dens: ut ed hi qui in multo labore fuerant, nec amplius quam no-
strum acquirent, illam donum gratiae gratis datum accepisse mercedem.
Ad et plurima toto libro pulcherrime scripturae testimonia probat.
Idio. p. theron. sp. 150. ad Hedib. q. 10. n. salvat inquit in nullo,
et absque indigna vitae sed eius misericordia, quia aliqui non sinit gratiam
dei, aliqua recipere sua sponte volunt... ex quo ostendit non
gentes eligi sed non veteres: go.

R. nil mag. S. dicitur ibi cogitasse, quod praedestinatio ex praevisis
meritis repetere. nam ad dicit, eos deum praedestinasse, qui futura
dei respuerent, bene dicit, quia hoc donum vitae aeternae, sed quod hoc
gratiae dei electis sed data sit, ultro fatetur q. 12. leg. ibi. et alibi: quod dicit
non gentes eligi sed non veteres non negatur de meritis veteris, nec putamus
hoc verba adstruat, sed idem voluit dicere, deum in ea ante tempora praevisa
sedos velle salvare sive gentiles sive iudaeos, ut dicit beatus evangelista
dicit. ibi: hoc quia misericordia in filium, quem gentium, sed ex
iis qui ex iudaeis credere voluerunt, et ung credentium effugit regulus.
ex quo ostendit, inquit, non gentes eligi, sed non veteres. mox quamodum
illa autem hoc verba, vera sit, quia vera vetus lex eligit, non deus praevi-
sa disposuit, ut nunc vult. quod non ex praevisis meritis sed gratuito
dei. ipse S. Doctor in fine motivo illi ait: quod te quis enim re-
spondeas deo? fatetur, fuisse praedestinare, ut patet ex initio

dicto quoſtionis vbi aīt: quidam volentes dei ſeruare iuſtitiā
ex predictis caſis dicunt, electū in vtero Rebecce Iacob, et abiectū
Esau ... nobis a nichil placet, niſi qđ Sulpitius dicit, et publice
in ecclia dicere nō timemꝰ, ne iuxta Hysagogā et Platonem et ci-
cuiles eorū, qui sine Xpiāno introduxerūt cognā gentilium, di-
camꝰ aās de celo ee lapſas, et pro diuerſitate meritorū in his vt illis
corporibꝫ penas antiquorū fuiſſe pertorū. qua ſentia plenius
tractat. coment. in c. i. ad Eph. ad qđ dicendū ſit. Quid elgitur in
ipſo ante cōſtitutū mundi ut eligeret.

Ob. 3. rādet quādam theologus:
ipm tāq̄ retinat ex gratie promiſſi corona alqs meredis. Si qua
gloria celeſtis nō ſibi retribuit in ſe, ſed ab eterno prouidet, seu
predestinat: ſi ſic arguitur: qua titulo iuſtitie debꝫ, nō ſi nīſi motiuo
iuſtitie, qđ in bonis operibꝫ fundat, deſtinari: ergo gloria nobis dīm
meritis et promiſſi promiſſo 2. Tim. 4. Bonū certamen certaui, curſum cōſummaui
in reliquo reposita ē mihi corona iuſtitie. et Matth. 5. gaudete et exul-
tate quia merces vra copioſa ē in celis.
Rñdet adhuc beatꝰ Celeſtinꝰ papa in ep. ad Gallos c. 8. diuersi: nō ē
dubiū ab ipſo grām oia nōra merita prouenire, ſine quo fit vt aliquid
boni et velle inchoare et facere. quō vtiq̄ auxilio et munere dei
damnati liberū arbitriū, ſed libertate vt de lenocinio cuiuſdam,
de prauo recto, de caligine lucidū, de ingrato prudens; ita s. ipſa
ex nra bonitas dei, vt nra vtiq̄ ee merita quę ipſe nobis dona. et pro
his quę largitꝰ ē eterna premia ſit datꝰ. agit quippe in nobis,
vt qđ velle et velimꝰ et agamꝰ; nec ulla in nobis ee valeāt, quo ex-
cepta ad negligēda donauit. vt et nos cooperatores ſimꝰ gratie dei: Item
in eoā ſū respondeo, n. Sipp. M. qđ titulo iuſtitie ſalꝰ eterna nobis
debeat, vt mox inferꝰ oſtendamꝰ. m. ſi D. gloria nobis dīm meritis et
promiſſi promiſſo ſecundū iuſtitia ſua. N. m. in ſua
latione; ipſemꝰ dīs nra vtiq̄ ee merita, quo ſit vtiq̄ dona; et pro
his quę largitꝰ ē eterna premia ſit donatꝰ C. m. et N. C.
2. inutile ſilarē et qđ traditioē quādam inuolue videtur
decretū dei efficax et abſolutū gratis predeſtinantis ad gloria, quo nīj
ex meritis bonorū operū quę ipſa dei gratia donat ee cepta
et vestra, qđ ſonat decretū nīj ſit: qđ

N. n. and. quia vt mox citatq Epa dicit. agit Deg in nobis vt gd velit et velimus agamus, nec otiosa ē in nobis pātia, quo expenda ñ negligenda donandi. et si stante absoluto decreto ñ tollit liberū arbitrium quia nos id volumus gd Deg vult nec volle mūtd, quia aprendam nobis et velle et operare cooperatores sumus gratiæ illius.

Vñ j. Thim. 2. Deg vult oēs hoīes salvos fieri et ad agnitiōē veritatis venire: sed hypothesis efficacis et absoluta predestinatiōis ad gloriā ante merita, qui ñ fit ita predestinati nqz ē fieri reiicti et reprobati. ssp. atqui sincera hec vetas salvare nos ñ pt juliani cum tali decreto, nā ejusmodi derelictis et reprobatis ñ deest auxiliū gratiæ effica ad salutē largiēs ñ vult. si vis ad quid quæso illa auxiliū gratiæ pro adepta salute a quā jā exclusi sūt, et ad quā, reverā nunqua pervenient! si posterigenus comodi et utilitatis ipsis erit hec deitas sterilis et otiosa vetas.

R. C. M. n. m. nā talis vetas dei optimè stare potuit decreto efficaci quomodocunq; vero ex supra dictis notū verbū dei expendes, in quo ad ssp. d. atqui sincera vetas salvandi ñ pt juliani eiq tali decreto. si illegaz vetas ipsius C. aūs. N. ssp. dein cuiq tales sint nqtiē reprobati. deo in istorū reprobatiōē ñ mutatis, nā ut ait Doctor Magistri Lutheri Lugdun. diaconus hem. de prēd. Lutheri catholicā fidei nostræ teneendum insinuati, ex potentē deū malis ipsorū malitia prohibere, quia ex ipso ēt ñ predestinatione quia ex illo ēt. pena ē et ejus et prohibita quia dega, et predestinatione quia ipsius ē, ut et in illis sit meritū suæ damnatiōis et in illo potestas et indultū nisi damnandis ñ predestinati deg nisi quos ipse factureg ē, prohibit ē multa quæ ipse faturus ñ ē, fuit ejus mala, quæ mala utiq; mali faciūt ñ ille. ipso quoqz malos ñ deo vertente, quia boni ēt ñ potuerunt, sed quia boni ēt nolluerunt. et sua vitiosa vasa ira apta ad interitū perseverarunt in massa damnatiōis ē originali et actuli meritō permanserunt. ad prēd. dei. deū oibz efficaci media ad salutē apta largiri et illā ñ apta aut negare, altera media illa frustranea si quia si prevenati deberent ipsos ex vitio, quia libera vtē malo adhiberent ēt et deg fuit gd fuit ē negā sterilis et otiosa altera

dictas dei salvandi aos, quia ex ple illig absoluta d; nisi pertum obsseret.

4to promissios dei: vita eterna fuit et gminaos damnaois gritu= nalis S. Rone gregie gdicit dantia v exposita sor includunt: si ma= nata obsservet v nligi: v ait Cresdius Rid. lib. 6 can. 20 evangelio fit nda et absoluta promissio vite eterne sie gditioe observanem dator: go ex ista dictas qua deg nobis vult vita eterna sigditio= nata: fuit promissio et signi vetis vita promissio gditionata et signi vetis gditionata, et promissio absoluta signi vetis abso= luta. proxatim ubi gditio ponit ex arbitrio promittentis: absurdum a rides ista gditioe promittere, go decretu absoluto dei ad dbet S. vero ee promissios et gminaos dei ee gditionatas, adeo ut tradat Lovare mandata dei ut vivat, et pumas, si illa transgrediat; ido et vite ee gditionata, sed nego sequitur, go ad utrumgo, vere sint hoi vites: Rbet go sem /: si verba Caud. Floti c. 4. l. adversus Scot. :/ posse illa damnaoe originate Liberu arbitriu, quo ptia vele inclinari ptt, et inclis nas admalu: Rbet Liberu arbitriu, quo possit assurgere ad bonum, ula assurgat ad bonu ndu ptia viribus, sed grao dei mirentis. Rbet liberu arbitriu ut possit bene velle, ut possit bene vivere, ut possit deo ad= hærere: sed ut bene velit aut bene vivat, ut deo adhæreat, ndu fiat viribus sed grao dei mirentis, ita et qui gravit ægrotat, ndum, pte recipere sanitte, sed ut recipiat sanitte Rbet necessariu medicamtu, et qui mortuus ndum, pte resurgere, pte vivere, ndu fiat sed dei virtute. ita et Liberu arbitriu potius semel sanitatu semel mortuu ptt sanari, ndu fiat virtute sed grao mirentis dei. et ideo recte os admonent, ne libi verbo dei fidamus; quia Rbent pte credere Rbent, pte gratiæ deum, ut verbo extrinseco admonente et tacto deo spiritualiter, qui audiunt, revivisscant, ut recte de huiusmodi hoe dicas, quia mortuus fuerat et revixit, pereat et universi. de hac possibilitate hoc nato, quæ in nihil valet absq dno grao tangitur ita D. Aug: dare deum: + pte Rbere fidem, fuit pte Rbere charitte nisi d dat, Rbere fidem fuit Rbere charitte, grau et gdelitu. sed cum veteres alios, reprovas, alios ndum reprovare a Dno discernendum et quid ve= niat de misericordia ejus, quæ de iudicio; universa via dni mi=

+ l. 6 de grat. et lib. arb. c. 5.

misericordia et veritas ps. 24. investigabilis a ps. vio xpi Rom. 11. investigabilis ignis ps et misericordia qua gratis liberat; veritas qua iuste iudicat. negs absurdum ego dico deo ante hoc decreto efficaci; electos a reprobis ageretur meritorum salvos velit, nam si a nullis hoc meritis, et benignitas et misericordia dei maxe properias; cum hoc xpi filius remaneret, et remunerare promittat, qd fundo.

Ato Dequesta scriptura dico modis in hoibs procedit, vz misericordia scil et iustitia: gos gratis dat gram ad opera, perficienda, iuste retribuit gloria ut meredem.

R. dotum in hu cursori gradiose, ad salvu ee in hu rigoroso, nam hoc enim nisi vertute libere, quem iuste iuniis et misericordia sua liberat, in sanctis ipis, ait s. Dulg. l.c. si deus iuste procedit, coronat iustitia, qua eis gratis ipse tribuit, gratis servavit, gratuito perfecit.

Oto denigs rase colligunt ex meritis xti: quo, aiunt, dbent prig provideri ut applicata, qua fiat electoru predestinao: sic dicunt: merita xti sunt fontes et ca meritoria nre salutis; sed ut sint fontes nre predestinaois recipe et ea nobis applicari. ihs. sed q deus nobis applicantq, et fructus salutares ex ips plenitudine; bona in nobis producunt opera meritoria vite eterne, qo intuitu illoru xti meritoru, quo nobis applicans, et fructus salutares perficiens, a deo nobis data gloria, sed et decreto predestinas ab eterno.

R. merita xti iuxta trid. sess. 6. c. 7. sic ei ca esse nre predestinaois sed misericordie dona, negs finale iustificaois nre, sed iustitia dei qua nos iustificat, seu qua grad xpi iustificans, hinc xtus sua passione deo nrom servitute redemit, ut eem digni et capaces tte grad, et sic quos prig prouivit, et predestinavit conformes fieri imaginis filii sui. Denigs merita xti oibs equaliter applicant, alijs fit effte, alijs efficaciq: go fuit talis applicaois diversitas a mera gra, ita et illig effg.

Non go: s. Aug. l. i. ad simp. q. 2. / dum electus profectus dei manet, sed ex profecto electo: id est in quo invenit deus opera bona in hoibs, qua eligat ideo manet profectus iustificaois xpi: sed quia laudabiliter manet ut iustificet credentes, ideo invenit opera qua eligat ad regnu celoru.

Concludo go cum S. Remigio l. de tenend. verit. scripta. Et ne nesciamus quae
rae imo infidelitate et contentione sed cum B. Aug. B. Fulgentius abiicit.
et ab eis qui Catholici videri volunt tales ac tanti viri Dei iniquissime
iniuriati et spreti, velut quisquilia et purgamenta vilma conculcantur. Et nimis
mirabile imo horribile quomodo ut suis adinventionibus et ineptiis cre=
dat, exigant, cum ipsi Bmos Patres et illustrissimos Doctores Ecclesiae
abiecerint: at per hoc nisi se citius corrigere studeant, verme haeretici
iudicari sunt, qui fidei et charitati et sincerae PP. Doctrinae non
conciant, sed insuper cum ipsis Ecclesiae scripturae S. caelestem authoritatem con=
temnunt. nam si illum fidelissimum copiosissimum et florentissimum librum
B. Fulgentii cum pietate et obedientia legere et illegere studuissent, profecto
in hac obscurissima quaestione de praescientia et praedestinatione Divina (: Deo assistente
et illuminante :) nulla erroris caligo in eorum cordibus remansisset,
quem nos fideles et sinceris sequi debemus, quia et hoc ad fidei nostrae
integritatem pertinet, ut sicut in caeteris quae de Deo credimus ita et in
hac parte nihil indignum Divina Maiestate, nihil falsum de Divinis iudiciis
sentiamus. Statuta igitur hac Ecclesiae Catholicae veritate est

Quaestio 3tia

An reprobatio damnatorum sit ex mera voluntate Dei,
an ex demeritis praeeditibus?

Dico. Deus non ex mero beneplacito iniquos damnat, sed ex iustitia praeeden=
tibus illorum demeritis. et cois S. PP. ut ex huiusmodi citatis textibus
vidimus. majoris tamen claritatis gratia sufficiat unum adducere S. Fulgent.
qui l. 1. ad Mon. causas reprobationis sic explicat.
Neque enim sicut praedestinavit sanctos ad iustitiam accipiendam, sic praedes=
tinavit iniquos ad eandem iniustitiam amittendam, quia misericors Deus et
iustus solvit gratis a pravitate liberare quem voluit, pravitatis a operator
nunquam fuit, quia pravus nunquam aliquis fuit, nisi in quantum a Deo dis=
cessit, nec discessurum Deus praedestinavit, quamvis discessurum cognoscendo Divina
praescivit. Deus itaque licet author non sit malarum cogitationum ordinator
tamen est malarum voluntatum; et de malo operare cuiuslibet mali non desinit ipse bonum
operari... ipsa enim est praedestinatio Dei sempiterna scilicet dispositio futuri operis

Dei ... ore a iniquis punitorq; q̃ dulcent mali in dedit, nec eos
ad inigde aliqua predestinavit iquia ut inique vellent Ro eis dator
ipe d fuit et q̃ia male velit perseverare in iquitate inulta remanere
d debuit, dales ad interitu predestinavit, quia aliby iusto iuditio
ppetuu reservavit, quia malis dicitur de maledicti in igne eternu
qui, parat q̃ diabolo et Angelis ejq. esse adquid ergo iniquos et
iniquos predestinavit ideo ad ppetuu iustu in ad alios q̃ iniquos
ad ꝑia ad culpa ad penitiad d ad transgressiõe ad interitu,
que ira iusti judicis penantibq redditis, d ad interitu, quo in fine
Dei penantiu iniquas provocavit ... notu namq d ira dicitis in
ve nisi ubi quidq Ro iniquas provisse. neq; q̃ aut ignarq
ee ptuit aut iniquus iquis poterit penantis culpa d ignoscere,
aut d penanti indignu penitionis infecte ... et sic patet et in vasis
misericordie d ex ipsis Deus ee q̃ boni sc̃i et in vasis ire de-
Deus ee ex ipsis ee, q̃ mali sc̃i ... vasis v ire nunqua deq rederet
interitu, si d penitanem Ro Rhen pertu invenire, quia nec deq re-
cant Ro iuste inferret ira, sc̃i Ro ex predestinate dicendi set in culpa,
sed quia cad in iquis suo ex pria Ro Rhen velle gratia B. Paulq sciti-
mus aperit. Deum nulla retinentia vasa ire aptata in interitu
et Ro inte[illegible]thlius certa B. Sed de similia et

Questio 2da

An solu pertu originale sit cãa reprobatois
alterius ꝑ, vera ar thia?

Omissis inutilibq mo in fide respectu et hoc sm̃ parturientibus
descriptiby et destruby reprobatis, q̃d nomen Ecc, predestinatis
in scholas invexerunt, timentes ne dicere deberent Deu et malos, pre-
destinase ad interitu, q̃dm si penitby examines, idem aut dicig
bonal de predestinase, ne dicere sclt Deu impios predestinase
ad ppetuu sive cathlica ueritate, ut dicere Deu hoc ꝑ illos re-
probase, placeo mihi solvendo ista questios, et pria fronte re-
probare idem Bnal, ac predestinare ad culpa et pena, q̃
in predestinate d venit. unde apud nos nulla q̃stentio

sive duas reprobatae sive praedestinatae ad poenam; modo aliquo scilicet
et simile de reliquo, uno alio eodemque tropo et praedestinationis
indicio atque gestio duos quosdam certe ad dimicandum, id est justos ele-
ne gloriae praeordinatos, et iniquos in malis suis usque ad mortem
perseverantes aeternis supplicijs destinatos, utrumque e scripturis apertis
docet de justis act. 13. et crediderunt, quotquot erant praeordinati
ad vitam aeternam. de impijs autem damnandis Rom. 9. Justinus Deus in
multa patientia vasa irae apta in interitum; sic et Petrus utrumque
in electos et reprobos uno eodemque Domino praedestinatos et judicij
ejus praeconij; simul uno eodemque solis radio et sanioni vegetum
et carnifici exasperans; simul ex uno eodemque igne et limo ei
metallo diversitate et cera liquefacit; sic de praedestinatae simile et pari
Dei tractum, quo ut sit una et ejus una eodemque modo se liberum ma-
nifestet dispar reprobi distributio, dum pro cadit dignis praemia,
et indignis supplicia irrogans. atque hi certamen nunc; nullo quidem
ee dubio de uno sive de pluralis praedestinatione dicit, sive aliqua
veraci ratione a posit, dummodo certum quod divina ejus essentia in
electis sit misericordiae praeordinatio ad vitam: in reprobis iniustae
praeordinatio ad poenam.

Sic et emulet futilis illa divisio reprobationis in negativa et positiva. si per ne-
gativa nil aliud illegitime quam veluti denegandi gloriae et redimendi illam
eternam quae, ut ajunt, hoc nunc jus habent et ad eam ordinati per vitae Dei ante-
cedente et providentiae generalem ordinis supernaturalis i. e. quod illud amiserint per
peccatum primi parentis. altera vero explicite veluti puniendi et infligendi poena
eterna omnino et ipsius. nam sicut vera est, prouti revera videmus evenire,
nisi duo coram angelis coelitibus hodie gloria primitus suique gaudia suis bonis
operibus promerendam et ob mala opera poenas infernis furiendas: denique homi-
nibus quae efficiat nil boni agere et agere vale: sicut evidenter, ut dictum, ceteris deo
denegat gratiae efficaces, sic et positive reprobatio, quia solis arbitrij viribus nil
boni agere valens gloria regni nunquam consequi, quo poenas infernas evitet quae
certis congruas dat. si quo hoc, frustra restituis quaestionem deum velle aliquem
e regno excludere absque ullis praevijs demeritis; ita si talis exclusio ejusmodi
quomodocunque ad gloriam fieri creare potuit tribuens libere quae illa merces
arbitrium et ne frustra a quo demerito damnare ad poenas? quae via
ista in verbis implicantia ostendat.

hec vñ ito igit, qd deg absq demeritis nullū ad pēna p̄destinet, dnūm
ē manifestū ē, an deg p̄destinatis ad pēna cām sil̄ certū originale, ū
actualia et p̄sonalia. Sic ītm videt ee de adultis qui, vt baptismo rege=
nerentis à pēna et culpa peti originalis fuere liberati; nā ob labē originis pe=
cculos sine baptismo morientes à regno celorum excludi; et penas sustinere eternas
dixing in tract. p̄cedenti; et primū quem illinter ē sic igit

Dico certū originale ē cām ~~p̄destinationis pene~~ reprobationis pēna in paruulis qua in adultis
p̄bo 1.mo ex scripti. 2.do Rom. 9. cū ē nec dum nati essent, aut aliqd egissent bonū aut ma=
lum, vt fm electionē p̄positū dei maneret, nō ex operib⁹ sed ex vocante
dictū ē, quia major seruiet minori, sicut scriptū est: Iacob dilexi, Esau aūt odio habui.
in quo verba S. Aug. in Enchirid. c. 98. sic ait: ambo itaq gemini nāq filij vno
nascebant, nullis dum operib⁹ suis, sed originaliter ex Adam vinculo damnationis obstricti:
sed qui dixit misereor, cui misericordiam p̄stabat, cui misereretur fecit.
Iacob ergo electus est per misericordiam gratuitā, Esau aūt odio habuit per iudiciū debitū.
2.do Rom. 9. Dēs. volens deg ostendere ītā et notā facere p̄tā sua: sustinuit in
multa patientia vasa ire aptata in interitū, vt ostenderet divitias gloriæ sue in
vasa misericordie, que p̄parauit in gloriā. que verba sic exponit S. Thom. 1.p. q. 23.
a. 5. ad 3. voluit igit deg hoīes quos p̄destinauit, reprobare
sue bonitati, vt secundū misericordie parcendo, et quos ad alios quos reprobauit
secundū iustitiā puniendo. et hoc ē rāo, quare deg quosdam elegit et quosdam
reprobat, et hanc cām assignat Apl̄s dicens: volens deg ostendere ītā, id ē, vin=
dictā iustitie, et notā facere p̄tā sua, sustinuit, id ē permisit in multa patien=
tia vasa ire apta in interitū.

3.tio. Sed vos gens electa, regale sacerdotium, vt virtutes annuntietis eius,
qui de tenebris vos vocauit in lūm admirabile. Cui simul in quo verba S. Ambros.
l. 1. de vocat. gen. c. 3. sic habet: respice et ad vnāle multitudem parvulorū,
quib⁹ exepto illo, quo in damnā oēs nāsis gens hūna delicto, nec peccata sunt
merita nec futura extorsit. Quos ē de qb⁹ re loquimur ante nullū iactū ipsius ante
electos vltis arbitrio, alij ad dānā beatam regenerati, alij ad p̄mia mi=
seria transeunt vt renati. Sc. originalis culpe sateris, cui nrā in reatu ē, Sc.
moralē innocentie quoris, cui sūma spes vite ē.
In hac nāa fuit in priori corpus ē spale S. 666. Sentias, vel cui datis videre
poteris. Sc. in locis deductis in Aug. vide l. de corrept. et grā. de pecti meritis
et gra. Bedam in c. 2. Eph. et alibi, plurib⁹. et alios Patres in hyra cit. loc.

4to: de Rom.9. an dñs bel potestate figuli lutum eadem massa facere aliud
quidem vas in honore, aliud vas in ignominia? q̃ ergo dicit ex. q̃ fuit Jerem.
18. ubi ad hoc facta dixit: surge & descende in domum figuli, et ibi audies verba mea.
cumq; ingressus ille fuisset, ecce figulus faciebat opus s̃ lutum manibus suis,
et vas quod faciebat dissipatum est manu figuli, fecitq; rursum alterum vas sicut
placuerat in oculis ejus. Et propheta justificat dicit et clamat ad nos ex
persona dei: nunquid non potero facere vobis domus Israel? dicit dns. ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea. qua lectione
prophetica ex manifeste ostendit, et ex ea figulus, et de luto gen in manu
figuli: lutum in manu figuli, ut ex eo faciat vasa diversa. fuit placuit in
oculis ejus: ex una eadem massa et tota in Adam omnes damnata, efficiens vasa
pro meritis ipsa alia diversa, dum alium ex eis fit in honore, alium vas in con-
tumelia; et illud ex vas ex suo merito et dni judicio fregit in interitu, si
forte per providentia figuli inter manus ejus fuisset, ut ja in fabricatione in interitum
eternum perfacta et condita figuli forma, et ejus vas alterum, ut sit in honore,
ut placeat oculis Conditoris: ecce in his verbis dñi invenies prie ex-
pressa prodestinatio: ecce prodestinatio certa et veritas in utroq; ut ex
electorum vocatione et reprobi, et vasorum in honore et vasorum in ignominiam
de una massa manifestat, tanta effective distinguit, ut nichil certius in ma-
nifestius inveniri, vid. Ergo bene notandum, ex eadem massa, id est
ex damnata Adami origine, ubi clarius indicat ex peccato originali fieri
reprobos ad pena, ita ante Xti Adam et ejus posteri in, cum ipsis, ex ipsis
prodestinati ad gloria. q̃ ultra.

Prob. 2. ratione sic ipso Decreto, prodestinatio ad pena fuit, sic prodestinatio
ad gloria per merita Xti; quia ut probatum alibi; Xtus non venisset, si Adam non
peccasset: ita sic: ita prodestinatio positiva generalis ad pena, non potuit aliunde
derivari nisi a peccato originali; ita ois pena supponit peccatum, et peccatum aliud non
fuit, nisi Adae. q̃

2. prodestinatio ad gloria facta non fuit, nisi intervenerit morte Xti;
et ipsa prodestinatio fuit, quos ipse elegit, et non retracta prius de manu illius, quos
voluit gen humana ad pena prodestinatos fuit in pace peccati originalis
ut ita in Jacob et Esau? sed pace peccati originalis, cum simul ois
homo parisset reus erat, ita ois pariter pena illi luerat. q̃

3tio ira dei justa est S. Th. nil aliud q̃ quia justa pena peccati:
sed mortua fuit et Trident. sess. 6. ois sunt filii irae, quod mortui

eterno ꝙ deo ordinatꝰ qđ ad obtinendū: ꝙ ſſet ſecundū naturā ſuū originis
deſtinatꝰ ad ꝑna.

Ad quos dicendū eſſet gratuitā ſalvatꝰ quia nata reſurrexit: ꝙ
quos renati reſurrexiſſe in ſpē vitā eternā aliā, quia eis nondum natiuitatis diē
parabolice dicitur: Lazare veni foras: ꝙcx.

3ª vita Xpi et eadem dominicā paſſa ꝙ ſanctis ſuis tribuendā
in honore aliud in ſacramēto ſignificatꝰ ꝑ baptiſmū ꝙ adultos qui ꝑ pec-
cata nō habet nec ꝑ originalia, nō habet eandem damnationis meritū,
qui baptizati in vita eiusdem Xpi nō renati in Adam ſecundū
Xtū ſentiunt ꝙcx. Sed

contra ꝓ. Petri dimittendū ꝑ gratā baptiſmalē nō ꝓpter ea que ꝓcedūt quia ex
Xpo Rom. 5. nil damnationis ē his qui ſunt in Xto Jeſu. et 1ª Cor. Xti. ſup. 5.
de pec. orig. ait: in renatis nil odit ꝙ. quia nihil damnationis ē his qui verē
ingrediti ſunt Xtū ꝙ baptiſma in morte: ꝙcx.

Ad hanc ad hoc ſtatū difficilima variē ſcripſerunt ſcripta utriq; ſunt, ſolaciis nō ve-
teris. Dicere ut ego puto, nō poſſe, cū ſine aliqua cura ſolari quoſtio
ſolvenda. ē in obſcurā nova, Sed et Aug. ſtudioſum ſolita, ad
quā l. de Corrept. et grā c. 7. ſui reſpondet: Quid ergo qui ſenio
ſuo fidem quā ꝑ baptiſmū geſtauit, ꝓfecto aut oris nō defuit, aut
ſi quis ſic quod deſipit, ꝓpterea ſanctā olim ſibi finiet, et dicitur
interceſſiſſe ut ſic in fine ꝑſeuerā deputat. qui ē ꝑſeuerauit
nō ſt, ac ſic a fide Xtiana ad ꝙ ſane ſic ſcripſit, ut tales ex
finis vite huius inueniat, ſtatui dubio nec ideo ꝙ. quo ſane pacto
inueniat in Xto nouo gestandi ſt. nō ſtatū ſua ꝑditionis, ꝙ ſua
ꝙ. et ꝓdeſtinatos deſerti, et ideo nec ſum ꝓfectu vocati, ac ꝓ hoc non
electi: Sed in eis vocati, de ꝙ dictū ē: multi vocati: et nō in eis
de ꝙ dictū ē: pauci electi. Et quis neget eos electos cū credunt
et baptizantur et ſpm dei vivum? plane diuinitus electi ad ſcien-
tiā, quibus futuri ſunt, ad quos ꝙ. non habet, nō habere ꝑſeuerā
quo ad ſtatū vite ꝑducit electos, ſuffragio ſanctorū ibi ſtare, ut ꝑſeuerit
ſic caſuros. Nec ſtatū me quoq; cum eis de ꝙ ꝑſeuerā nō dedecet, qui
ea que tunc hāc vivent diligentiā dedit, me ignorare reſpondeo. nec auro-

quas sedagrosas modum mei audio dicaste ofrem: o hos huius
esqui resistendes deus elo alios diuitiarum sapie et scie dei, quam
misericutabilia sunt iudicia ejus et inuestigabiles vie ejus, quid itaq;
nobis sua iudicia manifestare dignas grassagamy, quid vt absor-
dere, id adversus eis conqueri murmurenq, sed hoc quoq; nobis saluberri-
mum accedamy. Dic, quisquis inimicq ejus gratie interrogas, iste
quid dicis? bene, gde id negas et Arriani et Catholici fatetur. Si ge
ysticis donum dei est perseverare in bonoq; sin finem, cur hoc donum
illi auferat, ille id, cui no dedit, nescis, et dubitas hic inscrutabilia
iudicia dei, veritate in sonoq; dubitat. Ad liberum arbitrium hoc, quod
Dom dicis gratia sedgtra ea defendis, retinere dicis, ut perseverel in bono
quoq; id perseverel, id deo donante, si perseverel, deo hoc vele fatente
quandoquidem ex gtra verba dicentis: rogavi pro te ne deficiat fides
tua: an audebis dicere ex organo illo ne deficiet, fides petri de-
fectura fuisse, si illo ego ea defendere voluisset, et ea nugis in finem per-
severare noluisset, qui aliud illo nullomodo velle, qua pro illo dnus
rogasset, ut velle? ex his patet gtie verbis
Domus sue duplice ee prodestinare, ad vitam gloria eterna ad horam,
adeo ut ij qbq gratia baptismi alicuius donati quidem, gratia vt finalis de-
negetur, reuertens inter vocatos dei, ij gtia qbq dei magnifici prede-
stinati, perseverad finale sint electi.
Q. qd vel nil damnatis dei filiis, qui baptismi sacramentum, gratia
in electis nihil, quia nihil mirum, a massa illa perditionis profecta dei et
predestinatione nfa profecti, et quod nec dum profecti vocati nec electi:
3. qde ijs gratia hoc gredens, nec nfi cum christo in futuro, quis dam ab-
horrebit, ac cur deq eandem baptismi gratia nemini penitus et in-
fidelibq gredat, quia et ipsi credentes sunt dyrit et fideles, si ei ita
gratia darer.
4. elgd ad hoc sit baptismi gratia ex peccato originali exuberans, probat ibi
c. 50. in fine sic: quisquis ex hac strictae gratia dei liberatus, a dam-
nato ergo liberatus, qua id deus operatus: unde et si nulli liberatus
esset ex damnato ergo iuste exterminaret, id deo pueri in gratiae re-
tia vtiq, in suo vtiq liberans vtiq, gratia sit gratis sit, gratia sit
ac de quia sit, ne quis velit de suis meritis extolli, sed ore os obstrua,
et qui gloriatur in Dno glorietur. et sic

5. peccatum originale cum germano Philalethe distingui potest a culpa originali, quae est infectio naturae vel ut dicit infectio personae. Peccatum originale ut est infectio naturae, id est peccatum quo omnes in Adamo peccavimus, quod totam naturam infecit et reddidit Deo exosam ut et infectionem personae, est peccatum quo nascimur infecti, et quod contrahimus per seminationem carnalem, ac deletur per sacramentum baptismi. Datur igitur in peccato originali, et infectio naturae et infectio personae, atque potest remanere infectio naturae, sublata infectione personae ut patet in regenerata, quae remanet in nobis post baptismum: quia illa est effectus peccati originalis in quo infectio naturae quae per baptismum non tollitur. dicit quod praedictus auctor, quod licet peccatum originale ut dicit infectionem personae, non dicat aliquam motivam reprobationis in illis solum in quibus per baptismum tale peccatum remissum est, peccatum non remissum non placeat reprobationis eadem potest causare, simul illius effectum, ut concupiscentia videlicet poena aeterna, ut patet in infantibus decedentibus: illud enim peccatum ut est infectio totius naturae, per peccatum Adami corrupta esse causa motiva reprobationis non est, et effectus quia ab illo procedunt, et in reprobis baptizatis, quia licet tale peccatum sub primo ratione tollatur per baptismum, quo spiritualiter renovamur, non tamen sub altera, sublata enim per tale sacramentum infectione personae remanet tamen infectio naturae, ut patet in regenerata. et sic est explicare videlicet D. Aug. c. l.

Ob. 2. Deus supposita incarnatione filii sui vult omnes homines salvos fieri, sed quomodo sincero affectu potest Deus velle salutem eorum, quos ex sua absoluta voluntate electione comprehendere? quomodo eis gratiam vere sufficientem potest destinare, qua possint ad salutem pervenire, quia a salute iam exclusi, et ad quam supposito reprobationis decreto absoluto et antecedente pervenire numquam possunt?

R. pro solutione ad hoc arg. N. M. non voluntas Dei salvandi omnes in Deo est antecedens ad peccatum originale, aut sumatur Deus et supposita filii sui incarnatione velle omnes homines salvos fieri, explicari solet uno saltem ex his tribus sequentibus modis supra recensitis, quod velit omnes homines salvos fieri, quos ipse salvaturus est; vel quod singulos omnes homines id est generum hominum genera; vel eo quia homines facit ut salvos fieri, per quod velle facit: et sic facile solvenda est argumentum. non ad primam minorem dico, Deum numquam velle statuto reprobationis decreto, sincero affectu eos salvari, quos ipse salvaturus non est. ad min: 2dam quod iis quos ipse salvaturus non est, eo stante reprobationis decreto gratiam ~~vel~~ largiri potest vere sufficientem, quia cum tali gratia numquam salvantur, cum eis tales gratias largiatur, tale in alteris possunt iustitia reconditum simul et illud, cum eandem gratias

...rtelis innumeris et infidelibus d Caryas. Sed
...fis: go Xps n pro oibs mortuis?
R. cum fid. Xpi pro oibs dem mortuis ec; sed hoc quod mortis eius et
...xie vsi reuera finali vos aqualit apiqui; cum vnus aqualis ape-
...quantis infinitis donis, quo pro libito sue done et gras cui voluerit
...distribuit.
ob. 3. supposita reprobos deo videt denegare debere gras efficaces; sunt
...predestinatis preparat eas; sed hoc d gd S. Aug; l. de bono pers. c. 22. rei-
...itrat abominabile, hanc nimiam pre: si qui obeditis, si predestinati
...estis recipiendi; si habens obedienti vitas; ut obedire cessetis: g &c.
R. ad M. Statuta reprobos deus gd denegare gras finali et alias effi-
...caces, quas Caryas n debet nec n ad min. pego. quia S. Aug; n negabat
...dicta pol quoad substa sed tm quoad modum enuntiandi in 2da persona,
...si qui obeditis qui mrg et obsq; videat inde eandem pol probat. Dotor
...sin tria posima enuntiat: ibi: si qui obedierint et quid sequit
...scilt ia deputabit si tadiat: si qui n obedierint, sed in regno eius gloria pre-
...destinati n st, proculdubio st, nec usqz in finem in eadem obedia permanebunt?
...nonne dicet ig eadem res et gramatig dr? go eadem d quoad substa utrag
...pro utrag vera, licet vna sit alia magis gruens ac gra.
Ob. 4. bilg quoddam scrit. S. Jo. Ezech. 18. nunquid voluntas mea d mor-
...te impii; dicit dns deus. et n ut convertat a viis suis et vivat? 2do Sap. 1.
...deus mortem n fecit nec lotat in perditione vivorum. etc. 11. dehgis ora qua
...st, et nihil odisti eorum que fecisti: 2. Pet. 3. patienter agit propter vos,
...nolens aliquos perire sed omes ad penitia reverti. 25. Mth. 25. Ite
...discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius.
...esurivi et non dedistis mihi manducare: go. adquo
R. ad prim verum est, deum qui omnes vult antec. penitentiam et ignoscere ad gloriam suam
...creavit, n velle mortem peccatoris, sed convertat et vivat; quia a donum
...perseverantie n meruit gra; quod obtinet gratuito dat, alijs misericorditer denegat
...quia Adam: S. verba S. Aug. l. de corrept. et gra c. 10. Ita liberum ar-
...bitrium deus debuit instituere ut in eius potestate esset quid velle deberet
...quo in ipso adhuc posita tota in illo pena esset damnandi. Sic enim pro-
...fecto numquam n mala vellet deus, sed pro vitio. ad 2. manet eadem
...responsio. ad 3. Concedo; quia deligit ora prout ipse n vult. ad
...4. dico verum est, deum patienter agere ad electis qua n electos nolens
...aliquos perire, etsi permittat pro vitio perire, d gd ipse penitentia actiua

fidelitate, et hi hoc adaugeant vna, sed pte ipsius originale, vt ad
eiusdem arbitrium prouideant, quo Ipse bene facere, et vitandi
suis auxilys et gratiis efficaciter adiuuare &. ad tertium S. Aug.
alioqui similes duo, de simul bona agere in predestinatis sibi credito
sine qua regnum dei possidebunt, ita et mala agere sibi gratis sine qua
ipsis ad penam sit, vnde quorum, quia alias electi in saluacem, sed
duo maxime, qd ea causa coelorum, sibi causa originis, in qua bona, ve-
rum facilius ad quid Ipse bene agere, Ipse deo efficiat ipsitia man-
ducare dare, na pter dare minus dat tale illud magis tale; cum
go predestinauit sit electio non gratuita quorundam ex eo damnabili
massa et reprobat ipsa pro vitio sua, in illa massa splendor vestes et
illud de quo pro, duritia et pectoris ex ipsa pene digesti, et pter vita
ipsitia originale ipse in eius ingratus: go pro sua pter peccatum originale,
ad pene del pt, mortem et illud eam et finaliter reprobatis assignatis.

Ob. 5: Concilia. pt Arausicanum 2. qd can. 25. sic statuit: aliquos
ad malum Dona potestate predestinatos vt flew vecdmg, sed ed pt, qui
tum malum credere velint, cum ei detestare vis anathematizamg. 2do
Valet. 3. can. 13. Fatemur in quibus Ipse, pro destinat ad electos ad vita
et predestinat ipsos ad mortem, in electione diuina misericordia
prouidere meritis bonis in damnatis autem meritis malis prouidere
iustum dei iudicium. 3tio Trid. Sess. 6. can. 17. Si quis iustificatos
non sic predestinatos ad vita ytingere dixerit nec gratia et bene qui vo-
cant, verum qde sed gratia vocari, vbole Dona potestate pre-
destinatos ad malum anathema sit. Videtur ad eum Nobis gratis
quia in pro nobis.

R. igit ad pmu non ytur in dictis pt hanc eam nullam predestinasse ad
malum, qd ytur in scitis, sed ad pena qua iuste infligit. ad 2. dicimus
verum e, peccatorum meritis malis prouidere iustum dei iudicium in
pena infligit pena, et qd hoc meritis malis sint sibi ipsis retributa,
quia et hoc ytur pena gratis demeriti, sed pti originalis, ytur
patet. nec de nec Trident. nobis d gratia, quia ytur fatemur
ee iustum qui talis ed est ad hoc tum, vere iustum ee ac gratuitum,
fatemur tm ed in dicto Trident. excludata eam in nis. electos in mi-
sericordia pte creaturis.

ob 6. authoritates quasdam Patrum. Tertull. l. de praescript. c. 8. Judaei, inquit, retro pedes Deum fuerant, de hinc reiecti ob delicta extra Deum esse coeperunt. S. Basilij in Const. monast. qui à Deo se optat juvari, suo non deest officio: qui a officio non deest, nunquam Deo auxilio destituitur. S. Joan. Chrys. l. 1. ad Stag. alias l. 1. de provid. c. 6. si ex dilectione inquit, correptio, ex odio vero derelictio est, neque eiusdem est quemquam sed et amare et odisse, neque corripere sed et derelinquere. quomodo ergo inquis multi corruerunt, se ipsos ibi Deo privaverunt, non a à Deo derelicti sunt. S. Aug. l. 13. cont. Jul. c. 18. bonus est Deus, iustus est Deus, potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est, non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia iustus est. ad hos et sylos textus

R. breviter sic: verum esse impios esse ob peccata actualia à Deo derelinqui et haec peccata sint poena, et possint esse poena aliorum peccatorum, ita eos propter ea damnari, sed non tamen ex causa primaria et fundamentalia, quia et haec peccata sunt effectus prioris mali, et illius poena: quo decretum reprobationis nullo modo ex ipsis repeti sunt et sic explicandi sunt ss. PP.

Quaestio 5ta

Cur si certus est nostrum electorum, et non ex praevisis meritis

Eulia roget Deum, ut nos inter electos reponat?

Paucis absolvit hanc quaestionem S. Aug. l. 2. de bono perseverantiae c. 22. quia ait forte quidam sic praedestinati sunt, ut nostris orationibus spectans, et accipiant eandem gratiam qua velint esse et efficiantur electi. Deus qui omnia quae praedestinavit, impleverit, ideo et pro inimicis fidei orare nos voluit, ut hinc illegeremus, quod ipse infidelibus donet ut credant, et volentes ex nolentibus faciat.

Nec obstat quod illud decretum sit ab aeterno, et talis electio fiat primum in tempore, quia Deus ab aeterno omnia sic praedestinavit, prout in tempore futura sunt.

Q. 6ta

Ad quid sunt exhortationes, si reprobati salvi esse nequeant?

Respondeo S. Aug. l. de Corrept. et gra. c. 15. correptionis à praepositis suis saeditis fratres correptionibus de charitate venientibus procul parum

diversitate diversis ꝑ meritoꝝ ꝑ angelicoꝝ; quia et ipsa quedam
natio creatarum quod sicut vite indivisibilis quia vera in vita nulla mactatio
p[ro]p[ter] deo voluerit, in cuius tactu salubriter ad credendum atque profuere: nego
ergo quod stringat Lapidem, an ante sine huius vite delinquo de-
serendum diaui gratiam dei quae secundat ad penitentiam, et anxio
Lacrimis huius tribulationis contritis et afflictis ꝑ eadem
nacis absolvat damnatus ergo ipse ad damnet, passoralis incertitas
Rhet, ne per plenes Lapidem gratia Spiritus ab vite sanctis morbida,
ab illo cui nichil impossibile, ita sicut Lapidem carnem habeat,
et quis obtineat ad predestinatorum regnum, et quis non obtineat, sic sicut
Liberum charitatis agnum, ut os velim salvos fieri, Loquitur sic, cum
Ephesiis quorum ut obtinerent eum Christum agere velimus, ad hoc gratiam
addimere, ut iustificati ex fide pacem habeant ad Deum, quia prodocatat
ad Christum eum dicebat: pro Christo Legatione fungimur tamquam deo exhortante
per nos. obsecramus pro Christo reconciliari deo... nobis quidem de-
misit et quorum filius pacis, cum obedivit et credidit huic Evangelio
et ex fide iustificatus pacem ad Deum habere cepit. Homo predestinatus
Dei ad filius pacis erat... adnuo quo nesciunt, quibus filius filius
pacis aut ad fit, obtinet autem nequit pacem habere mundo discordare, sed velle
ex salvos fieri, et Christo reconciliari pacem habere.

Quæstio xxxa

An ideo bona ꝑ mala quia futura sint, quia à deo
prospiciuntur, et predestinata sint, aut contra?

Rdet P. Prudentius C. de pred. contra Hos. c. 11. ideo quia ꝓspicit
ꝑ predestinata facta sunt, sed quia futura indubitabiliter prevalens
prospicit ac predestinato, veritate illegentis. ergo ideo sit aliquid
quia deus prospicit sed ille ideo prospicit, quia futurum fuerit ac, sic hoc
ideo quia prospicientis et predestinantis dei, sit aliquis peccat; peccato
ratio quo sibi meritum pecunia male vivendo ejusque penitus ca-
gitatibus abutendo gratiam. et sed dat paulo post. quia ideo quasi
quamque peccante quia iudicabuntur; sed quia, eadem, utique deinceps
inevitabiliter iudicabuntur: ergo meritas iudicij peccantes cogit
peccare sed meritas peccantes, quia sibi volendo inseparabiliter con-

sive verum, cum pellit inevitabilis interire. Sicut itaque necessitas iudicii nullum perire cogit, ita necessitas praedestinationis nullum vim perdendi imponit. quod sic ulterius

Confirm. omnis quae est iudicii Dei, eadem est ratio praedestinationis: statuit Deus futurum iudicium in quo reddat unicuique secundum opera sua, electis praemia impiis supplicia sempiterna, et hoc est totum quod de praedestinatione fidelitur ac salubriter confirmatur, ut Iudex omnibus electis per misericordiam beatitudinem relictis per iustitiam poenas et tormenta tribuat. Eg. quia qui non credit iam iudicatus est: id est, damnatus: exsurgat ne Scophanta impuderatus et caeli, sic qui non credit iam iudicatus est, necessario peribit, poenasque patiens inevitabiles, quod si ita est, quomodo iuste iudicabis mundus, quae necessitas iudicationis idem damnationis cogit perire? hinc est

Quaestio 8va

An praescientia Dei et praedestinatio non tollant libertatem agendi?

Dico quod non. et paucis pro memoria probatur sic

Imo ex dictis res non sunt futurae quia Deus eas praevidit, sed e contra: quoniam ab illius praevisione et praedestinatione nullam necessitatem pati possunt, quia sunt priores praevisione et praedestinatione.

2. Deus praevidit ~~tales~~ nostras actiones talitur, qualiter ~~aliter~~ erunt, idem dic de praedestinatione: sed actiones nostrae sunt liberae: ergo M. est certa. alias Deus non esset omnis. m. patet experientia, et quia alias non darentur meritum.

3. ex S. Hilario. Deo omnia in sequentibus futura pro factis sunt, quia apud ipsum est perpetuum nunc, et ea quae nondum gesta sunt, tamen iam ab ex[illegible] praeteritis habent, et gestis: sed futura sunt libera ut constat, ergo etiam talia erunt in praescientia et praedestinatione Dei. nec

obstat quod Deus infundendo gratiam operatur intus et moveat physice ipsam aliam, nam ut Caelestinus Papa supra relatus ait: Deus agit ita in nobis, ut quod vult et velimus et agamus. plures probas colligere ex iis quae dicimus de praemotione physica, quod non obsit libertati et hoc de praedestinatione.

Art. 6.

De gratia actuali et habituali

Quid proprie Theologi scholastici nomine gratiae habitualis velint, non satis in

idoneū ſubjectū illgre valeo, et ut videſ plures eſſtg eidem tribuunt,
quā grāe actli, et realiſ S. Thomas i. 2. q. iii. a. 2. duos aſſignat
viros in eo gſſit, ut Rob. Dec gratū et dilectū faciat, alter ut ew in=
clinet ad bona grāa. Sed utrūq; eſſtū ēt poſſat grāa actlis ut, vel
Rini de grāa Rbli et actli eodem modo diſputandum cenſeo quāo
de actbg et Rbilbg abg dſtorſ, et ſi ēt utrāq; Rbeat eandem causā, in=
tor ſtlo ab invicē diſtinguī, ſcto; q grāa actlis duāſ ea; quæ ex mo=
dum actg ſeu motiōe dei tranſeuntis gredis. bōlis v. vitæ; quæ ex modum
Rbilbg ſeu gltis ſtmanentis gredis. vi cuiq; vltas Rois ſanitas
ād eliciendos actgamotiōs, fidei, ſpeiq; et cæde cæteros nulla dſſtas
ſuppoſit ad alia proferang.

Articulg 7.

De grāa ſſtiente.

Quid in ḡſis grāe eſſtibg Theologium Cathlici ſcholaſtici inter ſe ſt
diverſi, ita ēt in aſſignāe grāe eſſtis definitiōis ndq; eveniunt.
Delegiari ad nativa et obvia ſſtiāe eſſtigrāe attendunt, quo ſola eſſt
ad Dnm gerandum, absq; ullo nov. ſup. addito auxilio: ac q gſſt vel ta
ſpa innata libertē illa grāa utiq; vīn utiq; ut q. ſ. Bonum vīn
ndq; ſ. unde ſit ut ab eſſtiari grāa eſſtiens ndiſtinguaſ, niſi ſolo
eventu ſeu actiōe, ndq; ſſtia et intra nāa, adeoq; una et eadem grāa
entitas et nāa in uno eſſtiat vīn uno mere eſſtiens. eſſtia in eo qui
cū illa grāa bonū q. ſ. mere eſſtiens in eo qui nq; ſ. q. diſcrimen
ex ſola Rois libertē naſcit. Sed falſa ē hor. Antia quia ut alibi oſten=
demus. Liberū arbitriū ex ſolo vīn eſſt ad initiū fidei, aut bonæ voluntis.
Janſeniſta grāa eſſtis nocteng diſtinxat agnoſcunt, et ſ. q. Jansenij.
eſſtiāe in ſtolentiāe ex ſe ſtatui dari arbitrantq; ac eſſtis q. pelant
eam ſolūd ad debile, quo ad ſuſtinendā quidam ad debile, licēt is
motq; excitandus ā Deo deſtitutus, quo ad Dei exitet et obtineat,
cōſenſu Dei d. eſſtiāe; reſpectu v. q. ſ. boni, meritū præſerti
d. nec vīn eſſtiens ex ſolo ſuo viribus, Rois d. quia ideo pura grāa,
viribg ſeu gradibg inferior d. oppoſitā concupiā.

Ed falli hoc fentia, quia ſi gr̃a nihil liberū arbitriū ad ꝓ agere dentur
hō, ſalua ꝓ vie gr̃a totaliꝫ auferit.
Gr̃a alia gr̃a ſſe nens ſolo ſſtū adiuuãs tantū fatlet: cū gr̃a nulla
ꝓ ꝓ ſed ꝓ ſtãs ꝓ vt adiuuãs diſſicultates, ſeu ex obſcuritate ſſtis
ſtantiæ, hoīs, exemplo Origenis atq; Pelagii, qui gr̃a ſſte ꝓ ſtãs
utantur in ſcriptis, ſi quã in armis ac diſcursibꝫ à deo impetrant. diſſert
a ad ſſtã gr̃a ſſtiens ab efficaci vsita defensores huiꝰ gr̃aiæ in eo q̃
efficax dr̃o ex ſe ineſſicaciꝫ eſſe ſed ꝓ ſtãs ꝓ ſequaſ vsita ſſtum
dr̃m d Catholicos quotidiana ſſe, quo tñ mihi placet, quia ſi
talis gr̃a in deo eſſet, ꝓ ſe ad efficax ſſtiens eſſet, ſed d efficax, quia
ex ſe ſed ꝓ ſtãs ꝓ ſequit eſſum.
Alij doctꝫ Catholici gr̃a ſſte definiunt ea, quo vera ꝓ ſta et expedita
relatiue ad ꝓpoſita cuiuſlibet ſperandam, et bene ꝓ ſperandum ꝓ
ſtat, ita ut ſſ nusquã ideo efficiat, nihil nouæ ex de dei aue dono ſuadeo
efficaci gr̃a in hoc ꝓpoſito ſſtiens ſed dat ꝓ agere, efficax extra
dat ꝓ ſſe agere, q̃ an verum ſit, nox videaꝫ.

Quæſtio ſexta

Quid ſit Gratia ſufficiens?

Triplex gr̃a non ſſtis diſtinguit Remi a quo Thelgo. ꝓ generiꝰ, et quod
genus gr̃æ in efficaci qua ineſficaci i. e. do ſpecifice ſtuꝫ ſ. ſub quodam
ſuſſragio ſſtis generice ſumpta, ac ſſti gr̃a ineſficaci ꝓ ratis, eiꝰ dꝰ
imperfectiori huic nomen generiꝰ attribuit. Gr̃a ſſtiens generice
ſumpta ea, qua vires libi ſſtis, ꝓbet ad bene ꝓ randum, quãdo ſi velit
abijcere ꝓt, ſiue deſtitutio illa abijciat, ſiue diſcrepantiaꝫ et cooperis, et
hoc in ſua gr̃a ſſtis nomen ad efficaci qua ineſficaci tribuit ꝓt, unde
gr̃a ita quo ſ. Paulo dr̃a gr̃a ſua ſſt, et ꝓ qua dentaꝰ ſſtiꝫ ꝓrat,
ac ſalute ꝓrabat, quoꝫ, vnde efficax erat, ſſtiens nominat 2 Cor.
12. ſſti ſufficit tibi gr̃a mea, et 1. Petri 5. de vbe gen. c. 10. gr̃a qua
ſalute ꝓcta operaꝫ ſſte dr̃at. Gr̃a ſſtis ſeu ſſtiens ſumpta ea,
quo hoīes quidem ꝓbet vires ad bene ꝓ randum, ſeu ea qua, ſi hoc
bene ꝓrari, quidvis ꝓcta ad bene ꝓrandum, deſtitutæ cooperaꝰ.
et de hac quæritur in quo gr̃a conſtat. q.

Resp. 2. fide Catholica constare primo, quoad nae innocentis statum angelis Adamoque in ipso ortu fidei seu Dei cognitionis imo et contemplationis, qua Deum cognoscerent; amoris quo ipsum supra omnia vere et perfecte diligerent; omnium virtutum quibus Dei legem perficerent; gratiae et inspirationis esse collatam, eamque multo majorem, quam nos nunc gemitibus implorare necesse. 2do constare ex ea gratia Angelo et homini in statu innocentiae praestita et expedita bene agendi facultatem imo et summam facilitatem adfuisse. 3tio eadem bona praeter Dei gratiam et virium inspirationem servata et servanda semper fuisse, nisi primi ipsi aliasque religiose a Deo desciverint. 4to nullam ipsis necessitatem imo nec propensionem ad peccandum adfuisse, antequam peccarent, sed integram et cum nihil vitiis deesset a Deo collata potestatem, ut in accepta dilectione stabiles permanerent, ita ut nihil eis, qui ceciderunt, quod a Deo tribui, ut stantibus similes essent. Et haec quoad statum innocentiae.

Quoad nae lapsae eadem fide constat primo naturam, ut jam diximus, per hoc Ade peccatum cognitione et amore Dei exorbitatam mundique amore caeterisque inde sequentibus vitiis implicatam esse, ut neque ex ipso emergere, neque ea quibus ex solius misericordia Dei per Christi redemptionem, legitima Theologis veritas est, promissionem possit sed penitus credere et orare, nisi Dei nova gratia data est, nova et solius potentiae generatione ea mala emendet et haec bona confert.

2. constat eadem naturam hoc quidem habere liberum arbitrium, quo propria voluntate inclinari possit et inclinatur ad malum. etiam habere esse liberum arbitrium quo possit assurgere ad bonum, ita assurgat ad bonum non esse propria virtute sed gratiae Dei miserentis. hinc

Resp. 3. magnum esse inter gratiam nae innocentis ac corruptae discrimen tum quoad gratiam efficacem tum etiam sufficientem. primo quantum ad gratiam efficacem seu victricem quae nae nostrae lapsae ac infirmae jam necessaria est, dedere ipsa eadem homini innocenti in bona facultatem peccandi illam non indigebat. 2. quantum ad gratiam sufficientem quae in statu nae innocentis hominis illa includebat mentis illustrationem non ut nostra ut modo quoque est excitationem et motionem, quam enim homo innocens nae erat, et integra viribus, tali non indigebat excitatione, quae jam torpenti ac languenti nae nostrae omnino necessaria est.

f. de corrept. et grat. c. 12.

prosc. 4. cui in statu nre lapsa liberū arbitriū ad bonū q̄ueandum
viribus sit attenuatū, hinc indigel reparate et sufficiente ad adjutū gr̄e
ffiens. hinc

q nosit, Quograa ffiens nil aliud dicit qua virtq nostrop gratia qua ea quo fa-
cere ipa affectu cognita bona sancto amore facere ⁊ adeptio huius gr̄ae
unice ⁊ prostare prudenti revera prostat, ut prima ad bene agere.

Conclusio prima est hoc, quia in statu ante gr̄a ffiens per hoc tm ab effici-
dsi, q̄ libet del ⁊ ad velle, ita p̄ se ffd: go ⁊ fide orta ⁊ dsti in arti-
culo preambulo data, orta quoq hoc erit ex his

Colligo. 1o inter auxilia orna alia a quo bonū velle inspirandi, alia qua
placenter ad bene volendi facilte. hoc postrand ut prima cum recte agere,
velle ut ad recte se ipsa agang. prima ad impetrandi velle, bonū spi-
ritū infallibili, fibiose vendicand, posteriora ad plane ⁊ de facto ope-
randi, recte velle, bonū spiritū quo obtinere certe, operari, vel ⁊ ha
bitualiter habere nunqm.

Cor. 2. Auxilia efficacia dari prius ad facilte gratiam bene agendi et
operandi ad q̄d ⁊ bonū arbitriū pendere dicit. auxilia extra efficacia
dari ad ⁊ ffd actu ⁊ ad velle ⁊ fieri nā ad nra hna per pctm ffd gratiata
sit, ut ⁊ ffd facilte sed et facilitate ad bonū gratiam, prout dicit ut sunt
Pregad Rom. de stat, ut ñ hoc q̄d velit bonū sed q̄d nolit malū per gratiam
hna efficaci auxilio quo bonū rego inspirare rego, operare ñō
pl, ut plenius in Concil Trident. et l. ñō, ⁊ infra dicend.

Colligo 2s. cum ex dictis gr̄a efficax del ⁊ ffd velle, impossibile ē actu dari
hanc gratiam et effectu ⁊ sequi, extra vcm gratiam ffiens del ⁊ ffd velle
nisi agang. ⁊

Questio 2da

An post statu nre lapsus del gratia qua velitas
hoc sequi et adjicere pt?

Certa hanc questionē duo sancti Pontifices et nonnulla probatissimi inter
se valde oppositi videant, in cuius gremium ego gratiam istam
libenter dari negem.

Una ⁊ Pelag. qui cum existimarent velle hoīs sibi ⁊ sufficere ad
bonū q̄libet gerendum, et ad salute assequendā ideo negabant
ulla dari gratia, nisi qua velitas hna instituta sequeret,

quæ Lectia in fol. seq. quæritabis.

Deq; Luthero Calv. et aliquibus hæreticorum huiusmodi
sperandum in statu quo Ecclesia nullam nobis dare gradum posse, quo
talis sit ut vetare id possit sentire eosq; abjicere potit, Deo gradum præ-
sentem petitis optime adhuc; quam cæt. Luthero in l. de servo arbit. sic
ait: necessario quamvis sine voluntate sive malum necessario inquit necessitate
hinc vetas in medio posita ne pungatur si insederit Satanas vadat
et vultur quo vult Satanas si insederit Deus vultur et vadat quo vult Deus.
Calv. l. 2. instit. c. 3. ait: vetando nos quo gradu multis fratribus
gradum Dei et credatur ut nos possea Ecclesiæ notionis idq; aut
obtemperare aut resistere? Deinde ejusdem affirmando. Salutis
hujus. Jam vero quis dolosius primo intuitu gradum Dei patris videt,
Deus Ecclesiæ ne Calvino et Luthero cornicit: ait c. 3. de grat. Dei c. 17.
Deus enim curatus est dare hoc gradum innocentiæ nam si ejus ejus
Dei gradum resistet Dei vetos. cui mensi abbas de Bourgeis in Scripto
dicto in Nov. Dni si existat. antistes Lugdunensis nondum docuit, Dnus
gradum facit et absolute nunquam resistit; Deo resistere solum Deo existit
quod hoc gradum cui quia dimicat, progredi aut succumbit. ex quibus
quatuor resultat similiter illa a Luthero nuperrime data, Deus ipse ad
libitum arbitrium relative Deo vocat gradum si sit effectus habeat vires ad
virtutem efficiendam. vocat gradum si hoc sit gradum fortior ad virtutem, quæ-
rendum, per se nullas habere vires, quod Deus extra fidem Catholicam nugas
Dico. dari in statu nec Ecclesia modum dabet gradum talis, quo liberum ar-
bitrium gratiæ vires ipsas ad bene agendum, ubi in resistere potuit
defuto aliquo resistat. Deus gradum hæreticis.

Rom. 1. ex Psal. 1. Jo. 8. Deq; de Judæis quærens sic ait: quid Deus ultra
facere debui vineæ meæ et defeci? ergo de certo vi ut faceret uvas
et fecit labruscas? ubi regens multa gradu auxilia Judæis a Deo
collata ut bonum gratiæ fructus producerent: et in ipsum nullum
habuere, quia Judæi eidem assentiri noluerunt. Jo. prov. 1.
vocavi et renuistis; extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret despexis-
tis omne consilium meum et increpationes meas neglexistis. quæ verbis

me ripesse quer[i] Regiones graas vocantes et exultantes finisse
negotias et desperatas fuisse ed 3. Math. 11. Xpc fuit vae tibi
Corozaim vae tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sydone factae fuissent
virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cinere et cilicio poenitentiam egissent.
Dicit. Xpc quid hic solidi loqui de miraculis et signis exterioribus quia
pelagiana est dicere qd Tyrij et Sydonij solis exterioribus signis et
miraculis sine interioris grae auxilio gratis potuissent. ha grā
hoc et gratis data sunt nullo modo sanctificans, qua non existente ea
nil structuat. 4. Math. 23. Xpc idem ait: quoties volui congregare
filios tuos et noluisti. ubi observandum, deos qui noluerunt, absque
grā ad volendum esse, qua potuerunt velle. 5. act. 7. ubi
S. Stephanus Judaeos alloquens: vos semper inquit spiritui sancto re-
sistitis. quid ergo aliud spiritui resistere, quā eig grae reluctari?
Et denique Rom. 2. ignoras qm benignitas dei ad poenitentiam te adducit?
Tm q duritiā tua et impoenitens cor thesaurizas tibi iram &c. Ergo
si benignitas dei ad poenitentia nos adducit, nisi per grae interioris auxi-
lia? quomodo ergo thesaurizant sibi ira sua durities sua et im-
poenitens cor, nisi gratiae illae resistendo?
Prob. 2. ex Cō. S. Valentino. qd c. 2. Lu. Abel. malos ideo, vere quia
boni et ad poterunt, sed quia boni esse noluerunt. unde legit, quod
malos gestis quā boni esse possunt, eos ex gestis et spiritalia dotes esse non
posse dicit et quod ab ijs requiram qd boni esse noluerint. 2. Seron.
Ao 1528. Julio in cuius decreto 18. dicitur Abel. tale ad ea dei trahentis
auxilium cui resistit ad sit. et si potest. frustra certe Pharisaeus
Judaeos duros cervice et incircumcisis cordibus arguerat, qui spiritui
S. resistebant. frustra Paulus Thessalonicenses monet et spiritu ne
extinguerent, si donis insuperabiliter non invincibiliter repugnarent.
4. Aug. Ao 529. qd can. 29. hoc Abel. Hoc sonat Patrum Catholicam
fidem, qd augenda per baptismum grae ea baptizati Xto auxiliante
et cooperante quae ad salutem ad pertinent, possint et debeant si fideliter
laborare voluerint adimplere. 4. Trid. Sess. 6. c. 5. ubi docuit, justos
per excitante atq adjuvante grae ad quae tendendum et ad quod operan-

institicare ad eiusdem gratiae libere assentiendo et cooperando dispositioni, vocationi
et tactui eius contrahis per peccatum illuminare negligendo. Sic eorum nihil
agat inspiratio illa recipiens, quae per quam illa deserit abjicere pt. et can. 4.
anathema ponit in eum qui dixerit, liberum arbitrium a deo motum
et excitatum nihil cooperando disponere si velit.

Hoc ex ss. libb. qui eandem veritatem concilio tridentino docuerunt imprimis
s. Chrysostomus hom. 7. in Jo. s. Leo s. serm. 2. Epiph. s. Ambros. serm. 8.
in ps. 118. s. Fulg. l. 1. ad Monim. et l. de praedest. et grat. cap. s. Augustinus
l. de verbis gent. c. 26. gratia dei, inquit, in eorum justificatione efficaciter
operatur, suadendo et hortando, movendo exemplis, terrendo
parabolis, irridendo miraculis, docendo illustrando, instruendo spiritu, corrigendo
et sic illuminando, et fidei affectionibus imbuendo... quae operatio est in
numerosis modis sive occultis sive manifestis eorum actibus: et ideo a multis
refutata, ut stulta et impossibilis, et ideo a multis recipitur, et gratia dei,
et veritas habetur. denique ut alios ecclesiae omittamus, quos aut in gg. de gratia
destinare ne tentemus, aut alios quos reperire possumus, officium nostrum
quod ubicunque inquisitionis, clarissimum hoc in re invenies et praecipue
l. de corrept. et gratia. c. 7. hoc habet: ab hac damnatione nisi liberatus haec
excusare: si quid veritas loquitur, nemo liberum a damnatione, quo facta
est per Adam, nisi per fidem Jesu Christi, et in ab hac damnatione nisi
liberatum, qui potuerunt dicere nisi audiendo ipse Evangelium Christi
fides ex auditu fit, quod minime liberatum, qui dicitur est, perseverando
dampnandi? justitiae et videsne omnia dicentium, dampnandi audientia
quod dicentium, in augustino perseverando: quam dei hoc, ineo quod audiendo
et tenendo in eo perseverare si velles. et ep. 154. ad hanc dominum
retinet, inquit, ad nos ut bonum fiat, augere et habere id, quod dat
diligendo suo bono, quae quoque neglecto de suo malo, quod ex
illo merito id negligere et abjicere, et prunum quod negligat, ut bonum fiat.
hoc. 4. nec prius fiat dare gratiam verae sapientiae legi, quod illi
assequi nequeat, et salvari nisi, verae gratiae nequeat, aut
salvari: et ita nequitia ejus adeptae, quod nequeat, atqui

hoc ꝺ dicit ꝺ gra alla ꝺ sit ꝟtoria bn tg. gv.
Z. exurgat ds Rex Cathlca cattꝰ ꝺ, 150 Liberatꝰ de tribꝰ dño porto pueri
vitly ad bonꝰ abnegatꝰ, dgsti sue regnare vlg mandata dña in lre
dei, g statutis mandatis bonis vlg hoi vies et auxilia ffitia, ꝑtare
dbet aut inalbis ea ꝛ improbet aut transgressore in iuste punit: ꝑha.
Ythoqui emulas à Recordꝛ dandum, hoc quo cattl, rone ffidei, cum sit
credit gotalis exhtio erat ffuers ad audiendum, quia si ille nō haberet
ffuers auxilium ad audiendum, ꝺ cessaret gra sibm nec audiret, sequer
dentꝛ aut infidelis ng tꝰ: go hui gno ꝺ gra excitans ad audiendum
est gra ffuens, qua ꝛ vocat ad hoc audiendꝰ ꝺ velit. hinc
Ihre. sm me bonis pasionꝺ donis gradꝰ inferioris ꝟficere hmoi
animꝰ, ad fidei jotionꝰ et adhesionꝰ ꝺ gra alte, in mala vita
hoc. 9. ex prbis damnatis H. bñ. gra parsen. jme aliqua ꝺ, porqua
hoibꝰ iugis volentibꝰ et conantibꝰ sibi rosendo quas habent vires ꝛ
impossibilia, deest quoꝺ eis gra, qua possibilia ꝑficiant. Sulli 8. 16. 4.
et Abacuc. 1. 16. 5. inferiori gra in statu nāe lapso nunqua resistit
sed cor. ytia Semipelagiani admittebant prevenientis gre interioris ne
cessitē ad fidei actꝰ et dabat initium fidei, et in hoc erant sequaces
ad gra et tatem ꝺ, sed hinc volebant resistere posse, sequi. ab eo dem.
Ob. jme rndit sequaces quoꝺ fuit dato, qui ꝺ alia ꝺ non sit ꝟficere gra
qua efficaci. jo 15. 22. si non venissem et locutꝰ fuissem eis, peccatum
non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo.
Et Sect. 36. spiritꝰ meus mota in medio vestri, et facia ut in iustis meis
ambuletis et judicia mea custodiatis et faciatis. Joan. 6. omnis qui audivit
a patre et didicit, venit ad me. Philipp. 2. Deꝰ qui operatur in vobis
velle et perficere pro bona volta. Rom. 9. voluntati eius quis resistit? go gra
qua ꝺ, nemo resistit ideoq; est efficax.
R. hic testimonijs astruit ꝺ gra efficaci, cui nulla reluctat vetas, ad quam
ffuendū excludi quoꝺ manifestū in gra actualis datis ad probas. sed
falsum. ubi styli verbis: 1. Cor. 4. quis te discernit? qd habes quod non
manifeste declarat ꝺ ee ad bonis, potesse habaliꝰ ꝺ discernere in iis
qua ad salutē pertinent, sed ꝺ stilꝰ ꝺ fidei ꝺ sint ee: atq; si hoc pactꝰ
gra ꝺ ei con ꝺ dispositive, pact ꝺ per arbitrij sui vires ꝑ ad alijs
discernere: gv.
R. ꝺ M. manifeste declarat in bonis potestate ꝺ ee ꝺ discernere a deo ut

bonum ꝓ gratia arbitrii veteris operis (q. vtq; ad interiorem
rectitudinem ꝙ ei libere boni arbitrii, per quod deo seruire
et bene valuit ad meritum quod ad bonum, licet plenum nunquam ampletens
bonum, nisi gratia plenissima adiuues, qui a quibus verum ꝺ̄ a re aliqua
quod te amplectitur cum fortune fuerit, quod possit humanis relucturi
tem studenti potius quod agi esse sibi adscribi: et hoc ꝺ doctrina
Aug. l. de grat. Lapsi. c. 5. quisquis audet dicere libere ꝙ me iustifi=
cem ꝙ ꝺ̄ accepi: protoglabit huic apertissime veritas Apli dicentis:
quis te discernit? &c. ꝙ quid credere ꝺ̄ credere ꝺ̄ sibi arbitrio vo=
luntatis, sed in electis gratia operata dno vota.

Ad 2. gratia illa iustificante cui dicimus, qua ab hoc regnetur eandem posse esse
gratia possibilitatis, quam admittant Pelagiani: et gratiam S. Aug. in lib.
de gratia Xti inuocetis, ut veritati catholice gratiam ꝺ̄.

A. N. A. quam diuersissima ē. ꝺ̄ Pelagij per gratiam possibilitatis illa est
gratia extra legem et euangelium contenta, non q̄ intra ista ꝺ̄ possibilem.

2. Pelagius appellat gratiam ad possibilitatem esse sibi necessariam ꝺ̄ quam
facultas operandum, non q̄ diuinitus ꝺ̄ absolute et efficaciter necessaria ad bene operandum.

3. Pelagij per gratiam possibilitatis existimabat, omnibus esse agri voluntatis ꝺ̄ agere,
ut ad volendum et operandum bonum nulla prorsus gratia necessaria illi esset ꝺ̄ bonum et iustum
esse possit et sola arbitrij virtute velle et operari. non a sic dicimus: velle exi=
stere ad hoc ut possit bonum facere et operari; ut necessario postulet gratiam illi cooperantem,
eique adjuuare dicimus velle et operari. 4to dicis, ꝺ̄ Pelagij existimabat, soli
arbitrio libero deberi donum ē, sine quo ad bonum ꝺ̄ velle et operari, non q̄ quasi
soli veteri adscribunt dicimus, gratias illi gratiam resistere: et defectu aliquo tristari,
sine gratia gaudiat: deficiente adscribendum ē tum ꝺ̄ magnam tribuunt veteri: sed
magis adhuc quam gratiam tribuunt veteri, ut ex dictis patet. et hoc ꝺ doctrina
Lucidi et tote Pelagiane, quam S. Aug. l. de gratia Xti c. 27. sic explicat. Si ait quis
nobis Pelagius, nos gratiam possibilitatis, etsi non velit nec agat bene homo,
sed gratia quoq; velle et agere ideo, ut bene velimus et bene agamus quia nostrum hoc
non ꝺ̄ nisi quando et bene agimus. Si vel dixisset gratiam velle et agere diuinitus
adjuuari et sic adjuuari, ut sine eo adjutorio nihil bene velimus et agamus,
cauisset gratiam, qua ꝺ̄ Scripturam N. viqua nostra ꝺ̄ vera iustitia iustificamur
et sit vera nra iustitia, que nobis ab illo ꝺ̄ nihil de adjutorio gratie

Dei, inter nos gtroversia relinqueret ex qbꝫ clarnè pater, sanctum
d ortio n fecisse admisse et gtra Pelagiana sfugnasse grā eficiā sed ad
ffte: aut velas resiste d'spertie fid.
Inst. 1. grā sffens d grā cois. Sed justa S. Aug. l. de grā et lib. arb. c. 13.
et l. de pdest. sanct. c. 3. n' dat grā cois: go P.
R. D. M. grā sffens actiis d cois id est adultis horibꝫ regende progeto cois
dat. C. grā Rbtis N. M. Sed justa S. Aug. l. n' dat grā cois Rbtis C. m.
actiis sed. adsit Pelagiano qui, ex gratia horibꝫ cor id agebant non et Liberum
arbitriū C. m. adsit Catholico qui hoc grā id agente electe ac iuitiū non
superadditū ac gratuitū gratiā ad opa pietis cognoscendat, efficiendat.
Inst. 2. grā sffens salis d, ut oltis gratia excedat, n' d effciat: aliquis Conc. Araus.
can. 4. et Trid. operetur nra vocatio, sed vocato vergende: go C. minus
R. N. M. quia grā sffens mensꝫ d ipsa ad bene agendū dat, non operetur
Sed tribuit vitā et voluntate ad opa pietis cognoscenda et efficienda. d. n. m.
Peg. n. excedat vel destruat nra propria grā adsit sm Pelagianos tm C. sed secundam
grā Nr. et sm Concilia Araus. c. can. damnat Pelagianos et semi-Pelagianos qui
credid hoc sentiebant ad initium grā, ut d' can. d. d, gtendebant hoc ostendam
probare, deinde sequi sua misericordiam.
Inst. 3tio grā sffens adversat, publicis Ecclie precibꝫ, quia supplicat, et uni-
versam Ecclia sit pro impetranda grā quod et velle, et operari n' v. poss
velle et operari: go grā sffens quod dat Deus pos velle et ipm operari Ecclie
precibꝫ nō adversat.
R. n. supp. go grā sffens in nuda et sola vocatione agendi poterat,
Deus Rbtis talem grām nō male recedere, et bene agere abundantio-
rem nō deo grām impetrare, qua efficacius velit et operet. Quia
cā d' grām a Deo postulat, qua nobis ad salutem prodesse, et multiplex
q. omnibꝫ in Oeconomia salutis nre grām conferibꝫ, quas ordinata providentia
suprā ad fines suos gradatim dispositis dirigit. Deq quippe hinc plenius more,
Deinceps tractanda hui cordis conversione geril, n' statim ergo ad voluntate adduc-
cendo, Sed paulatim et per gradus d. Sanctoribꝫ ad difficiliora, progre-
diens, occulta sibi ministrante curatione cordis emollit, ac tandem
penitus frangit et donat. Provenit misericordia Dei, ait S. Aug. l. 1. ad Sim-
plic. ut sanat pigri, sed ut pigro persuadeat ne sanari nolit. Provenit cum, ut non
quod non provenit donet. Postquam videntem, ut non quod stulti provenit

elicum, ut sergal: Effugit elevatio ne cadat. posuerit donum Dei bonum vel sc̃d. Effugit benevolentia qua Deus in illo boni operis faciebat. Absit igitur ea salutis nra oeconomia sive ista ac similia ab gratia affirmans, pro qua nos Deus et supplicat Iulia. nec

Dicas. gratia ista fuit falsa injuriosa ac bono vitii et ofr̃o, cui repugnat restitui ad Rm. ang̃o injuriosa fuit bono vitii gratia Dei nam innocentis? nonne gratia hoc de erat instituta bono ofr̃o, fuit ne in presenti statu? ut quid ergo magis ja bona debet ofr̃o ac vitio, quod in statu priori? nunquid diversa ofr̃o utroq; no statu Dei vitio ac gratia? quod magis ja gratia sufficiens injuriosa bono vitii et ofr̃o, quod fuit in statu nro innocentis.

Inst. 7. contra quo gratia Dei admittit ja innata nutrit hois hypothesim quia usus ad usus libg gratie a libero hois pacto arbitrio, qui indeo ad hypothesim fingere n. 2. Frustra ad negligentia foret hac falsa inuta hoi officia, quod Deus prospexit adhibit talis gratia, qua poterit ad libitum uti, et se gerere. 3. Sic Adam, vitio Cabassutat, quia hoc sibi defuit ad collocat ut deberet in novo Dei auxilio, sed in sensitivo, hoc est in ipso vetis ipsius gratia. R. n. tot. ar. quod falsum est, non quoad fines, quomodo gratia hoc hois hypothesim ad instruxit, ad extra sua instituit ac gestus demonstret, et primum ad ordinat ad deum manifeste ostendat, ita ut illi vitio gratia Dei tam excitantis ac ad actu efficax potissime novo auxilio efficaci? quoad 2 an soporiam et negligentia hois foret ea gratia, quae hoc incessanter admonet, dum hoc amestabile, salutare esse certo, ne quis sibi obrepat mali, quo gratia privati merens ex sto Angelorum et Adami, qui in sta non peccandi facilitate nullis illecti quibus motivis a justitia nitorig exciderunt? an denique sem Mariana Cabassutat ea gratia, quae de se vitio agit ad ne praeclaram, ac bonig et destituta efficacis auxilio nunquam peccat? Sane quin tales obtrectatores gratia merear, haereticis sive Pelagianis suo de libero arbitrio, sive presumptuosis sua de parva gratia quibus vitibg minore ong solutionis a fortiori incumbit.

Inst. 8. gratia sufficiens vel pertinet ad esse vel ad grad? non ad esse, erat ne hic error Pelagij: quo vellet esse ad bonum sufficere. Sed ad ad grad, quia ex s. Aug. l. de gratia Xti. cui gratia agitur ut faciendo noverimus, verum et ut cognita faciamus. quod.

R. hanc obtinet denuo ipsis Jansenistis solvendam ex potest quia nobis, quia verum parva gratia est relativa sine respectu finis quia non est nostra potestas vires efficax de se ad salutem; unde simul assumptum illis, sed necessaria est ad bene agendum, meritoque gratiae vel sui existimet. S. Augustinus in c. 6. dicebat impugnat Pelagianos, qui gratiae negabant gratiae Dei existimare, quia cognoscunt gratiam faciendum sibi sufficere, alia vero praeterea requirit S. Doctor, gratiae vetus proveniente, quia sanum gratiam faciendum ex cognoscunt.

Inst. 2. gratia quae nunquam effectum obtinuit nec obtinebit unquam, quidam est monstri fictum, solum non peccatis faciendis majorique damnari auctore Jansenio. Ita Jans. l. 3. de gratia c. 3. &c.

R. ad 1. N. suppos. gratiam efficacem nunquam obtineat suum effectum; sed tamen non habeat effectum, adque ex mera sua ordinatione, et adque vere impedit, qui efficaciter gratiam sine gratia efficaci nunquam in particulari voluit. Habet tamen duplicem alium effugere vel habeat finem ad statum supernaturalem, efficitque ut vera, cui efficaci, gratiae habeat cum effectu supernaturali, adque movet et impellit. 2. gratia mere efficax seu gratia efficax de facto habet sese ingerentem sicut modum disponendi ad gratiam efficacem qui potuit effectu mediati, unde et Trid. Sess. 11. c. 9. ait: Deus namque sua gratia donec non justificatus non deficit, nisi ab eis negligatur, sicut vetitum quando modo ad ipsis gratia efficax adjicere, sine ea gratia prosequerent, per quam cum eis obtinerent ad illud. igit.

R. ad 2. N. absolute gratiam efficacem pectus faciendis majorique damnari servitute in eo qui non habuit gratia efficax, cum deficiat peccatum nisi ex malitia; quia in eo qui eadem efficax gratia destitutus peccat: vide nimirum nullo nigritia desiderio Dei, ille efficax cum impossibile sicut desideret, ac proinde nisi ab eo status quod alias; unde si talis gratia efficax adjuta peccat, meritoque gravior, poena dignus est, quod habuit gratiam qua resistit, negavit ei efficacem sed gratiam et efficaci gratia, ad quam ita Deus disponebat prout vitio indignum reddidit.

Inst. 3. illa gratia efficax dicenda est qua quod nulla alia requiritur ad bene agendum: atqui talis non est qua non contineat scholis efficax dicitur: quia ex ea bene, nonum requiritur ad individuum in actu exercitii: &c.

R. D. M. illa gratia est qua quod nulla alia requiritur ad esse bene agere C. M. ad actu bene agendum N. M. atqui talis non est qua declaratur bene agere C. m. quo dei esse bene agere Nim. et Lugd. adjecta, eo ipso quod nimirum ad facultatem liberam requiratur actu C. d. quia ad actum bene agendi sufficit gratia gratis data, et expedita; nihil actu Deus amplexi in, voluntate sed simul, et ea

esse sine actu fidei.

Sed q. ō gra qua gratis datus tribuit ē remota tam ōem ira? nimis, sicqde si ista gra sit remota, ei ibendo arbitrio gratis destituto dilectores remote tendat ad gratiarum bonū supernaturale: sed ō ēt 2.m quia cōtra ō tendit ad aliquid agendum diis proxima, cui nihil ex iis deest quo requirunt ut actu agat: atqui hoc in libet: g.

R. quod ista cōclusio gratis. tāq ō, quia ista gra datur dei, sicut et absolute gra, relatque nulla alia requisita ut veluti possit bonū agere: sic iustus habet et absolute de libero gratia quod ad peccandum, cum libet ita quod nec ira ad id peccare; quavis actu et de facto ō peccat delectu alicuius peccatis alterius quo ex die possit abstinere: atqui habet gratia sufficiens alia requisita ut veluti possit operari, et tñ actu eidem ira ō operatur quia non datur ex decreto et gratia gratis data ad agendum utiliter, g. c.

Quæstio 23.

An gratia sine nova dei auxilio proveniente sufficiat ad opus substantiæ?

Sine hac deng de gra et ejusdem gratis dicta sit. Videtur dogma ō, quia et verū gratia quod Jansenius, qui: Licet ingressis voluntibus et quantibus sum proponendis quas libenter vitis, possibilia sit de mandata observatu. act. 2. Trid. Sess. 6. c. 11. Deus impossibilia ō iubet, sed iubendo monet et facere quod possis, et petere quod nōpossis. Hic duobus igit in tanto periculo quo sine rationis fidei in quo sua vitari nequeunt, mera licet gratia sufficiente ad vitandum peccata, an sit gratia satis prout ad efficiendum diss, aliquod sufficiat ad opus substantiæ, nullo alio auxilio efficaci, proveniente?

Jansenius negat ut videmus ob dictum illius et quod relativa ad positam potentiam naturalem; quæ sententia ō haeretica in eo, quod neget actum naturalem, sed quia admittit gratia sufficiente absoluta dumtaxat, cui ō repugnat relativa ad observandum dei mandata, quia data in gratia adultorum gratis gratia.

Molina dicet gratia sufficiente esse ad actus relativa actu immediate exercendos. alibi sententia et a suis doctoribus et prohibitus a Generali Episcopo Aquaviva, quia excludere videt gratiam efficacem ad opera ex difficultate. hinc

RR. Thelg. ad pm̃ ẽd Thomasino dore ad 1 grad ſſtd ita imediatè ſequi-
cere, ſeu ad facilia implenda, ſeu ad impetrandum per oraõ aliq̃ de
auxilio q̃ quod difficiliora impleam̃ aut aliq̃ bo fiunt defacto p̃ meritũ ſſtis.
Sed ſane ad ẽdem nõ dixiſſe ac Molinista fiũ hic defendere poterunt
Ro ne ſe ſtia ad 3.o ſi grãa ſſtat aliq̃ do ſſtis eſſtu ſunt ſortis; ſper
poterit id adq̃rere q̃ ſit probo. ide eſſty ẽd in ſacrifty Comis q̃ruby
ad eſſte ponẽ ſe grãa ſſtis; ſed rig ſſty liberi arbitrij; atq̃ dalis ſſty
ſed poterit in difficilty quia nulla fidem Catholica do in cavity q̃ dem
difficilty veritas hra interiori grãa ſper p̃ reſiſtere ẽ aſſentiri: q̃ cõ-ſſti
ſtat ea hõi, quia ſſtimet falſũ, grad ſſtit ſper veritis q̃ſſtd reddi efficax
ſſtit in actu 2.do et grecia ẽd ẽ bona. Sed
tis. virtte et energia grãe qua veritas ad cõnd ſſtty, ad ea ſſta
veritis, Sed à deo grad authore. nã actũ ego hõi infero. q̃ grãa
ſſtis ſunt in ea de aliq̃ do ſſtis eſſtu, nego in actu 2.do per veritis con-
ſſtis reddi efficax, quia illa efficacia, illa detrãd veritis justa doctrã
Jd dicta nõ in verbo Sed à deo ſſtyleri dicit: Sed ſi ſſtyleri dicta deo, ẽ
in natura et efficax, quia ad dãs ad 3.ũ, quia infragabilis
ea à tali ſſtyllctione q̃ 2.do talis grãa nõ ad ſſtis Sed efficax, quia illa grãa
ẽ efficax, quia ſunt q̃ſſtt eſſtu. ad
Dues illa ſſtis ſortis Sed in vie dſtinguis, q̃ efficax ſit invictũ in
actu prio, ſſtis ẽ, ſunt talis reddi efficax in actu 2.do. nõ
Contra instantias ultrag grãa nõ ſſtet dyſſtinctũ actu Sed dãs ad utrumq̃ ẽ
efficax ad 2.dum ſſtis ad 3.tium: q̃ nullo disparitas: dein ad ſſti. q̃ dicit
grad ſſtit fieri in actu 2.do efficaci: de justa q̃ſſtio q̃ et ad efficacia
ſſtia à deo grad authore ſit a gratior: ẽ illa prior grãa ſſtis ſit in actu
prio in actu 2.do manet eadem, vã à deo ad ẽdem, ẽ illi aliquid adjici-
tur? nõ 3.tium quia grãa ſſtis ſufficiẽs ſſty gratiat, ergo vires ad aliquem ſpe-
ciale actũ: q̃ manens eadem, et vires ſſtyficiens ſſty ſumpsad actum
ſſtit dabit, quia aliud ẽ dare vires ad actũ, aliud actum ſſtis: ſi 2.dum
eadem ẽ ratio, quia ſunt debiles, ſunt fortiores, aquirit vires ad ambulandũ
plena ẽ ambulo: Sed requiritur virtus per mea detrãõ, hinc ſi 3.tium
tali grãa aliquid adjicit, ne mirũ detrãõ actioris, dum tali grãa ſſtis
nõ deest tali effty, ſunt nec vires ambulatõis, Sed detrãõ ad veritis objã
dicta, quo in contrarium grãa efficax, q̃ſſtio, porro q̃ veritas ſſtid

deficiare non possit, constat satis ex dictis a. 1.

Cognoscere demum debeat, gratiam sufficientem licet in actu primo sufficientem vim habeat aliquid quasi logice moraliter movere potentiam voluntatis, nunquam tamen quoad consensum dari sufficientem; ita ut duas gratias congruam et efficacem, quo voluntas consentit, incongruam et inefficacem, quo non consentit. qui modus explicandi gratiam sufficientem prioribus duobus difficilior. hinc pro vera conclusione

Nota: ex dictis hoc non liberum arbitrium duplici indigere auxilio, uno ad agendum bene, uno ad ipsam facilitatem comparandam respectu cuiusque boni supernaturalis post lapsum Adami faciendi alterius ordinis adeoque hoc solis corruptae et depravatae naturae viribus pervenire non potest, altero ad rem ipsam bene agendam; nam etsi hoc primo adiutus gratia possit bene agere, aget tamen nunquam bene sine alio efficaciore auxilio, obdepravatam suam naturam, cuius sensus a sua adolescentia in malum proni sunt, et obgrave... et peccati legem, quae est in membris, vi cuius deest ... nemo per se agit bonum quod vult, sed quod odit malum. unde hoc auxilium inter se distinctissima, unum quidem entitate sed efficacia, et ordinabilitate, quorum primum ordinatur ad praxim ut ibi det posse, alterum ad eandem quae posse sedeat, potentia ei det velle. hinc

Dico: gratia qua communiter dicitur efficax dat posse agere bene, nunquam autem ipsum agere. est Thomistarum. et

Probatur 1. hinc scripturae testimoniis Ezech. 36. faciam ut in praeceptis meis ambuletis. Joan. 15. sine me nihil potestis facere. Rom. 9. non est volentis neque currentis sed miserentis Dei. 1. Cor. 4. quis te discernit? quid habes quod non accepisti? si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Phil. 2. Deus est qui operatur in vobis velle et perficere pro bona voluntate. 1. Cor. 15. gratia Dei sum id quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei mecum. ... [illegible] ... quos de praedestinatione adduximus, sufficiat hic Augustinus, qui in praedicta loca Scripturae ita clarissime loquitur: 1mo l. 11. de genes. ad litt. c. 8. generatim de omni creatura dicit: sic qui gloriatur, non nisi in Domino glorietur, cum cognoscit non suum esse sed illius, non solum ut sit, verum etiam ut non nisi ab illo sibi bene sit, a quo habet ut sit. 2do l. de grat. et lib. arb. c. 6. quomodo merita sua sic praedicant (Pelagiani) ut ea ex semetipsis habere praedicant, prorsus congruentissime respondet Apostolus: quis te discernit? 3. l. de spirit. et litt. c. 34. attendat et videat non ideo ...

4. in eodem Conc. c. uel hoc A. Roc ed salubriß prefidemus, et credimus, quod in ea re bono nro nr ineipiung, et ostea p dei misericordiã adipiamur, sed ex nobis nullis precedãtib bonis meritis, et fidem et amorẽ dei nr inspiral. atque ut eibendi arbitriu cum gratia iuste ad salutẽ tenere, ipso in bono opere incipere, et ipsũ ꝑficere gratia ipius reddit efficax, ille defuturũ sterilis manet: goc.

5. quia ut gratia ipius iuuet ad salutẽ cum libero arbitrio, iuuari ed addiciliora: quia ꝑ ipsũ gratia ipius: sed hoc d gtia ipso ãnio: goc.

6. gratia ipius nõ efficit, ut clarius ex ipso noc, nã alias cet efficax: go ut hoc cum illa operari sed bona facultas dei, ut producat illa ex se, quia omnia ab illo ipius dependent: atque ut ista decreta Zosimi Celestini pmi, nemo boꝝ est cuius uerbis nisi pietatis causa ejus qui subscripsit: goc.

7. ut ꝑ gratia ipius, per eibendi uelis arbitrium ipsũ reddere efficax, ita expectare ipsa nra: sed hoc d gtia dicitur Concil. Araus. 2. c. 4. ubi ait: si quis ut a uitio purgemur, uitia nra non exercendi tendit nõ ed ut ed purgari uelimus, sed sancti inspiret et operando in nobis desiderij efficit, ut sanctus ꝑ Salomonẽ dicenti: præparas uoluntatẽ a dño. et hilo salubriß precanti: dirige gressus meos in uerbo tuo et persuade, ut bona uelim: goc.

8. ut gratia ipius, ipsum adquodam facultas bona operandi ortũ ad initium fidei, ad pium credulitatis affectum ad ortãdum: atqui hoc fuit hæresis semipelagianorum damnata in Conc. Araus: go nõ sed gratia ipius ad hoc requirit sed efficacem, nullã ꝑ uirtute et efficacia tribuit libero arbitrio, sed gratia dei ut patet ex his uerbis c. 5. si quis fuit augustus ita ed initium fidei, ipsum credulitatis affectum quo in eum credimus nõ ꝑ gratia donũ, id d ꝑ inspiratione sanctitatis corrigente uitia nra nõ: sed dicit uitia posse corrigente sanctitatis dogmatis ãtiq; probatis: goc

Duæ uiæ datæ in scripturis gobliorũ, ante quas duæ

Not. 1. gratia iustificans ex se ꝑ se ꝑ ius ipius libere, quidquid necessarium est ad hoc positagere, tamen indigeat promouente gratia ut actu agat. promotio e duplici, ꝑ se actu primo ut dictum, sed actu secundo patet in scripto, quæ ipsius et huius, sicut e ꝑ se ipsa ipius ad uiuendum ecclesiastici ipso nunquã fiat, nisi ametur Deꝰ, et ea ut ali eam moueatur: ita primus actus ipius ad credendum ꝙ ipsum ipius

in suo genere, quavis ultra iandi fidelitate nequit aliud aut aliud efficax
quo deg efficiat ut hos credat.
Not. 2. qd simile Cre et caa remalis movens facile ad videndum, adactu vide-
rabilis est necia, ad pce videre a proxie d nisi facilitas bene gratiata, ita
grata efficax ad actu audiendum, ffrsad pce posse, et sic utrago necia,
etsi cu effte nemo agat unquam, nec plerea e inutilis, quia ut pstrig dixim
nunquam frustra, suis effbus immediatis, licet ultimate ffrio vitio hois impe-
diat, qui pgit et gredet, nisi obex ponat, sic ait S. Thomas 1. 2. 3. cor.
gent. c. 109 licet aliquis per motu cibi arbitrij diuna grata nec ponere, nec
acquirere pit, pt tn ille ipsu impedire, nec ea recipiat; diuisq; de gbusdam pbis
qui pgunt rebelles Cri. Cu hoc sit in potestate cibi arbitrij, nec diuna
gra recipiendu nec impedire, nec ipsu in cursu impetasci; qui vix, admun
possit grae receptioni; deg e gratuita pest, paratgo orig grae dare, vult
e oes salvos fieri; sed ideo soli grae priuant, qui in ipsis impedimtu grae
resistunt, simul sic diminute mandatu in cursu impetasci; qui vult claudi,
ffex hoc aliqd malu sequat, licet videre d pit, nisi Cre sibi provenias.
Not. 3. ex vra sentia mandata dei ee observatu possibilia, et tra gregem
iuste pcepit. qsii ostendis: cui vis qualtgdest necia ad obtemperandum
pceptis, cui res pcepta facta d impossibiles, nec crimini dandum erit,
qd mandata negligat; cui v potestate sunt vis, grata ad pcepta obtemperandu
requisita, ille, cui deficit cetera, obtemperare reg qd vera pt et ffe sentia
deficiat in vitio d: sed dna ostensiue tibi mandata tra ex vra sentia
qualtgpostq est vie, tra Cris, tra pcepta affectum vitg: si pfecti sint ibi
grata ad obtemperandum pcepta requisita. et nihil vitiu desideraq; deg
sed mung tumodo desit, ipsu id potestate ad re ipsa obtemperandum in-
ducens: verbo: desit caa dei ria moventis vis inter obediendi facile et
obediu ffe medio. quo caa euidenter ostendis, ad gratias agendu
adue ipsa agendu: go dna ostensiue mandata obtemperare re gdem vera
posunt, et sic tale deficiat in vitio st. nec
dicas, go fecit: quod quod male agenti et quodgaot st reprobi, detraod iam
mne emperent, qua bene agerent. sed pr diu mne petit, ne id detraod augere-
rent: go pr diu mne petit ne bene agerent, ne salutd obtinerent.
R. d. m. sed pr diu mne petit ex culpa dei N. ex vitio deficientis creat
et grae efficaci obiud ponentis aut iuste dei iudicio vindicantis C. m. et sic
d. cui ego corr. nam st hos libros grad ffte qua pit dei mandata facere

non deficiat et ppria fortie labasi, deus nunqua ei de negabit grā
efficāc. aut dr̄ hoc dōctande, qd tm̄ ipe ouerit deg q grā fr̄ali dederit,
iusto dfacit iudicio dālo tm̄ masa pditionis relingdo: iqđ vide ex meritis
sedula inspectionis dā libraue p̄ dict.

ob. j. Deus quondam fecit. 1m̄ Is. 5. iudicate inter me et vineā meā, iquid,
qd debui ultra facere vineae meae et n̄ feci? ideo fe. Ē metaphora vineae iudeor
infidelitē ac pernicia dg hic redarguit: qd tm̄ ex fructu dicerit,
que in aspta grā facere rōnsum. Sed si pter grā efficacē alia ponerentur
efficax absolute retrahēret: ad quelibet bonū actū faciendum: nō diceret dg
quid debui ultra facere? nec meritō iudei tm̄ dicere debuissent, quia grā
nō efficāc dangerant, sine qua fructū ullū bonū facere n̄ potuerant. Io.
15. Sine me nichil potestis facere. Ad. 7. dūriceruicis et incircumcisis
cordibus vos semp spūi sc̄o resistitis. Sic ergo dg ingrē redarguit iudeos suos et quēlibet
eius dat grā efficāc, si hanc grā nondū habeat, sed pmo vitio in malo
neat, et ulteriori grā obicē ponat. Sed nego min. qd dg ideo dicat,
quid debui ultra facere? quia ad nullā grā pertoti dandam tenet: unde si
grā efficāc ei dat, qua quis salutē p̄ficit q̄ sequi, attendant dat, cogitant et
efficaciter obiectū proponendo vtē si nō dat aut id n̄ q̄ sequat, ostendat et merito
dicit: quid ultra debui facere; et iuste increpat iudeos.

Do. Math. ij. vae tibi Corozaim vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro
et Sydone facta essent virtutes que facte sunt in vobis, olim in cilicio
et cinere penitētiā egissent. Id q̄ stat ex ideo destruo Corozaitas et
Bethsaiditas cum tanta gratie manifestatione potuerint in egipto que si Tyrij
et Sydonijs data fuisset, eorum vera conuersionē penitētiā: sed grā
istā efficacē n̄ fuisse manifeste ostendit resistēs Corozaitarū:
qo grā efficax cum in Tyriis aliquātula esset effectu, que in Corozaitis
nō obtinuit.

R. D. dicto. olim in cinere et cilicio penitētiā egissent vi grē ei
sufficientis proxime qua ex predicatione et signis acquisissent N. A. vi grē
efficacis, qua grā sufficiēti n̄ resistendo forte acquisissent. C. M. etc. m.
N. Cons. sic dicto explicat S. Aug. de bono perse. c. 13. vbi
ait: Hoc predestinatio sanctorum nil aliud est, qua prescia et
preparatio beneficiorum Dei, qb certissime liberant quicunqs li-

Erant. ceteri q ubi nisi massa perditionis iusto dno iudicio
relinquens? ubi Tyri et Sydonij relicti sit, qui ēd credere po-
tuerunt, si non nra ista xti signa vidissent, sed ipm ut crederent verat
eis dando: ēd unde credere et negatu. ex quo apparet hoc quodam
in ipsis ingenio dei nalle mirac signa quo moveant ad fidem? signa
suis mentibus vt audiant verba vt signa quaeriant: etsi si sic alicui
iudicio a perditionis massa nostrae prodestinare desineti, nec ipsa
eis adhibens vt dicta dna vt facta, per quae possent credere? si audirent
utique talia vt viderent?: en dextra dei quae operatur ad eos, id ab eo quae attribuit
quae efficiat? in eadem perditionis massa relicti? sed Iudaei qui vt po-
tuerunt credere factis ingressu suo ad magnis clarisque virtutibus eius e
nt poterant credere, nt tactil Evangelium dicens Joan. 12. cui a dr signa
fecerit tot coram eis, nt crediderunt in eum, ut sermo Isaiae impleret, quem
dixit: dne quis credidit auditui nostro, et brachium dni cui revelatum
est? et ideo nt poterant credere quia iterum dixit Isaias: excaecavit
oculos eorum et induravit cor eorum, ne videant oculis nec intelligant
corde, et convertantur et sanem eos, iderant go sui excaecationem, nec sui
indurationem cor Sydoniorum et Tyriorum ign credidissent, si talia viderunt
qui signa vidissent, sed nec illis rursum go poterant credere, quia re-
prestinati nerant ab eo cuius inscrutabilia sunt judicia, et investiga-
biles viae: nec ipsis obfuisset go non poterant credere, si dicta prodestinati
essent, ideo caecos deo illuminare et, et indurare cor quidem velut
auferre.

Matth. 7. petite et dabitur vobis: quaerite et invenietis, pulsate et
aperietur vobis. omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pul-
santi aperietur. quae verba postquam repetit S. Lucas c. 11. addit. Pater
vester de caelo dabit spiritum bonum, et similiter &c. item Joan. 14. Quicun-
que manserit in me et ego in eo, hic fert fructum. ex quo colligit Augst.,
quem ipse ille arbitrium suum per operiendi in nobis, quia hic notatur
oratio nostra.

R. adhuc similiter cap. 11. ad eos: Deus jubeat et gratiam, qui se-
cundum dare quod petitur, hoc ipse dat ut petatur et fiat quod jubet, ad per-

ciberi arbitrij ffm. Sed ꝑ grām dei efficaē, ut clarius demon-
strat Cand. Conc. trans. c. 6. vbi sic definit. Si quis sine gra dei
credentibꝫ, volentibꝫ, desiderantibꝫ et conantibꝫ sibi misericordiā
gratiæ, ad ea quæ credamꝫ, velimꝫ, & hoc ipsa fiducialiter agere
valeamꝫ, ꝑ infusionē et inspirationē sc. spūs, in nobis fieri gratetur,
aut humilitati aut obedientiæ nrā subiungit gra adjutorium: prout in scīa
scriptura ꝓfert: nec obedientiā aut humilitatē ꝛ. sine gra dono dei con-
sentit, respicit obedienti: quid habes qd non accepisti? et: gra dei
sum id qd sum.

Ob. 2. authorit. s. Aug: q̄ dixerit hoc ei⁹ fore grām aliquid ore
et aliquid non fore: ꝓ equo facilia, non ꝓ equo ardua et difficilia, ut ipse
l. de nat. et grat. c. 43. non dignis deg impossibilia jubet, sed jubendo admonet
et facere qd possis et petere qd non possis.

R. ex hoc textu potiꝫ probari hoc ei⁹ gra esse non gratiā gratis gratiam; nā ille
s. Doctor non dixit, qd hoc habens cognitionem fieri videtur, sed
qd possit agere, nā mox addit: id ne videamꝫ unde fiat, inde non possit: ipse
dixit, velle adest, qd nra pt. ego dico, non velle qd non habeo ipse fit nra pt,
sed medicina potentiæ, qd vitium non pt. et ipsa velle gratis datio ideo
libro probat, ad hoc ipsum perficiendum requiri gratiam, cum ad ipsum
ipsa voluntas agere sed efficax quæritur.

Ob. eod. l. c. 6. explicat quidam sint, quæ facere possumꝫ, et quæ velle
debeamꝫ: cum ipse, inquit, ꝓphetæ dicit: Dabo legem et cordi impossibilia
non potuisse præcipere, hinc admonemur et in facilibus quid agere nos, et
in difficilibus quid petere de ipsa misericordia.

R. Cum ibi ab hac sententia abhorr. Aug. quibus nec cogitare videmur
nos ad facilia sine gratia posse operari, nā Corpus de Rhenis charitatē et
non Rhenis dat, adeo ut respectu ejus nia Deus sit, dicit respectu alterius,
ita et subjungit nā quæ sine ipso facilia charitati, cui veniam Deus
dat, audeo una de parvina [illegible] ita quo Deus dixerit: et
propterea ei gratia non fit, ut ei gratia fit, qui odit non habet
dici: gratia non fit, et retaliquo destituit fit: ex hoc gratia fit

ut impleat qd pibet. et post pauca. rebiungo et gaudeng
ita plena sit, ut ei in pti qd desiderat, intra desiderij in credibg nri
vnde v vetis qrimbg, quo st in nobis. Sed per spiritu sancti datu nobis,
qui et infundit nre qualitatis, et sanctificat. unde gde dicit
in psu explicator, quia cis quasi equitat, quo graa dei portat in ipsis
Sed ppiam, ut idem s. Doctor alibi sepiꝰ demonstrat. ut C de grat et lib.
arb. c. ib. certu e in mandatis seruare si volumꝰ, sed quia pp pcta sollet
a deo, ab eo petendum, ut qd veling, ignotu ipsi, ut vobis faciamꝰ
et c. ij. Aspice in hoc distinguit ex graa bona vel, una prava et
invalidam libertate graa ipsa tpe, alia magna et robustam libertate
efficaci. sic ait: qui go vult facere dei mandatu, et in pti gaudet
libet vltro bona, sed adhuc prava et invalidam: postea cum
libuerit magna et robustam. nec
Dicas: sancto Doctori hyme et proxime l. de corrept. et grat. dicere,
qd deus in agunt sine eo in faciendo, sine eo in charitate faciendo,
orent ut qd nondum libet amplectant: go sepe ait manifeste ipsis
fidelibꝰ graa orari sibi ut possit, qua pnte ad agendum
faciendum ulterius auxiliu a deo impetrare.
R. C. Lot. Sed neg. sepe. qd ad graa oratio, aut initiu fidei n sit
graa efficax, na ut supra jam dictu, impossibile e aut alqꝰ quidam illigatus
existens bonꝰ, et graa promovens desit. qd et talis graa efficax sit
pbat. Conc. Araus. ij. can. pro hoc clarius demonstrari, quia tale opus,
tales oratio n sit ex nob v vetis viribꝰ, sed per spiritu s. qui efficaciu libet
a se in a vetis ipsu.
De reliqs pro solutione facilioꝝ eorundem dictum et obtinuit notabis
graa efficax dare in ad opera facilia simul difficilia; unde una
graa efficax pt preparare vel ad alia graa efficaces, petendam et
assequendam.
ob. 2. pro. graa ipsa n operans e inutilis: go n admitto. ant. pro.
ea graa e inutilis, quo n gliscit in doc, qd requisit ex pte pti ut alqꝰ bonꝰ,
v fide impetret ulterius auxiliu, quo aneda alqꝰ fiat pomas: aliqui dicit
e hoc graa assistendo ei, illi aliqd ex pte pti, sicut vbi pro notis

deest quoq; auxilium, quo certo absq; dño grad hoc impetrare
potuit, ppe grad oratis, quod d̄ nec indiget auxilio, ptic promovente,
quod quilibet actus pietis: go ℞.
R. pmissa N. A. quia facilit ad agendum nil deest. et illig pprie gd pro-
motio, ptia repraesentat facilit illius potiat.
Inst. 1. vgo illa grad ppria effectum simul producit, cui ē ptia promotio ptia?
p̄ptia illa n̄ potest necria ad ſplos actus, ſi cui illa, ut quid grad illa
habet in actu debili et imperfecto, gd ad eadem habit adjuncta, ptia promo-
tio dō ſpeciali ac potenti?
R. grad illa produce simul effectum cum promotio ptia, sed ad ḡ
ē promotio ptia pprie, quo ad ōes actus, sed ad ḡ ng habet auxilia ſpe-
cialia simul, et ē motio illuminans et ſpecialis mō transeuntis. unde
dam promotio ptia, qua ſtis auxilijs actus ē effectus, ibi ḡ ng ē actio ptia,
ſtis ḡ ng eadem actio ē moralit bona.
Inst. 2. nō deest forsan rō justi, qui fide firl vegetione et charitate flagran-
tiore, quā ecl [illegible] ḡ alqui tam pingrad ſpeciali quidq; voluit
operari potuit: go ri justi sibi facilior.
R. N. A. quo valde incerta ē. ad m. dio magna ēt disparitas inter statu
innocentiæ et nrm lapsu, nā dam ibi cui nil habet, quod ad malum
trahat, et allicat, habit facilit ad bonū, et adhuc nō
nisi grad ſſte indigebat, i vero aliud ē. do hō in nra lapsa, qui in
solo indiget, ut vias ad bonum, p̄ grad ſſte operans, sed
et ut facilitas illud operandi p̄ grad speciale detur, nō quia bonū
ob, certus saltē ē ordinis actionis, qui quia de d̄ hō nil habet, potest gratia
ā qua ad malū inclinat, in illudq; certe ruit, nisi gratia inde liberet. unde
grad ſſtes nequ de facto ut plurimū operij, si Deus idoneum hō ordinet,
et aliqndiu gratia sustat, quia bonū operis sive parvum sive magnū
morale ē ordinis supernaturalis ad qd hō solo libero arbitrij usu venire
nequit, nō obstante lapsu nrā grad, ut amicus certa remittit iram, et
pris adgrad speciales tribuit, hostem sibi inferiorem mansuetiorem, et
ignorantiæ obnoxiū.

Prop. 4. grā ſine data ſtare n̄ poſſit ut hoc poſſit obſervare mandata dei;
Sed ſtet ut illa re ipſa obſervet; datur quippe ut hoc ſit poſſibile
Sed deſit n̄ poſſit hoc ut poſſit obſervare, ſed ut re ipſa illa obſervet, mandatū
quippe ut ſit illig transgreſſio n̄ cadit ſupra gradū ſed ſupra ipſū actū v̄ obſtu
lig; hoc ē ideo prius, quā mandatū n̄ obſervat, cui tn illud poſſit obſervare: gō
R. 1. vbiq; de grā ſſte quoadalq; obſtillerquio poteſt rāo.
R. 2. D. m. n̄ ſtet das ut hoc poſſit obſervare dei mandata, ſed ſtet ut illa
re ipſa obſervet vi grāe ſſtis prime N. M. id ē ut illa re ipſa obſervet
ijdem vtiq; aiebā grāe efficaci C. M. et ſupra m. N. C.
Prop. 4. atqui grāe efficax n̄ regit ullaliq; potēs. go. ant. prob. ſed grāe
nevia et hoc violando potentiā iuſtē renitē; neceſſe ēſt ut ſit in po=
teſtate hois dare auxiliū prōdetmans libere, aut immediatē aut mediatē,
ſine aliq; ſtra culpa proviſi, nec vllaten; poſſit iſtud ſit illud obtinere, quo
modo regerit et cuſtaret pena? atqui n̄ ē in poteſtate hois aut immediatē
aut mediatē libere auxiliū illud: go.
R. D. M. neceſſe ē ut ſit in poteſtate hois dum in cā eſſe N. M. dum in facili
libera illud acceptandi v̄ reſpuendi C. M. et ſic d. m. N. C. Licet =
motio dei prāmā n̄ ſit in poteſtate creata vltis dum in cā eſſe re
tra ut ſupra ex S. Thom. retuling, in ſtanelle nīa ne libeat illa motionem,
illi ſibi renando obiud vonendo. dein cum dare auxiliū mera ſit grā
aciſq; tribad deus, electis v̄ perſeranter gratuitō tribenda, hoc illudreq;
nedāte rego immediatē in ſua poteſtate libere ſt, eſſi ideo citra culpā actū
priviſi, ſtig nihilominig otio vertis, ut ſtē culpa originalis reus.
Prop. 5. ſi nulla ſtantia auxilia, niſi quo invictuſt efficacia, cui
ejusmodi datis auxilijs, ſtitid universim cuncta poſſibilia im=
vitabil pecta, quā ſigula ſeparatim, etiā qui eo ſtandabit, ad ſigula
rōgita et pecta quillet, quā univerſa. ſed quo evadet gſtantina illa
Aug. doctrina, Hieronymi, Thome et cūm ſchola Doctorū, qui
tid quia poſuerent in gſtibuenda facilitate bonorū operū, diffe un=
verſorum?
R. pauci C. M. ſi illud auxiliū ad os actū gradas. Prop. N. M. C

nam fuit promotio requisita ad oes alij, ita et grāa efficax, hinc
patim pot major ee dispte in Lyndis universis mandatis quam
hoc ō illo, quia ibi d major indigtia.
Ad 6. alqui unū mandatū d altro gravis: go ēd pro uno quam
altero regit forthor grāa &c. Sed quolibet grāa efficax d invictrix.
go nulla dat major detra, et gfto &c.
R. D subd. quolibet grāa efficax d invictrix id d nulla frustra &c pro
effu C. id d, d in eodem gradu vitis N. hinc et peior obduratus
perventiori motiue dei indigt quid justg, nec ptterea huig grāa d effus
tum diligefficax, sed ut dig efficax, quia utrag sno potitr effu. pro
complento huig quōnis. fi.
Q. j. quomodo hoc Clerus grāa effte potuerit ō demereri ō demereri grāa efficax?
R. hoc grāa efficax meriri nō pōt, quia ad d currentis sed miserentis dei,
nullis precedtibg meritis ut quis illa dleat, demereri a illa posse fi defiat:
et in peiora cadatur. fi.
Q. 2. in quo videat deg quinam gressus fit ō?
R. Deum videre profia et decreto prodestinatiōis eos qbg hanc grāa fit donatu-
rus: qbgs d, d ō videre, qui pio libero arbitrio sint usuri, quia ista gressus
et mera grāa d vires arbitrij, ut supra jā dictum. fi.
Q. 3. cur deg in prodecreto velit unū gsertim alterū d? ideis
Adel. S. Aug: l. de Corr. et gra. c. 8. fi: ex duobg etatis paritr originali
pecto pariter obstrictis cur iste assumat, ille relinquat? et ex duobg etate
ad grandes impijs, cur iste ita vocet aut d ita voc, ut vocanti obedire:
inscrutabilia sūt judicia dei: ex duobg a pijs, cur huic donet perseverā
usq in fine, illi a d donet, inscrutabiliora sūt judicia dei. eiusdē
sententiæ libello ee postmo, hunc ee ex prodestinatis illud d ee ... clamat spiri-
tus sanctus, adhibeamq audituū: d erant ex eis, quia d erant Israe-
litici oriati; d erant in xto electi ante gstitutōē mundi, d erant in
eo sorte gsecuti, d erant prodestinati sm propositū ejus, qui universa ope-
ratur: nō si hoc erant, ex illis erant, et cū illis fine dubitatione manebant.

Q. 4. cur gratia Dei non secundum hominum merita detur?
R. denuo S. Doctor ibi paulo sup. quia Deus misericors est, et homo ex se nullam iustitiam habet. si
Q. 5. cur non omnibus?
R. ibidem. quia Deus iudex iustus est, ac per hoc et gratis ab eo datur gratia et iusto eius in alijs iudicio demonstratur, quid eis quibus datur conferat gratia. qui ergo liberatur, gratiam Dei diligat, qui non liberatur, debitum agnoscat. si in remittendo debitum bonitas, in exigendo aequitas illegitur, nusquam esse apud Deum iniquitas invenitur. ex uno quippe omnes in condemnatione non iniustitiam iudicati sunt filij irae, sed iustitiae. si ergo non omnes salvantur merito est

Quaestio 4ta

An saltem omnibus Adae posteris detur gratia sufficiens, qua possent salutem consequi?

Omnes Adami descendentes in quatuor classes dividi possunt iuxta statum diversum illorum vivendi. primo in parvulos. 2do in infideles. 3tio in fideles, et 4to in induratos. de quibus 4 distinctis §§. quaestionem hanc solvemus.

§. 1.

Utrum gratia sufficiens detur omnibus parvulis?

Praesc. 1. nomine gratiae sufficientis in praesentiarum non venire pia mentis cogitatione bonumque motum ultis, quorum parvuli sunt incapaces, sed medium aliquod aliud sufficiens ad iustitiam parvulis conferendam, adeo ut status quaestionis sit, utrum parvulis qui sine baptismo (: nam qui baptizantur iustificationis gratiam recipere fides docet :) moriuntur, Deus providerit et conferat medium, per quod salutem consequi possint? circa quod
Praesc. 2. duplicem esse in scholis sententiam RR. affirmantium, Thomistarum negantium, cum quibus ultimis
Dico. gratia sufficiens ad salutem pluribus parvulis non datur. Prob. gratia sufficiens ad salutem ijs parvulis non datur, qui non possunt baptizari; nam in lege nova nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu S. non potest in=

Dorie in regnū dei: atqui multi parvuli n̄ baptizari jnō
ij qui à parentibꝫ infidelibꝫ inuincibiliter eidem ignorantibus
naturaliter obꝫ S. Thō. 1. de nat et grat. c. 8. ait: vitetq; eos damnā
nec quo ad vniuersa magis currit n̄ admitti in regnū celorū, quam
Xtrey n̄ solet n̄ fieri. Dnm ee potuit. 2 Baptizari n̄ poterit
ante legem naturae in vtero matris morians. 3. nec ij qui circumcisi
tandiu n̄ viuendi quamdiu ope vsus, vt parentū aut magistrorū di-
ligentia eis suppetit, fides, nec qui n̄ baptizati sine culpa parentū sine
alterius causa moriuntur.
Hec sententia ijs ꝰbꝫ authoritatibꝫ S. Th. confirmari pt, quas supra de eo de-
duximus allegari.
Ob. Deus gratis vult omnes homines saluos fieri, et ad agnitionē veritatis
venire: go ꝰbꝫ debuit efficacia media ad salutē suppeditare.
R. D. A. cū S. Ambros. l. 5. de voc. gent. c. 3. vult omnes homines ideo ex ꝰbꝫ hoīb
vult quosdam saluos ee C. ideo ꝰbꝫ omnes N. A. nā circa singulos diuersa
ordinede causam quam omni volunt omnes saluos fieri, secundū tm absolutā
potentiā. vbi sic scripsit ex S. Th. probanda ꝰbꝫ, quorundam in massa perditionis
relinquit, et efficacia eis negata media efficacia dare debuit, quibus salutē dare
voluit.
Iesus i. Xtus pro ꝰbꝫ parvulis mortuis et iuxta illud 1. Thim. 2. pro
omnibꝫ hoīb mortuis dicit pro ꝰbꝫ passus videtur: go ꝰbꝫ efficaciā
habet.
Idem ad hoc Conc. Trident. Sess. 6. c. 3. verū etsi illa pro ꝰbꝫ mortuis sit:
idem dicendū de sacramentis: n̄ omnes mortis ejus beneficium recipiunt, sed ij dun-
taxat q̄bꝫ meritum passionis communicatur. go quia go n̄ omnes de facto efficax
Iesus 2. si Rex aliquis pueros ex Principis filiis captivos ab hostibꝫ detentos
redimere vellet, nil meliget agit ad hunc finē vt omnes pecuniā redemptionis
offerant adultos in fide vniuersos, sed omnes efficere vult. pretium
redemptionis infantibus et aliorum usu rationis carentibus in manu pa-
rentū aut parentum et ipsis deinde in manu eorum aliorum de quorum vt
fide per meritū Xti cum ab eis mortis captivitate liberarentur.

Lare quidris posset audire, ut parentib⁹ v aliorū miseria aut ingrā-
tid ideo d̄ salvet, ac si infantes captivi remanerent, nullg tñ cēt,
qui d̄ agnoscer. Lege ideo gntu Deus se sedia ad redemptiō infantum
ideo d̄ ipla et ista p̄paraſſe ac providisse. Sed post modo ē loquendum de
deo, qui quoq; parentib⁹ d̄ patrū ipla et ingrata et ingrata ad salutem
ista media provid. et p̄parav. cū baptismi sacramēto oppōsos alios
ac proinde alios instituit, et postea ordinavit baptismi ministros, quos
ordinat sacramēto eis gratis sint, dispositi ad canonicā, quarū in alios
causa foret, ut in quos ederentur proximi ad parentib⁹ et alios impro-
ficiū foret, ut in quos editos baptizarent, aut baptizari curarent. ꝛc.
R. Nm. et arid. disp. 3 in hoc. quia tales sex alios d̄ provideret in
fantib⁹ nisi dando prolis pernicia, ḡ hoc dein infantes sint capaces
hoc d̄, ut eis conferret: absolute ē in deo, à quo infantes totaliter
dependent, qui ad diversos ordines media statuit ordinare, d̄ ministros sacrorū et
ministros instituisse, sed et infantes ipsos in statu ad posse, in quo
hoc talis administrari potest, quod d̄ fuit, vana et inanis est talis volun-
tas salvandi, nā ad quid est ens, cui nulla potest in eo statu repe-
rire, cum d̄ possit et velit, si eos salvos vellet, sequit manifeste eos
nego salvos velle. pro quarum relegi. ꝛc. dent in priori quæstione
ex Scrip. relatis de Tyriis et Sydonitis.

§. 2.

In quā ſtus infidelibus operatur?

quæstio nō ē de talibus, quibus quidam Evangelium fuit prædicatū, vel
ab audierunt, et pro vitio in infidelitate manent, sed ē de illis
qui nihil unquam de Evangelio audire potuerunt, et his d̄ nubilis
quid ſſte d̄ velint, Thomistæ dicunt negativē, ad qd
Dico: infideles qui nihil unquā audierunt de Evangelio, non
peccarent olim nec modo peccant quod ad salutē ſſtis.
Probō 1 ex Scr. ad Rō. 5. Apls ſic ſcribit: erratis aliqd de Scriptura
ne q̄ eum in Deo. etc. 2 idem. Fideles, quos Deus ab impietate
vocavit ad fidem, ſic alloquit: eratis olim sine Deo, alienati
a conversatione Israel, et hospites de testamentis promissionis, nō habentes
spem et sine deo in hoc mundo. ex q̄b ſi arguitur: eadem ratione dicendum

de infidelibus qui nihil unquam audierunt de Evangelio, ac de Ecclesiis antequam aliquid de eo audiissent: sed de Ecclesiis non fuerunt data gratia sufficiens ad salutem: ergo neque infidelibus. m. prob. gratia sufficiens ad salutem mentem illuminant aliqua ratione, Christum inquo recipiunt, cum Xto et ad Deo conjungunt, seque promissionem subministrant: atqui hec omnia Ecclesiis non fuerunt data, quia juxta Apostolum in tenebris jacuerunt, sine Xto et sine Deo sine ulla spe promissionum fuerunt.

Prob. 2. auth. et rationibus. Arg. 1um: ijs non datur gratia sufficiens ad salutem, quibus non datur potentia credere in Xtum: atqui pluribus infidelibus non datum fuit olim nec datur modo potentia in Xtum credere, qui nihil de Xto audierunt. ergo. M. certa. quia fides in Xtum implicita quidem ante Incarnationem Verbi et explicita post promulgationem Evangelii fuit semper et modo necessaria necessitate medii ad salutem juxta illud Evang. qui non crediderit, condemnabitur. m. prob. Rom. 10. ~~quomodo~~ fides est ex auditu: sed multi sunt infideles qui nec olim nec modo potuerunt audire de Xto, quia ut Apostolus ibidem probat: quomodo audient sine praedicante? quomodo vero praedicabunt nisi mittantur? atqui plures fuerunt olim et sunt modo quibus verbum Dei non est praedicatum, nec praedicatores ad eos missi sunt. Attestatur S. Aug. Ep. 80. ubi ait: sunt apud nos, id est in Africa, barbarae innumerabiles gentes, in quibus nondum est praedicatum Evangelium .... addere in promptu est. et l. de nat. et grat. c. 9. Inveniunt homines in ea regione defunctos ubi non potuit Xti nomen audire. et quod modo tales sint, testatur Romana Ecclesia, quae quot annis tot Missionarios in universum orbem emittit.

Est quoque Patrum in Sardinia exulantium auctorum in ep. synodali et S. Prosperi, qui ad 4tam Rone Gallorum calumniantium objectionem quod non omnes homines vocentur ad gratiam respondet primo, non vocari eos ad gratiam quibus Evangelium non est annuntiatum. 2. multos esse quibus revera nusquam praedicatum est Evangelium. 3. plures ex hoc mundo exiisse qui nihil de Evangelio audierint, idque probat ex c. 16. act. ubi Apostoli vetiti sunt a Spiritu S. loqui verbum Dei in Asia. huius quoque sententiae fuerunt S. Ambros. l. 1. de voc. gent. et S. Hieron. coment. in c. 34. Job. et alii.

Prob. 3. race. ilis ꝺ ꝺas grā ssus ad salutem, qbꝫ n ꝺatur
grā ssus ad klendam fidem sine fide? inscribe ꝺ placare deo
absq; grā ssus ad klendam fidem n ꝺas infidelibꝫ qui nihil
unqꝫ audire voluerunt de Evangelio: nas infidelibꝫ illis ꝺaretur
grā ssus ad klam fidem de rei ce utqꝺ n credarent, qui ꝑ ꝺeum
prosequtꝺ potuissent, rei st sed infideles de qbꝫ agit ꝺeus n st qꝺ n
credant, quia juxta cōe ꝓb. et Alg. ignoꝛa invincibilis, rō=
capti alicuius positivi, ut ꝺ prosequtu credendi mysteria Trinitis et
incarnatis n obtemperante omnipotā à pcto. et alias à lic 5. hor
Bay n. 63. ꝓpō 5 damnata: infidelitas per se ꝓpria in his in qbꝫ
utqꝺ ꝺ peccatu ꝓtuꝺ: Et infideles de qbꝫ quoꝛis laborant invin=
cibili ignoꝛa mysteriorum fidei ego rei n st et gssus. sed
Ob. auditu Evangelij n ce qꝺ immediate et per se in potestate ꝰ
infidelium sed mediate et remote sal te, in quibus stet fmt ex creatis
Deum cognoscere iuxta illud Rom. i. invisibilia ꝺei à creatura mundi
quo facta st, iuxta gssium illi, ꝓpter quā ꝓvenientē excitari
ad credendum de eo, quia gst, et qꝺ inquirentibꝫ se remunerator sit,
ea moveri ꝺebuerunt ad oratiōem et alia opera, qbꝫ obtinerent mdium
fidei Chri qꝺ ꝺeus vel se per Angelū vel per hoīes ostenderet, ut videre est
in Cornelio, quia ea ratione xti fidem gentib ꝺ: ego, patet ijs ssus me=
dium ad salutē tribui. arte Sess.
Nota. 1. ad salutē eternā ssufficiens ꝺ esse cognōsse Dei absq; ꝺ esse per
sonare iuxta illud Evang. hoc ꝺ sit vita eterna, ut cognoscant te ꝺeum
verū, et quem misisti filium tuum. Chri
R. 1. Licet iuxta illud et Ecclesiastem ois hoc ex creatis sit venire
in cognōsse Dei n tn in cognōsse ss. Trinitis, aliorūq; mysteriorū, quae
Chs nobis revelavit, et ssufficiens in illig cognōsse Dei n fuisset ssus
medium.
Nota. 2. ex Conc. Trid. Sess. 6. c. 5. iustificatio exordium in adultis
à ꝺei per Chm ꝓvenientē gratia sumendum est, et ut infideles ad
iustificandos se ꝓparet, requirit ꝺeus ut fidem ex auditu excitati, di=
sponens se ingrē ad vitā iustitiā ꝺum evitati divinā gratiā et adjuti

fidem ex auditi gaudentes libere movent in Deum. 2. ut ijs firmiter adhaereat, quae à Deo promissa et revelata sunt. 3. ut credat impium iustificari per redemptionem, quae est in Xto Jesu. 4. ut speret Deum sibi per Xtum propitium fore. 5. ut Deum tamquam iustitiae fontem diligere incipiat. ja

R. 2. atqui ut probatum omni infideli fides non praedicatur: ergo neque caetera credere neque sperare potest. Dein haec obiectio multa supponit falsa, nam supponit primo, Deum solum ut authorem naturae amari, ac coli, posse sine auxilio fidei in Xtum, quae per dilectionem operatur, quod est contra Apostolum et mox cit. Concilium. Supponit 2. legem Decalogi absque eadem fide servari posse, quod iterum pugnat cum C. Conc. sess. 6. c. 1. Supponit 3. sine eadem in Xtum fide orari Deum posse, quod tamen falsum esse probant haec Apostoli verba: quomodo invocabunt in quem non crediderunt? et illa Joan. 14. nemo venit ad Patrem, nisi per me. unde et S. Aug. in ps. 108. ait: oratio quae non fit per Xtum, non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum. quod addit de exemplo Cornelij, illud est extraordinarium, adeoque non ad omnes trahendum paucissimis, inquit Aug. de bon. pers. c. 19. donatum est, ut nullo sibi hoc praedicante, per ipsum Dominum, vel per Angelos caelorum doctrinam salutis accipiant.

Inst. 1. Joan. 1. clare doceri verbum Dominum omnem hominem venientem in hunc mundum illuminare: ergo etc.

R. hunc textum juxta SS. PP. explicari debere sicut ille vult omnes homines salvos fieri, adeo ut sensus sit, quod illuminet ex omni gente et populo quosdam et non omnes, ut etiam ipse textus se explicat dicens: Lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt. S. Thom. l. 5. in c. 1. S. Joan. explicat de illuminatione per rationem, adeo ut sensus sit, omnem hominem recipere hanc rationis, derivatum à verbo.

Inst. 2. Rom. 1. Apostolus inexcusabiles esse ait, quia cum ex creatis cognoscerent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, ergo gratia sufficiente quae illum glorificarent Deum possent, habere et habuisse oportet.

R. et ibi Apostolus docere, fidem sequere Dei donum esse gentibus non gratiam
sed evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipiens cor
eorum, quia tradidit illos Deus in reprobum sensum non propter datam gratiam
sufficientem ad salutem quam nondum habebant, quia ex initio fidei cae-
bant, sed quia Deum non ut authorem naturae glorificaverunt, et muta-
verunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis hominis cor-
ruptibilis, et volucrum et quadrupedum. hinc inexcusabiles sunt
non ratione infidelitatis negativae, sed quia dictamen rationis in agendis non se-
quuntur.

Inst. 3. Iniustitia quaedam est in Deo, si infidelibus Deum ratione cognos-
centibus, moresque suos ad ejusdem rationis normam proponentibus gratia sufficiens
non tribuerit: ergo etc.

R. D. si gratia de se sit digni, si natura indigni N. A. parum attendunt
inquit Aug. in ep. ad sint: quod debita poena reddat damnato, inde-
bita gratia liberato, ut nec ille se indignum quaeras, nec dignum se iste
glorietur, atque ibi potius nullam fieri acceptionem personarum, ubi una
eademque massa damnatis et offensionis involvit, ut liberatus, de non
liberato discat, quod ex sibi supplicium gveniret, nisi gratia subveniret.

Inst. 4. ergo sequeretur infideles damnari propter defectum rei, quam nec prae nec
remote habere potuissent.

R. N. sed damnantur propter peccatum originale et ex plura actualia, ut mox probavit
S. Aug.

Inst. 5. Inquisitores Romani 7. dec. 1690. coram Alexandro 8. hanc dam-
narunt propositionem: Pagani, Judaei, haeretici aliique huius generis, nullum omnino acci-
piunt a Jesu Xto influxum, adeoque hinc recte inferes in illis esse veten
nudam et inermem sine omni gratia sufficienti: atqui hoc propositio loquitur indistincte de omnibus.

R. C. M. ad m. dico, veram esse damnatam propositionem de Judaeis, haereticis etc. quia
ipsius gradus ipsis gratiam fuisse gratiam sufficientem, et si de Paganis quaestio est, ut loquitur
propositio indistincte de omnibus infidelibus, tunc iterum justum est damnatum, quia ex
omni gente quosdam Deus elegit, sicut quosdam voluit salvare: et sic non est gratia
nos.

§. 3.

Utrum grāa ffūs detur oīb⁹ Xtiāis justis?

Contra Calvinū et Jansenīū hū⁹ sagdem, qui utergs negat dei mandata
iustis cē facta impossibilia. contra quos

Duo: nemini justo pro tpe et gre; hoc ē ut vitat pcm̄ aut
vgel dentāo vesp grā actlis ffūs. ita Catholici oēs.

Trob. j. ex scripl. j. Cor. 10. Xtg dicit: fidelis ds̄ qui non patis vos ten-
tari supra id qđ potestis; sed faciet ed cum tentatōe pventum ut possitis
sustinere. et Ezech. 34. audi dni super timentes eū, protector pro et
firmitū vitatis; qbg addi pōt testg Scre adducti in de grāa ffūs.

Trob. 2. ex Trid. sess. 6. c. 11. ubi definivit: nemo temerara illa et à Patribg
prohibita vore ubi obsel: dei precepta hoī justificato adobservandum
cē impossibilia; nā deg impossibilia nō jubet sed jubendo monet, et facere
qd potis et petere qd non potis, et adjuvat ut possis. Talia ed Concil. Araus.
cap. 25.

Trob. 3. auth S. Bās S. Cypriani l. de Bapt. dicentis: et qd agdum ē
scing, et qd scing facere possumus. S. Basilg in reg. brev. resp. 176.
nō possumus deg hoc, qui bonga ac justa nō facere, igna vel fa-
cere nq̄ cogitg fugiet, qd idem S. Aug. tenuit in Gen. ad litt. præsertim
l. 2. de pec. merit. c. 6. et in ps. 36. l. de nat. et gra. c. 43. et 67. et bg. deinde
Serm. 61. de verbis Dñi ait: nec deg impossibile aliquid potuit imperare
qui justg ē, nec damnatorg Deus pro eo qđ non potuit vitare quas justg ē. ex
bg verbis conclusio

Trob. 4. rōe sī. id qđ nego justitia nego pietati convenit, sed deo
nullatenus obvel: atqui nego justitia convenit impossibile quid præcipere,
nec pietati averbonis simpliciter Deus crudelitate, pro eo qđ vitare non potuit
qđ nulli Tyranno unqm venit in mente: ergo nec deo deus non obvel qđ
impossibilia hoī præcepit, aut qđ Deus eternis pœnis puniat pro eo qđ vitare
non potuit. unde ffūs ē, ma nō data dei hoī in cē impossibilia, illigs ffūs
grāa dari ad mandata illa exequda, ergo illa exequi de ffinitū Deus
nō vult. 2do. ait: mandata hoc qđ ego fili præcipis in Scrā de ffi, nego
posse quenq̄ fieri, sed mirata de ō Petro valde in ore Deo, et in corde

tuo ut facias ideu. et Xtus Dnus ipse de lege sua loquens Math. 11.
ait: iugum meum suave est, et onus meum leve. hinc
Inferes iis omnibus dari gratiam sufficientem, qui praecepta Dei servare tenentur, et
non servando peccant, quod non solum sunt justi omnes et fideles sed etiam omnes haeretici et in-
fideles, quibus Evangelium est annuntiatum, secus de ipsis quibus non est praedicatum,
quia quod ignorant invincibiliter observare nec possunt nec tenentur, adeoque ipsis gratia
sufficiens tamquam medium ad observandum ad finem, nec est necessaria nec utilis. et hoc
in genere licet inter omnes Catholicos vera sint, in specie tamen lis est non parva

§. 4.

An pectoribus obduratis quamdiu in praesenti vita statu
manent, Deus aliqua gratiae auxilia tribuat, quibus ad
eum quaerendum possint?

Pro resolutione dicendorum clariore
Praesc. ex tract. de pect. induratione et excaecatione cordis duo involvere ipse
obstinatam in malo voluntate pectoris, et gratiae Dei subtractione. jam quaeris an
Deus subtrahat pectori indurato gratiam efficacem tantum, qua quaerere, vel ad
sufficientem, qua possit quaerere et
Dico nulli pectori quantumlibet horrenda et atrocia flagitia commiserit,
quamdiu tamen in hac vita est, Deus denegat sufficientia auxilia gratiae. est D. Thom
3. p. q. 86. a. 1. et aliorum contra Multos.
Prob. 1. ex script. primo Ezech. 33. ait Deus: si a dicero impio: morte
morieris, et egerit poenitentiam a peccato suo, fecerit quod judicium et justitiam...
vita vivet et non morietur. Ds. 1. invitat Deus pectorem, et in aliquo profectus
ut quibusvis pectoris impeditus se quaerat, jam ad quid talis invitatio, si pector
se quaerere non posset?
2. act. 7. S. Stephanus sic Judaeos alloquitur: dura cervice et incircumcisis
cordibus vos spiritui sancto resistitis: jam si Judaei hi obdurati non
habuissent gratiam sufficientem cognoscere sed et motione ad amorem spiritui sancto
non dicerent resistere: ergo etc.
3. Rom. 2. ignoras quam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit, tuam
Dm duritiem tuam et impoenitens cor thesaurizas tibi iram etc. quod clarius?

unde et S. Petrus 2. Ep. 3. non tardat Dnus promissionem suam, sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti.

Prob. 2. ex SS. PP. Aug. c. Serm. c. 13. de nullo, inquit, desperandum est sive intus sive foris fuerit, quamdiu ad poenitentiam adducit, patientia ~~[illegible]~~ Dei.

S. Fulg. Ep. 7. ad Venant. Sicut ergo medico nostro nulla est incurabilis plaga, ita nec in aliquo tempore coelestis potest deficere medicina. quam sententiam pluribus textibus scripturae

Prob. ex hisce ex rationibus primo quia justitia Dei talis est, ut aversos damnet, conversos salvet, propter quod dicit: convertimini ad me et salvabo vos, spes selectas conversione nostra, nec tamen huiusmodi quamdiu in hac vita est, posuit, quo propitiari conversionem possit.

2. quia cur iuberes, ut ne adjiciamus peccata peccatis, si nulla adesset, sua convertendi.

3. quia dicere ait S. Thom. l. c. quod aliquod peccatum sit in hac vita de quo aliquis poenitere non potest, tolleres liberum arbitrium, et derogares virtuti gratiae per quam moveri potest cor unicuiusque pectoris ad poenitendum, hinc

4. sequeres, permanentiam in duritie pectori non posse imputari ad culpam, quia sine gratia sufficienter non potest resurgere, quod est contra Apostolum et Concilia.

5. mandata Dei esse excaecato observatu impossibilia, ad quae tamen tenetur.

6. Arestra admonerensa praedicatoribus ad conversionem &c.

Nota tamen, auxilium illud gratiae non adesse quidem omnibus momentis cuilibet homini neque est id nato hanc conditionem patiens, ut sit spes actu aliquo bono cogitatione in mente, aut sine offensione in voluntate experiatur, neque est id necessarium est ad hoc, ut quis dicas libere auxilium gratiae sufficiens ad poenitendum aut bene agendum, sed sufficit ut opportunis temporibus ad hoc excitetur et adjuvetur iuxta illud ps. 9. Deum esse adjutorem in opportunitatibus. ~~et~~ Quotidiana tamen praestat Deus remedia ait Innocentius in ep. ad Conc. Carthag. ideoque

recte Rleg moret Hebr. 4. adeamg cu fiducia ad thronum gratiæ
ut misericordiã ꝯsequamur et gratã inueniamg in auxilio opportuno.
Ob. Joan. 12. de indueratis Judeis dr: ꝓterea n potuerã credere quia
iterũ dixit Isaias: excecauit oculos eorũ et induravit cor eorũ ut
n videant oculis et n intelligant corde, et convertantur et sanem eos. Ja fu-
qui vidit gloriã ei⁹ et locutus est de eo, sed principes quoq; ex ipsis credi-
derũt in eũ sed ꝓpter Pharisæos non confitebantur ut non fierent extra
synagogã. Amauerunt enim gloriã hominũ magis quã gloriã dei. Ecce
R. d. M. si excæcauit et deceat ꝑ ple veltis dicere, adeo ut nõ de auxilio
Dei habeat cognois. C. M. si sic deceat ꝑ ple veltis hoc quia ꝓpria sponte
in malũ ruit, et à deo derelictus in illo v. quia ut Aug. hunc locũ tract. 53.
in Joan. exponit: hoc potuit Isaias qd viderat ea ꝓpter quæ dixit,
scilicet, mala eorũ vere ꝓuidit deus, et ea ꝓphetice pronuntiauit, et sic
d. m. n. C. unde textus S. Joan. sic distingui vt n potuerant credere
quia nolebant et deus majore gratia donauit largitus ut vellent C. quia
deus ꝓscripsit N. na alias deus et author peccati. Sed sic distinguis: n
potuerant credere ex ipsa prophetia, quia indurati veltis quia vinctæ S.
Aug. nemo male vivendo fruitur fruitu C. et cit. tract. in Joan. ait: n potuerãt
credere quia mutari in melius nolebant, et quamdiu talia sentiunt
n poterant credere in Jesum vivum, et remota illa mala velle. N.
Instr. sic de Pharaone Exod. 9. et Rom. 9. dr: in hoc ipsum excitavi te, ut
ostendam in te virtutem meã, et annuntietur nomen meum in universa
terra. ex quo patet quod dicit Aug: quo cuiq; vult misereꝛ atq; vult indurat:
qo deus induendo et excæcando nulla ꝓcedit iniquitate interioris gratiæ
ꝓfundum, ut supe Rhead, unde vitium fit et qõd ea nõ iuuatur fit.
R. d. C. Apli, quæ vult indurat impertiendo malitiã N. n impertiendo
ulteriore gratiã C. et sic ex hoc textu nil evincit gratiæ nos. nã si
deus pharaoni ꝺ̃ deiciat gratiã sufficiẽtẽ ut cuiq; mandata eiq; cognoscat,
nec ipsi obtemperet ꝓ mensuram donatam, ut Leontius, et papelun.

dimittat, nec obest qd duas excitavi te sed non ad peccandum, ut aorij explicant, sed ad solium regni occupandum, nam in Exodo unde hoc verba desumuntur, est, posui te, id est, in solio regio, ubi Chaldaeus et 70. vertunt, conservavi et sustinui, ut in populum meum insurgeres mala vel te praevisa. ita S. Chrys. et Photius.

Inst. 2. juxta S. Aug. Ep. 105. Deus non obdurat impertiendo malitiam sed non impertiendo gratiam; ergo ex illius mente pectori obdurato nulla amplius gratia tribuis. ante resp.

Nota. duplicem esse obduratione, una absoluta altera secundum quid. prima consistit in subtractione cuiuscumque gratiae quae est obdurato Daemonum et damnatorum. altera vero in subtractione alicuius gratiae specialis tantum, qua efficacis cor pectoris moveres, quae dicimus facta in Pharaone et alijs. ergo

R. D. A. obdurat non impertiendo gratiam efficacem, sufficientem N. &c.

Inst. 3. qui sunt indurati confugere ad Deum non possunt, et si possent frustra confugerent, a quo non exaudirentur, ut patet ex Ecclesiastico, et Esau. de primo de 2. Mach. 9. orabat hic scelestus Dominum, a quo non est misericordia consecuturus. de Esau vero Heb. 12. non invenit penitentiae locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam: ergo.

R. N. A. qd non possint, quia habent omnia requisita ad poenitentiam. qd non faciant, ipsorum vitio vertis, qd Deus subtrahendo ulteriores gratias justè punit, quia a malo non recedunt, unde Antiochus gravi plaga in corpore percussus orabat quidem sed ut dolori solatium, non ut pectis remedium impetraret. pariter Esau deflebat ablata sibi primogenita non pecto, quibus coelestem iram in se gustaverat.

Ad textus alios sive scripturae sive Aug. et aliorum SS. PP. aut rationes spec. distinguendum est inter poenitentiam agere et ipsum agere; adeoque textus tales illegitimum sunt qd indurati nunquam majori gratia adjuti acturus sit, non qd agere non possit ob rationes datas, quia alias talis non est liber et Deus frustra admoneret &c.

Inst. 4. gratia sufficiens actualis posita in caelesti luce qua mens perfunditur
et in pia motione qua voluntas in bonum excitatur: atqui hoc obduratis
non adsunt, quotiens peccant, quia experientia constat, ea peccando ab impiis non
percipi: go.
R. n. m. nam quilibet peccans ex consultorio cognoscit peccando se contra de-
bitum agere, alias non peccaret. en cognitio. item nullus tam obstinatus
qui non saltem levem conscientiae remorsum ex pecto sentiat. en pia motio amoris
Dei etc.
Inst. 5. Excaecati nullum omnino jus habent ad gratiam. 1o non ex illorum
statu, quia sunt gratiae omnino indigni. 2o non ex ordinatione excaecatorum
ad finem ultimum, quia ab hoc peccando defuiunt, illum quoque in creatis
ponunt: sed neque 3tio ex praeceptorum onere, quia alias talis gratia
eis debita esset, quod tamen contra fidem docentem, hoc primum ac jus ad gratiam
peccando amisisse, et alius modus non dat: go.
R. excaecatum habere jus ad gratiam sufficientem ex praeceptorum onere non natura
quia natura filius irae est, et respectu illorum in pecto originali ac jus
perdidit, sed positivarum sive Decalogi sive legis novae. ratione dat
Conc. Trid. quia Deus impossibilia non jubet, sed admonet, et facere quod
possis et petere quod non possis; unde cum homo attenuato suo libero arbitrio
ad nullum bonum opus sufficiat, et stante hoc defectu lex positiva ei fuerit
imposita, merito de onere huius praecepti jus ad gratiam habere sine qua
implere non potest, quia alias Deus inanitur praecipiet. hoc tamen illegitime non ex propriis
meritis sed meritis Xti.

Articulus 8vus
De gratia efficaci.

Tria sunt quae inter catholicos sive haereticos theologos constant, nempe
primo dari gratiam efficacem; ait enim Deus Ezechielis 36. spiritum meum
ponam in medio vestri, et faciam ut in praeceptis meis ambuletis: ubi
non dicit solum ut possitis ambulare, sed ut de facto ambuletis, et certum
est ex Conc. Araus. can. 6. ubi dicitur per infusionem et inspirationem

spiritus S. fieri in nobis ut credamus, velimus iuxta illud Philipp. 2.
Deus est qui operatur in nobis velle et perficere. et ex S. Aug. qui l. de
gratia et lib. arb. c. 16. ait: certum est nos facere cum facimus, sed ille facit
ut faciamus praebendo vires efficacissimas veti, qui dixit: faciam
ut in iustificationibus meis ambuletis.

2. efficacium auxiliorum largitione sub Dei imperium ita cadere, ut non nisi
suprema illius veltas stet pro ratione, cum eadem impertit, nam secus non esset
gratia ut ait Apostolus, sed merces, et non esset misericordia sed currentis etc.

3. hoc esse auxilia nomine efficacia, quod nunquam eveniat ut instructa ipsis
veltas male utatur, atque ipsa inter bonumque ipsorum usum infallibilis versatur
iunctio et necessitudo, subventum est, ait S. Aug. l. de corrept. et grat.
c. 12. infirmitati vetis humanae, ut Divina gratia indeclinabilis et insuperabilis
agere, et paulo post, ipsam gratiam efficere in hominibus dicit, ut Deo do-
nante invictissime quod bonum est velint, et homo deserere invictissime nolint. hinc gratia
efficax iuxta supra data definitione definiri potest et debet, quod sit virtus motivaque
Divina ac impressa, qua ea quae facienda sunt noscit, et bona cognita
S. amore facit. unde patet ratione certi et infallibilis effectus quem
praestat a gratia sufficiente efficacem distingui. iam lis est et

Quaestio prima

Unde repetenda sit vis illa et efficacia gratiae huius?

Circa praesentem difficultatem quadruplex est Theologorum opinio prima
est Molinae, qui gratiae efficaciam ex libero creato vetis consensu desumit,
adeoque docet primo gratiam efficacem nihil aut ex parte Dei aut ex parte sui
includere, quod pariter alia gratia quae inefficax ac mere sufficiens dicitur non includat,
et sic gratiam eandem modo esse efficacem, si homo assentiat, modo
inefficacem, si dissentiat. docet 2. Deum per gratiam provenientem
non movere physice vetem creatam ad bonum operandum, sed moralis
tantum: hoc est suadentis et adhortantis ad instar, hinc quoque gaudet
Deum per gratiam provenientem non agere physice in vete, quae est causa boni

et praedest. item grat. Xti.

2da. Sententia Suarezij, et nec passim omnium RR. asserentium efficaciam
gratiae peti debere ex quadam circumstantiarum congruitate quae sibi est illi Divinae
scientiae, quae media dicis. nam ut Moliniani invidiam declinarent,
quam systema mox datum tum in Belgio tum in Hispaniis tum
Romae aspersum fuisse conspexerant, illud in aliquibus emollire conati
sunt. excogitarunt nimirum gratiam illam congruam ex cuius nomine Congruistae pos-
sim appellati sunt, quae consistat in eo quod Deus eam ~~[illegible]~~ in his circumstan-
tiis largiatur, in quibus per suam mediam providet hanc vel te ei suum gratiam
probiturum esse; itaque Deus secundum hos ut gratiam quae effectu habeat largiatur,
attendit ad dispositiones seu ad effectus in quibus futura est vel tam in illis istisve
circumstantiis. sicut medicus ut remedium applicet attendit ad circum-
stantias temporis, status etc. et sic docent primo. hoc qui bonum operatur non dis-
cernere sese ab alio, qui non operatur, sed Deum, quia aiunt, qui credit
a Deo ipso discernitur, qui gratiam dedit ea in circumstantia in qua per suam
mediam providerat sic affectum fore vel te ut gratiae consentiret. docent 2. inu-
tiles non esse orationes, quia dicunt, gratiam non petitur in genere, sed ut Deus det
eam in illis circumstantiis, in quibus providit ab aeterno consecuturam suam
effectum, si in his aut illis circumstantiis gratiae. docent 3. praedesti-
nationis gratuitae ad gloriam executionem repeti debere ex ipsis circumstantiis
in quibus Deus ab aeterno providit, vel te hanc suum gratiae consensum probiturum esse.
sed non minus sustineri potest haec sententia ac prior. primo quia revera se
ipsum hoc discerneret, nam sive consensus iste sit positus sive non, gratia in ratione
consensus nil operatur, sed cooperatur tantum, quod est contra Apostolum et Concilia, quae praevenientem
gratiam ad omne opus bonum requirunt. 2. quia opera bona non essent misericordiae
Dei sed hominis consentientis, qui non a Deo detinetur sed in sua media per futurum
consensum Deum detinet. 3. quia orationes fidelium essent omnino inutiles, quia pe-
terent tantum aliquid natale, genium nimirum complexionem et affectum, quo ita

grae attemperata sint, ut eam hna veltas admittat. imo se-
queres 4to. hoc sin sine vitae gravis tentas, non debere petere graam,
nam glem petret si non illam in genere? certe non ggrua, nam aut natlis dis-
positio in qua versas, attemperata est grae aut non? si primum non est necesse,
ut oret, dari sibi graam ggrua, quamcunque Deus in eo instanti gesserit,
erit ggrua. si 2dum, graa quae a Deo dabis, non poterit esse ggrua ac proinde
frustra in illis circumstaijs eam peteret. paucis sequens ea ria absurda,
queis prior sentia est sbta.

3tia sentia est nonnullorum gtendentium grae efficaciam repeti debere ex
ggerie et coacervae auxiliorum, quae licet seorsim sumpta cor impii non
gvertant, gvertunt tn juncta sl, ipsumque post justificaoem efficiunt
perseverantem in finem usque. verum valde debilis est hoc opinio, nam cur
unum auxilium non eet sffns ad cor impii movendum, cum sive sit unum,
sive plura eadem sit Dei moventis vis et efficacia. dein redit quaestio,
si ad sl juncta tum movent, an illud moraliter an phie efficiant?

4ta demum sentia, quae est Thomistarum docet, efficaciam grae nec a veltis con-
sensu, nec ab extrinseca ggruitate, nec ex auxiliorum ggerie, sed ex intrinseco illius
operandi modo sumi debere, ita ut per se velte creata flectat, moveat, ac
phie ad bonum agendum et vitandum pectus praedetnet, cum quibus

Dico: graa in statu naae lapsae est efficax ab intrinseco in operandi mo-
do, hoc est, proprie, effte, phie detnat velte ad operandum bonum.

Prob. 1. ex script. et SS. PP. 1mo Phil. 3. Deus est, qui operatur in vobis et
velle et perficere pro bona velte. qd B. Leo serm. 8. in Epiph. ita exponit
dicente: Discipulis suis Dno sine me nihil potestis facere, dubium non est,
hnc bona agente ex Deo habere, et effectu boni operis et initium vltis. unde
et Aplus copiosissimus et fidelium cohortator, cum timore inquit, et tre-
more vra salute operamini: Deus est, qui operatur in vobis et velle et ope-
rari pro bona velte. et hoc sanctis caa est tremendi atque metuendi, ne
ipsis operibus pietatis elati deserantur ope graae, et remaneant in
infirmitate naae.

2. Rom. 4. credenti in eu qui iustificat impiu deputat fides
eig ad iustitia inquo S. Aug. tract. 72. in Joa. dicit. in Xpo credere
fatemq; qua Xs; quia et ipse credere in Xpo, quo et Xs; Xpo creat
in nobis sine nobis; audiergo et age, qui credit in me, quo
ro quo ego facio et ipse faciet. frig ego facio deinde ipse faciet, quia
facio ut faciat.

3. Alb. 3. capitel vos degni ori bono ut faciatis velde eig. in
quo verba S. Fulg. l. 1. ad Mon. dicit: oe iust; quod à nobis in deo
fit, dicit in nobis fieri. et: quid da facere velde eig, nisi facere
quod nobis imperat, et in nobis quod velas eig? plures dicti
scripture et SS. vide illos in q. de prod. grat.

Prob. 2. ex CC. Trid. Can. 4. hoc Rbet. Si quis ut à peto peregenus
deu vele rta exercere gtendit, nda ut ed peragari velimq; per spiritq;
infusione charitatis in nobis fieri gratis; resistit spi sancto, per
Salomone dicenti: preparas retas à dno, et Apto Paulo admonenti:
Deus q qui operat in nobis et velle et perficere pro bona vole. 2. Trid.
Sess. 6. de just. c. 5 declarat potea qd iustificatio eadem ratione
in adultis à dei per Xpm Jesu proveniente gratia sumat ordinem
ab eig vocate, quia nullis eorum existibus meritis vocati, atq; per
recta à deo averse erant, per eig excitante atq; adjuvante gratia ad
convertendum se ad sui ipsius justificatione eidem gratie libere assentiendo
et cooperando disponant, ita ut tangente deo cor hois per spiritq; S.
illuminante neq; hoc ipse nichil agat, inspirato ad recipiendu quippe
qui illud et abijcere pt. nego tm sine gratia dei nove et sedpiritu eorum
illo ei libera sua vole posit &c. ex qbg

Prob. 5. case. sine vista Scriptura Ezech. 36. et 1 Philipp. 2. et Rom. 8.
admitti debet gratia qua facit ut faciamq; quod in nobis operatq; velle et
perficere, et qua filij dei agunt; atq; gratia qua facit ut faciamq; quod
in nobis operatq; velle et perficere, et qua filij dei agunt et spiritu ab
intrinseco hoc di effit et sine dubitat vele ed q; rationem bonu: go.

qđe vicita eadem scripturâ Joan. 6. nemo venit ad Xtum nisi Pa-
ter traxerit eum; atqui ꝺ tractiue moraliq; quia sic ꝺ traheret Pater sed
suaderet tm, et ꝺ est ita qđ hoc essentiali sed arbitrij sui: go tractiue
phia et efficax. Rone dicit Aug. l. i. ad Donis. c. 19. Trahi go mi-
noris ut velit ab illo qui novit in cordibꝫ ipsis agere, ꝺ ut hoc
qđ fieri ꝺ pt, nobiles credant, sed ut voluntes ex nobilibꝫ fiant
3. vicita ea rõe scripl. i. Or. 4. Hoc nil boni habet qđ ꝺ deo non acquit,
atqui fides ꝺ est intrinsece efficax, hoc habet bonũ qđ ꝺ deo ꝺ acce-
pit, sed ei libera arbitrij ipsius in bonũ. go
4. vicita cit. Orc. Deus ꝺ expectabat velle xtũ ut gratiam, qđ
dat velle ipsum: atqui expectaret nec velle ipsius daret, sic intrinsece
et efficaciꝫ moveret: go.
5. vicita cit. Trid. et Aug. 21. ad Vit. gratia ꝺ gratia et ꝺ predestinat
atqui gratia ꝺ est predestinatis ipsis, ꝺ ei cooperaretur ipsum
sic ꝺ intrinsece et efficaciꝫ promoveret: go.
6. ex ipsa doctrina et stylo S. Aug. doctrina gratiæ efficax ortodoxi
et infallibile pectus: Adventus ꝺ significat l. de corrept. et gr.
c. 12. infirmitati veteris hominis, ut ꝺ una gratia indeliberabiliter et ipsi-
rabiliter ageret, et ideo gemens infirmitas ꝺ ne desiceret, neq;
adversitate aliqua vinceretur... infirmis hominibus ꝺ est Deus ut ipse
donante invictissime qđ bonũ ꝺ velleat, et hoc operetur invictissime
atqui certa et infallibile effectus ꝺ habet, sic est intrinsece efficax igitur
expectare debet ipse veteris: go.
Lib. 4. ex greibꝫ Julio: quo Deus ꝺ deo petitis gratia præceden-
naq; sua efficaci, ut pater ex Leg. Dom. 4. post. pascha orat. pro
fidelibus: da populis tuis id amare qđ præcipis; id desiderare
qđ promittis. Dom. 5. Largire supplicibꝫ tuis, ut cogitent de in-
spirante qua recta sunt, et de gubernante eadem faciant. et fidelibus
omnibus remittis de hoc.
Rasa et testis quæstionis hic objicere patres ad solvenda, quæ in
questione de promotione phica, quæ in questione de predestinatione, quæ
eos repetere nolumus. pro clarioribus in corpore dictionem, et ea-

ciliori solutione obiectionum

Nota 1o gratiam efficacem solius Dei nutu et beneplacito pendere.

2. ex se et ex natura sua spectabere effectum infallibilem.

3. illam hominibus integram potestatem arbitrij relinquere, quia ut Celestinus Papa in ep. ad Ep. Gall. et S. Aug. l. 1. ad Bonif. c. 19. aiunt, cogita in cordibus operatur, non ut nolentes credamus, sed ut volentes ex nolentibus evadamus.

4. gratiam efficacem non ad causam quam causa propria, et promptam efficiendi facultatem dari, sed vero est ipse actus 2dus vel actus 2di adjuncta comes. hinc licet in sensu composito hoc agens agere et non agere non possit, manet tamen facultas libera in sensu diviso, et sic ad minimum in hac sententia datur necessitas consequens, quae sit facultatem suis propriis plene gratiam consequitur, nullo modo ans, quae facultati propriis gradibus ita haeret, ut arbitrium ad utramque partem gratiam mne relinquat.

5. gratiae efficaci nunquam resisti, quia impossibile est illam dari et effectum non existere, unde illud Trid. contra Luth. et Calv. et Jans. de effectu: gratiae interiori nunquam resistitur, illegitimum est de gratia sufficiente.

6. sic est explicari, poenitentia hos haereticos, quomodo ea est sit activa quia et ipsa vult ipsa agit, etsi Deus intus operetur, ut ex nolente volens et non agente agens fiat.

Et haec sunt in quibus differt sententia Thomistarum a sententia dictorum haereticorum.

Quaestio 2da

Quae sit natura physica gratiae efficacis?

Controversia praesens instituta primum est cum Jansenio; status equestionis est, an vis et efficacia gratiae repeti debeat ex delectatione superiori seu per gradus relative victrice, ut illi placet, vel in quavis motione divina, sive timoris sive desiderij, sive voluptatis, ut Catholici volunt. pro quo Prosper. primo Jansenium soli voluptati qua vetas suavius afficitur, efficaciam tribuere, eaque vetas non nisi bonum appetat; hinc docet,

si aequilibrem ad contraria consilia vel te castigato veluti ancipitis
libra examine suspendas, et in altera lance pravos cupiditatis
sensus, in altera gratiae dona ponas, quae non praeponderet ex sensu colliges
dulciore, atque ut suavitate ita efficacia certo judicio definies, quae
Prosp. 2. ipsum inter seu efficiendi vim seu efficaciam ipsam discrimen
admisisse, sed quantum suaviter praestet gratia, tantundem tum efficiendi vi tum
efficacia praestet, ita ut si prava cupiditate sit suavior, quia bonum
effectum suum pondere certe inducat, ita ex se se ipsa et suapte natura
efficax, unde et pro statu naturae integrae licet admiserit duplicem
gratiam unam quae velle alteram quae posse impertiverit, at pro statu
quo nunc sumus gratia omnis ait, vel utrumque impertit vel neutrum. qui erro-
rescum jam a Clemente ii. in constitutione Unigenitus proscripti sunt primum
quia non distinguunt inter potentiam liberam et actum libere effectum,
primum quia tollunt liberum arbitrium, quod suavius affectum gratiae interiori
dissentiren potest; primum quia non distinguunt inter gratiam efficacem
et sufficientem, sed efficaciam in sola delectatione ~~eff~~ relative superiori re-
ponunt.

Dico ergo cum Ecclesia Catholica vis et efficacia gratiae non debet repeti
ex delectatione superiori seu per gradus relative victrice, sed ex motione
divina efficaci quacumque sive timoris sive spei sive amoris, et iuxta
multiplicem modum quo Deus suos electos dirigit.

Conclusio est aperta ex scriptura, quae modo timori modo spei et
caeterisque virtutibus illam efficaciam tribuit ut Philipp. 2. cum metu et
tremore salutem vestram operamini. et in ps. spera in Deo et fac bonitatem,
et posseris in divitiis eius. 2. Joan. 4. Deus Charitas est, et qui manet etc.

Concordant SS. PP. omnes qui diversis modis variis illam efficaciam tri-
buunt, unus sufficiat S. Prosper in l. cont. Collat. c. 2. inquiens: trahit
timor, spiritu et sapientiae timor Domini, trahit laetitia, quam laetatus sum
in his quae dicta sunt mihi, trahit desiderium, quam concupiscit et de-
ficit anima mea in atrio Domini. trahunt delectationes, quam dulcia
faucibus meis eloquia tua super mel et favum ori meo.

et quis perspicere aut enarrare poit, per quos offtq visitao Dei animu ducat hnu, ut quae fugiebat sequatz, quae oderat diligat, quae fastidiebat, esuriat, ac subito gmutaoe mirabili, quae clausa ei fuerant, fiant aperta, quae onerosa sint levia, quae amara sint dulcia, quae obscura sint lucida? hoc a oia aperatz ung atq idem spiritq, dividens sglis prout vult.

Denique et ipsa rao scripturae nixa evertit relativa hanc efficaciam, nam si verum e Deum dare velle, poe et perficere; ite auferre cor lapideum, certe opus n e ancipiti ~~libra~~ libra ancipiti efficacia illa suspendere, et qsi incerto fato ipsiq virtute relinquere, quia sic nec bleq sciret effectu sentiturum, nec in hois potestate eet con= v dissentire, si necessario volupte superiore sive terrena sive caelesti ad agdum necessitatez. Dein v cupiditis v grae suavior vis ad rem n pertinet, auxilia quae donans in tpore sfnt, eademqs endetnaoe n trutinaoe fiunt efficacia, et nullq e possibilis cupiditu fervor, qui ineluctabile hanc effi= caciam debilitet.

Ad obtios SS. PP. praesertim S. Aug. sepiq dicentis: hodnil agere nisi a bono illectq, n stricte sed moralis debet accipi, ita ut sine delec= taoe ut plm n deducas ad gsensioe, alioquin S. Aug. sibi ipsi gtradiceret docendo, ee pecta quae delectaois illecebra ngmitunt. et sic licet vltas ut plm bono aliquo ad agdum alliciatz, pt tn plura velle et sbalio respectu, sicut si poenitet pectorum ex metu gehennae, unde ly vellendicit praise amare sed amplecti, et sic bonum ut sic n e unicum vltis obtu.

Sectio 2da

De Necessitate graae.

Omissis pluribq alibi jam recensitis statibq naae hnae tu quia nunqm fuerunt aut erunt, tu quia parum eorum gsideraõ juvat, tribq solumodo statibq in qbq tota naa grae explicatz gtenti simus, statq sit justitiae originalis, naae lapsae et naae reparatae per xtum; de ijmo sit

Articulus primus

De necessitate gratiae in statu justitiae originalis.

Ex dictis constat Adamum in sanctitate et justitia fuisse creatum, habuisse praeterea cognitionem Dei, ex qua et moverentur ad illius amorem, et consequenter gratia sufficienter fuisse instructum ja oris.

Inertia unica

An Adam ad re ipsa agendum praeter gratiam sufficientem insuper indiguerit auxilio efficaci?

Theologi in tres sunt divisi sententias. prima est Thomae. qui cum praemotionis physicae necessitate repetant ex nulli subordinatione et dependentia causarum a prima consequenter arbitrantur, in statu naturae innocentis necessaria fuisse gratiam physice praemovente, totumque discrimen gratiae utriusque status in eo ponunt, quod in praesenti naturae lapsae statu duplici titulo necessaria sit gratia praemovens, nempe titulo dependentiae et corruptionis, in statu vero naturae innocentis titulo duntaxat dependentiae necessaria fuit.

2.da est eorum, qui Adamo et Angelis solum auxilium sine quo non seu gratiam sufficientem versatilem datam ac necessariam fuisse arbitrantur. in assignanda vero ratione discriminis utriusque naturae status innocentis et lapsae non omnino consentiunt. Jansenius cum suis discrimen illud in eo reponit, quod in praesenti statu non aliud detur auxilium gratiae quam efficax seu quo, in statu vero innocentiae non aliud fuerit quam sufficiens ac versatile libero arbitrio permissum; alii vero sentiunt in praesenti statu utrumque auxilii genus sufficiens et efficax datum ac necessarium esse, diversi autem sunt inter se circa naturam auxilii sufficientis, quod datum est naturae innocenti. alii putant auxilium istud in sola mentis illustratione positum fuisse, alii vero in illustratione mentis simul et motione voluntatis.

3tia est eorum qui sentiunt, Adamo et Angelis in ortu suo datum ac necessarium fuisse auxilium quo seu gratiam efficacem ad primum illum amoris Dei actum eliciendum, in quo boni creati sunt, ad subsequentes vero bonos actus et ipsamet in bono perseverantia aiunt, angelis

gdem conis gcpto auxilio quo sua efficax, n̄a Adamo, iqui ē-
ctja n̄ perseveraverit, sed perseverare potuerit, si voluerit ead auxi-
lio grae effis sine quo. Dcirco go dicimus Stat ut iggr in-
ecclesiam Pelagii gd nimia grae in vocatis grae plam in-
cludat mentis dilectaoē, grae v. nae cui go potest ad dilectaē
mentis, regat pcepta vltis suilaodae nobis, qa sana vel sor-
naligrae regula n̄ indigebat. ut gdq n̄ obstante gd ad Thomistis
pro utrog Stat admitta promotio ptia

Dcio. grae ab initio efficax ejus grae innocenti adquirendum
necessaria n̄ fuit, etsi n̄ nisi promota ageret.

Prob. 1. auth S. Aug. qui hic nra gsideraō is ē, cui is Pbola sive
Catholica sive hoeretica Pelg dnis utrisq; fuit auxilio quo Pbae grae
efficax et auxilio sine quo Pbae grae effis, qua de re ad Adamo
gcepta affirmat, prout regat l. de corrept. et grat. c. 11. ubi sic ait: Est in nobis
ve bone pfectis grae in bono existendo et perseverandi in eodem n̄ deficiendo
pse gd volumq; vere et velle gd pfungq; gd n̄ fuit in hoe pio, innue
bond in illo fuit: alterd n̄ fuit, qa ut acciperet bonū grae n̄ egebat,
qua nondum perdiderat. ut q; in eo permaneret egebat adjutorio grae
sine quo id dcio n̄ potest: et adjuvat pse si vellet, sed n̄ habuit velle
gd potest, qa si habuisset perseverasset, potest? perseverare et si vellet
gd ut noluit de libero dependit arbitrio, gdc ita liberū erat ut bne
velle posset et malē.

Prob. 2. eidem rationi, qbq hic S. Doctor c. 6. pcepta stabilit sententia.
pō quā si pig hoc et Angeli hoc auxilio quo indigniscent, et
cum primi facti ad desciscet, qm̄ n̄ tales nae facta erant, ut sine
divo adjutorio posset manere si vellet, n̄ utiq; sua culpa ceciderent,
adjutorium quisq; habuisset, sine quo manere nequiverunt: atqui illud
auxilium quo si destituti fuissent Angeli, sua culpa n̄ acciderent,
n̄ ē grae quod ēt ex nae sua efficax, aliosqui dicendū esset nec
Angelos nec Adamū sua ceciderē culpa, cui ēt ex ipsis actibus
auxilium efficax eis defuerit. ne a. qbq deest tale adjutorium

ja pena perti; q̃ hg? das ẽm grad das, n ẽm debitum.
2. Angeli et ẽni parentes n dum Xpi n poterunt ee miseri
vlab ista ~~non valet~~ nae valet nalli dorte fur al beyssing; quia ab
deo iusto nero fit nisi ri. mereat; sed ẽ. adp̃randum bonũ
ac p̃seuerandum in justitia auxilio per ẽm ẽ efficaci indiguit
sent; fuisset miseri succumbet nimirũ ea neg; nessi deest
grad efficax; quod ut expertus ẽ. Deg illis nec debis perti resis
aoris negabit. nec
Dicas. auxiliũ quo gde d datu fuisse damno innocenti gntẽ ad
p̃darũ eig effu seu facilte ri. mittis; quo ex merito gtrexit; ad da=
ndũ fuisse gntẽ ad gnoia detnae; nse vltis adp̃randum bonũ
p̃seuerante. ante resp.
Nota. aliud ee detnae ad agdum p̃ris; aliud adagdũ bene
moralit. ja
R. q̃ Cael Frang indiguerit detnae dna adagdum p̃ris; qua
ab. ẽ. tale ee dore n pōt; in tn indiguit poter illa detnae
thio auxilio alio efficaci ad mouendũ illud in bonũ; quia
talis motio in ẽm ja erat vi suo gñtio; vi aug bono p̃ erat,
et ẽm facilte ad illud Rbebat. Adeniq; quidq̃ facilebat,
bene faciebat, quia poter bonũ nihil erat, et malũ ẽnum p̃
merito fuit exortũ. inde et Aug: ult. bono c. iz. meille auxili
quo creata vetas ad bonũ infallibiliẽ inclinas, nunc repetita
misericordia nã, n ex meille promotionis, ut q̃ ait n augeret bo
donũ dei; ide, in bono p̃seuerad ẽm hoc sed p̃seuerare n p̃seueran
in eius vsinquesarbitrio; talis vis Rbebat eig vetas; qua fne vsus
fuerat rigitta merito; et nihil illi ex se ẽm gratuitaliẽ resis=
Rebat, vt digne hoc bonũ et tanto bene viuendi facultati p̃seuerad
gratiae arbitriũ ... ne ẽ. p̃sequa ẽ illa magna merito amissa
libertas ed magnitudo dominis adpuerando remanet infirmitas.
Ob. ẽ. Angelis qui p̃seuerarunt datũ n fuisset auxiliũ efficax ad
p̃seuerandum, ẽ vltis discrepant ab Angelis Xpi; ẽ is magis

adiuti n̄ fuissent: sed hoc est contra Apostolum: go.

R. N. M. nam tota discretio in Dei gratia refundi debet, sine qua nihil omnino boni, quod ad salutem pertinet, quis potest operari, etsi gratia ipsius libero permittat arbitrio, ut ipsi con= v̄ n̄ consentiat; neque enim ait S. Aug. l. 12. de Civit. c. 9. Angeli se ipsos meliores fecerunt, quam a Deo facti sunt, sed in eadem bona vete permanserunt, in qua primum conditi fuere. ratione ulterius dat, quia eadem bona vetas qua permanserunt, donum Dei est, hinc nec se ipsos potuerunt discernere nec inde gloriari.

Inst. 1. atqui ibidem S. Aug. docet, et gratia Angelorum et primorum parentum fuisse infusa per spiritum S. qua boni essent et vellent: go revera efficax.

R. C. A. quia et gratia sufficiens datur, et infunditur per spiritum S. quod hoc sufficerit pro illo statu, probat satis in c. 1. de corrept. et grat. ubi et hanc insuper ratione addit, quia Adam n̄ egebat adjutorio quod implorant iusti; cum dicunt: video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, sed habebat gratiam qua perseverare poterat si vellet, et facultatem maximam bene agendi, quae nullo malo v̄ auferres v̄ impedirent, ut in praesenti sit.

Inst. 2. go orare n̄ debuissent, nec primi parentes nec Angeli pro sua perseverantia in bono: atqui hoc est absurdum: go.

R. illos debuisse orare pro gratia sufficiente n̄ efficaci. dein oratio creaturae innocentis fuit oratio laudis n̄ v̄ gemitus, seu tenebat Deo gratias referre propter gratiam sanctificantem liberum arbitrium, et auxilium actuale sine quo quibus in primo suo creationis instanti donatus fuerat, sed n̄ erat cur peteret perseverantiam et pietatis praxin, quae nos infirmi sine intermissione petere debemus.

Ad textus SS. PP. et alias rationes respondeo: quidquidem quoad substantiam sit eadem necessitas gratiae pro utroque statu, at n̄ quo ad modum, cum pro statu innocentiae sufficiat gratia sufficiens, pro statu contra naturae lapsae requiritur indispensabilis auxilium efficax, ut modo ostendemus.

Articulus 2dus.

De necessitate gratiae in statu naturae lapsae.

Rem ut intimius perspiciamus utramque pro hominis lapsi illius facultates sententiandae, quare de prima sit

Quaestio prima

An homo sine gratia in statu naturae lapsae veritates ordinis naturalis cognoscere queat?

Dico homo in statu naturae lapsae absque speciali gratia primum veritates pure speculativas, sed ex 2do practicas, solummodo tamen 3tio divisive non collective cognoscere potest ita cum S. Thom. coior.

Prob. 1. p. hac ratione quaelibet creatura potest cum solo Dei gratiae aut motione actus sibi gnatales ac proportionatos elicere, ut sol illuminare ~~[illegible]~~ auditus sonus percipere: ergo ex illis cum eodem gratiae et promotione absque speciali Dei auxilio potest cognoscere veritates naturales, quae ex primis principiis et sensibilibus fieri possunt, cum naturaliter habeat, ut ait D. Thom. illegible, quod de se sufficiens ad aliqua illegibilia cognoscenda, ad ea fiet in quorum notitiam per sensibilia possumus per sensibilia possumus devenire.

Prob. 2. p. ex illo Rom. 2. gentes quae legem non habent naturaliter ea quae legis sunt faciunt: atqui pro priori cognoscere debent ea, quae legis naturalis sunt, antequam faciant, ~~[illegible]~~ illicitus practicus per Adae peccatum non solum vulneratus sed ~~[illegible]~~ omnino extinctus foret. ergo gentes seu homines in statu naturae lapsae possunt absque speciali gratia veritates practicas cognoscere,

4 alias

Prob. 2. p. 2do difficillima veritatum naturalium cognitio est illa, quae habet de divinitate, utpote quae sit de obiecto maxime immateriali: sed in statu naturae lapsae potest divinitas naturaliter ab hominibus ex creatis cognosci: ergo a fortiori quaecumque alia veritas naturalis illa inferior. M. patet. m. prob. ex illo Rom. 1. invisibilia Dei per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur. Item sap. 13. a magnitudine speciei et creaturae potest creator cognoscibiliter videri: ergo.

Nota tamen quod conclusio illegalis sit quoad obiectum naturale tum ex parte sui tum ex parte medii, nam nisi veritas ex sit naturalis ex parte medii, non potest

absque speciali gratia cognosci, unde occulta cordis cogitationes, licet in se ordinis sint naturalis, cognosci tamen naturaliter non possunt defectu medii naturalis sed speciem sensibilium, quibus cognoscantur.

Prob. 3. p. quia infirma et vulnerata non potest facere id, quod sana et integra: sed attingere omne verum collective est actus potentiae sanae et integrae: ergo id non poterit illectus vulnere ignorantiae sauciatus, nisi prius gratia speciali sanetur. deinde vitae brevitas illectus infirmitas, passiones mentem obnubilantes videns hoc omnino impedire, ne ad cognoscendum penitus infinitarum veritatum devenire possit.

Ob. 1. contra 1. p. Sancti Patres passim asserunt omnem nostram cognoscendam descendere a Patre Luminum, et omne verum esse a Spiritu S. ergo censent sine speciali gratia neminem ullam veritatem cognoscere posse.

R. S. Patres non loqui de quibusvis et praemotione Reipublicae, quam non negamus, sed de cognoscendo ad salutem conducente, ad quam procul dubio requiritur gratia specialis, et sic illegitimus est ille textus Ab. Joan. 15 sine me nihil potestis facere. et alii.

Ob. 2. contra 2. p. Concilium Arausicanum cang. ait: divini muneris esse cum recte cogitamus, sed utique recte cogitamus quando habemus practicam notitiam evidentem de rebus moralibus. ergo etc.

R. Concilium loqui de veritatibus seu notitia eorum quae fieri debent ad finem supernaturalem, ad quam habendam procul dubio requiritur assistentia divini muneris.

Ob. 3. contra 3. p. cognoscere omnes veritates collective est actus proportionatus lumini naturali illectus, cum ille habeat pro obiecto praeparato ens sensibile: ergo potest homo in statu naturae lapsae omnes veritates naturales cognoscere.

R. D. A. cognoscere omnes veritates proportione physica C. A. morali N. A. nam talis proportio debet solum naturae integrae non a corruptae ob plura impedimenta prius adducta, quibus impediri ne exeat in actum suae virtuti proportionatum.

Quaestio 2.

Utrum homo in statu naturae lapsae absque gratia possit aliquid bonum opus facere.

Lis non est de illis bonis operibus ut vocant pietatis, quae pertinet

ad hoc immediate vita promoveadam, ad hoc sine gra fier in
pce fide cathe. igit de iu quo appellans bona gra sfalis vita
et Quottis, quo nobis ad infidelitate donatu gra
mortis vita: valet dem ut odificare domus, plantare, aucis &
prophetiam, et de his
Dico 2° in statu nat lapsi per solas nas vires aliqua opera
bona ad huius vite honestate, abstinentia elicere. et gra sanct.
vocalis, ad hoc qus moralis bonu requirit gra fidei, ad ergo opa gra
infidelitate ee recta. et gra Baii qui ad hoc qus moralis bonam
requirit gra sanctificante et infusu charitis, sine quo opa gra
ee ut recta. ac denigs gra alios Vasq. et Conteri qui etiam gra
sanctificante et infusu charitis ad requirant, recitat in ei di-
cunt ad hoc qus moralis bonu auxiliu speciale. et
Prob. 1. gra sanct. in infidelitate dant aliqua opera honesta et moralis
bona: quia dicta ad requisitis fides in parente. Ant. prob. ex sacra pl.
quo variis in locis refert aliqua infidelitate opera fuisse remunerata
ut Exodi 1 pro ait: Deus remunerasse obstetrices Egyptias, et
benefecisse Israelitis prostitu. Josue 2. et 6. Rahab prostitutae et reu
ditu malis apropinquavit domui eius per quam prostitutae ex ex-
ploratibus Israelitarum. atqui Deus non debet remunerari peccato: ergo in
infidelitate dant opera moralis bona. hoc eadem docet S. Aug. l. de
spiritu et lit. [illegible] c. 27.
Prob. 2. gra Mich. Baii ex C. Trid. Sess. 6. can. ubi anathema dr. si quis dixerit
opa opera quo ante iustificatione fiunt vere ac recta, et damnata Rom. pontif.
ad Pius 5. et Greg. 13. Licet enim arbitrium hominis sine gra dei adiutorio ad pec-
candum valet.
Hoc 3° quia opera misericordia, iustitia, et pietatis ex puris naturalibus et bono pos
sunt: ergo possunt dubio dari fieri pro aliquo peccato alias ex ipso ex bona et natu
portenent peccato. patet ex hoc in Cornelio, qui vir erat religiosus et timens
Deum faciens eleemosynas multas et deprecans Deum per assis. et certo
aliquem hominem posse non respicere ad iustificationem proparare (ad actus mala ad
sit) proparare ad ea.
Prob. 1. p. ex illo Apostoli Rom. 2. gentes quae leges non habent natu ea quae
Agis sunt faciunt: atqui facere natu ea quae Agis sunt, et sine gra sanctificante
ea, quo ad substantia recta actus, et aliquis moralis bona. ergo homo sine
gra auxilio speciale adoptes moralis bonum. hinc ex dam nata Agus

sentia à Deo v. n nisi pelagiano errore admitti. Et vltra aliquis liberi
arbitrij bonq sive n malq, et xti gratia injuria facit, qui ita sentit. Concil.
Ob. j. Jacet auth. D. Aug. qui l. 4. gtra duas epist. c. 3. ait: fidem ac cetera bona dei
dona, adeoq nullum opus sine fide ea bona, ex quocunq origine opera dam-
fidelium esse peccata, et vitia, Et bona n alicui esse vera virtutes, sed vitia.
R. S. Aug. in solidum velle, nullum opus sine fide ea esse bona, quae ad hoc ad
eternam gloriam ordinato nihil absolute bonum sit, nisi quod ea gignit, quo
S. Aug. asserit, omne infidelium opus quod ea peccata, hoc ideo multiplicia ordina-
rie recte vocare ad finem, nec a vera virtutis esse, Et ideo impium quod promo-
veat ad vitam eternam.

Ob. 2. Quicquid fit. ad mortale conducit actum bonum necesse d̄ d̄ in deum referatur,
Sed ad deum referens per charitatem. quod conducit mortale actum bonum referendo
virtus in deum. R. N. M. d̄ ad conducit actum bonum referendo ut
referens ad deum excludit sive per charitatem imperium. Sed sic referre virtute in
Deum n̄ infideli d̄ Et eodem modo ut finem naturalem in fideli. vel finem supernaturalem ut
gratiae et gloriam.

Ob. 3. aliquos dicit scriptura. q̄ Deus sine gratia nullum opus bonum posse efficere in-
finitas. Joan. 15. dr: sine me nichil potestis facere. 2. Cor. 3. n̄ sufficientes aliquid
cogitare ex nobis q̄. Item dicit Aug. Dial. 3. in Joan. nemo habet de suo nisi
mendacium et peccatum.

R. ad dicit scriptura, illos illos d̄ esse de quibus d̄ sacerdotibus qui ad dandum dicit
S. Aug. dicit, Et sed per hoc nihil aliud velle dicere, quod d̄ peccatum sit ita affirmat Deus,
ut nullo modo sit dei ut Authoris, vel d̄ Deus actionem possit facere, gratuitam
vitae eternae.

Quartio 3.

Quaenam moralia bona opera facere possit homo sine

Dico j. n̄ pt Deo Actu Reali gratiae auxilio?
absq speciali auxilio. gravem laudem ex motivo aliquo honesto figurare
vigilate et orate ut n intretis in tentatione. Jacobi victoria cuiusvis tentationis
in nra ecclesiastae, pt Deus arbitrij vires n destruat dicit xtus discipulis vigilare
et orare ad persuadere, ut vincerent tentatione, sed sibi ipsos exhortari ad victoriam
quam suis viribus obtinere valuissent. unde bene dixit S. Bern. sine in ort. pecc.
quotiens gratiae resistis, quotiens vinci malignum, noli tuis tribuere viribus,
noli in te pti in Deo gloriari, cui gratiae D. Greg. l. 25. moral. c. 11. tamo
Et aliunq victus esse mel, cuiquis fortis pt, quia si Deus protectio defecat,
et infirmitas exercitus rebelles, ubi se vabit stare gloriae. Idem S. Aug. l. 4. con. pel.
et alibi plurib in locis. cui concordat Alexand. et doctis videtur in C. Trag. c. 10.
et Trid. Sess. 6. can. 6. ubi damnatoris qui dixerit, nulla bona ex

quaris dentace acquisita d ce dr dona Leo hois. et Reales p
Innoc. 3. in ex. ad ppos Gall. nolelt, ed nisi grad dr. inuenerit infodias drat
evitare d posing ubi &c
Nota qd hoc simul et ofa quelibet fil fid de gradi d quaris nia dentace ill
nda co qho qdhos velleat falldo exercendi libros p ora moralia aut videm
simul debito tollerit et refugere d nrō de dentari i quo abillorū intellectu
tentare pt. unde damnato pa dio V. Legte ppos Raij. 28. pelag
d error dicere, qd cibus arbitrio valet ad actus vitandū. 65. n nglr
cogitare errore admitti. pt vsq aliquis libri arbitrij bonq, siue d malq, elq
xti. mutio facit qui ita sentit. nec
Dicas primo multos Christianos quia ad hereticos superasse gravescentiae, d
mta sortis sustinuisse, p quid non erunt hypocriti. aliqui hoc fine scaligr
auxilio facto d. go.
R. illos d nihil ex vana gloria aut alio pauco fine talia fauisse dicos
et d ex motivo honesto, sicut requirit vta charitas, dum go vsq ad vitā
vitā dentace, sicut vsq ad, alterū. si ad dias, qd ex motivo honesto ea fec
dicendū qd Deus impulsus seu gratia scalis nostri et deus fuerint. nec
Dicas 2. si in hac d qua adquirendam dentace. go sumendo eo in peteri
voleat. R. D. C. go sumendo eo in peteri d vobis, si nego illeat n
d nego illa qua remota C. cor. si illa illeat illa data remota N. quod
igit qd hoc ed in statu nae lapsa agente copiose poet vivere dentace go
qua illa remota, d quia per hoc qd eo ego qd debilitato et ad malen
proximus eig, hinc adhorrig, qd magis id sine scali dr. auxilio qua p
fieri vobis. d alia dist. C. si illeat remota capacitate recipiendi
quo per pctm ad illa C. si illeat N. qdo de aliquid potuit, adnivat e
ut id fieri vobis, ut gstat ex hyp. et hyp. cui igit proximitatis resistam
dentari et del grad per quod ei resistit potuit iuste instat pronto, ait leo magn
qui procurrit auxilio. qnace
Dico 2do qmoris hoc in statu nae integro potuisse per sola natu
servare ora precepta nae, et diligere Deum super ora dilectione nat
id tm adimplere haud pt in statu nae lapso sine scali grad.
1. p. d sta, cui e in illo statu eet paradisiaca stitio ptis inferio
da superiore, sui gsgit potestativa se ad bene operandi circa ea q
vitā servanda ee precepta fazientium Legislatoris, creatoris, qs
ois creaas diligendum.
Prob. 2. p. et quidem pi quoad in qua precepta nae implendo
hoc ut ex alibi dictis gstat multo magis valuerat alg d in vetr

quam illectus operationibus; sed hoc sine speciali gratia non potest in hoc statu omnino cognoscere collective: ergo multo minus omne bonum morale exercere, aut praecepta omnia legis naturae sine gratia observare. ratio ulterius suadet ex magna vera infirmitate, ovationibus peccandi et continuis tentationibus tum carne, mundo et daemone etc. sed

Ais Deut. 30. dicit: mandatum hoc quod ego praecipio tibi hodie non supra te est. et Rom. 2. gentes quae legem non habent, natura ea quae legis sunt faciunt. ergo.

R. D. 1. tent. mandatum non est supra te tantum ad cognoscendum quod faciendum auxiliante mea gratia. C. secus illa negas. ratio responsionis patet ex Trid. docente, quod Deus impossibilia non jubeat, sed sua gratia semper adjuvet.

D. cum 2. tent. gentes quae legem scriptam non habent faciunt ex dictamine rationis C. quae legem non habent naturalem N. sed sive agas juxta legem scriptam sive naturalem Deus semper intus operas et velle et perficere. at

Inst. praecepta legis naturae ideo dicuntur naturalia, quia proportionem habent ad vires naturae: ergo viribus naturae servari possunt.

R. ea proportionata esse naturae sanae et integrae, quia huic primitus indita fuere, non a corruptae, quae quamvis omnia possit pro se sola remota, quae potest sana, non tamen ea potest praestare sola, sed eget auxilio ut patet.

Prob. 3. p. de impossibilitate dilectionis Dei ex S. Basil. l. de instit. Monach. c. 2. inquiens. mandatum istud /: dilectionis Dei :/ unum quidem videtur, sed omnium mandatorum in se virtutem continet iuxta illud Xti: in quo tota lex pendet et prophetae: atqui hoc non potest adimplere praecepta sine gratia ut vidimus: ergo neque illud dilectionis.

Confirm. licet natura infirma possit aliquid opus efficere, non tamen praestantissima operatione, quam natura integra potest elicere: sed diligere Deum ut authorem naturae et bonorum ordinis naturalis est actus praestantissimus, cum importet victoriam omnium tentationum et observantiam totius legis virtute in se contineat: ergo.

Dices hoc in statu naturae lapsae potest supra se ipsum diligere parentes etc. cur ergo non est Deum, cum eum cognoscere possit ut summum bonum et summe amabile?

R. Disparitas est, quia Deus magis separatus a sensibus, quae magis affi-
ciunt quam parentes. deinde plerumque tales actus eliciuntur ex mo-
tivo vanae gloriae, aut saltem per motivo naturalis bonitatis sensus, per se
immediate afficientis, et si ex altiori fit, sine gratia non fit. verum est

Quaestio 4ta

An homo in statu naturae lapsae sine speciali gratia
in Deum credere possit?

Ex triplici vario operandi modo, quo Deus usque modo suis cum creatis
agere consuevit, ad triplex quoque genus referri potest fides. 1o quo credit in Deum
ut authorem omnis creaturae, et est omnium creaturarum rationalium. 2. ut authorem super-
naturalem largitorem et remuneratorem omnis boni cum fide in Christum Re-
demptorem plebis suae, et fuit Abrahae, et seminis eius gentisque electae
veteris testamenti. 3. ut eundem authorem supernaturalem cum expressa
fide SS. Trinitatis omnisque veritatis revelatae, et est Christianorum. 1a

Dico primo ad credendum in Deum ut authorem omnis creaturae organum est speciali auxi-
lio gratiae. ratio est, quia teste scriptura ipsum dictamen rationis hanc
fidem omnis creaturae rationalis dictat, quatenus per ea quae facta sunt creatorem cog-
noscere, et ea quae legis sunt, naturaliter facere potest et debet.

Dico 2. ad credendum in Deum ut authorem supernaturalium ~~[illegible]~~ cum fide in
Messiam venturum opus est speciali gratia. ratio utriusque partis est 1o quia
cognoscere Donorum supernaturalium excedunt cognoscere corruptae naturae, et ad-
ventus Messiae fuit Dona revelatio: ergo utrumque sine speciali auxilio gratiae
credi non potuit. accedit, quia utrumque hoc donum non nisi populo electo
aut saltem paucis aliis ex speciali favore Dono gratiae fuit nec in dictamine
corruptae saltem naturae non continetur. vid. q. 5. c. 1. in tract. de Deo Trin.

Dico 3. ad credendum Christianae mysteriis fidei, et cognoscendas veritates
supernaturales requiritur intrinseca gratia supernaturalis. est contra Pelag. qui aiebat
hoc cum sola gratia Christi extrinseca v.g. praedicatione Evangelii solis liberi
arbitrii viribus fidei veritatibus assentiri posse, contra quem sic
Prob. 1. ex scriptura Joan. 6. Nemo potest venire ad me nisi Pater, qui
misit me, traxerit eum. noc a tractionis illegunt SS. Patres communis.

grad intram ponti vera alia dg requit.

Rob. 2. ex C. Trid. Sess. 6. c. 3. Si quis dixerit fine proveniente spiritu s.
inspiratione atq; eig adiutorio hoc credere posse c anathema sit eadem
dogma habet in C. Araus. c. 5.

Rob. 3. rac. quia aperit fidei, quo revelatis aperiuntur filiorum
tuorum figmenta nemini esse dubium revelatis aperiuntur: Sed
nemo id dg dicitur sed prius virib; asequi pt, quia sibi pleniss dare dg
liberal: g vult fiat hoc requiritur grad intrinseca. ergo hoc
Rob. In dg dicitur ad Rom vivendum, sed ut credamus ad fidem hrd
qua haretici dg dicuntur revelatis aperiuntur. Sed
Dico. Dg revelando mysteria fidei, quo vult à me credi, prorsus ut
credam: g prius me iam arbitrij viribg credere possum.
R. D. A. prorsus ut credam et sic prorsus dat vires ut credam C. prorsus
respondit in nobis vires N. C.

Quartio 3ta

Utrum homo in statu nat Corrupta sine auxilio
grat sallte possit disponere ad grat.

Dico, nemo pt se ex solis arbitrij viribg v de gdigno, v de gque
preparare ad grat. d de fide dctum in Conc. Araus. c. 4. circa Pelagianos.
ubi ait. Si quis ut à nobis purgemur vobis nra dei expetenda gratia dl. in
vult ei purgari velut si ipsa gratia mysterio et operatio in nos fieri gestet,
resistit sps. Spiritui s. per Salomonem dicenti. preparatur voluntas à dno. et
a sno salubriter prædicanti: Dg deus operatur in nobis velle et perficere pro
bona vole. ad clarius exponit c. 6. qui error quoq; sexto proscriptus fuit
in C. Trid. Sess. 6. et Coelest. 1. in epla ad Epos galliæ, ita ait. Ab. Offi-
cial ex dictis s. Augs: qui l. 1. de prod. C. c. 3. idem sattis docuisse aliquos in
eodem errore, in quo acciderant Massilienses: id de Semipelagiani. Sed
melius dicitur 2. Cor. 4. qd a Rhes qd d accepisti? Lentia mutatur. quo
propinquè testimonio, inquit, quibus sum, cum tale errore pulsus
fidem qua in deum credimus, id esse donum dei, sed à nobis esse in nobis.

et p̃ vtile nos impetrare dei dona, q̃ bñ temperanter, nisi et vtile
vsuarg in hoc seculo. negs̃ fidem habebam, dei gra p̃venire, ut
p̃ vtile nobis dare, q̃d posuerg utilit̃ nisi quia credere n̄ poterg,
si n̄ p̃cederet p̃bonum veritis. ut a predicato nobis Evangelio
q̃ntuerg, n̄ria cē p̃cul et nobis ex nobis cē arbitrabar. quem
meū errorē nonnulla opuscula mea satis indicant, ante Cassianum
meum scripta. quo tm ut hui sales, q̃ falsg retractavit. eue ad
vivū repsentatos semipelagianos, aiebant, initium fidei, et
bene vsq̃ amendi cē ex nobis, quavis ultro credere, q̃ntū ad boni
operis effectū deo, hoc deberi, pinebant sūt quidam nobis voluntas in
nobis tm̄ a nobis, quo deinde deo moveba, ad largienda sua
dona, proxime vadgrad hbtē, et sic ialit̃ ad salute eternam
q̃ q̃ndo disponentia. et in hoc ultimo differebant a pelagianis,
qui asserebant, q̃ntū ad bonū operis cē posse a solo libero
arbitrio, sine hoc p̃ri nao viribg salutis sua q̃sequi posse idem
de gratia ut semipelagiani dicebant, sed ad principia. extra quo
p. s. doctor cit. p. nra sentia hsic
probat tacitg. jo quia negs velle possūg nisi voremur, et cum
posse vocatō voluerimg, n̄ sit vetas nra, et cursg noster, nisi deg et
viis currentibg probet, et perducat quo vocat iuxta illud: non
currentis, negs volentis sed miserentis dei: 2do quia aliās legres
gd gra n̄ acct grām, ut manifeste colligi ex dictis. 3. quia legretur
hoc habere aliquid in se claū, q̃d n̄ acquisit a deo. 4to q̃d act idoneus
cogitare aliq̃d bonū, adeoq̃ sibi soli sufficiat, q̃d dgra stabil. vbi
addi ut et hoc sto quia ois disp̃o dicit ordinē et habitem ad finē,
quā disponit: sed apes valle n̄ dicere ordinem et habitem ad graam
sanctā, cū sit ad inuīdū ois disparata: g. o.
ob. quodam scriptura dicit. p. rib. hois dād p̃paracē. Zach. 1.
convertimini ad me, et convertar ad vos. q̃d clarē demonstrazim:
fīd salutis in vobis hois cc.
R. hos et similes dicit iuxta cōe dictū p. b. p. et Aug. id q̃de-
cēre cū gra p̃venientē iuxta illud ps. misericordia eius p̃-

veniet me. et S. Aug. apertè probat l.c. ex illo dicto Joan. 6. nemo pt venire ad me, nisi Pater traxerit illum et sic argumtr. q. f. ois qui audivit à Patre, et didicit, venit: proinde ois qui venit n audivit à Patre, nec didicit, nā si audisset, et didicisset, veniret.

Inst. 1. f. n stet gsumão sed ch initium salutis à solo Deo dependet et dā nobis, sc. leges, inspirationes et adiutorios, oraos &c. Sed &c. go.

R. n. seq. M. nā adiutorio ad bonū v. spiritū in hortando voão ois graam, et hoc excitat, ut ei ea ulterius propicial: v. arte hortão dicta pna ad voão extra, quā de lege ordinatā Deo sec. ultimū addendam voão intrā. multoming spiritualia dorão, hoc f. sec. spiritū in orante grad voraos; sine qua nemo dcm ut possit, orare pt, ut patet ex C. Trans. c. 3.

Inst. 2. f. graa n sm merita dsp. Deo dicuntur personarū: Sed &c. go.

R. N. M. nā acceptão personarū sc. datur qdo Deus aut Iudex equa= citer dbet, et in huic, alteri n placet, Deus nulli sua graa dbet.

Inst. 3. facienti qd est in se, Deus n denegat graa, ut hbet hoc axioma: go gratia d, ut bene utenti bonis nris, det bona graa.

R. illud axioma coitr. post D. Thom. 1. 2. q. 109. a. 6. Aq. 112. a. 3. explicari de faciente qd d in se ex auxilio grão.

Inst. 4. atqui fides d initium ois graa, go cui talis n hbeat fidem, sui ipsi a voraos ex auxilio grão.

R. D. A. fides d initium grão quo sit ordinis supernatis C. ordinis naturalis N. atqui ad Regnum rhois initium pterminans requiritur auxilium grae naturale: go.

Inst. 5. Pctor graa d supernatis. go.

R. D. ant. d supernatis, sed gratia ad modum et respectu Rei moventis C. sit gratia ad actum, qui sit ei ordini nato N.

Inst. 6. go Deus pt ex actu mere naturali hoc se disponere poterit ad graa, si sed talis graa cui sit naturalis quoad actum, n placere actui supernaturali: sed hoc d verum, quia sic fides n esset initium salutis: go.

R. D. M. potuit se disponere negative C. positive N. M. positivè se dis= ponere ad graa d, ponere actus pdedos genus graa meritorii; negativè se disponere ad graa d ex pte sua impedimenti n ponere, quo mig caderet in infidel. ita S. Thom.

Inst. 7. juxta superius dicta pt hoc lapsus absque graa quaedam opera bona moralia facere: go multo magis se ad graam praeparare.

R. N. C. disp. 3. quia talia bona opera sunt ordinis natlis tantum, et quisque facti proportionata, at praeparatio ad graam dicit ordinem ad aliquid superioris ordinis, ad quod hoc lapsus solis naae viribus pervenire non pt. ex quibus Colliges hoc non solum ad incipiendum bonum, sed et praeparatio ipsam retis ad illud indigere graa Dei, juxta illud: praeparatur voluntas a Dno. vi cuius non solum opus bonum inchoat, sed et perficit, ut sanctae cit. CC. et SS. PP. declarant. verum jam oris.

Quaestio 6ta

An hoc naae lapsae sine graa habitli aliquid bonum opus exercere possit?

Ssus quaestionis est, an sicut graa actlis, ita et habitlis ad quodlibet opus bonum exercendum necessaria sit: ac proin an hoc illa privatus et in statu pecti mortalis existens cum solo graae actlis auxilio aliquid opus moraliter bonum sive vitae aeternae meritorium sive non, exercere possit, et

Dico hoc absque graa habitli et in statu pecti mortlis existens cum sola graa actli pt aliquos actus moraliter bonos exercere. est contra Joan. Huss. qui ut refert in Conc. Constantiae: s. 15. asserebat extra statum graae sanctificantis nullum opus bonum fieri posse, et omnia pectorum opera esse pecta. quod ex errore sequitur Calvinus l. 2. inst. c. 3. et Michael Baius, qui a. 35. ex iis qui damnati sunt in Bulla in Imminenti, dixit. eo quod agit pector, aut servus pecti, pectum esse. contra quos

Prob. 1. ex Script. Luc. 11. Xtus alloquens Pharisaeos quos ibidem dicit rapina et iniquitate plenos esse, ait verumtamen date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis. et ibi: petite et dabitur vobis, quaerite et invenietis. et quod hoc non solum justis, sed et pectoribus suadeat, constat ex iis quae subiungit: si ergo vos cum mali sitis, nostis bona data dare filiis vestris. et c. 18. publicanus percutiens pectus suum et orans justificationem impetravit.

Prob. 2. ex C. Const: in quo praedictus error fuit damnatus, et Trid. s. 6. c. 6. ubi enumerans varij actus virtutum, qui ab hoc in pecto mortali existente ex divina gratia auxilio exerens, ut fidei, timoris &c. quibus pector ad justificationem recipiendam se disponit.

Prob. 3. ex S. Aug. ep. 105. ubi in pectoribus ante justificationem agnoscit virtutem et meritum fidei: nec ipsa, inquit, remissio pectorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat; neque enim nullum est meritum fidei.

Prob. 4. ex eo quod multa sint opera virtutum puta religionis temperantiae &c. ad quae exercenda ex pectoribus lex imputans v. g. ad Missam diebus festis audiendam, ad jejunium &c. nec tamen legimus Ecclesiam ullo canone aut lege ejusmodi hominibus in pecto mortali existentibus injunxisse, ut antequam missae sint intersint &c. de pectis suis confiteantur, aut saltem contereantur, sicut injunxit iis, qui S. Eucharistiam aut alia sacramenta suscipiunt &c. quod tamen fecisset, si nullum opus virtutis moraliter bonum a pectoribus exerceri posset.

Ob. Is. 1. ubi sacrificia et quaecunque alia opera Religionis a pectoribus exercita dicuntur Deo exosa, et abominanda: go.

R. D. A. et hoc ideo quia a pectoribus Judaeis fiebant praecise N. quia ex prava intentione et cum aliis vitiosis circumstantijs exercebant, ut patet ex immediate sequentibus verbis: manus enim vestrae plenae sunt sanguine: et in die jejunij vestri invenis voluntas vestra. C. A.

Quaestio 7.ma

An Justi praeter gratiam habitualem ad perseverantiam finalem indigeant auxilio speciali?

Non est quaestio de perseverantia in bono ad tempus tantum, quia constat multos diu stetisse, et postea miserè lapsos fuisse, de quibus sic certum jam est, sine ulteriori gratia perseverare non potuisse; sed controversia hic de perseverantia finali, quae ab Aug. l. 2. c. 1. de bono persev. dicitur: donum Dei quo usque in finem perseveras, adeoque in gratiae cum morte et efficaci praedestinationis intentione imperata consistit: de hac inquam disputatur an sit speciale donum a gratia habituali et communibus auxilijs distinctum, et

Dño. perseuerad finalis ꝺ donũ Dei seale à gra ad Rom. 8. coll. 4. cor. 13.
eius dctũ. ꝺ dctũ in Trid. Sess. 6. can. 22. Si quis dixerit iustificatũ ꝙ
sine speciali auxilio dei in accepta iustitia perseuerare posse, ꝙ ue eum
pse anathema sit. et ꝺ cõis SS. ℞ℙ. ut apud Aug. c. 1. et S. Fulg
l. 1. admonuim. videre poteris.
Rada ꝺ fine quia gra ad Rom. 8. dat pluribꝰ cũ annexis auxilijs ordina-
rijs adhuc gerandum et persistendum in bono quo ꝙ finaliꝫ perseuerant,
ut doctrina. go ꝺ donũ speciale.
2. quia iusti Ciel Rkant gra ad Rom. 8. auxilia ei annexa à deo
petunt et petere debent donec finaliꝫ perseuerad usq; in fine: go dicit ꝺ
donũ dctũ, quia nemo petit qd ꝛ. Rbet.
Ob. ad finaliter perseuerandum nil aliud requiꝫ gra Iustificans
et naturalis ei ꝙiuncta: atqui neutra ex his ꝺ donũ speciale; ꝛ. min.
quia oriꝫ ex cais naturalibꝰ, sed requiꝫ gra gratum cũ sit beneficium
generale ordinis supernaturalis ad quod prouida illiꝰ ordinis pertan.
R. qd Ciel gra gratum dum se ꝙsiderata sit beneficium generale
ordinis supernaturalis ex ex intentione qd cũ morte ꝙiungat, speciale
et qdem maximũ beneficium ꝺ.
Obꝫ. 1. qddam oriꝫ ꝛ ꝺ donũ speciale: atqui perseuerad gratiꝺ ex pte
dei dat iustis oriꝫ, Sola ꝙ tam ex nouum ꝛ. perseuerent ex
libero arbitrio donũ petit, sed si velint, non ꝺ. auxilijs gra
Rbli annexis cooperari velint actu, et revera perseuerent
iuxta Rom. Aug. sententia. in c. de corrept. et grat. c. 4. inquit ꝙ uidaꝫ
excusatio dicentiũ, dampning audita qua dicentiũ, ꝛ. dicuning, ꝺ-
seuerad gm pdit, sed non ex eo ꝺ non habeant auxilia et deneget, et in eo
perseuerare si velles. go ꝺ.
R. C. Abel n. m. ad rad adjecta sola ratione cur ꝛ. nulli ꝛ.
perseuerent petitione solo donũ arbitrio, et ex pura misericordia qua ꝙseruare
noluerit, indebita nulli ꝛ. his Rbli dari, qnttꝰ ex pte dei perseuerad,
non ꝙ. dare misericordiæ ad ꝙseruerant, cui grad cũ morte ꝙiungat, ꝛ.
quia ideo auxilia à deo, infallibiliter perseuerat.

hanc certè inquit S. Aug. l. 2. de bono perseu. c. 1. de qua nunc agimus perseverantia, quam in Xto perseverans usque in finem nullo modo habuisse dicendus est, qui non perseveravit usque in finem. ad 3. D. A. hoc justi actu perseverarent si vellent vlte à Deo per auxilium speciale praeparata &c. Taliter non praeparata N. duo complectitur hoc responsio 1o vlte non velle perseverare nisi à Deo praeparata fuerit. 2. praeparatio illa ec posita in auxilio speciali, quod spec efficiat, ut vltas perseverare velit. 3mum, fiet vlte non velle bonum, at proinde nec perseverantia, nisi à Deo praeparata fuerit variis in locis asseris ab Aug. praesertim l. de grat. et lib. arb. c. 16. 2dum habes in l. de corrept. et grat. c. 8.

Inst. 2. in Trid. sess. 6. c. 11. dic: Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. unde sic: si perseverantia in finem usque est donum speciale, à gratia habitu et auxiliis ordinariis distinctum, Deus sua gratia semel iustificatos deseret antequam ab eis desertus fuisset, nam is aliud deserit, qui negat ei auxilium absolute requisitum ad operandum: sed hoc est contra Trid. gr.

R. D. M. si perseverantia in finem est donum speciale Deus sua gratia iustificatos deseret desertione inadaequata antequam ab eis desertus fuisset &c. desertione adaequata N. nam desertio adaequata includit subtractionem cuiuscumque gratiae actualis tam efficacis quam sufficientis; contra desertio inadaequata dicit tantum subtractionem gratiae per se efficacis, modo ~~etiam~~ eum per gratiae sufficientis subtractionem non deseret.

Articulus ultimus.

De necessitate gratiae in statu naturae reparatae.

Hactenus dicta de statu naturae lapsae ad praesenti statu dicta illegi possunt et debent, cum iustificatio utriusque hominis eadem gratia dona diversi in meriti et legis fiat, et hoc iisdem infirmitatibus sit subiectus, et hoc tantum maius habeat, quod in lege nova uberiora auxilia, eaque multo efficacia per merita Xti recipiat. hinc resolvenda est

Quartio unio.

Utrum aliquod abgo ꝺ ad graa Xti ſit hoc in hoc ſtatu vitare perta?

Contra Pelagium Calvinum et Lutherum diverſos in modo hic nobis agendum ꝺ Pelagio q̃ aſſerit poſſe hoc ſine grad vitare ꝑ totam vitam ꝓpria perta ꝺa mortalia quã venialia; cui extreme opponunt Calvinus et Lutherus ꝺ oppoſito, vtpote hoc ꝺ ꝑ perta. Ad ꝗa ſuſſe declarata, ad quarto grad ſequenta ſit, negando ꝺ poſſe vitare ſine pecta, contra quos

Dico 1. in ſtatu nãe corrupte nemo ꝑ ſolas nãe vires abgo grã alicui Xti diu vitare ꝑ perta mortalia, aut venialia ea collective. ita gtra Pelag. Calvin. et

Prob. ex hoc, ſi q̃ ultra vires nãe hoc ꝺ ab gro grã ꝓbſervare ea ꝓcepta nãe, ergo ad id nec poſſe vitare pecta, quã perta ſtrangreſſionis legis.

Dico 2. in hoc ſtatu quilibet homo ad grã Xti, quã ꝺ ſtatu perta ea mortalia vitare ꝑ longum ſpatium ꝺ toto vite. ita contra Calvin. et Luth.

Prob. 1. ex ſcript. Phil. 2. 4. ꝺ. ea poſſunt in cognitione gſortari. et 1. Cor. 10. fidelis q̃ deus, qui non patietur vos tentari ſupra id q̃ poteſtis ſed faciet cum tentatione prouentum.

Prob. 2. ex Trid. ſeſſ. 6. c. 18. ſi quis dixerit prohibita hoc ad juſtificato et ꝺ grã gſtituto ea ꝺo obſervando in poſſibilia, anathema ſit. unde et idem Conc. ex Aug. l. de nat. et grat. c. 43. ibidem ait. Deus impoſſibilia non ꝺcipit, ſed iubendo monet et facere quod poſſis et petere quod non poſſis et adiuvat ut poſſis.

Prob. 3. ratione. Deus ſumme ſapiens: q̃ voluit ea ꝓcepta quã obſervata ſit poſſibilia, ea ad in poſſibile neminem deneaſſ, neq; ꝺ vana ſuppoſitione penitꝰ deſiſtat, ſed impleat.

Dico 3. homo in pecto mortali exiſtens aut extra ſtatu grã Xti

ñ pt diu vitare ora pecta mortlia.

Prob ex S. Thom. i. 2. q. 109. a. 8. quia ad hoc ñ potest sic esse in prædestinatis voluntatis dei ordinato à deo, nisi cito per gratiam ad debitum ordinem reparet unde S. Greg. l. 22. mor. c. in. ait, pecta quæ non per penitentiam ñ delet, sua pondere in aliud trahit. q. gstat ex ipso Davidis, et aliorum, quigmis adulterio statim addidit homicidium.

Dices 1. Patres scotis docuisse gratiam requiri ad vitanda ora pecta ñ mortalia sed arist. go.

R. S. S. C. intento ñ fuisse ostendere, q. hoc ñ possit vitare per longum tpus, sed q. absolute ñ pot; cum ex tunc agerent contra Pelagianos, qui negabant auxilium gratiæ necessariu ad bona ex suis naturalibus, arbitratibus posse quemlibet Pelagianos, si ostenderent nullum opus bonum ordinis naturalis fieri posse sine auxilio gratiæ.

Dices 2. Patris ℔ gratiam actualis mortalis quamlibet magnam: go.

R. D. si sit ipsius N. si sit efficax C. sed hoc ñ sequitur quia non potest opponi gratiæ, et præsertim quia negligit se ad gratiam præparare.

Dico 4. hoc pecta gratiam habitualem adhuc indigent gratia actuali auxiliante bene operandum et vitanda pecta.

Prob. ex Trid. Sess. 6. c. 16. Utq; enim caput in membra et quemlibet palmites in ipso insitos virgulta ipsa vitalis influit, quæ vitalis bona semper opera præcedit, comitatur et subsequitur. Quod quidem Aug. l. de nat. et grat. c. 26. dicens: sicut oculo corporis quantumlibet sanato nisi candore cuius adjuto ñ potest cernere, sic et homo quamlibet justificato nisi æterna eius justitiæ divinitus adjuvet, recte ñ potest vivere. Denique gratia habitualis affert facilitate bene operandi tribuit ℔ naturis, quemadmodum habitus gratiæ tum infundat ipsi actus, ut ex notione illius clarum: quoniam ergo ad actus auxiliantis actus, ut unius actus gratiæ ejusdem auxilium efficax, ut ex dictis constat.

Dico 3. hoc quoniam aliàs sanctis pro hoc statu ñ potest vitare ora pecta venialia per totam vitam ℔ per longum tpus nisi ex speciali privilegio. ut de se docet in Trid. Sess. c. 23. si quis dixerit hoc semel justificatum

amplius peccare non poe, nec gratiam amittere, atque ideo eum qui labitur et peccat, nunquam vere fuisse iustificatum: aut contra, poe in tota vita pecta omnia et venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de B.V.M. tenet Eulia, anathema sit.

Prob. ex script. 3. Reg. 8. non est, qui non peccet. 1. Joan. 1. si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est.

Ratione aliquatenus reddit D. Leo his verbis: dum per varias actiones vitae huius solicitudo distendit, necesse est mundano pulvere et religiosa corda sordescere. cum igitur ratio non possit esse in continua vigilantia, necesse est, ut inter tot conflictus, tot insultus demonum, tot occasiones peccandi, hoc aliis graviter carnis oppressus aliquando saltem in levi titubet. quanto tempore possit abstinere ab omni pecto veniali certi nil statui potest, et mensura optime desumi potest ab uberiore gratia, ferventiore charitate et pietate in Deum, et minore inclinatione ad peccatum.

Dices 1. nullus peccat in eo quod vitare non potest, praesertim cum non habeat auxilium ad id necessario requisitum. R. ut pecta imputentur satis est, ut Deus paratus sit dare iusto auxilium, quo valeat singula divisive venialia vitare, quod spec. sit, quia ad nullum in specie committendum nemo cogitur.

Dices 2. datur praeceptum de omnibus et collective vitandis: go.

R. N. A. quia inutile esset tale praeceptum, cum pecta non occurrant collective.

Caput 6.tum

De Merito.

Tandem evisceratis gratiae donis hinc quoque ultis viribus effectum pulcherrimum videre licet, meritum puto, quod est obsequium Deo praestitum potens ex se movere ad retributionem doni alicuius supernaturalis. Et est duplex unum de condigno et de congruo alterum. primum est quod non solum potest movere ad retributionem, sed et ex se hanc retributionem exigit. alterum non merens ex iustitia compensationem sed tantum ex quadam congruentia et honestate, unde proprie non habet rationem meriti.

de primo igitur

Quaestio prima

An homo operans per gratiam et ex gratia possit vere et proprie aliquid a Deo mereri, et quidem de condigno?

Dico quod sic. est de fide dictum in Trid. sess. 6. c. 22. si quis dixerit iustificatum bonis operibus, quae ab eo per Dei gratiam fiunt, non vere mereri augmentum gratiae, et vitam aeternam, anathema sit, contra Calvinum qui l. 3. instit. c. 15. fatetur quidem bona opera non esse iustis infructuosa, sed negat ea esse alicuius meriti.

Prob. 1. ex Script. Eccli. 16. unicuique misericordia faciet locum secundum meritum operum suorum. Sap. 5. iusti in perpetuum vivent, et apud Dominum est merces eorum. Heb. 10. nolite amittere confidentiam vestram, quae magnam apud Deum habet remunerationem. 2. Tim. 4. reposita est mihi corona iustitiae. Apoc. 22. ecce venio cito et merces mecum est, reddere unicuique secundum opera sua. et alibi pluries.

Prob. 2. ex traditione. Conc. 2. Arausic. c. 18. hoc habet. debet merces bonis operibus si fiant, sed gratia quae non debet, procedit, ut fiant. hoc ante illud Concilium scripserat Aug. Ep. 105. ad Sixt. nullane sunt merita iustorum? sunt plane, quia iusti sunt; sed ut iusti fierent, merita non processerunt. et D. Basil. in init. prov. ait: omnes Evangelicam vitam ambulantes mercatores sumus per opera mandatorum nobis possessionem caelestium negotiantes. eadem docent S. Chrys. hom. 4. de Lazaro. D. Greg. Naz. or. in baptisma. S. Cyprian. de unitate Ecclesiae, et alii.

Ratio a. esse potest, quia sub hac conditione regnum caelorum et corona iustitiae promissa est. ubi tamen

Nota. retributionem praemii in Deo non esse actum iustitiae commutativae, quia haec dicit obligationem strictam et rigorosam in iis, qui ea iustitiae specie tenentur, sed esse actum iustitiae distributivae, quae operis solam condignitatem ad praemium importat, non a. obligationem in praemiante orta ex iure subiecti praemiandi, sed tantum ex natali rectitudine, qua distributor tenetur praemium meritis commensurare.

Ob. Calving. illud Isai. 64. qsi pannus menstruatae oes iustitiae nrae: go oes immundae et qsqtr &c.

R. Propheta ibi loqui in persona impiorum cum mala vlte sacrificia legalia offerentium, ut ex seq. patet: incensum abominatio est mihi. qd ultro credo.

Inst. 1. ad meritum requir totius legis observatio iuxta illud Jacobi: qui offendit in uno reus est omnium. atqui in hac vita hoc est impossibile: go &c.

R. D. M. ad meritum requir totius legis observatio cumulativa N. divisiva id est ut nullam legem qtemnat, C. M. et n. m. nam Deus impossibilia non jubet, et in eo nos omnia possumus gratia sua qfortante.

Inst. 2. doctrina de merito operum opponis et discrimini legis novae ab antiqua, et vero Xtianaeq libertati: praesupponit e bonorum operum reitte ad vitam aeternam qsdam cqm tn Evangelium et libertas Xtiana requirunt; ex quippe nova caelum ponit sine ulla qditione praeterqm fidei, et in hoc qsistit libertas filiorum.

R. N. totum. nam jo lex vetus à nova paralis differt mysteriis. 2. lex nova ut vidimus caelum non ponit nisi sub qditione meritorum; ait e. regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. 3tio denique libertas Xtiana qsistit in libertate à peccato, quae exercitio bonorum operum requiris.

Quaestio 2da

Quae qditios ad meritum requirantur?

Dico. ut qparatio sit dbita ex iustitia operi meritorio de qdigno iuxta coe Thlgorum 5. qditios requirunt. 1. ut opus sit moraliter bonum. 2. ut sit liberum. 3. ut fiat ab hoc viatore. 4. ut fiat ab hoc in gratia existente ac Dei amicitia. 5. ut interveniat Dei acceptatio et promissio de qpensatione ac retributione facienda intuitu operis meritorij.

1ma qstat ex eo, quia mala opera Reg non coronat.

2da ex eo quia ad meritum requiritur libertas iuxta illud Apli. 1. Cor. 9. ~~si a invitus~~ si volens ego ago, mercedem habeo, si a invitus dispensatio mihi credita est. et sstia qtraria damnata est ab Innoc. X.

3tia ex eo, quia extra statum viae non est locus meritis.

4ta ex eo, quia sequens, quod pector, si in statu pecti mortalis beneficio grae actlis, cui cooperares eleemosynam mereres vitam aeternam quod absurdum.

5ta denique ex eo, quia hoc iustus, sanctus, et filius adoptivus sola Dei gratuita miserae et electione est, quam gratiam nostram et nobis Deus fuissimus largiri dignus, in cuius honorem et gloriam sempiternam; gratiaque eius maiorem elevationem hunc tractatum scripsimus, et modo finimus A° 1742. 11. Aug.